

---

9 Shrimaddevibhagavatamahapurane Navamah Skandhah

८ श्रीमद्देवीभागवतमहापुराणे नवमः स्कन्धः

Document Information

Text title : Devi Bhagavata Mahapurana Skandha 09

File name : devIbhAgavatam09.itx

Category : purana, devI, devii, devibhagavatam

Location : doc_purana

Transliterated by : Vishwas Bhide, satsangdhara.net

Proofread by : Vishwas Bhide, satsangdhara.net

Latest update : March 30, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 31, 2024

sanskritdocuments.org

---

౯ శ్రీమద్దేవీభాగవతమహాపురాణే నవమః స్కంధః

౯.౧ ప్రథమోఽధ్యాయః । ప్రకృతిచరిత్రవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

గణేశజననీ దుర్గా రాధా లక్ష్మీః సరస్వతీ ।

సావిత్రీ చ సృష్టివిధౌ ప్రకృతిః పంచుధా స్మృతా ॥ ౧॥

నారద ఉవాచ ।

ఆవిర్భూతా సా కేన కా వా సా జ్ఞానినాంవర ।

కిం వా తల్లక్షణం సాధో బభూవ పంచుధా కథమ్ ॥ ౨॥

సర్వాసాం చరితం పూజావిధానం గుణ ఈప్సితః ।

అవతారః కుత్ర కస్యాస్తస్మై వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౩॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

ప్రకృతేర్లక్షణం వత్స కో వా వక్తుం క్షమో భవేత్ ।

కించోత్తథాపి వక్ష్యామి యచ్ఛృతం ధర్మవక్త్రతః ॥ ౪॥

ప్రకృష్టవాచకః ప్రశ్న కృతిశ్చ సృష్టివాచకః ।

సృష్టౌ ప్రకృష్టా యా దేవీ ప్రకృతిః సా ప్రకీర్తితా ॥ ౫॥

గుణే సత్త్వే ప్రకృష్టే చ ప్రశబ్ధో వర్తతే శ్రుతః ।

మధ్యమే రజసి కృశ్చ తిశబ్దస్తమసి స్మృతః ॥ ౬॥

త్రిగుణాత్మస్వరూపా యా సా చ శక్తిసమన్వితా ।

ప్రధానా సృష్టికరణే ప్రకృతిస్తేన కథ్యతే ॥ ౭॥

ప్రథమే వర్తతే ప్రశ్న కృతిశ్చ సృష్టివాచకః ।

సృష్టేరాదౌ చ యా దేవీ ప్రకృతిః సా ప్రకీర్తితా ॥ ౮॥

యోగేనాత్మా సృష్టివిధౌ ద్విధారూపో బభూవ సః ।

పుమాంశ్చ దక్షిణార్ధాణ్ణో వామార్ధా ప్రకృతిః స్మృతా ॥ ౯॥

సా చ బ్రహ్మస్వరూపా చ నిత్యా సా చ సనాతనీ ।

యథాఽఽత్యా చ తథా శక్తిర్యథాగ్నో దాహికా స్థితా ॥ ౧౦॥

అత ఏవ హి యోగీన్ద్రైః స్త్రీపుష్పేదో న మన్యతే ।

సర్వం బ్రహ్మమయం బ్రహ్మఞ్చశ్వత్సదపి నారద ॥ ౧౧॥

స్వేచ్ఛామయస్యేచ్ఛయా చ శ్రీకృష్ణస్య సిస్సక్షయా ।

సాఽఽవిర్భూతా సహసా మూలప్రకృతిరీశ్వరీ ॥ ౧౨॥

తదాఞ్జయా పఞ్చవిధా సృష్టికర్మవిభేదికా ।

అథ భక్తానురోధాద్వా భక్తానుగ్రహవిగ్రహా ॥ ౧౩॥

గణేశమాతా దుర్గా యా శివరూపా శివప్రియా ।

నారాయణీ విష్ణుమాయా పూర్ణబ్రహ్మస్వరూపిణీ ॥ ౧౪॥

బ్రహ్మాదిదేవైర్మునిభిర్మనుభిః పూజితా స్తుతా ।

సర్వాధిష్ఠాత్పదేవీ సా శర్వరూపా సనాతనీ ॥ ౧౫॥

ధర్మసత్యపుణ్యకీర్తిర్యశోమఙ్గలదాయినీ ।

సుఖమోక్షహర్షదాత్రి శోకార్తిదుఃఖనాశినీ ॥ ౧౬॥

శరణాగతదీనార్తపరిత్రాణపరాయణా ।

తేజఃస్వరూపా పరమా తదధిష్ఠాత్పదేవతా ॥ ౧౭॥

సర్వశక్తిస్వరూపా చ శక్తిరీశస్య సన్తతమ్ ।

సిద్ధిశ్వరీ సిద్ధిరూపా సిద్ధిదా సిద్ధిరీశ్వరీ ॥ ౧౮॥

బుద్ధిర్బుద్ధా క్షుత్పిపాసా ఛాయా తన్ద్రా దయా స్మృతిః ।

జాతిః జ్ఞాన్తిశ్చ భ్రాన్తిశ్చ శాన్తిః కాన్తిశ్చ చేతనా ॥ ౧౯॥

తుష్టిః పుష్టిస్తథా లక్ష్మీర్ధృతిర్మాయా తథైవ చ ।

సర్వశక్తిస్వరూపా సా కృష్ణస్య పరమాత్మనః ॥ ౨౦॥

ఉక్తః శ్రుతో శ్రుతగుణశ్చాతిస్వల్పో యథాగమమ్ ।

గుణోఽస్త్వనస్తోఽనస్తాయా అపరాం చ నిశామయ ॥ ౨౧॥

శుద్ధసత్త్వస్వరూపా యా పద్మా సా పరమాత్మనః ।

సర్వసమృత్స్వరూపా సా తదధిష్ఠాత్పదేవతా ॥ ౨౨॥

కాన్తాతిదాన్తా శాన్తా చ సుశీలా సర్వమఙ్గలా ।

లోభమోహకామరోషమదాహఙ్కారవర్జితా ॥ ౨౩॥

భక్తానురక్తా పత్యుశ్చ సర్వాభ్యుశ్చ పతివ్రతా ।
 ప్రాణతుల్యా భగవతః ప్రేమపాత్రం ప్రియంవదా ॥ ౨౪॥
 సర్వసన్యాత్మికా దేవీ జీవనోపాయరూపిణీ ।
 మహాలక్ష్మీశ్చ వైకుణ్ఠే పతినేవారతా సతీ ॥ ౨౫॥
 స్వర్గే చ స్వర్గలక్ష్మీశ్చ రాజలక్ష్మీశ్చ రాజసు ।
 గృహేషు గృహలక్ష్మీశ్చ మర్త్యానాం గృహిణాం తథా ॥ ౨౬॥
 సర్వప్రాణిషు ద్రవ్యేషు శోభారూపా మనోహరా ।
 కీర్తిరూపా పుణ్యవతాం ప్రభారూపా నృపేషు చ ॥ ౨౭॥
 వాణిజ్యరూపా వణిజాం పాపినాం కలహాఙ్కరా ।
 దయారూపా చ కథితా వేదోక్తా సర్వసమ్మతా ॥ ౨౮॥
 సర్వపూజ్యా సర్వవన్ధ్యా చాన్యాం మత్తో నిశామయ ।
 వాగుబద్ధివిద్యాజ్ఞానాధిష్ఠాత్రీ చ పరమాత్మనః ॥ ౨౯॥
 సర్వవిద్యాస్వరూపా యా సా చ దేవీ సరస్వతీ ।
 సా బుద్ధిః కవితా మేధా ప్రతిభా స్మృతిదా నృణామ్ ॥ ౩౦॥
 నానాప్రకారసిద్ధాంతభేదార్థకలనా మతా ।
 వ్యాఖ్యాబోధస్వరూపా చ సర్వసన్దేహభంజినీ ॥ ౩౧॥
 విచారకారిణీ గ్రన్థకారిణీ శక్తిరూపిణీ ।
 స్వరసజ్జీతసన్ధానతాలకారణరూపిణీ ॥ ౩౨॥
 విషయజ్ఞానవాగ్రూపా ప్రతివిశ్వోపజీవినీ ।
 వ్యాఖ్యావాదకరీ శాంతా వీణాపుస్తకధారిణీ ॥ ౩౩॥
 శుద్ధసత్త్వస్వరూపా చ సుశీలా శ్రీహరిప్రియా ।
 హిమచన్దనకున్దేన్ద్రకుముదామోజుసన్నిభా ॥ ౩౪॥
 యజుస్తీ పరమాత్మానం శ్రీకృష్ణం రత్నమాలయా ।
 తపఃస్వరూపా తపసాం ఫలదాత్రీ తపస్వినామ్ ॥ ౩౫॥
 సిద్ధివిద్యాస్వరూపా చ సర్వసిద్ధిప్రదా సదా ।
 యయా వినా తు విప్రోఘా మూకో మృతసమః సదా ॥ ౩౬॥
 దేవీ తృతీయా గదితా శ్రుత్యుక్తా జగదమ్బికా ।

యథాగమం యథాకింఞ్చదపరాం త్వం నిబోధ మే || 3౭||

మాతా చతుర్ణాం వర్ణానాం వేదాఙ్గానాం చ ఛన్దసామ్ |

సన్ధ్యావందనమస్త్రాణాం తస్త్రాణాం చ విచక్షణా || 3౮||

ద్విజాతిజాతిరూపా చ జపరూపా తపస్వినీ |

బ్రహ్మణ్యతేజోరూపా చ సర్వసంస్కారరూపిణీ || 3౯||

పవిత్రరూపా సావిత్రి గాయత్రీ బ్రహ్మణః ప్రియా |

తీర్థాని యస్యాః సంస్పర్శం వాఞ్శ్చన్తి హ్యేత్యశుద్ధయే || ౪౦||

శుద్ధస్ఫటికసఙ్కాతా శుద్ధసత్త్వస్వరూపిణీ |

పరమానందరూపా చ పరమా చ సనాతనీ || ౪౧||

పరబ్రహ్మస్వరూపా చ నిర్వాణపదదాయినీ |

బ్రహ్మతేజోమయీ శక్తిస్తద్ధిష్ఠాత్పదేవతా || ౪౨||

యత్పాదరజసా పూతం జగత్సర్వం చ నారద |

దేవీ చతుర్థీ కథితా పఞ్చమీం వర్ణయామి తే || ౪౩||

పఞ్చప్రాణాధిదేవీ యా పఞ్చప్రాణస్వరూపిణీ |

ప్రాణాధికప్రియతమా సర్వాభ్యః సుందరీ పరా || ౪౪||

సర్వయుక్తా చ సౌభాగ్యమానినీ గౌరవాన్వితా |

వామాఙ్గార్ధస్వరూపా చ గుణేన తేజసా సమా || ౪౫||

పరావరా సారభూతా పరమాద్యా సనాతనీ |

పరమానందరూపా చ ధన్యా మాన్యా చ పూజితా || ౪౬||

రాసక్రీడాధిదేవీ శ్రీకృష్ణస్య పరమాత్మనః |

రాసమణ్డలసమ్భూతా రాసమణ్డలమణ్డీతా || ౪౭||

రాసేశ్వరీ సురసికా రాసావాసనివాసినీ |

గోలోకవాసినీ దేవీ గోపీవేషవిధాయికా || ౪౮||

పరమాహ్లాదరూపా చ సన్తోషహర్షరూపిణీ |

నిర్గుణా చ నిరాకారా నిర్లిప్తాఽఽత్మస్వరూపిణీ || ౪౯||

నిరీహా నిరహఙ్కారా భక్తానుగ్రహవిగ్రహా |

వేదానుసారిధ్యానేన విజ్ఞాతా మా విచక్షణైః || ౫౦||

దృష్టిదృష్టా న సా చేశైః సురేన్ద్రైర్మునిపుంజ్జవైః ।
 వహ్నిశుద్ధాంశుకధరా నానాలక్ష్మారభూషితా ॥ ౫౦ ॥
 కోటిచన్ద్రప్రభా పుష్టసర్వశ్రీయుక్తవిగ్రహా ।
 శ్రీకృష్ణభక్తిదాప్యైకకరా చ సర్వసమ్పదామ్ ॥ ౫౧ ॥
 అవతారే చ వారాహే వృషభాసుసుతా చ యా ।
 యత్పాదపద్మసంస్పర్శాత్పవిత్రా చ వసున్ధరా ॥ ౫౩ ॥
 బ్రహ్మదిభిరదృష్టా యా సర్వైర్దృష్టా చ భారతే ।
 స్త్రీరత్నసారసమ్భూతా కృష్ణవక్షఃస్థలే స్థితా ॥ ౫౪ ॥
 యథామృరే నవఘనే లోలా సౌదామనీ మునే ।
 షష్టివర్షసహస్రాణి ప్రతప్తం బ్రహ్మణా పురా ॥ ౫౫ ॥
 యత్పాదపద్మనఖరదృష్టయే చాత్మశుద్ధయే ।
 న చ దృష్టం చ స్వప్నేఽపి ప్రత్యక్షస్యాపి కా కథా ॥ ౫౬ ॥
 తేనైవ తపసా దృష్టా భువి వృన్దావనే వనే ।
 కథితా పఞ్చమీ దేవీ సా రాధా చ ప్రకీర్తితా ॥ ౫౭ ॥
 అంశరూపాః కలారూపాః కలాంశాంశాంశసమ్భవాః ।
 ప్రకృతేః ప్రతివిశ్వేషు దేవ్యశ్చ సర్వయోషితః ॥ ౫౮ ॥
 పరిపూర్ణతమాః పఞ్చ విద్యాదేవ్యః ప్రకీర్తితాః ।
 యా యాః ప్రధానాంశరూపా వర్ణయామి నిశామయ ॥ ౫౯ ॥
 ప్రధానాంశస్వరూపా సా గజ్ఞా భువనపావనీ ।
 విష్ణువిగ్రహసమ్భూతా ద్రవరూపా సనాతనీ ॥ ౬౦ ॥
 పాపిపాపేథ్మదాహాయ జ్వలదగ్నిస్వరూపిణీ ।
 సుఖస్పర్శా స్నానపావైర్నిర్వాణపదదాయినీ ॥ ౬౧ ॥
 గోలోకస్థానప్రస్థానసుఖసోపానరూపిణీ ।
 పవిత్రరూపా తీర్థానాం సరితాం చ పరావరా ॥ ౬౨ ॥
 శమ్భుమౌలిజటామేరుముక్తాపక్ష్మిన్వరూపిణీ ।
 తపఃసమ్పాదినీ సద్యో భారతేషు తపస్వినామ్ ॥ ౬౩ ॥
 చన్ద్రపద్మక్షీరనిభా శుద్ధసత్త్వస్వరూపిణీ ।
 నిర్మలా నిరహంకారా సాధ్వీ నారాయణప్రియా ॥ ౬౪ ॥

ప్రధానాంశస్వరూపా చ తులసీ విష్ణుకామినీ ।
 విష్ణుభూషణరూపా చ విష్ణుపాదస్థితా సతీ ॥ ౬౫ ॥
 తపఃసంకల్పపూజాదిసంజ్ఞసమ్మాదినీ మునే ।
 సారభూతా చ పుష్పాణాం పవిత్రా పుణ్యదా సదా ॥ ౬౬ ॥
 దర్శనస్పర్శనాభ్యాం చ సద్యో నిర్వాణదాయినీ ।
 కతా కలుషశుష్కేధ్మదహనాయాగ్నిరూపిణీ ॥ ౬౭ ॥
 యత్పాదపద్మసంస్పర్శాత్సద్యః పూతా వసున్ధరా ।
 యత్స్పర్శాదర్శనే వైవేచ్ఛన్తి తీర్థాని శుద్ధయే ॥ ౬౮ ॥
 యయా వినా చ విశ్వేషు సర్వకర్మ చ నిష్ఫలమ్ ।
 మోక్షదా యా ముముక్షూణాం కామినీ సర్వకామదా ॥ ౬౯ ॥
 కల్పవృక్షస్వరూపా యా భారతే వృక్షరూపిణీ ।
 భారతీనాం ప్రీణనాయ జాతా యా పరదేవతా ॥ ౭౦ ॥
 ప్రధానాంశస్వరూపా యా మనసా కశ్యపాత్మజా ।
 శంకరప్రియశిష్యా చ మహాజ్ఞానవిశారదా ॥ ౭౧ ॥
 నాగేశ్వరస్యానన్తస్య భగినీ నాగపూజితా ।
 నాగేశ్వరీ నాగమాతా సున్దరీ నాగవాహినీ ॥ ౭౨ ॥
 నాగేంద్రగణసంయుక్తా నాగభూషణభూషితా ।
 నాగేంద్రవన్దితా సిద్ధా యోగినీ నగళాయినీ ॥ ౭౩ ॥
 విష్ణురూపా విష్ణుభక్తా విష్ణుపూజాపరాయణా ।
 తపఃస్వరూపా తపసాం ఫలదాత్రి తపస్వినీ ॥ ౭౪ ॥
 దివ్యం త్రిలక్షవర్షం చ తపస్తప్తా చ యా హరేః ।
 తపస్వినీషు పూజ్యా చ తపస్విషు చ భారతే ॥ ౭౫ ॥
 సర్వమన్త్రాధిదేవీ చ జ్వలన్తి బ్రహ్మతేజసా ।
 బ్రహ్మస్వరూపా పరమా బ్రహ్మభావనతత్పరా ॥ ౭౬ ॥
 జరత్కారుమునేః పత్నీ కృష్ణాంశస్య పతివ్రతా ।
 ఆస్తీకస్య మునేర్మాతా ప్రవరస్య తపస్వినామ్ ॥ ౭౭ ॥
 ప్రధానాంశస్వరూపా యా దేవసేనా చ నారద ।

మాతృకాసు పూజ్యతమా సా షష్ఠీ చ ప్రకీర్తితా ॥ ౭౮ ॥

పుత్రపౌత్రాదిదాత్రి చ ధాత్రీ త్రిజగతాం సతీ ।

షష్ఠాంశరూపా ప్రకృతేనైవ షష్ఠీ ప్రకీర్తితా ॥ ౭౯ ॥

స్థానే శిశూనాం పరమా వృద్ధరూపా చ యోగినీ ।

పూజా ద్వాదశమానేషు యస్యా విశ్వేషు సంతతమ్ ॥ ౮౦ ॥

పూజా చ సూతికాగారే పురా షష్ఠదినే శిశోః ।

ఏకవింశతిమే చైవ పూజా కల్యాణహేతుకీ ॥ ౮౧ ॥

మునిభిర్నమితా చైషా నిత్యకామాప్యతః పరా ।

మాతృకా చ దయారూపా శశ్వద్దక్షణకారిణీ ॥ ౮౨ ॥

జలే స్థలే చాస్తరిక్షే శిశూనాం సద్మగోచరే ।

ప్రధానాంశస్వరూపా చ దేవీమఙ్గలచణ్డికా ॥ ౮౩ ॥

ప్రకృతేర్ముఖసమ్భూతా సర్వమఙ్గలదా సదా ।

సృష్టౌ మఙ్గలరూపా చ సంహారే కోపరూపిణీ ॥ ౮౪ ॥

తేన మఙ్గలచణ్డి సా పణ్డితైః పరికీర్తితా ।

ప్రతిమఙ్గలవారేషు ప్రతివిశ్వేషు పూజితా ॥ ౮౫ ॥

పుత్రపౌత్రధనైశ్వర్యయశోమఙ్గలదాయినీ ।

పరితుష్టా సర్వవాఙ్మూలప్రదాత్రి సర్వయోషితామ్ ॥ ౮౬ ॥

రుష్టా క్షణేన సంహర్తుం శక్తా విశ్వం మహేశ్వరీ ।

ప్రధానాంశస్వరూపా సా కాలీ కమలలోచనా ॥ ౮౭ ॥

దుర్గాలలాటసమ్భూతా రణే శుమ్భునిశుమ్భయోః ।

దుర్గార్ధాంశస్వరూపా సా గుణేన తేజసా సమా ॥ ౮౮ ॥

కోటిసూర్యసమాజుష్టపుష్టజాజ్వలవిగ్రహా ।

ప్రధానా సర్వశక్తీనాం బలా బలవతీ పరా ॥ ౮౯ ॥

సర్వసిద్ధిప్రదా దేవీ పరమా యోగరూపిణీ ।

కృష్ణభక్తా కృష్ణతుల్యా తేజసా విక్రమైర్ముఖైః ॥ ౯౦ ॥

కృష్ణభావనయా శశ్వత్కృష్ణవర్ణా సనాతనీ ।

సంహర్తుం సర్వబ్రహ్మాణ్డం శక్తా నిఃశ్వాసమాత్రతః ॥ ౯౧ ॥

రణం దైత్యైః సమం తస్యాః క్రీడయా లోకశిక్షయా ।
 ధర్మార్థకామమోక్షాంశ్చ దాతుం శక్తా చ పూజితా ॥ ౯౨॥
 బ్రహ్మాదిభిః స్తూయమానా మునిభిర్మనుభిర్నురైః ।
 ప్రధానాంశస్వరూపా సా ప్రకృతేశ్చ వసున్ధరా ॥ ౯౩॥
 ఆధారరూపా సర్వేషాం సర్వసస్యా ప్రకీర్తితా ।
 రత్నాకరా రత్నగర్భా సర్వరత్నాకరాశ్రయా ॥ ౯౪॥
 ప్రజాభిశ్చ ప్రజేశ్చైశ్చ పూజితా వన్దితా సదా ।
 సర్వోపజీవ్యరూపా చ సర్వసమ్పద్విధాయినీ ॥ ౯౫॥
 యయా వినా జగత్సర్వం నిరాధారం చరాచరమ్ ।
 ప్రకృతేశ్చ కలా యా యాస్తా నిబోధ మునీశ్వర ॥ ౯౬॥
 యస్య యస్య చ యా పత్నీ తత్సర్వం వర్ణయామి తే ।
 స్వాహాదేవీ వహ్నిపత్నీ ప్రతివిశ్వేషు పూజితా ॥ ౯౭॥
 యయా వినా హవిర్దానం న గ్రహీతుం సురాః క్షమాః ।
 దక్షిణా యజ్ఞపత్నీ చ దీక్షా సర్వత్ర పూజితా ॥ ౯౮॥
 యయా వినా హి విశ్వేషు సర్వకర్మ హి నిష్ఫలమ్ ।
 స్వధా పితృణాం పత్నీ చ మునిభిర్మనుభిర్నురైః ॥ ౯౯॥
 పూజితా పితృదానం హి నిష్ఫలం చ యయా వినా ।
 స్వస్తిదేవీ వాయుపత్నీ ప్రతివిశ్వేషు పూజితా ॥ ౧౦౦॥
 ఆదానం చ ప్రదానం చ నిష్ఫలం చ యయా వినా ।
 పుష్టిర్గణపతేః పత్నీ పూజితా జగతీతలే ॥ ౧౦౧॥
 యయా వినా పరిక్షీణాః పుమాంసో యోషితోఽపి చ ।
 అనస్తపత్నీ తుష్టిశ్చ పూజితా వన్దితా భవేత్ ॥ ౧౦౨॥
 యయా వినా న సన్తుష్టాః సర్వలోకాశ్చ సర్వతః ।
 ఈశానపత్నీ సమ్పత్తిః పూజితా చ సురైర్నురైః ॥ ౧౦౩॥
 సర్వే లోకా దరిద్రాశ్చ విశ్వేషు చ యయా వినా ।
 ధృతిః కపిలపత్నీ చ సర్వైః సర్వత్ర పూజితా ॥ ౧౦౪॥
 సర్వే లోకా ఆధైర్యాశ్చ జగత్సు చ యయా వినా ।
 సత్యపత్నీ సతీ ముక్తైః పూజితా చ జగత్ప్రియా ॥ ౧౦౫॥

యయా వినా భవేత్లోకో బన్ధతారహితః సదా ।
 మోహపత్నీ దయా సాధ్వీ పూజితా చ జగత్ప్రియా ॥ ౧౦౬ ॥
 సర్వే లోకాశ్చ సర్వత్ర నిష్ఫలాశ్చ యయా వినా ।
 పుణ్యపత్నీ ప్రతిష్ఠా సా పూజితా పుణ్యదా సదా ॥ ౧౦౭ ॥
 యయా వినా జగత్సర్వం జీవన్మృతసమం మునే ।
 సుకర్మపత్నీ సంసిద్ధా కీర్తిర్ధన్వైశ్చ పూజితా ॥ ౧౦౮ ॥
 యయా వినా జగత్సర్వం యశోహీనం మృతం యథా ।
 క్రియా తూద్యోగపత్నీ చ పూజితా సర్వసమృతా ॥ ౧౦౯ ॥
 యయా వినా జగత్సర్వం విధిహీనం చ నారద ।
 అధర్మపత్నీ మిథ్యా సా సర్వధూరైశ్చ పూజితా ॥ ౧౧౦ ॥
 యయా వినా జగత్సర్వముచ్చిన్నం విధినిర్మితమ్ ।
 సత్యే అదర్శనా యా చ శ్రేతాయాం సూక్ష్మరూపిణీ ॥ ౧౧౧ ॥
 ఆర్ధావయవరూపా చ ద్వాపరే చైవ సంవృతా ।
 కలౌ మహాప్రగల్భా చ సర్వత్ర వ్యాపికా బలాత్ ॥ ౧౧౨ ॥
 కపటేన సమం భ్రాత్రా భ్రమతే చ గృహే గృహే ।
 శాన్తిర్లజ్జా చ భార్యే ద్వే సుశీలస్య చ పూజితే ॥ ౧౧౩ ॥
 యాభ్యాం వినా జగత్సర్వమున్మత్తమివ నారద ।
 జ్ఞానస్య తిస్రో భార్యాశ్చ బుద్ధిర్మేధాధృతిస్తథా ॥ ౧౧౪ ॥
 యాభిర్వినా జగత్సర్వం మూఢం మత్తసమం సదా ।
 మూర్తిశ్చ ధర్మపత్నీ సా కాన్తిరూపా మనోహరా ॥ ౧౧౫ ॥
 పరమాత్మా చ విశ్వోఘో నిరాధారో యయా వినా ।
 సర్వత్ర శోభారూపా చ లక్ష్మీర్మూర్తిమతీ సతీ ॥ ౧౧౬ ॥
 శ్రీరూపా మూర్తిరూపా చ మాన్యా ధన్యాతిపూజితా ।
 కాలాగ్నీ రుద్రపత్నీ చ నిద్రా సా సిద్ధయోగినీ ॥ ౧౧౭ ॥
 సర్వే లోకాః సమాచ్ఛన్నా యయా యోగేన రాత్రిషు ।
 కాలస్య తిస్రో భార్యాశ్చ సన్ధ్యా రాత్రిర్దినాని చ ॥ ౧౧౮ ॥
 యాభిర్వినా విధాతా చ సజ్ఞ్యాం కర్తుం న శక్యతే ।

క్షుత్పిపాసే లోభభార్యే ధన్యే మాన్యే చ పూజితే || ౧౧౯ ||

యాభ్యాం వ్యాప్తం జగత్సర్వం నిత్యం చింతాతురం భవేత్ |
ప్రభా చ దాహికా వైవ ద్వే భార్యే తేజసస్తథా || ౧౨౦ ||

యాభ్యాం వినా జగత్సృష్టా విధాతుం చ న హీశ్వరః |
కాలకన్యే మృత్యుజరే ప్రజ్ఞావరస్య ప్రియాప్రియే || ౧౨౧ ||

యాభ్యాం జగత్సముచ్చిన్నం విధాత్రా నిర్మితం విధౌ |
నిద్రాకన్యా చ తన్ద్రా సా ప్రీతిరన్యా సుఖప్రియే || ౧౨౨ ||

యాభ్యాం వ్యాప్తం జగత్సర్వం విధిపుత్ర విధేర్విధౌ |
వైరాగ్యస్య చ ద్వే భార్యే శ్రద్ధా భక్తిశ్చ పూజితే || ౧౨౩ ||

యాభ్యాం శశ్వజ్జగత్సర్వం యజ్జీవన్ముక్తిమన్మునే |
అదితిర్దేవమాతా చ సురభీ చ గవాం ప్రసూః || ౧౨౪ ||

దితిశ్చ దైత్యజననీ కద్రూశ్చ వినతా దనుః |
ఉపయుక్తాః సృష్టివిధావేతాస్తు కీర్తితాః కలాః || ౧౨౫ ||

కలా అన్యాః సన్తి బహ్వస్యాస్తాసు కాశ్చిన్నిబోధ మే |
రోహిణీ చన్ద్రపత్నీ చ సంజ్ఞా సూర్యస్య కామినీ || ౧౨౬ ||

శతరూపా మనోర్భార్యా శచీన్ద్రస్య చ గేహినీ |
తారా బృహస్పతేర్భార్యా వసిష్ఠస్యాప్యరున్ధతీ || ౧౨౭ ||

అహల్యా గౌతమస్త్రీ సాప్యనసూయాత్రికామినీ |
దేవహూతిః కర్దమస్య ప్రసూతిర్దక్షకామినీ || ౧౨౮ ||

పితృణాం మానసీ కన్యా మేనకా సామ్బికాప్రసూః |
లోపాముద్రా తథా కున్తి కుబేరకామినీ తథా || ౧౨౯ ||

వరుణానీ ప్రసిద్ధా చ బలేర్విన్ధ్యావలిస్తథా |
కాన్తా చ దమయన్తి చ యశోదా దేవకీ తథా || ౧౩౦ ||

గాన్ధారీ ద్రౌపదీ శైవ్యా సా చ సత్యవతీ ప్రియా |
వృషభానుప్రియా సాధ్వీ రాధామాతా కులోద్వహా || ౧౩౧ ||

మన్దోదరీ చ కౌసల్యా సుభద్రా కౌరవీ తథా |
రేవతీ సత్యభామా చ కాలిన్తి లక్ష్మణా తథా || ౧౩౨ ||

జామ్బవతీ నాగ్నజతిర్మిత్రవిన్దా తథాపరా ।
 లక్ష్మణా రుక్మిణీ సీతా స్వయం లక్ష్మీః ప్రకీర్తితా ॥ ౧౩౩॥
 కాలీ యోజనగన్ధా చ వ్యాసమాతా మహాసతీ ।
 బాణపుత్రీ తథోషా చ చిత్రలేఖా చ తత్సఖీ ॥ ౧౩౪॥
 ప్రభావతీ భానుమతీ తథా మాయావతీ సతీ ।
 రేణుకా చ భృగోర్మాతా రామమాతా చ రోహిణీ ॥ ౧౩౫॥
 ఏకనన్దా చ దుర్గా సా శ్రీకృష్ణభగినీ సతీ ।
 బహ్వః సత్యః కలాశ్చైవ ప్రకృతేరేవ భారతే ॥ ౧౩౬॥
 యా యాశ్చ గ్రామదేవ్యః స్యుస్తాః సర్వాః ప్రకృతేః కలాః ।
 కలాంశాంశనముద్భూతాః ప్రతివిశ్వేషు యోషితః ॥ ౧౩౭॥
 యోషితామవమానేన ప్రకృతేశ్చ పరాభవః ।
 బ్రాహ్మణీ పూజితా యేన పతిపుత్రవతీ సతీ ॥ ౧౩౮॥
 ప్రకృతిః పూజితా తేన వస్త్రాలంకారచన్దనైః ।
 కుమారీ చాష్టవర్షీయా వస్త్రాలంకారచన్దనైః ॥ ౧౩౯॥
 పూజితా యేన విప్రస్య ప్రకృతిస్తేన పూజితా ।
 సర్వాః ప్రకృతిసమ్భూతా ఉత్తమాధమమధ్యమాః ॥ ౧౪౦॥
 సత్త్వాంశాశోచ్ఛ్రమా జ్ఞేయాః సుశీలాశ్చ పతివ్రతాః ।
 మధ్యమా రజసశ్చాంశాస్తాశ్చ భోగ్యాః ప్రకీర్తితాః ॥ ౧౪౧॥
 సుఖసమ్భోగవశ్యాశ్చ స్వకార్యే తత్పరాః సదా ।
 అధమాస్తమసశ్చాంశా అజ్ఞాతకులసమ్భవాః ॥ ౧౪౨॥
 దుర్ముఖాః కులహో ధూర్తాః స్వతన్త్రాః కలహప్రియాః ।
 పృథివ్యాం కులటా యాశ్చ స్వరే చాప్సరసాం గణాః ॥ ౧౪౩॥
 ప్రకృతేస్తమసశ్చాంశాః పుంశ్చల్యః పరికీర్తితాః ।
 ఏవం నిగదితం సర్వం ప్రకృతే రూపవర్ణనమ్ ॥ ౧౪౪॥
 తాః సర్వాః పూజితాః పృథ్వాస్య పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ।
 పూజితా సురథేనాదౌ దుర్గా దుర్గార్తినాశినీ ॥ ౧౪౫॥
 తతః శ్రీరామచన్ద్రేణ రావణస్య వధార్థినా ।
 తత్పశ్చాజ్జగతాం మాతా త్రిషు లోకేషు పూజితా ॥ ౧౪౬॥

జాతాఽఽదౌ దక్షకన్యా యా నిహత్య దైత్యదానవాన్ ।
 తతో దేహం పరిత్యజ్య యజ్ఞే భర్తుశ్చ నిన్దయా ॥ ౧౪౭ ॥
 జజ్ఞే హిమవతః పత్న్యాం లేభే పశుపతిం పతిమ్ ।
 గణేశశ్చ స్వయం కృష్ణః స్కన్ధో విష్ణుకలోద్భవః ॥ ౧౪౮ ॥
 బభూవతుస్తౌ తనయౌ పశ్చాత్తస్యాశ్చ నారద ।
 లక్ష్మీర్మృగ్గలభూపేన ప్రథమం పరిపూజితా ॥ ౧౪౯ ॥
 త్రిషు లోకేషు తత్పశ్చాద్దేవతామునిమానవైః ।
 సావిత్రీ చాశ్వపతినా ప్రథమం పరిపూజితా ॥ ౧౫౦ ॥
 తత్పశ్చాత్త్రిషు లోకేషు దేవతామునిపుంజవైః ।
 ఆదౌ సరస్వతీ దేవీ బ్రహ్మణా పరిపూజితా ॥ ౧౫౧ ॥
 తత్పశ్చాత్త్రిషు లోకేషు దేవతామునిపుంజవైః ।
 ప్రథమం పూజితా రాధా గోలోకే రాసమణ్డలే ॥ ౧౫౨ ॥
 పౌర్ణమాస్యాం కార్తికస్య కృష్ణేన పరమాత్మనా ।
 గోపికాభిశ్చ గోపైశ్చ బాలికాభిశ్చ బాలకైః ॥ ౧౫౩ ॥
 గవాం గణైః సురభ్యాః చ తత్పశ్చాదాజ్ఞాయా హరేః ।
 తదా బ్రహ్మాదిభిర్దేవైర్మునిభిః పరయా ముదా ॥ ౧౫౪ ॥
 పుష్పధూపాదిభిర్భక్త్యా పూజితా వన్దితా సదా ।
 పృథివ్యాం ప్రథమం దేవీ సుయజ్ఞేనైవ పూజితా ॥ ౧౫౫ ॥
 శక్రరేణోపదిష్టేన పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ।
 త్రిషు లోకేషు తత్పశ్చాదాజ్ఞాయా పరమాత్మనః ॥ ౧౫౬ ॥
 పుష్పధూపాదిభిర్భక్త్యా పూజితా మునిభిః సదా ।
 కలా యా యాః సముదూభతా పూజితాస్తాశ్చ భారతే ॥ ౧౫౭ ॥
 పూజితా గ్రామదేవ్యశ్చ గ్రామే చ నగరే మునే ।
 ఏవం తే కథితం సర్వం ప్రకృతేశ్చరితం శుభమ్ ॥ ౧౫౮ ॥
 యథాగమం లక్షణం చ కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౧౫౯ ॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే

ప్రకృతిచరిత్రవర్ణనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧॥

౯.౨ ద్వితీయోఽధ్యాయః । పంచప్రకృతితద్భర్తృగణోత్పత్తివర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

సమాసేన శ్రుతం సర్వం దేవీనాం చరితం ప్రభో ।

విబోధనాయ బోధస్య వ్యాసేన వక్తుమర్హసి ॥ ౧॥

సృష్టేరాద్యా సృష్టివిధౌ కథమావిర్భూభూవ హ ।

కథం వా పంచుధా భూతా వద వేదవిదాంవర ॥ ౨॥

భూతా యయాంశకలయా తయా త్రిగుణయా భవే ।

వ్యాసేన తాసాం చరితం శ్రోతుమిచ్ఛామి సామ్పుతమ్ ॥ ౩॥

తాసాం జన్మానుకథనం పూజాధ్యానవిధిం బుధ ।

స్తోత్రం కవచమైశ్వర్యం శౌర్యం వర్ణయ మఙ్గలమ్ ॥ ౪॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

నిత్య ఆత్మా నభో నిత్యం కాలో నిత్యో దిశో యథా ।

విశ్వానాం గోలకం నిత్యం నిత్యో గోలోక ఏవ చ ॥ ౫॥

తదేకదేశో వైకుణ్ఠో నమ్రభాగానుసారకః ।

తథైవ ప్రకృతిర్నిత్యా బ్రహ్మలీలా సనాతనీ ॥ ౬॥

యథాగ్నౌ దాహికా చన్ద్రో పద్మే శోభా ప్రభా రవౌ ।

శశ్వద్యుక్తౌ న భిన్నా సా తథా ప్రకృతిరాత్మనీ ॥ ౭॥

వినా స్వర్ణం స్వర్ణకారః కుణ్డలం కర్తుమక్షమః ।

వినా మృదా ఘటం కర్తుం కులాలో హి నహీశ్వరః ॥ ౮॥

న హి క్షమస్తథాత్మా చ సృష్టిం స్తప్తుం తయా వినా ।

సర్వశక్తిస్వరూపా సా యయా చ శక్తిమాన్సదా ॥ ౯॥

ఐశ్వర్యవచనః శశ్చక్తిః పరాక్రమ ఏవ చ ।

తత్స్వరూపా తయోర్దాత్మీ సా శక్తిః పరికీర్తితా ॥ ౧౦॥

జ్ఞానం సమృద్ధిః సమృత్తిర్యశశ్చైవ బలం భగః ।

తేన శక్తిర్భగవతీ భగరూపా చ సా సదా ॥ ౧౧॥

తయా యుక్తః సదాత్మా చ భగవాన్వైన కథ్యతే ।

స చ స్వేచ్ఛామయో దేవః సాకారశ్చ నిరాకృతిః ॥ ౧౨॥

తేజోరూపం నిరాకారం ధ్యాయస్తే యోగినః సదా ।

వదన్తి చ పరం బ్రహ్మ పరమానందమీశ్వరమ్ ॥ ౧౩॥

అదృశ్యం సర్వద్రష్టారం సర్వజ్ఞం సర్వకారణమ్ ।

సర్వదం సర్వరూపం తం వైష్ణవాస్తన్న మన్వతే ॥ ౧౪॥

వదన్తి చైవ తే కస్య తేజస్తేజస్వినా వినా ।

తేజోమణ్డలమధ్యస్థం బ్రహ్మ తేజస్వినం పరమ్ ॥ ౧౫॥

స్వేచ్ఛామయం సర్వరూపం సర్వకారణకారణమ్ ।

అతీవ సుందరం రూపం బిభ్రతం సుమనోహరమ్ ॥ ౧౬॥

కిశోరవయసం శాన్తం సర్వకాన్తం పరాత్పరమ్ ।

నవీననీరదాభాసధామైకం శ్యామవిగ్రహమ్ ॥ ౧౭॥

శరన్మధ్యాహ్నాపద్మోఘశోభామోచనలోచనమ్ ।

ముక్తాచ్ఛవివినిన్ద్యైకదస్తపక్షిమనోరమమ్ ॥ ౧౮॥

మయూరపిచ్ఛచూడం చ మాలతీమాల్యమణితమ్ ।

సునసం సస్మితం కాన్తం భక్తానుగ్రహకారణమ్ ॥ ౧౯॥

జ్వలదగ్నివిశుద్ధైకపీతాంశుకసుశోభితమ్ ।

ద్విభుజం మురలీహస్తం రత్నభూషణభూషితమ్ ॥ ౨౦॥

సర్వాధారం చ సర్వేశం సర్వశక్తియుతం విభుమ్ ।

సర్వైశ్వర్యప్రదం సర్వస్వతన్త్రం సర్వమజ్గలమ్ ॥ ౨౧॥

పరిపూర్ణతమం సిద్ధం సిద్ధేశం సిద్ధికారకమ్ ।

ధ్యాయస్తే వైష్ణవాః శశ్వద్దేవదేవం సనాతనమ్ ॥ ౨౨॥

జన్మమృత్యుజరావ్యాధిశోకభీతిహరం పరమ్ ।

బ్రహ్మణో వయసా యస్య నిమేష ఉపచర్యతే ॥ ౨౩॥

స చాత్మా స పరం బ్రహ్మ కృష్ణ ఇత్యభిధీయతే ।

కృషిస్తద్భక్తివచనో నశ్చ తద్దాస్యవాచకః ॥ ౨౪॥

భక్తిదాస్యప్రదాతా యః స చ కృష్ణః ప్రకీర్తితః ।

కృషిశ్చ సర్వవచనో నకారో బీజమేవ చ ॥ ౨౫॥

స కృష్ణః సర్వస్రష్టాఽఽదౌ సిస్సృక్షన్నేక ఏవ చ ।
 సృష్ట్యన్ముఖస్తదంశేన కాలేన ప్రేరితః ప్రభుః ॥ ౨౬ ॥
 స్వేచ్ఛామయః స్వేచ్ఛయా చ ద్విధారూపో బభూవ హా ।
 స్త్రీరూపో వామభాగాంశో దక్షిణాంశః పుమాన్స్సృతః ॥ ౨౭ ॥
 తాం దదర్శ మహాకామీ కామాధారాం సనాతనః ।
 ఆతీవ కమనీయా చ చారుపజ్జుజసన్నిభామ్ ॥ ౨౮ ॥
 చన్ద్రబిమ్బవినిన్ద్యైకనితమ్బయుగలాం పరామ్ ।
 సుచారుకదలీస్తమ్భనిన్దితశ్రోణీసున్దరీమ్ ॥ ౨౯ ॥
 శ్రీయుక్తశ్రీఫలాకారస్తనయుగ్మమనోరమామ్ ।
 పుష్పజష్టాం సువలితాం మధ్యక్షీణాం మనోహరామ్ ॥ ౩౦ ॥
 ఆతీవ సున్దరీం శాన్తాం సస్మితాం వక్రతోచనామ్ ।
 వహ్నిశుద్ధాంశుకాధారాం రత్నభూషణభూషితామ్ ॥ ౩౧ ॥
 శశ్వచ్చక్షుశ్చకోరాభ్యాం పిబన్తిం సతతం ముదా ।
 కృష్ణస్య ముఖచన్ద్రం చ చన్ద్రకోటివిన్దితమ్ ॥ ౩౨ ॥
 కస్తూరీబిన్దునా సార్ధమధశ్చన్దనబిన్దునా ।
 సమం సిన్ధూరబిన్దుం చ భాలమధ్యే చ బిభ్రతీమ్ ॥ ౩౩ ॥
 వక్రీమం కబరీభారం మాలతీమాల్యభూషితమ్ ।
 రత్నేన్ద్రసారహారం చ దధతీం కాన్తకాముకీమ్ ॥ ౩౪ ॥
 కోటిచన్ద్రప్రభామృష్టపుష్టశోభాసమన్వితామ్ ।
 గమనేన రాజహంసగజగర్వవినాశినీమ్ ॥ ౩౫ ॥
 దృష్ట్వా తాం తు తయా సార్ధం రాసేశో రాసమణ్ణలే ।
 రాసోల్లాసే సురసికో రాసక్రీడాఞ్చుకార హా ॥ ౩౬ ॥
 నానాప్రకారశ్శృంగారం శ్శృంగారో మూర్తిమానివ ।
 చకార సుఖసమ్భాగం యావద్వై బ్రహ్మణో దీనమ్ ॥ ౩౭ ॥
 తతః స చ పరిశ్రాన్తస్తస్యా యోనౌ జగత్పితా ।
 చకార వీర్యాధానం చ నిత్యానన్దే శుభక్షణే ॥ ౩౮ ॥
 గాత్రతో యోషితస్తస్యాః సురతాన్తే చ సువ్రత ।

నిఃససార శ్రమజలం శ్రాంతాయాస్తేజసా హరేః ॥ ౩౯ ॥

మహాక్రమణక్లిష్టాయా నిఃశ్వాసశ్చ బభూవ హా ।
తదా వప్తే శ్రమజలం తత్సర్వం విశ్వగోలకమ్ ॥ ౪౦ ॥

స చ నిఃశ్వాసవాయుశ్చ సర్వాధారో బభూవ హా ।
నిఃశ్వాసవాయుః సర్వేషాం జీవినాం చ భవేషు చ ॥ ౪౧ ॥

బభూవ మూర్తిమద్వాయోర్వామాఙ్గాత్ప్రాణవల్లభా ।
తత్పత్నీ సా చ తత్పుత్రాః ప్రాణాః పంచ చ జీవినామ్ ॥ ౪౨ ॥

ప్రాణోఽపానః సమానశ్చోదానవ్యానౌ చ వాయవః ।
బభూవురేవ తత్పుత్రా అధః ప్రాణాశ్చ పంచ చ ॥ ౪౩ ॥

ఘర్మతోయాధిదేవశ్చ బభూవ వరుణో మహాన్ ।
తద్వామాఙ్గాచ్చ తత్పత్నీ వరుణానీ బభూవ సా ॥ ౪౪ ॥

అథ సా కృష్ణచిచ్ఛక్తిః కృష్ణగర్భం దధార హా ।
శతమన్వన్తరం యావజ్జ్వలన్తీ బ్రహ్మతేజసా ॥ ౪౫ ॥

కృష్ణప్రాణాధిదేవీ సా కృష్ణప్రాణాధికప్రియా ।
కృష్ణస్య సజీనీ శశ్వత్కృష్ణవక్షఃస్థలస్థితా ॥ ౪౬ ॥

శతమన్వన్తరాన్తే చ కాలేఽతీతే తు సున్దరీ ।
సుషావ ఉమ్భం స్వర్ణాభం విశ్వాధారాలయం పరమ్ ॥ ౪౭ ॥

దృష్ట్వా ఉమ్భం చ సా దేవీ హృదయేన వ్యదూయత ।
ఉత్సన్నర్ణ చ కోపేన బ్రహ్మాణ్ణగోలకే జలే ॥ ౪౮ ॥

దృష్ట్వా కృష్ణశ్చ తత్త్యాగం హాహాకారం చకార హా ।
శశాప దేవీం దేవేశస్తత్క్షణం చ యథోచితమ్ ॥ ౪౯ ॥

యతోఽపత్యం త్వయా త్వక్తం కోపశీలే చ నిష్ఠరే ।
భవ త్వమనపత్యాపి చాద్యప్రభృతి నిశ్చితమ్ ॥ ౫౦ ॥

యా యాస్త్యదంశరూపాశ్చ భవిష్యన్తి సురస్త్రియః ।
అనపత్యాశ్చ తాః సర్వాస్త్యత్సమా నిత్యయౌవనాః ॥ ౫౧ ॥

ఏతస్మిన్నన్తరే దేవీ జిహ్వోగ్రాత్సహసా తతః ।
ఆవిర్భూభూవ కన్యైకా శుక్లవర్ణా మనోహరా ॥ ౫౨ ॥

శ్వేతవస్త్రపరీధానా వీణాపుస్తకధారిణీ ।
 రత్నభూషణభూషాఢ్యా సర్వశాస్త్రాధిదేవతా ॥ ౫౩ ॥
 అథ కాలాంతరే సా చ ద్విధారూపో బభూవ హ ।
 వామార్థాఙ్గాచ్చ కమలా దక్షిణార్థాచ్చ రాధికా ॥ ౫౪ ॥
 ఏతస్మిన్నంతరే కృష్ణో ద్విధారూపో బభూవ సః ।
 దక్షిణార్థశ్చ ద్విభుజో వామార్థశ్చ చతుర్భుజః ॥ ౫౫ ॥
 ఉవాచ వాణీం కృష్ణస్తాం త్వమస్య కామినీ భవ ।
 అత్రైవ మానినీ రాధా తవ భద్రం భవిష్యతి ॥ ౫౬ ॥
 ఏవం లక్ష్మీం చ ప్రదదౌ తుష్టో నారాయణాయ చ ।
 స జగమ చ వైకుంఠం తాభ్యాం సార్థం జగత్పతిః ॥ ౫౭ ॥
 అనపత్యే చ తే ద్వే చ జాతే రాధాంశసమ్భవే ।
 భూతా నారాయణాఙ్గాచ్చ పార్షదాశ్చ చతుర్భుజాః ॥ ౫౮ ॥
 తేజసా వయసా రూపగుణాభ్యాం చ సమా హరేః ।
 బభూవుః కమలాఙ్గాచ్చ దాసీకోట్యశ్చ తత్సమాః ॥ ౫౯ ॥
 అథ గోలోకనాథస్య లోమ్నాం వివరతో మునే ।
 భూతాశ్చాసంఖ్యగోపాశ్చ వయసా తేజసా సమాః ॥ ౬౦ ॥
 రూపేణ చ గుణేనైవ బలేన విక్రమేణ చ ।
 ప్రాణతుల్యప్రియాః సర్వే బభూవుః పార్షదా విభోః ॥ ౬౧ ॥
 రాధాఙ్గలోమకూపేభ్యో బభూవుర్గోపకన్యకాః ।
 రాధాతుల్యాశ్చ తాః సర్వా రాధాదాస్యః ప్రియంవదాః ॥ ౬౨ ॥
 రత్నభూషణభూషాఢ్యాః శశ్వత్సుస్థిరయౌవనాః ।
 అనపత్యాశ్చ తాః సర్వాః పుంసః శాపేన సంతమ ॥ ౬౩ ॥
 ఏతస్మిన్నంతరే విప్ర సహసా కృష్ణదేవతా ।
 ఆవిర్భూభూవ దుర్గా సా విష్ణుమాయా సనాతనీ ॥ ౬౪ ॥
 దేవీ నారాయణీశానా సర్వశక్తిస్వరూపిణీ ।
 బుద్ధ్యధిష్ఠాత్రీ దేవీ సా కృష్ణస్య పరమాత్మనః ॥ ౬౫ ॥
 దేవీనాం బీజరూపా చ మూలప్రకృతిరీశ్వరీ ।
 పరిపూర్ణతమా తేజఃస్వరూపా త్రిగుణాత్మికా ॥ ౬౬ ॥

తప్తకాఞ్చనవర్ణాభా కోటిసూర్యసమప్రభా ।
 ఈషద్ధాస్యప్రసన్నాస్యా సహస్రభుజసంయుతా ॥ ౬౭ ॥
 నానాశస్త్రాస్త్రనికరం బిభ్రతీ సా త్రిలోచనా ।
 వహ్నిశుద్ధాంశుకాధానా రత్నభూషణభూషితా ॥ ౬౮ ॥
 యస్యాశ్చాంశాంశకలయా బభూవుః సర్వయోషితః ।
 సర్వే విశ్వస్థితా లోకా మోహితాః స్యుశ్చ మాయయా ॥ ౬౯ ॥
 సర్వైశ్వర్యప్రదాత్రీ చ కామినాం గృహవాసినామ్ ।
 కృష్ణభక్తిప్రదా యా చ వైష్ణవానాం చ వైష్ణవీ ॥ ౭౦ ॥
 ముముక్షూణాం మోక్షదాత్రీ సుఖినాం సుఖదాయినీ ।
 స్వర్గేషు స్వర్గలక్ష్మీశ్చ గృహలక్ష్మీర్గృహేషు చ ॥ ౭౧ ॥
 తపస్విషు తపస్యా చ శ్రీరూపా తు నృపేషు చ ।
 యా వహ్నా దాహికారూపా ప్రభారూపా చ భాస్కరే ॥ ౭౨ ॥
 శోభారూపా చ చంద్రే చ సా పద్మేషు చ శోభనా ।
 సర్వశక్తిస్వరూపా యా శ్రీకృష్ణే పరమాత్మని ॥ ౭౩ ॥
 యయా చ శక్తిమానాత్మా యయా చ శక్తిమజ్జగత్ ।
 యయా వినా జగత్సర్వం జీవన్మృతమివ స్థితమ్ ॥ ౭౪ ॥
 యా చ సంసారవృక్షస్య బీజరూపా సనాతనీ ।
 స్థితిరూపా వృద్ధిరూపా ఫలరూపా చ నారద ॥ ౭౫ ॥
 క్షుత్ప్రిపాసాదయారూపా నిద్రా తన్ద్రా క్షమా మతిః ।
 శాన్తిలజ్జాతుష్టిపుష్టిభ్రాన్తికాన్త్యాదిరూపిణీ ॥ ౭౬ ॥
 సా చ సంస్తాయ సర్వేశం తత్పురః సమువాస హా ।
 రత్నసింహాసనం తస్యై ప్రదదౌ రాధికేశ్వరః ॥ ౭౭ ॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర సస్త్రీకశ్చ చతుర్ముఖః ।
 పద్మనాభేర్నాభిపద్మాన్నిఃససార మహామునే ॥ ౭౮ ॥
 కమణ్ణులుధరః శ్రీమాంస్తపస్వీ జ్ఞానినాం వరః ।
 చతుర్ముఖైస్తం తుష్టావ ప్రజ్వలన్పుహ్మాతేజసా ॥ ౭౯ ॥
 సా తదా సుందరీ సృష్టా శతచన్ద్రసమప్రభా ।

వహ్నిశుద్ధాంశుకాధానా రత్నభూషణభూషణా ॥ ౮౦ ॥

రత్నసింహాసనే రమ్యే సంస్తాయ సర్వకారణమ్ ।
ఉవాస స్వామినా సార్థం కృష్ణస్య పురతో ముదా ॥ ౮౧ ॥

ఏతస్మిన్నస్తరే కృష్ణో ద్విధారూపో బభూవ సః ।
వామార్థాణ్ణో మహాదేవో దక్షిణే గోపికాపతిః ॥ ౮౨ ॥

శుద్ధస్ఫటికసజ్కాశః శతకోటిరవిప్రభః ।
త్రిశూలపట్టిశధరో వ్యాఘ్రచర్మామ్బరో హరః ॥ ౮౩ ॥

తప్తకాఞ్చనవర్ణాభో జటాభారధరః పరః ।
భస్మభూషితగాత్రశ్చ సస్మితశ్చన్ద్రశేఖరః ॥ ౮౪ ॥

దిగమ్బరో నీలకణ్ఠః సర్వభూషణభూషితః ।
బిభృద్దక్షిణహస్తేన రత్నమాలాం సుసంస్కృతామ్ ॥ ౮౫ ॥

ప్రజపన్చఞ్చవక్త్రేణ బ్రహ్మజ్యోతిః సనాతనమ్ ।
సత్యస్వరూపం శ్రీకృష్ణం పరమాత్మానమీశ్వరమ్ ॥ ౮౬ ॥

కారణం కారణానాం చ సర్వమంగలమంగలమ్ ।
జన్మమృత్యుజరావ్యాధిశోకభీతిహరం పరమ్ ॥ ౮౭ ॥

సంస్తాయ మృత్యోర్మృత్యుం తం యతో మృత్యుఞ్చాయాభిధః ।
రత్నసింహాసనే రమ్యే సమువాస హరేః పురః ॥ ౮౮ ॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే
పఞ్చప్రకృతితద్భర్తృగణోత్పత్తివర్ణనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨ ॥

౯.3 తృతీయోఽధ్యాయః । బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాదిదేవతోత్పత్తివర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

అథ డిమ్భో జలే తిష్ఠన్యావద్వై బ్రహ్మణో వయః ।
తతః స కాలే సహసా ద్విధాభూతో బభూవ హ ॥ ౧ ॥

తన్మధ్యే శిశురేకశ్చ శతకోటిరవిప్రభః ।
క్షణం రోరూయమాణశ్చ స్తనాన్ఠః పీడితః క్షుధా ॥ ౨ ॥

పిత్రా మాత్రా పరిత్యక్తో జలమధ్యే నిరాశ్రయః ।

బ్రహ్మణ్ణాసంఖ్యనాథో యో దదర్శోర్ధ్వమనాథవత్ || 3||

స్థూలాస్థూలతమః సోఽపి నామ్నా దేవో మహావిరాట్ |
పరమాణుర్యథా సూక్ష్మాత్పరః స్థూలాత్తథాప్యసౌ || ౪||

తేజసా షోడశాంశోఽయం కృష్ణస్య పరమాత్మనః |
ఆధారః సర్వవిశ్వానాం మహావిష్ణుశ్చ ప్రాకృతః || ౫||

ప్రత్యేకం లోమకూపేషు విశ్వాని నిఖిలాని చ |
అస్యాపి తేషాం సంఖ్యాం చ కృష్ణో వక్తుం న హి క్షమః || ౬||

సంఖ్యా చేద్రజసామస్తి విశ్వానాం న కదాచన |
బ్రహ్మవిష్ణుశివాదీనాం తథా సంఖ్యా న విద్యతే || ౭||

ప్రతివిశ్వేషు సన్త్యేవం బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః |
పాతాలాద్ బ్రహ్మలోకాన్తం బ్రహ్మాణ్డం పరికీర్తితమ్ || ౮||

తత ఊర్ధ్వం చ వైకుణ్ఠో బ్రహ్మణ్ణాద్ బహిరేవ సః |
తత ఊర్ధ్వం చ గోలోకః పంచాశత్కృటియోజనః || ౯||

నిత్యః సత్యస్వరూపశ్చ యథా కృష్ణస్తథాప్యయమ్ |
సప్తద్వీపమితా పృథ్వీ సప్తసాగరసంయుతా || ౧౦||

ఊనపంచాశదుపద్వీపాసంఖ్యశైలవనాన్వితా |
ఊర్ధ్వం సప్త స్వర్గలోకా బ్రహ్మలోకసమన్వితాః || ౧౧||

పాతాలాని చ సప్తాధశ్చైవం బ్రహ్మాణ్డమేవ చ |
ఊర్ధ్వం ధరాయా భూర్లోకో భువర్లోకస్తతః పరమ్ || ౧౨||

తతః పరశ్చ స్వర్లోకో జనలోకస్తథా పరః |
తతః పరస్తపోలోకః సత్యలోకస్తతః పరః || ౧౩||

తతః పరం బ్రహ్మలోకస్తప్తకాశ్చానసన్నిభః |
ఏవం సర్వం కృత్రిమం చ బాహ్యోభ్యన్తరమేవ చ || ౧౪||

తద్వినాశే వినాశశ్చ సర్వేషామేవ నారద |
జలబుద్బుదవత్సర్వం విశ్వసంఖ్యమనిత్యకమ్ || ౧౫||

నిత్యో గోలోకవైకుణ్ఠౌ ప్రోక్తౌ శశ్వదకృత్రిమా |
ప్రత్యేకం లోమకూపేషు బ్రహ్మాణ్డం పరినిశ్చితమ్ || ౧౬||

ఏషాం సఖ్యాం న జానాతి కృష్ణోఽన్యస్యాపి కా కథా ।
 ప్రత్యేకం ప్రతిబ్రహ్మాణ్డం బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః ॥ ౧౭ ॥
 తిస్రః కోట్యః సురాణాం చ సఖ్యా సర్వత్ర పుత్రక ।
 దిగీశాశ్చైవ దిక్పాలా నక్షత్రాణి గ్రహాదయః ॥ ౧౮ ॥
 భువి వర్ణాశ్చ చత్వారోఽప్యథో నాగాశ్చరాచరాః ।
 అథ కాలేఽత్ర స విరాడూర్ధ్వం దృష్ట్వా పునః పునః ॥ ౧౯ ॥
 డిమ్భాన్తరే చ శూన్యం చ న ద్వితీయం చ కిఞ్చన ।
 చింతామవాప క్షుద్యుక్తో రురోద చ పునః పునః ॥ ౨౦ ॥
 జ్ఞానం ప్రాప్య తదా దధ్యౌ కృష్ణం పరమపూరుషమ్ ।
 తతో దదర్శ తత్రైవ బ్రహ్మజ్యోతిః సనాతనమ్ ॥ ౨౧ ॥
 నవీనజలదశ్యామం ద్విభుజం పీతవాససమ్ ।
 సస్మితం మురలీహస్తం భక్తానుగ్రహకాతరమ్ ॥ ౨౨ ॥
 జహాన బాలకస్తుష్టో దృష్ట్వా జనకమీశ్వరమ్ ।
 వరం తదా దదౌ తస్మై వరేశః సమయోచితమ్ ॥ ౨౩ ॥
 మత్సమో జ్ఞానయుక్తశ్చ క్షుత్పిపాసాదివర్జితః ।
 బ్రహ్మణ్డాసఖ్యనిలయో భవ వత్స లయావధి ॥ ౨౪ ॥
 నిష్కామో నిర్భయశ్చైవ సర్వేషాం వరదో భవ ।
 జరామృత్యురోగశోకపీడాదివర్జితో భవ ॥ ౨౫ ॥
 ఇత్యుక్త్వా తస్య కర్ణే స మహామన్త్రం షడక్షరమ్ ।
 త్రికృత్యశ్చ ప్రజజాప వేదాఙ్గప్రవరం పరమ్ ॥ ౨౬ ॥
 ప్రణవాదిచతుర్థ్యన్తం కృష్ణ ఇత్యక్షరద్వయమ్ ।
 వహ్నిజాయాన్తమిష్టం చ సర్వవిఘ్నహరం పరమ్ ॥ ౨౭ ॥
 మన్తం దత్త్వా తదాహారం కల్పయామాస వై విభుః ।
 శ్రూయతాం తద్ బ్రహ్మపుత్ర నిబోధ కథయామి తే ॥ ౨౮ ॥
 ప్రతివిశ్వం యన్నైవేద్యం దదాతి వైష్ణవో జనః ।
 తత్తోడశాంశో విషయిణో విష్ణోః పఙ్కదశాస్య వై ॥ ౨౯ ॥
 నిర్గుణస్యాత్మనశ్చైవ పరిపూర్ణతమస్య చ ।
 నైవేద్యే చైవ కృష్ణస్య న హి కిఞ్చిత్ప్రయోజనమ్ ॥ ౩౦ ॥

యద్యద్దదాతి నైవేద్యం తస్మై దేవాయ యో జనః ।
 స చ ఖాదతి తత్సర్వం లక్ష్మీనాథో విరాట్ తథా ॥ ౩౧॥
 తం చ మన్తవరం దత్త్వా తమువాచ పునర్విభుః ।
 వరమన్యం కిమిష్టం తే తస్మై బ్రూహి దదామి చ ॥ ౩౨॥
 కృష్ణస్య వచనం శ్రుత్వా తమువాచ విరాడ్ విభుః ।
 కృష్ణం తం బాలకస్తావద్వచనం సమయోచితమ్ ॥ ౩౩॥
 బాలక ఉవాచ ।
 వరో మే త్వత్పదామౌఘజ్ఞే భక్తిర్భవతు నిశ్చలా ।
 సతతం యావదాయుర్మే క్షణం వా సుచిరం చ వా ॥ ౩౪॥
 త్వద్భక్తియుక్తోకేఽస్మిఞ్జీవన్ముక్తశ్చ సన్తతమ్ ।
 త్వద్భక్తిహీనో మూర్ఖశ్చ జీవన్నపి మృతో హి సః ॥ ౩౫॥
 కిం తజ్జపేన తపసా యజ్ఞేన పూజనేన చ ।
 వ్రతేన చోపవాసేన పుణ్యేన తీర్థసేవయా ॥ ౩౬॥
 కృష్ణభక్తివిహీనస్య మూర్ఖస్య జీవనం వృథా ।
 యేనాత్మనా జీవితశ్చ తమేవ న హి మన్యతే ॥ ౩౭॥
 యావదాత్మా శరీరేఽస్తి తావత్స శక్తిసంయుతః ।
 పశ్చాద్యాన్తి గతే తస్మిన్స్వతంత్రాః సర్వశక్తయః ॥ ౩౮॥
 స చ త్వం చ మహాభాగ సర్వాత్మా ప్రకృతేః పరః ।
 స్వేచ్ఛామయశ్చ సర్వాద్యో బ్రహ్మజ్యోతిః సనాతనః ॥ ౩౯॥
 ఇత్యుక్త్వా బాలకస్తత్ర విరరామ చ నారద ।
 ఉవాచ కృష్ణః ప్రత్యుక్తిం మధురాం శ్రుతిసుందరీమ్ ॥ ౪౦॥
 శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।
 సుచిరం సుస్థిరం తిష్ఠ యథాహం త్వం తథా భవ ।
 బ్రహ్మణోఽసంఖ్యపాతే చ పాతన్తే న భవిష్యతి ॥ ౪౧॥
 అంతేన ప్రతిబ్రహ్మణే త్వం చ క్షుద్రవిరాడ్ భవ ।
 త్వన్నాభిపద్మాద్ బ్రహ్మా చ విశ్వస్రష్టా భవిష్యతి ॥ ౪౨॥
 లలాటే బ్రహ్మణశ్చైవ రుద్రాశ్చైకాదశైవ తే ।

శివాంశేన భవిష్యన్తి సృష్టిసంహరణాయ వై || ౪3||

కాలాగ్నిరుద్రస్తేష్యేకో విశ్వసంహారకారకః |

పాతా విష్ణుశ్చ విషయా రుద్రాంశేన భవిష్యతి || ౪౪||

మద్భక్తియుక్తః సతతం భవిష్యసి వరేణ మే |

ధ్యానేన కమనీయం మాం నిత్యం ద్రక్ష్యసి నిశ్చితమ్ || ౪౫||

మాతరం కమనీయాం చ మమ వక్షఃస్థలస్థితామ్ |

యామి లోకం తిష్ఠ వత్సేత్యుక్త్వా సోఽన్తరధీయత || ౪౬||

గత్వా స్వలోకం బ్రహ్మాణం శక్జురం సమువాచ హ |

స్రష్టారం స్రష్టమీశం చ సంహర్తుం చైవ తక్షణమ్ || ౪౭||

శ్రీభగవానువాచ |

సృష్టిం స్రష్టం గచ్ఛ వత్స నాభిపద్మోద్భవో భవ |

మహావిరాడ్ లోమకూపే క్షుద్రస్య చ విధే శ్శృణు || ౪౮||

గచ్ఛ వత్స మహాదేవ బ్రహ్మభాలోద్భవో భవ |

అంశేన చ మహాభాగ స్వయం చ సుచిరం తప || ౪౯||

ఇత్యుక్త్వా జగతాం నాథో విరరామ విధేః సుత |

జగామ బ్రహ్మా తం నత్వా శివశ్చ శివదాయకః || ౫౦||

మహావిరాడ్ లోమకూపే బ్రహ్మాణ్ణగోలకే జలే |

బభూవ చ విరాట్ క్షుద్రో విరాడంశేన సామృతమ్ || ౫౧||

శ్యామో యువా పీతవాసాః శయానో జలతల్పకే |

ఈషధాస్యః ప్రసన్నాస్యో విశ్వవ్యాపీ జనార్దనః || ౫౨||

తన్నాభికమలే బ్రహ్మా బభూవ కమలోద్భవః |

సమూభయ పద్మదణ్ణే చ బభ్రామ యుగలక్షకమ్ || ౫3||

నాన్తం జగామ దణ్ణస్య పద్మనాలస్య పద్మజః |

నాభిజస్య చ పద్మస్య చిన్తామాప పితా తవ || ౫౪||

స్వస్థానం పునరాగమ్య దధ్యౌ కృష్ణపదామ్బుజమ్ |

తతో దదర్శ క్షుద్రం తం ధ్యానేన దివ్యచక్షుషా || ౫౫||

శయానం జలతల్పే చ బ్రహ్మాణ్ణగోలకాప్లతే |

యల్లోమకూపే బ్రహ్మాణ్ణం తం చ తత్పరమీశ్వరమ్ || ౫౬||

శ్రీకృష్ణం చాపి గోలోకం గోపగోపీసమన్వితమ్ ।
తం సంస్తాయ వరం ప్రాప తతః సృష్టిం చకార సః ॥ ౫౭॥

బభూవుర్బ్రహ్మణః పుత్రా మానసాః సనకాదయః ।
తతో రుద్రకలాశ్చాపి శివస్యైకాదశ స్మృతాః ॥ ౫౮॥

బభూవ పాతా విష్ణుశ్చ క్షుద్రస్య వామపార్శ్వతః ।
చతుర్భుజశ్చ భగవాన్ శ్వేతదీప్తే స చావసత్ ॥ ౫౯॥

క్షుద్రస్య నాభిపద్మే చ బ్రహ్మ విశ్వం ససర్జ హ ।
స్వర్గం మర్త్యం చ పాతాలం త్రిలోకీం సచరాచరామ్ ॥ ౬౦॥

ఏవం సర్వం లోమకూపే విశ్వం ప్రత్యేకమేవ చ ।
ప్రతివిశ్వే క్షుద్రవిరాడ్ బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః ॥ ౬౧॥

ఇత్యేవం కథితం బ్రహ్మాన్ కృష్ణసజ్జీర్తనం శుభమ్ ।
సుఖదం మోక్షదం బ్రహ్మన్కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౬౨॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాది-
దేవతోత్పత్తివర్ణనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩॥

౯.౪ చతుర్థోఽధ్యాయః । సరస్వతీస్తోత్రపూజాకవచాదివర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।
శ్రుతం సర్వం మయా పూర్వం త్వత్ప్రసాదాత్సుధోపమమ్ ।
అధునా ప్రకృతీనాం చ వ్యస్తం వర్ణయ పూజనమ్ ॥ ౧॥

కస్యాః పూజా కృతా కేన కథం మర్త్యే ప్రచారితా ।
కేన వా పూజితా కా వా కేన కా వా స్తుతా ప్రభో ॥ ౨॥

తాసాం స్తోత్రం చ ధ్యానం చ ప్రభావం చరితం శుభమ్ ।
కాభిః కేభ్యో వరో దత్తస్తన్మే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౩॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
గణేశజననీ దుర్గా రాధా లక్ష్మీః సరస్వతీ ।
సావిత్రీ చ సృష్టివిధౌ ప్రకృతిః పంచుధా స్మృతా ॥ ౪॥

ఆసాం పూజా ప్రసిద్ధా చ ప్రభావః పరమాద్భుతః ।
 సుధోపమం చ చరితం సర్వమంగలకారణమ్ ॥ ౫ ॥
 ప్రకృత్యంశాః కలా యాశ్చ తాసాం చ చరితం శుభమ్ ।
 సర్వం వక్ష్యామి తే బ్రహ్మన్ సావధానో నిశామయ ॥ ౬ ॥
 కాలీ వసున్ధరా గణ్ణో షష్ఠీ మంగలచణ్డికా ।
 తులసీ మనసా నిద్రా స్వధా స్వాహా చ దక్షిణా ॥ ౭ ॥
 సజ్జిప్తమాసాం చరితం పుణ్యదం శ్రుతిసున్దరమ్ ।
 జీవకర్మవిపాకం చ తచ్చ వక్ష్యామి సున్దరమ్ ॥ ౮ ॥
 దుర్గాయాశ్చైవ రాధాయా విస్తీర్ణం చరితం మహత్ ।
 తద్వత్పశ్చాత్పూజ్యమి సజ్జీవక్రమతః శృణు ॥ ౯ ॥
 ఆదౌ సరస్వతీపూజా శ్రీకృష్ణేన వినిర్మితా ।
 యత్ప్రసాదాన్మునిశ్రేష్ఠ మూర్ధ్నో భవతి పణ్డితః ॥ ౧౦ ॥
 ఆవిర్భూతా యథా దేవీ వక్త్రతః కృష్ణయోషితః ।
 ఇయేష కృష్ణం కామేన కాముకీ కామరూపిణీ ॥ ౧౧ ॥
 స చ విజ్ఞాయ తద్భావం సర్వజ్ఞః సర్వమాతరమ్ ।
 తామువాచ హితం సత్యం పరిణామే సుఖావహమ్ ॥ ౧౨ ॥
 శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।
 భజ నారాయణం సాధ్వీ మదంశం చ చతుర్భుజమ్ ।
 యువానం సున్దరం సర్వగుణయుక్తం చ మత్సమమ్ ॥ ౧౩ ॥
 కామజ్ఞం కామినీనాం చ తాసాం చ కామపూరకమ్ ।
 కోటికన్దర్పలావణ్యం లీలాలక్ష్మతమీశ్వరమ్ ॥ ౧౪ ॥
 కాన్తే కాన్తం చ మాం కృత్వా యది స్థాతుమిహేచ్ఛసి ।
 త్వత్తో బలవతీ రాధా న భద్రం తే భవిష్యతి ॥ ౧౫ ॥
 యో యస్మాద్ బలవాన్వాపి తతోఽన్యం రక్షితుం క్షమః ।
 కథం పరాన్సాధయతి యది స్వయమనీశ్వరః ॥ ౧౬ ॥
 సర్వేశః సర్వశాస్తాహం రాధాం బాధితుమక్షమః ।
 తేజసా మత్సమా సా చ రూపేణ చ గుణేన చ ॥ ౧౭ ॥

ప్రాణాధిష్ఠాత్పదేవీ సా ప్రాణాంస్త్వక్తుం చ కః క్షమః ।
 ప్రాణతోఽపి ప్రియః పుత్రః కేషాం వాస్తి చ కశ్చన ॥ ౧౮ ॥
 త్వం భద్రే గచ్ఛ వైకుణ్ఠం తవ భద్రం భవిష్యతి ।
 పతిం తమిశ్వరం కృత్వా మోదస్వ సుచిరం సుఖమ్ ॥ ౧౯ ॥
 లోభమోహకామక్రోధమానహింసావివర్జితా ।
 తేజసా త్వత్సమా లక్ష్మీ రూపేణ చ గుణేన చ ॥ ౨౦ ॥
 తయా సార్థం తవ ప్రీత్యా శశ్వత్కాలః ప్రయాస్యతి ।
 గౌరవం చ హరిస్తుల్యం కరిష్యతి ద్వయోరపి ॥ ౨౧ ॥
 ప్రతివిశ్వేషు తాం పూజాం మహతీం గౌరవాన్వితామ్ ।
 మాఘస్య శుక్లపంచమ్యాం విద్యారమ్భే చ సున్దరి ॥ ౨౨ ॥
 మానవా మనవో దేవా మునీన్ద్రాశ్చ ముముక్షవః ।
 వసవో యోగినః సిద్ధా నాగా గన్ధర్వరాక్షసాః ॥ ౨౩ ॥
 మద్వరేణ కరిష్యన్తి కల్పే కల్పే లయావధి ।
 భక్తియుక్తాశ్చ దత్త్వా వై చోపచారాణి షోడశ ॥ ౨౪ ॥
 కణ్వశాఖోక్తవిధినా ధ్యానేన స్తవనేన చ ।
 జితేంద్రియాః సంయతాశ్చ ఘటే చ పుస్తకేఽపి చ ॥ ౨౫ ॥
 కృత్వా సువర్ణగుటికాం గన్ధచన్దనచర్చితామ్ ।
 కవచం తే గ్రహీష్యన్తి కణ్ఠే వా దక్షిణే భుజే ॥ ౨౬ ॥
 పరిష్యన్తి చ విద్వాంసః పూజాకాలే చ పూజితే ।
 ఇత్యుక్త్వా పూజయామాస తాం దేవీం సర్వపూజితామ్ ॥ ౨౭ ॥
 తతస్తత్పూజనం చకుర్బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః ।
 అనంతశాపి ధర్మశ్చ మునీన్ద్రాః సనకాదయః ॥ ౨౮ ॥
 సర్వే దేవాశ్చ మునయో నృపాశ్చ మానవాదయః ।
 బభూవ పూజితా నిత్యం సర్వలోకైః సరస్వతీ ॥ ౨౯ ॥
 నారద ఉవాచ ।
 పూజావిధానం కవచం ధ్యానం చాపి నిరన్తరమ్ ।
 పూజోపయుక్తం నైవేద్యం పుష్పం చ చన్దనాదికమ్ ॥ ౩౦ ॥
 వద వేదవిదాం శ్రేష్ఠ శ్రోతుం కౌతూహలం మమ ।

వర్తతే హృదయే శశ్వత్కమిదం శ్రుతిసుందరమ్ || 3౧||

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |

శృణు నారద వక్ష్యామి కణ్వశాఖోక్తపద్ధతిమ్ |

జగన్మాతుః సరస్వత్యాః పూజావిధిసమన్వితామ్ || 3౨||

మాఘస్య శుక్లపంచమ్యాం విద్యారమ్భదినేపి చ |

పూర్వేపి సమయం కృత్వా తత్రాహ్ని సంయతః శుచిః || 33||

స్నాత్వా నిత్యక్రియాః కృత్వా ఘటం సంస్థాప్య భక్తితః |

స్వశాఖోక్తవిధానేన తాన్త్రికేణాథవా పునః || 3౪||

గణేశం పూర్వమభ్యర్చ్య తతోఽభీష్టాం ప్రపూజయేత్ |

ధ్యానేన వక్ష్యమాణేన ధ్యాత్వా బాహ్యఘటే ధ్రువమ్ || 3౫||

ధ్యాత్వా పునః షోడషోపచారేణ పూజయేద్ వ్రతీ |

పూజోపయుక్తం నైవేద్యం యచ్చ వేదనిరూపితమ్ || 3౬||

వక్ష్యామి సౌమ్య తత్కీర్ణాచ్చద్యథాధీతం యథాగమమ్ |

నవనీతం దధి క్షీరం లాజాంశ్చ తిలలడ్డుకమ్ || 3౭||

ఇక్షుమిక్షురసం శుక్లవర్ణం పంచగుడం మధు |

స్వస్తికం శర్కరాం శుక్లధాన్యస్యాక్షతమక్షతమ్ || 3౮||

అచ్చిన్నశుక్లధాన్యస్య పృథుకం శుక్లమోదకమ్ |

ఘృతస్నైవసంయుక్తం హవిష్యాన్నం యథోదితమ్ || 3౯||

యవగోధూమచూర్ణానాం పిష్టకం ఘృతసంయుతమ్ |

పిష్టకం స్వస్తికస్యాపి పక్వరమ్భాఫలస్య చ || ౪౦||

పరమాన్నం చ సఘృతం మిష్టాన్నం చ సుధోపమమ్ |

నారకేలం తదుదకం కనేరుం మూలమార్ద్రకమ్ || ౪౧||

పక్వరమ్భాఫలం చారు శ్రీఫలం బదరీఫలమ్ |

కాలదేశోద్భవం చారు ఫలం శుక్లం చ సంస్కృతమ్ || ౪౨||

సుగంధం శుక్లపుష్పం చ సుగంధం శుక్లచందనమ్ |

నవీనం శుక్లవస్త్రం చ శఙ్ఖం చ సుందరం మునే || ౪౩||

మాల్యం చ శుక్లపుష్పాణాం శుక్లహారం చ భూషణమ్ |

యాదృశం చ శ్రుతౌ ధ్యానం ప్రశస్యం శ్రుతిసుందరమ్ || ౪౪||

తన్నిబోధ మహాభాగ భ్రమభజ్జనకారణమ్ ।
 సరస్వతీం శుక్లవర్ణాం సస్మితాం సుమనోహరామ్ ॥ ౪౫॥
 కోటిచంద్రప్రభాముష్ణపుష్పశ్రీయుక్తవిగ్రహమ్ ।
 వహ్నిశుద్ధాంశుకాధానాం వీణాపుస్తకధారిణీమ్ ॥ ౪౬॥
 రత్నసారేంద్రనిర్మాణనవభూషణభూషితామ్ ।
 సుపూజితాం సురగణైర్భ్రహ్మవిష్ణుశివాదిభిః ॥ ౪౭॥
 వస్తే భక్త్యా వస్థితాం చ మునీంద్రమనుమానవైః ।
 ఏవం ధ్యాత్వా చ మూలేన సర్వం దత్త్వా విచక్షణః ॥ ౪౮॥
 సంస్తూయ కవచం ధృత్వా ప్రణమేద్దణ్డవద్భువి ।
 యేషాం చేయమిష్టదేవీ తేషాం నిత్యక్రియా మునే ॥ ౪౯॥
 విద్యారమేభు చ వర్షాస్తే సర్వేషాం పఞ్చమీదినే ।
 సర్వోపయుక్తం మూలం చ వైదికాష్టాక్షరః పరః ॥ ౫౦॥
 యేషాం యేనోపదేశో వా తేషాం స మూల ఏవ చ ।
 సరస్వతీ చతుర్థ్యంతం వహ్నిజాయాస్తమేవ చ ॥ ౫౧॥
 లక్ష్మీమాయాదికం చైవ మన్రోఽయం కల్పపాదపః ।
 పురా నారాయణశ్చేమం వాత్మీకాయ కృపానిధిః ॥ ౫౨॥
 ప్రదదౌ జాహ్నువీతీరే పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ।
 భృగుర్దదౌ చ శుక్రాయ పుష్కరే సూర్యపర్వణి ॥ ౫౩॥
 చంద్రపర్వణి మారీచో దదౌ వాక్పతయే ముదా ।
 భృగోశ్చైవ దదౌ తుష్ఠో బ్రహ్మ బదరికాశ్రమే ॥ ౫౪॥
 ఆస్తికస్య జరత్కారుర్దదౌ క్షీరోదసన్నిధౌ ।
 విభాణ్డకో దదౌ మేరౌ ఋష్యశృంజాయ ధీమతే ॥ ౫౫॥
 శివః కణాదమునయే గౌతమాయ దదౌ ముదా ।
 సూర్యశ్చ యాజ్ఞవల్క్యాయ తథా కాత్యాయనాయ చ ॥ ౫౬॥
 శేషః పాణినయే చైవ భారద్వాజాయ ధీమతే ।
 దదౌ శాకటాయనాయ సుతలే బలిసంసది ॥ ౫౭॥
 చతుర్లక్షజపేనైవ మన్తః సిద్ధో భవేన్నృణామ్ ।

యది స్యాన్మస్త్రసిద్ధో హి బృహస్పతిసమో భవేత్ || ౫౮ ||

కవచం శ్శృణు విప్రేన్ద్ర యద్దత్తం బ్రహ్మణా పురా ।
విశ్వస్తప్తా విశ్వజయం భృగవే గంధమాదనే || ౫౯ ||

భృగురువాచ ।

బ్రహ్మన్బ్రహ్మవిదాం శ్రేష్ఠ బ్రహ్మజ్ఞానవిశారద ।
సర్వజ్ఞ సర్వజనక సర్వేశ సర్వపూజిత || ౬౦ ||

సరస్వత్యాశ్చ కవచం బ్రూహి విశ్వజయం ప్రభో ।
అయాతయామం మన్త్రాణాం సమూహసంయుతం పరమ్ || ౬౧ ||

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్శృణు వత్స ప్రవక్ష్యామి కవచం సర్వకామదమ్ ।
శ్రుతిసారం శ్రుతిసుఖం శ్రుతుక్తం శ్రుతిపూజితమ్ || ౬౨ ||

ఉక్తం కృష్ణేన గోలోకే మహ్యం వృన్దావనే వనే ।
రానేశ్వరేణ విభునా రానే వై రాసమణ్ణలే || ౬౩ ||

అతీవ గోపనీయం చ కల్పవృక్షసమం పరమ్ ।
అశ్రుతాద్భుతమన్త్రాణాం సమూహైశ్చ సమన్వితమ్ || ౬౪ ||

యద్ధృత్వా భగవాన్కల్పకః సర్వదైత్యేషు పూజితః ।
యద్ధృత్వా పఠనాద్ బ్రహ్మాన్ బుద్ధిమాంశ్చ బృహస్పతిః || ౬౫ ||

పఠనాద్ధారణాద్వాగ్మీ కవీన్ద్రో వాల్మీకో మునిః ।
స్వామ్యముఖవో మనుశ్చైవ యద్ధృత్వా సర్వపూజితః || ౬౬ ||

కణాదో గౌతమః కణ్వః పాణినిః శాకటాయనః ।
గ్రంథం చకార యద్ధృత్వా దక్షః కాత్యాయనః స్వయమ్ || ౬౭ ||

ధృత్వా వేదవిభాగం చ పురాణాన్యశ్చిలాని చ ।
చకార లీలామాత్రేణ కృష్ణద్వైపాయనః స్వయమ్ || ౬౮ ||

శాతాతపశ్చ సంవర్తో వసిష్ఠశ్చ పరాశరః ।
యద్ధృత్వా పఠనాద్ గ్రంథం యాజ్ఞవల్క్యశ్చకార సః || ౬౯ ||

ఋష్యశ్శృంగో భరద్వాజశ్చాస్త్రికో దేవలస్తథా ।
జైగీషవో యయాతిశ్చ ధృత్వా సర్వత్ర పూజితాః || ౭౦ ||

కవచస్యాస్య విప్రేన్ద్ర ఋషిరేవ ప్రజాపతిః ।

స్వయం ఛన్దస్స బృహతీ దేవతా శారదామ్బికా ॥ ౭౧॥

సర్వతత్త్వపరిజ్ఞానసర్వార్థసాధనేషు చ ।

కవితాసు చ సర్వాసు వినియోగః ప్రకీర్తితః ॥ ౭౨॥

శ్రీం ప్రీం సరస్వత్యై స్వాహా శిరో మే పాతు సర్వతః ।

శ్రీం వాగ్దేవతాయై స్వాహా భాలం మే సర్వదావతు ॥ ౭౩॥

ఓం ప్రీం సరస్వత్యై స్వాహేతి శ్రోత్రే పాతు నిరన్తరమ్ ।

ఓం శ్రీం ప్రీం భగవత్యై సరస్వత్యై స్వాహా నేత్రయుగ్మం సదావతు ॥ ౭౪॥

ఐం ప్రీం వాగ్వాదిన్యై స్వాహా నాసాం మే సర్వదావతు ।

ప్రీం విద్యాధిష్ఠాత్పదేవ్యై స్వాహా చోష్ఠం సదావతు ॥ ౭౫॥

ఓం శ్రీం ప్రీం బ్రాహ్మ్యై స్వాహేతి దన్తపక్ష్యం సదావతు ।

ఐమిత్యైకాక్షరో మస్త్రో మమ కణ్ఠం సదావతు ॥ ౭౬॥

ఓం శ్రీం ప్రీం పాతు మే గ్రీవాం స్కంధౌ మే శ్రీం సదావతు ।

ఓం ప్రీం విద్యాధిష్ఠాత్పదేవ్యై స్వాహా వక్షః సదావతు ॥ ౭౭॥

ఓం ప్రీం విద్యాధిస్వరూపాయై స్వాహా మే పాతు నాభికామ్ ।

ఓం ప్రీం క్లిం వాణ్యై స్వాహేతి మమ హస్తౌ సదావతు ॥ ౭౮॥

ఓం సర్వవర్ణాత్మికాయై స్వాహా పాదయుగ్మం సదావతు ।

ఓం వాగధిష్ఠాత్పదేవ్యై స్వాహా సర్వం సదావతు ॥ ౭౯॥

ఓం సర్వకణ్ఠవాసిన్యై స్వాహా ప్రాచ్యాం సదావతు ।

ఓం సర్వజిహ్వోగ్రవాసిన్యై స్వాహాగ్నిదిశి రక్షతు ॥ ౮౦॥

ఓం ఐం ప్రీం క్లిం సరస్వత్యై బుధజనన్యై స్వాహా ।

సతతం మస్త్రరాజోఽయం దక్షిణే మాం సదావతు ॥ ౮౧॥

ఐం ప్రీం శ్రీం త్ర్యక్షరో మస్త్రో నైరృత్యాం సర్వదావతు ।

ఓం ఐం జిహ్వోగ్రవాసిన్యై స్వాహా మాం వారుణేఽవతు ॥ ౮౨॥

ఓం సర్వామ్బికాయై స్వాహా వాయవ్యే మాం సదావతు ।

ఓం ఐం శ్రీం క్లిం గద్యవాసిన్యై స్వాహా మాముత్తరేఽవతు ॥ ౮౩॥

ఓం ఐం సర్వశాస్త్రవాసిన్యై స్వాహైశాన్యాం సదావతు ।

ఓం ప్రీం సర్వపూజితాయై స్వాహా చోర్ధ్వం సదావతు ॥ ౮౪॥

ఓం హ్రీం పుస్తకవాసిన్యై స్వాహాధో మాం సదావతు ।
 ఓం గ్రన్థబీజస్వరూపాయై స్వాహా మాం సర్వతోఽవతు ॥ ౮౫॥
 ఇతి తే కథితం విప్ర బ్రహ్మమన్త్రాఘవిగ్రహమ్ ।
 ఇదం విశ్వజయం నామ కవచం బ్రహ్మరూపకమ్ ॥ ౮౬॥
 పురా శ్రుతం ధర్మవక్త్రాత్పర్వతే గన్ధమాదనే ।
 తవ స్నేహాన్మయాఖ్యాతం ప్రవక్తవ్యం న కస్యచిత్ ॥ ౮౭॥
 గురుమభ్యర్చ్య విధివద్వస్త్రాలంకారచన్దనైః ।
 ప్రణమ్య దణ్డమద్భూమౌ కవచం ధారయేత్సుధీః ॥ ౮౮॥
 పంచులక్షజపేనైవ సిద్ధం తు కవచం భవేత్ ।
 యది స్యాత్సిద్ధకవచో బృహస్పతిసమో భవేత్ ॥ ౮౯॥
 మహావాగ్నీ కవీన్ద్రశ్చ త్రైలోక్యవిజయీ భవేత్ ।
 శక్నోతి సర్వం జేతుం చ కవచస్య ప్రసాదతః ॥ ౯౦॥
 ఇదం చ కణ్వశాఖోక్తం కవచం కథితం మునే ।
 స్తోత్రం పూజావిధానం చ ధ్యానం చ వన్దనం శ్శృణు ॥ ౯౧॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే సరస్వతీస్తోత్ర-
 పూజాకవచాదివర్ణనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪॥

౯.౫ పంచుమోఽధ్యాయః । యాజ్ఞవల్క్యకృతం సరస్వతీస్తోత్రవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 వాగ్దేవతాయాః స్తవనం శ్రూయతాం సర్వకామదమ్ ।
 మహామునిర్యాజ్ఞవల్క్యే యేన తుష్టావ తాం పురా ॥ ౧॥
 గురుశాపాఙ్ఞ స మునిర్హృతవిద్యో బభూవ హా ।
 తదా జగామ దుఃఖార్తో రవిస్థానం సుపుణ్యదమ్ ॥ ౨॥
 సమ్ప్రప్య తపసా సూర్యం లోలార్కే దృష్టిగోచరే ।
 తుష్టావ సూర్యం శోకేన రురోద చ ముహుర్ముహుః ॥ ౩॥
 సూర్యస్తం పాఠయామాస వేదం వేదాఙ్గమీశ్వరః ।
 ఉవాచ స్తోహి వాగ్దేవీం భక్త్యా చ స్మృతిహేతవే ॥ ౪॥

తమిత్సుక్ష్మా దీననాథోఽప్యన్తర్దానం చకార సః ।
 మునిః స్నాత్వా చ తుష్టావ భక్తీనమ్రాత్మకన్ధరః ॥ ౫ ॥
 యాజ్ఞవల్క్య ఉవాచ ।
 కృపాం కురు జగన్మాతర్మామేవం హతతేజసమ్ ।
 గురుశాపాత్స్మృతిభ్రష్టం విద్యాహీనం చ దుఃఖితమ్ ॥ ౬ ॥
 జ్ఞానం దేహి స్మృతిం విద్యాం శక్తిం శిష్యప్రబోధినీమ్ ।
 గ్రంథకర్తృత్వశక్తిం చ సుశిష్యం సుప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౭ ॥
 ప్రతిభాం సత్సభాయాం చ విచారక్షమతాం శుభామ్ ।
 లుప్తం సర్వం దైవయోగాన్నవీభూతం పునః కురు ॥ ౮ ॥
 యథాజ్కరం భస్మని చ కరోతి దేవతా పునః ।
 బ్రహ్మస్వరూపా పరమా జ్యోతీరూపా సనాతనీ ॥ ౯ ॥
 సర్వవిద్యాధిదేవీ యా తస్యై వాణ్యై నమో నమః ।
 విసర్గబిన్దుమాత్రాసు యదధిష్ఠానమేవ చ ॥ ౧౦ ॥
 తదధిష్ఠాత్రి యా దేవీ తస్యై నిత్యై నమో నమః ।
 వ్యాఖ్యాస్వరూపా సా దేవీ వ్యాఖ్యాధిష్ఠాత్పరూపిణీ ॥ ౧౧ ॥
 యయా వినా ప్రసంఖ్యావాన్ సంఖ్యాం కర్తుం న శక్యతే ।
 కాలసంఖ్యాస్వరూపా యా తస్యై దేవ్యై నమో నమః ॥ ౧౨ ॥
 భ్రమసిద్ధాన్తరూపా యా తస్యై దేవ్యై నమో నమః ।
 స్మృతిశక్తిజ్ఞానశక్తిబుద్ధిశక్తిస్వరూపిణీ ॥ ౧౩ ॥
 ప్రతిభాకల్పనాశక్తిర్యా చ తస్యై నమో నమః ।
 సనత్కుమారో బ్రహ్మీణం జ్ఞానం పప్రచ్ఛ యత్ర వై ॥ ౧౪ ॥
 బభూవ మూకవత్సోఽపి సిద్ధాన్తం కర్తుమక్షమః ।
 తదాఽఽజగమ భగవానాత్మా శ్రీకృష్ణ ఈశ్వరః ॥ ౧౫ ॥
 ఉవాచ స తాం స్తోహి వాణీమిష్టాం ప్రజాపతే ।
 స చ తుష్టావ తాం బ్రహ్మీ చాజ్ఞయా పరమాత్మనః ॥ ౧౬ ॥
 చకార తత్ప్రసాదేన తదా సిద్ధాన్తముత్తమమ్ ।
 యదాప్యనన్తం పప్రచ్ఛ జ్ఞానమేకం వసున్ధరా ॥ ౧౭ ॥

బభూవ మూకవత్సోఽపి సిద్ధాంతం కర్తుమక్షమః ।
 తదా తాం స చ తుష్టావ సన్తస్తః కశ్యపాజ్ఞయా ॥ ౧౮॥
 తతశ్చకార సిద్ధాంతం నిర్మలం భ్రమభజ్ఞానమ్ ।
 వ్యాసః పురాణసూత్రం చ పప్రచ్ఛ వాల్మీకిం యదా ॥ ౧౯॥
 మానీభూతశ్చ సస్మార తామేవ జగదమ్బికామ్ ।
 తదా చకార సిద్ధాంతం తద్వరేణ మునీశ్వరః ॥ ౨౦॥
 సమ్ప్రప్య నిర్మలం జ్ఞానం భ్రమాన్తధ్వంసదీపకమ్ ।
 పురాణసూత్రం శ్రుత్వా చ వ్యాసః కృష్ణకలోద్భవః ॥ ౨౧॥
 తాం శివాం వేద దధ్యో చ శతవర్షం చ పుష్కరే ।
 తదా త్వత్తో వరం ప్రాప్య సత్కవీన్ద్రో బభూవ హా ॥ ౨౨॥
 తదా వేదవిభాగం చ పురాణం చ చకార సః ।
 యదా మహేన్ద్రః పప్రచ్ఛ తత్త్వజ్ఞానం సదాశివమ్ ॥ ౨౩॥
 క్షణం తామేవ సఞ్చిన్ద్య తస్మై జ్ఞానం దదౌ విభుః ।
 పప్రచ్ఛ శబ్దశాస్త్రం చ మహేన్ద్రశ్చ బృహస్పతిమ్ ॥ ౨౪॥
 దివ్యం వర్షసహస్రం చ స త్వాం దధ్యో చ పుష్కరే ।
 తదా త్వత్తో వరం ప్రాప్య దివ్యవర్షసహస్రకమ్ ॥ ౨౫॥
 ఉవాచ శబ్దశాస్త్రం చ తదర్థం చ సురేశ్వరమ్ ।
 అధ్యాపితాశ్చ యే శిష్యా యైరధీతం మునీశ్వరైః ॥ ౨౬॥
 తే చ తాం పరిసఞ్చిన్ద్య ప్రవర్తన్తే సురేశ్వరీమ్ ।
 త్వం సంస్తుతా పూజితా చ మునీన్ద్రైర్మనుమానవైః ॥ ౨౭॥
 దైత్యేన్ద్రైశ్చ సురైశ్చాపి బ్రహ్మవిష్ణుశివాదిభిః ।
 జడీభూతః సహస్రాస్యః పఞ్చవక్త్రశ్చతుర్ముఖః ॥ ౨౮॥
 యాం స్తోతుం కీమహం స్తౌమి తామేకాన్యేన మానవః ।
 ఇత్యుక్త్వా యాజ్ఞవల్క్యశ్చ భక్తీనమ్రాత్మకన్ధరః ॥ ౨౯॥
 ప్రణామ నిరాహారో రురోద చ ముహుర్ముహుః ।
 జ్యోతీరూపా మహామాయా తేన దృష్టాప్యవాచ తమ్ ॥ ౩౦॥
 సుకవీన్ద్రో భవేత్యుక్త్వా వైకుణ్ఠం చ జగామ హా ।

యాజ్ఞవల్క్యకృతం వాణీస్తోత్రమేతత్తు యః పఠేత్ || ౩౧||

స కవీన్ద్రో మహావాగ్మీ బృహస్పతిసమో భవేత్ |
మహామూర్ఖశ్చ దుర్బుద్ధిర్వర్షమేకం యదా పఠేత్ || ౩౨||

స పణ్డితశ్చ మేధావీ సుకవీన్ద్రో భవే ధ్రువమ్ || ౩౩||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే యాజ్ఞవల్క్యకృతం
సరస్వతీస్తోత్రవర్ణనం నామ పంచమోఽధ్యాయః || ౯.౫||

౯.౬ షష్ఠోఽధ్యాయః | లక్ష్మీగంగాసరస్వతీనాం భూలోకేఽవతరణవర్ణనమ్ |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |

సరస్వతీ తు వైకుణ్ఠే స్వయం నారాయణాన్తికే |
గంగాశాపేన కలహాత్కలయా భారతే సరిత్ || ౧||

పుణ్యదా పుణ్యరూపా చ పుణ్యతీర్థస్వరూపిణీ |
పుణ్యవద్భిర్నిషేవ్యా చ స్థితిః పుణ్యవతాం మునే || ౨||

తపస్వినాం తపోరూపా తపసః ఫలరూపిణీ |
కృతపాపేద్ధదాహాయ జ్వలదగ్నిస్వరూపిణీ || ౩||

జ్ఞానాత్సరస్వతీతోయే మృతా యే మానవా భువి |
తేషాం స్థితిశ్చ వైకుణ్ఠే సుచిరం హరిసంసది || ౪||

భారతే కృతపాపశ్చ స్నాత్వా తత్ర చ లీలయా |
ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకే వసేచ్ఛిరమ్ || ౫||

చాతుర్మాస్యాం పౌర్ణమాస్యామక్షయాయాం దినక్షయే |
వ్యతీపాతే చ గ్రహణేఽన్యస్మిన్పుణ్యదినేఽపి చ || ౬||

అనుషక్లేణ యః స్నాతో హేతునా శ్రద్ధయాపి వా |
సారూప్యం లభతే నూనం వైకుణ్ఠే స హరేరపి || ౭||

సరస్వతీమనుం తత్ర మాసమేకం చ యో జపేత్ |
మహామూర్ఖః కవీన్ద్రశ్చ స భవేన్నాత్ర సంశయః || ౮||

నిత్యం సరస్వతీతోయే యః స్నాయాన్ముణ్డయన్నరః |
న గర్భవాసం కురుతే పునరేవ స మానవః || ౯||

ఇత్యేవం కథితం కింఞ్చిద్భారతీగుణకీర్తనమ్ ।
 సుఖదం కామదం సారం భూయః కిం శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౧౦॥

సూత ఉవాచ ।
 నారాయణవచః శ్రుత్వా నారదో మునిసత్తమః ।
 పునః పప్రచ్ఛ సన్దేహమిమం శౌనక సత్వరమ్ ॥ ౧౧॥

నారద ఉవాచ ।
 కథం సరస్వతీ దేవీ గణ్గాశాపేన భారతే ।
 కలయా కలహేనైవ బభూవ పుణ్యదా సరిత్ ॥ ౧౨॥

శ్రవణే శ్రుతిసారాణాం వర్ణితే కౌతుకం మమ ।
 కథామృతేన మే తృప్తిః కేన శ్రేయసి తృప్యతే ॥ ౧౩॥

కథం శశాప సా గణ్గా పూజితాం తాం సరస్వతీమ్ ।
 సా తు సత్త్వస్వరూపా యా పుణ్యదా శుభదా సదా ॥ ౧౪॥

తేజస్వినోర్ద్వయోర్వాదకారణం శ్రుతిసుందరమ్ ।
 సుదుర్లభం పురాణేషు తన్నే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౧౫॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 శృణు నారద వక్ష్యామి కథామేతాం పురాతనీమ్ ।
 యస్యాః శ్రవణమాత్రేణ సర్వపాపాత్ప్రముచ్యతే ॥ ౧౬॥

లక్ష్మీః సరస్వతీ గణ్గా తిస్రో భార్యా హరేరపి ।
 ప్రేష్ణా సమాస్తాస్తిష్ఠన్తి సతతం హరిసన్నిధౌ ॥ ౧౭॥

చకార సైకదా గణ్గా విష్ణోర్ముఖనిరీక్షణమ్ ।
 సస్మితా చ సకామా చ సకటాక్షం పునః పునః ॥ ౧౮॥

విభుర్జహాస తద్వక్త్రం నిరీక్ష్య చ క్షణం తదా ।
 క్షమాం చకార తద్ దృష్ట్వా లక్ష్మీరైవ సరస్వతీ ॥ ౧౯॥

బోధయామాస పద్మా తాం సత్త్వరూపా చ సస్మితా ।
 క్రోధావిష్టా చ సా వాణీ న చ శాన్తా బభూవ హ ॥ ౨౦॥

ఉవాచ వాణీ భర్తారం రక్షాస్యా రక్షతోచనా ।
 కుపితా కామవేగేన శశ్వత్ప్రస్ఫురితాథరా ॥ ౨౧॥

సరస్వత్యువాచ ।

సర్వత్ర సమతాబుద్ధిః సద్భర్తుః కామినీం ప్రతి ।

ధర్మిష్ఠస్య వరిష్ఠస్య విపరీతా ఖలస్య చ ॥ ౨౨॥

జ్ఞాతం సౌభాగ్యమధికం గణ్ఠాయాం తే గదాధర ।

కమలాయాం చ తత్తుల్యం న చ కిఞ్చిన్మయి ప్రభో ॥ ౨౩॥

గణ్ఠాయాః పద్మయా సార్థం ప్రీతిశాఞ్చిస్తు సుసమ్మతా ।

క్షమాం చకార తేనేదం విపరీతం హరిప్రియా ॥ ౨౪॥

కిం జీవనేన మేఽత్త్రైవ దుర్భగాయాశ్చ సామ్ప్రతమ్ ।

నిష్కలం జీవనం తస్యా యా పత్యుః ప్రేమవఞ్చితా ॥ ౨౫॥

త్వాం సర్వే సత్త్వరూపం చ యే వదన్తి మనీషిణః ।

తే చ మూర్ధా న వేదజ్ఞా న జానన్తి మతిం తవ ॥ ౨౬॥

సరస్వతీవచః శ్రుత్వా దృష్ట్వా తాం కోపసంయుతామ్ ।

మనసా చ సమాలోచ్య స జిగామ బహిః సభామ్ ॥ ౨౭॥

గతే నారాయణే గణ్ఠామువాచ నిర్భయం రుషా ।

వాగధిష్ఠాత్పదేవీ సా వాక్యం శ్రవణదుష్కరమ్ ॥ ౨౮॥

హే నిర్లజ్జే హే సకామే స్వామిగర్వం కరోషి కిమ్ ।

అధికం స్వామిసౌభాగ్యం విజ్ఞాపయితుమిచ్ఛసి ॥ ౨౯॥

మానచూర్ణం కరిష్యామి తవాద్య హరిసన్నిధౌ ।

కిం కరిష్యతి తే కాన్తో మమైవం కాన్తవల్లభే ॥ ౩౦॥

ఇత్యేవముక్త్వా గణ్ఠాయాః కేశం గ్రహీతుముద్యతా ।

వారయామాస తాం పద్మా మధ్యదేశం సమాశ్రితా ॥ ౩౧॥

శశాప వాణీ తాం పద్మాం మహాబలవతీ సతీ ।

వృక్షరూపా సరిద్రూపా భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౩౨॥

విపరీతం తతో దృష్ట్వా కిఞ్చిన్నో వక్తుమర్హసి ।

సన్తిష్ఠతి సభామధ్యే యథా వృక్షో యథా సరిత్ ॥ ౩౩॥

శాపం శ్రుత్వా తు సా దేవీ న శశాప చుకోప హా ।

తత్త్రైవ దుఃఖితా తస్థౌ వాణీం ధృత్వా కరేణ చ ॥ ౩౪॥

అసన్తుష్టాం తు తాం దృష్ట్వా కోపప్రస్ఫురితాధరామ్ ।

ఉవాచ గణ్ణా తాం దేవీం పద్మాం చారక్షతోచనామ్ || 3౫||

గణ్ణోవాచ |

త్వముత్స్నుజ మహోగ్రాం చ పద్మే కిం మే కరిష్యతి |

దుఃశీలా ముఖరా నష్టా నిత్యం వాచాలరూపిణీ || 3౬||

వాగధిష్ఠాశ్రీ దేవీయం సతతం కలహప్రియా |

యావతీ యోగ్యతా చాస్యా యావతీ శక్తిరేవ చ || 3౭||

తథా కరోతు వాదం చ మయా సార్ధం చ దుర్ముఖీ |

స్వబలం యన్మమ బలం విజ్ఞాపయితుమిచ్ఛతి || 3౮||

జానన్తు సర్వే హ్యుభయోః ప్రభావం విక్రమం సతి |

ఇత్యేవముక్త్యా సా దేవీ వాణ్యై శాపం దదావతి || 3౯||

సరిక్త్యరూపా భవతు సా యా త్వాం చ శశాప హా |

అధోమర్త్యం సా ప్రయాతు సన్తి యత్రైవ పాపినః || ౪౦||

కలౌ తేషాం చ పాపాని గ్రహీష్యతి న సంశయః |

ఇత్యేవం వచనం శ్రుత్వా తాం శశాప సరస్వతీ || ౪౧||

త్వమేవ యాస్యసి మహీం పాపిపాపం లభిష్యసి |

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర భగవానాజగామ హా || ౪౨||

చతుర్భుజశ్చతుర్భుశ్చ పార్షదైశ్చ చతుర్భుజైః |

సరస్వతీం కరే ధృత్వా వాసయామాస వక్షసి || ౪3||

బోధయామాస సర్వజ్ఞః సర్వజ్ఞానం పురాతనమ్ |

శ్రుత్వా రహస్యం తాసాం చ శాపస్య కలహస్య చ || ౪౪||

ఉవాచ దుఃఖితాస్తాశ్చ వాచం సామయికిం విభుః |

శ్రీభగవానువాచ |

లక్ష్మీ త్వం కలయా గచ్ఛ ధర్మధ్వజగృహం శుభే || ౪౫||

అయోనిసమ్భవా భూమౌ తస్య కన్యా భవిష్యసి |

తత్రైవ దైవదోషేణ వృక్షత్వం చ లభిష్యసి || ౪౬||

మదంశస్యాసురస్యైవ శక్తిచూడస్య కామినీ |

భూత్వా పశ్చాచ్ఛ మత్పత్నీ భవిష్యసి న సంశయః || ౪౭||

త్రైలోక్యపావనీ నామ్నా తులసీతి చ భారతే |

కలయా చ సరిద్భావం శీఘ్రం గచ్ఛ వరాననే || ౪౮ ||
 భారతం భారతీశాపాన్నామ్నా పద్మావతీ భవ |
 గణ్గే యాస్యసి పశ్చాత్త్వమంశేన విశ్వపావనీ || ౪౯ ||
 భారతం భారతీశాపాత్పాపదాహాయ పాపినామ్ |
 భగీరథస్య తపసా తేన సీతా సుకల్పితే || ౫౦ ||
 నామ్నా భాగీరథీ పూతా భవిష్యసి మహీతలే |
 మదంశస్య సముద్రస్య జాయా జాయేర్మమాజ్ఞయా || ౫౧ ||
 మత్కలాంశస్య భూపస్య శన్తనోశ్చ సురేశ్వరి |
 గణ్గాశాపేన కలయా భారతం గచ్ఛ భారతి || ౫౨ ||
 కలహస్య ఫలం భుజ్ఞ్వ సపత్నీభ్యాం సహాచ్యుతే |
 స్వయం చ బ్రహ్మసదనే బ్రహ్మణః కామినీ భవ || ౫౩ ||
 గణ్గా యాతు శివస్థానమత్ర పద్మైవ తిష్ఠతు |
 శాంతా చ క్రోధరహితా మద్భక్తా సత్త్వరూపిణీ || ౫౪ ||
 మహాసాధ్వీ మహాభాగా సుశీలా ధర్మచారిణీ |
 యదంశకలయా సర్వా ధర్మిష్ఠాశ్చ పతివ్రతాః || ౫౫ ||
 శాన్తరూపాః సుశీలాశ్చ ప్రతివిశ్వేషు పూజితాః |
 తిస్రో భార్యాస్త్రీశీలాశ్చ త్రయో భృత్యాశ్చ బాన్ధవాః || ౫౬ ||
 ధ్రువం వేదవిరుద్ధాశ్చ న హ్యేతే మఙ్గలప్రదాః |
 స్త్రీపుంవచ్చ గృహే యేషాం గృహిణాం స్త్రీవశః పుమాన్ || ౫౭ ||
 నిష్ఫలం చ జన్మ తేషామశుభం చ పదే పదే |
 ముఖే దుష్టా యోనిదుష్టా యస్య స్త్రీ కలహప్రియా || ౫౮ ||
 అరణ్యం తేన గన్తవ్యం మహారణ్యం గృహోద్వరమ్ |
 జలానాం చ స్థలానాం చ ఫలానాం ప్రాప్తిరేవ చ || ౫౯ ||
 సతతం సులభా తత్ర న తేషాం గృహ ఏవ చ |
 వరమగ్నౌ స్థితిర్హింస్రజన్తూనాం సన్నిధౌ సుఖమ్ || ౬౦ ||
 తతోఽపి దుఃఖం పుంసాం చ దుష్టస్త్రీసన్నిధౌ ధ్రువమ్ |
 వ్యాధిజ్వాలా విషజ్వాలా వరం పుంసాం వరాననే || ౬౧ ||

దుష్టస్త్రిణాం ముఖజ్వాలా మరణాదతిరిచ్యతే |
 పుంసాం చ స్త్రీజితాం వైవ భస్మాంతం శౌచమద్రువమ్ || ౬౨ ||
 యదహ్ని కురుతే కర్మ న తస్య ఫలభాగ్భవేత్ |
 నిద్రితోఽత్ర పరత్రైవ సర్వత్ర నరకం వ్రజేత్ || ౬౩ ||
 యశఃకీర్తివిహీనో యో జీవన్నపి మృతో హి సః |
 బహ్విసాం చ సపత్నీనాం వైకత్ర శ్రేయసే స్థితిః || ౬౪ ||
 ఏకభార్యః సుఖీ నైవ బహుభార్యః కదాచన |
 గచ్ఛ గణ్ఢే శివస్థానం బ్రహ్మస్థానం సరస్వతి || ౬౫ ||
 అత్ర తిష్ఠతు మద్గేహే సుశీలా కమలాలయా |
 సుసాధ్యో యస్య పత్నీ చ సుశీలా చ పతివ్రతా || ౬౬ ||
 ఇహ స్వర్గే సుఖం తస్య ధర్మో మోక్షః పరత్ర చ |
 పతివ్రతా యస్య పత్నీ స చ ముక్తః శుచిః సుఖీ |
 జీవన్మృతోఽశుచిర్దుఃఖీ దుఃశీలాపతిరేవ చ || ౬౭ ||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే లక్ష్మీగణ్ఢాసరస్వతీనాం
 భూలోకేఽవతరణవర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః || ౯.౬ ||

౯.౭ సప్తమోఽధ్యాయః | గణ్ఢాదీనాం శాపోద్ధారవర్ణనమ్ |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |
 ఇత్యుక్త్వా జగతాం నాథో విరరామ చ నారద |
 ఆతీవ రురుదుర్దేవ్యః సమాల్క్య పరస్పరమ్ || ౧ ||
 తాశ్చ సర్వాః సమాలోక్య క్రమేణోమస్తదేశ్వరమ్ |
 కమ్పితాః సాశ్రునేత్రాశ్చ శోకేన చ భయేన చ || ౨ ||
 సరస్వత్యువాచ |
 విశాపం దేహి హే నాథ దుష్టమాజన్మశోచనమ్ |
 సత్స్వామినా పరిత్యక్తాః కుతో జీవన్తి తాః స్త్రియః || ౩ ||
 దేహత్యాగం కరిష్యామి యోగేన భారతే ధ్రువమ్ |
 అత్యున్నతో హి నియతం పాతుమర్హతి నిశ్చితమ్ || ౪ ||

గణ్ణోవాచ ।

అహం కేనాపరాధేన త్వయా త్యక్తా జగత్పతే ।

దేహత్యాగం కరిష్యామి నిర్దోషాయా వధం లభ ॥ ౫॥

నిర్దోషకామినీత్యాగం కరోతి యో నరో భువి ।

స యాతి నరకం ఘోరం కిన్తు సర్వేశ్వరోఽపి వా ॥ ౬॥

పద్మోవాచ ।

నాథ సత్త్వస్వరూపస్త్యం కోపః కథమహో తవ ।

ప్రసాదం కురు భార్యే ద్వే సదీశస్య క్షమా వరా ॥ ౭॥

భారతే భారతీశాపాద్యాస్యామి కలయా హ్యహమ్ ।

కియత్కాలం స్థితిస్తత్ర కదా ద్రక్ష్యామి తే పదమ్ ॥ ౮॥

దాస్యన్తి పాపినః పాపం సద్యః స్నానావగాహనాత్ ।

కేన తేన విముక్తాహమాగమిష్యామి తే పదమ్ ॥ ౯॥

కలయా తులసీరూపం ధర్మధ్వజసుతా సతీ ।

భుక్త్వా కదా లభిష్యామి త్వత్పాదామ్బుజమచ్యుత ॥ ౧౦॥

వృక్షరూపా భవిష్యామి త్వదధిష్ఠాత్ప్రదేవతా ।

సముద్ధరిష్యసి కదా తన్మే బ్రూహి కృపానిధే ॥ ౧౧॥

గణ్ణా సరస్వతీశాపాద్యది యాస్యతి భారతే ।

శాపేన ముక్తా పాపాచ్ఛ కదా త్వాం చ లభిష్యతి ॥ ౧౨॥

గణ్ణాశాపేన వా వాణీ యది యాస్యతి భారతమ్ ।

కదా శాపాద్వినిర్ముచ్య లభిష్యతి పదం తవ ॥ ౧౩॥

తాం వాణీం బ్రహ్మాసదనం గణ్ణాం వా శివమన్దిరమ్ ।

గన్తుం వదసి హే నాథ తత్క్షమస్య చ తే వచః ॥ ౧౪॥

ఇత్యుక్త్వా కమలా కాన్తపాదం ధృత్వా ననామ సా ।

స్వకేశైర్వేష్టనం కృత్వా రురోద చ పునః పునః ॥ ౧౫॥

(ఉవాచ పద్మనాభస్తాం పద్మాం కృత్వా స్వవక్షసి ।

ఈషద్ధాస్యప్రసన్నాస్యో భక్తానుగ్రహకాతరః ॥)॥

శ్రీభగవానువాచ ।

త్వద్వాక్యమాచరిష్యామి స్వవాక్యం చ సురేశ్వరి ।

సమతాం చ కరిష్యామి శృణు త్వం కమలేక్షణే || ౧౬ ||

భారతీ యాతు కలయా సరిద్రూపా చ భారతే |

అర్ధా సా బ్రహ్మసదనం స్వయం తిష్ఠతు మద్భృహే || ౧౭ ||

భగీరథేన సా సీతా గంగా యాస్యతి భారతే |

పూతం కర్తుం త్రిభువనం స్వయం తిష్ఠతు మద్భృహే || ౧౮ ||

తత్రైవ చన్ద్రమాలేశ్చ మాలిం ప్రాప్యతి దుర్లభమ్ |

తతః స్వభావతః పూతాప్యతిపూతా భవిష్యతి || ౧౯ ||

కలాంశాంశేన గచ్ఛ త్వం భారతే వామలోచనే |

పద్మావతీ సరిద్రూపా తులసీవృక్షరూపిణీ || ౨౦ ||

కలేః పఞ్చసహస్రే చ గతే వర్షే తు మోక్షణమ్ |

యుష్మాకం సరితాం చైవ మద్గేహే చాగమిష్యథ || ౨౧ ||

సమ్పదా హేతుభూతా చ విపత్తిః సర్వదేహినామ్ |

వినా విపత్తైర్మహిమా కేషాం పద్మభవే భవేత్ || ౨౨ ||

మన్మన్తోపాసకానాం చ సతాం స్నానావగాహనాత్ |

యుష్మాకం మోక్షణం పాపార్ధర్శనాత్సర్వనాత్తథా || ౨౩ ||

పృథివ్యాం యాని తీర్థాని సన్త్యసజ్ఞ్యాని సున్దరి |

భవిష్యన్తి చ పూతాని మద్భక్తస్పర్శదర్శనాత్ || ౨౪ ||

మన్మన్తోపాసకా భక్తా విభ్రమన్తి చ భారతే |

పూతం కర్తుం తారితం చ సుపవిత్రాం వసున్ధరామ్ || ౨౫ ||

మద్భక్తా యత్ర తిష్ఠన్తి పాదం ప్రక్షాలయన్తి చ |

తత్థానం చ మహాతీర్థం సుపవిత్రం భవేద్భృవమ్ || ౨౬ ||

స్త్రీష్ణా గోఘ్నః కృతఘ్నుశ్చ బ్రహ్మఘ్నో గురుతల్పగః |

జీవన్ముక్తో భవేత్పూతో మద్భక్తస్పర్శదర్శనాత్ || ౨౭ ||

ఏకాదశీవిహీనశ్చ సన్ధ్యాహీనోఽథ నాస్తికః |

నరఘాతీ భవేత్పూతో మద్భక్తస్పర్శదర్శనాత్ || ౨౮ ||

ఆసిజీవీ మసీజీవీ ధావకో గ్రామయాచకః |

వృషవాహో భవేత్పూతో మద్భక్తస్పర్శదర్శనాత్ || ౨౯ ||

విశ్వాసఘాతీ మిత్రఘ్నా మిథ్యాసాక్ష్యస్య దాయకః ।
స్థాప్యాహారీ భవేత్పూతో మద్భక్తస్పర్శదర్శనాత్ ॥ ౩౦॥

అత్యుగ్రవాన్దూషకశ్చ జారకః పుంశ్చలీపతిః ।
పూతశ్చ వృషలీపుత్రో మద్భక్తస్పర్శదర్శనాత్ ॥ ౩౧॥

శూద్రాణాం సూపకారశ్చ దేవతో గ్రామయాజకః ।
అదీక్షితో భవేత్పూతో మద్భక్తస్పర్శదర్శనాత్ ॥ ౩౨॥

పితరం మాతరం భార్యాం భ్రాతరం తనయం సుతామ్ ।
గురోః కులం చ భగినీం చక్షుర్హీనం చ బాన్ధవమ్ ॥ ౩౩॥

శ్వశ్రూం చ శ్వశురం చైవ యో న పుష్టాతి సున్దరి ।
స మహాపాతకీ పూతో మద్భక్తస్పర్శదర్శనాత్ ॥ ౩౪॥

అశ్వత్థనాశకశ్చైవ మద్భక్తనిన్దకస్తథా ।
శూద్రాన్సభోజీ విప్రశ్చ పూతో మద్భక్తదర్శనాత్ ॥ ౩౫॥

దేవద్రవ్యాపహారీ చ విప్రద్రవ్యాపహారకః ।
లాఙ్ఘలోహరసానాం చ విక్రేతా దుహితుస్తథా ॥ ౩౬॥

మహాపాతకీనశ్చైవ శూద్రాణాం శవదాహకః ।
భవేయురేతే పూతాశ్చ మద్భక్తస్పర్శదర్శనాత్ ॥ ౩౭॥

మహాలక్ష్మీరువాచ ।
భక్తానాం లక్షణం బ్రూహి భక్తానుగ్రహకాతర ।
యేషాం తు దర్శనస్పృశాత్సద్యః పూతా నరాధమాః ॥ ౩౮॥

హరిభక్తివిహీనాశ్చ మహాహఙ్కారసంయుతః ।
స్వప్రశంసారతా ధూర్తాః శలాశ్చ సాధునిన్దకాః ॥ ౩౯॥

పునన్తి సర్వతీర్థాని యేషాం స్నానావగాహనాత్ ।
యేషాం చ పాదరజసా పూతా పాదోదకాన్మహీ ॥ ౪౦॥

యేషాం సన్దర్శనం స్పర్శం యే వా వాఙ్మన్త్రి భారతే ।
సర్వేషాం పరమో లాభో వైష్ణవానాం సమాగమః ॥ ౪౧॥

న హ్యమృతయాని తీర్థాని న దేవా మృచ్ఛిలామయాః ।
తే పునస్త్యపి కాలేన విష్ణుభక్తాః క్షణాదహో ॥ ౪౨॥

సూత ఉవాచ

మహాలక్ష్మీవచః శ్రుత్వా లక్ష్మీకాంతశ్చ సస్మితః ।
నిగూఢతత్త్వం కథితుమపి శ్రేష్ఠోపచక్రమే ॥ ౪౩॥

శ్రీభగవానువాచ ।

భక్తానాం లక్షణం లక్ష్మీ గూఢం శ్రుతిపురాణయోః ।
పుణ్యస్వరూపం పాపఘ్నం సుఖదం భుక్తిముక్తిదమ్ ॥ ౪౪॥

సారభూతం గోపనీయం న వక్తవ్యం ఖలేషు చ ।
త్వాం పవిత్రాం ప్రాణతుల్యాం కథయామి నిశామయ ॥ ౪౫॥

గురువక్త్రాద్విష్ణుమస్త్రో యస్య కర్ణే పతిష్యతి ।
వదన్తి వేదాస్తం చాపి పవిత్రం చ నరోత్తమమ్ ॥ ౪౬॥

పురుషాణాం శతం పూర్వం తథా తజ్జన్మమాత్రతః ।
స్వర్గస్థం నరకస్థం వా ముక్తిమాప్నోతి తక్షణాత్ ॥ ౪౭॥

యైః కైశ్చిద్యత్ర వా జన్మ లబ్ధం యేషు చ జన్తుషు ।
జీవన్ముక్తాస్తు తే పూతా యాన్తి కాలే హరేః పదమ్ ॥ ౪౮॥

మద్భక్తియుక్తో మర్త్యశ్చ స ముక్తో మద్గుణాన్వితః ।
మద్గుణాధీనవృత్తిర్యః కథావిష్టశ్చ సంతతమ్ ॥ ౪౯॥

మద్గుణశ్రుతిమాత్రేణ సానన్ధః పులకాన్వితః ।
సగద్గదః సాశ్రునేత్రః స్వాత్మవిస్మృత ఏవ చ ॥ ౫౦॥

న వాఙ్చుతి సుఖం ముక్తిం సాలోక్యాదిచతుష్టయమ్ ।
బ్రహ్మాత్వమమరత్వం వా తద్వాఙ్చా మమ నేవనే ॥ ౫౧॥

ఇన్ద్రత్వం చ మనుత్వం చ బ్రహ్మాత్వం చ సుదుర్లభమ్ ।
స్వర్గరాజ్యాదిభోగం చ స్వప్నేఽపి చ న వాఙ్చుతి ॥ ౫౨॥

భ్రమన్తి భారతే భక్తాస్తాదృగ్జన్మ సుదుర్లభమ్ ।
మద్గుణశ్రవణాః శ్రావ్యగానైర్నిత్యం ముదాన్వితాః ॥ ౫౩॥

తే యాన్తి చ మహీం పూత్వా నరం తీర్థం మమాలయమ్ ।
ఇత్యేవం కథితం సర్వం పద్మే కురు యథోచితమ్ ।

తదాజ్ఞయా తాస్తచ్చక్రర్హరిస్తస్థౌ సుఖాసనే ॥ ౫౪॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే గణ్గాదీనాం
శాపోద్ధారవర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥ ౯.౭॥

౯.౮ అష్టమోఽధ్యాయః । నారాయణనారదసంవాదే కలిమాహాత్మ్యవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

సరస్వతీ పుణ్యక్షేత్రమాజగామ చ భారతే ।

గణ్గాశాపేన కలయా స్వయం తస్థా హరేః పదే ॥ ౧॥

భారతీ భారతం గత్వా బ్రాహ్మీ చ బ్రహ్మణః ప్రియా ।

వాణ్యధిష్ఠాత్పదేవీ సా తేన వాణీ ప్రకీర్తితా ॥ ౨॥

సరో వాప్యాం చ స్రోతస్తు సర్వత్రైవ హి దృశ్యతే ।

హరిః సరస్వాంస్తస్యేయం తేన నామ్నా సరస్వతీ ॥ ౩॥

సరస్వతీ నదీ సా చ తీర్థరూపాతిపావనీ ।

పాపినాం పాపదాహాయ జ్వలదగ్నిస్వరూపిణీ ॥ ౪॥

పశ్చాద్భాగీరథీ నీతా మహీం భగీరథేన చ ।

సా వై జగామ కలయా వాణీశాపేన నారద ॥ ౫॥

తత్రైవ సమయే తాం చ దధార శిరసా శివః ।

వేగం సోఢుమయం శక్తో భువః ప్రార్థనయా విభుః ॥ ౬॥

పద్మా జగామ కలయా సా చ పద్మావతీ నదీ ।

భారతం భారతీశాపాత్స్వయం తస్థా హరేః పదే ॥ ౭॥

తతోఽన్యయా సా కలయా లేభే జన్మ చ భారతే ।

ధర్మధ్వజసుతా లక్ష్మీర్విఖ్యాతా తులసీతి చ ॥ ౮॥

పురా సరస్వతీశాపాత్పశ్చాచ్ఛ హరిశాపతః ।

బభూవ వృక్షరూపా సా కలయా విశ్వపావనీ ॥ ౯॥

కలేః పంచసహస్రం చ వర్షం స్థిత్యా తు భారతే ।

జగ్ముస్తాశ్చ సరిద్రూపం విహాయ శ్రీహరేః పదమ్ ॥ ౧౦॥

యాని సర్వాణి తీర్థాని కాశిం వృన్దావనం వినా ।

యాస్యన్తి సార్థం తాభిశ్చ వైకుణ్ఠమాజ్ఞయా హరేః ॥ ౧౧॥

శాలగ్రామః శక్తిశివో జగన్నాథశ్చ భారతమ్ ।

కలేర్దశసహస్రాస్తే త్యక్త్వా యాన్తి నిజం పదమ్ || ౧౨||

సాధవశ్చ పురాణాని శఙ్ఖాని శ్రాద్ధతర్పణే |

వేదోక్తాని చ కర్మాణి యయుస్తైః సార్థమేవ చ || ౧౩||

దేవపూజా దేవనామ తత్కిర్తిగుణకీర్తనమ్ |

వేదాఙ్గాని చ శాస్త్రాణి యయుస్తైః సార్థమేవ చ || ౧౪||

సన్తశ్చ సత్యధర్మశ్చ వేదాశ్చ గ్రామదేవతాః |

వ్రతం తపశ్చానశనం యయుస్తైః సార్థమేవ చ || ౧౫||

వామాచారతాః సర్వే మిథ్యాకపటసంయుతాః |

తులసీరహితా పూజా భవిష్యతి తతః పరమ్ || ౧౬||

శతాః క్రూరా దామ్భికాశ్చ మహాహఙ్కారసంయుతాః |

చోరాశ్చ హింసకాః సర్వే భవిష్యన్తి తతః పరమ్ || ౧౭||

పుంసో భేదః స్త్రీవిభేదో వివాహో వాపి నిర్భయః |

స్వస్యామిభేదో వస్తూనాం భవిష్యతి తతః పరమ్ || ౧౮||

సర్వే స్త్రీవశగాః పుంసః పుశ్చల్యశ్చ గృహే గృహే |

తర్జనైర్భర్తృనైః శశ్వత్స్వామినం తాడయన్తి చ || ౧౯||

గృహేశ్వరీ చ గృహిణీ గృహీ భృత్యాధికోఽధమః |

చేటీదాససమౌ వధ్వాః శ్వశ్రూశ్చ శ్వశురస్తథా || ౨౦||

కర్తారో బలినో గేహే యోనిసమ్బుద్ధిబాన్ధవాః |

విద్యాసమ్బుద్ధిభిః సార్థం సమ్భాషాపి న విద్యతే || ౨౧||

యథాపరిచితా లోకాస్తథా పుంసశ్చ బాన్ధవాః |

సర్వకర్మాక్షమాః పుంసో యోషితామాఙ్జయా వినా || ౨౨||

బ్రహ్మక్షత్రవిశః శూద్రా జాత్యాచారవివర్జితాః |

సన్ధ్యా చ యజ్ఞసూత్రం చ భవేల్లప్తం న సంశయః || ౨౩||

ష్టేచ్ఛాచారా భవిష్యన్తి వర్ణాశ్చత్వార ఏవ చ |

ష్టేచ్ఛాస్త్రం పరిష్యన్తి స్వశాస్త్రాణి విహాయ చ || ౨౪||

బ్రహ్మక్షత్రవిశాం వంశాః శూద్రాణాం సేవకాః కలౌ |

సూపకారా ధావకాశ్చ వృషవాహాశ్చ సర్వశః || ౨౫||

సత్యహీనా జనాః సర్వే సస్యహీనా చ మేదిసీ ।
 ఫలహీనాశ్చ తరవోఽపత్యహీనాశ్చ యోషితః ॥ ౨౬ ॥
 క్షీరహీనాస్తథా గావః క్షీరం సర్పిర్వివర్జితమ్ ।
 దమ్పతీ ప్రీతిహీనౌ చ గృహిణః సత్యవర్జితాః ॥ ౨౭ ॥
 ప్రతాపహీనా భూపాశ్చ ప్రజాశ్చ కరపీడితాః ।
 జలహీనా మహానద్యో దీర్ఘకాకన్దరాదయః ॥ ౨౮ ॥
 ధర్మహీనా పుణ్యహీనా వర్ణాశ్చత్వార ఏవ చ ।
 లక్షేషు పుణ్యవాన్కోఽపి న తిష్ఠతి తతః పరమ్ ॥ ౨౯ ॥
 కుత్సితా వికృతాకారా నరా నార్యశ్చ బాలకాః ।
 కువార్తా కుత్సితః శబ్దో భవిష్యతి తతః పరమ్ ॥ ౩౦ ॥
 కేచిద్ధ్రామాశ్చ నగరా నరశూన్యా భయానకాః ।
 కేచిత్స్వల్పకుటీరేణ నరేణ చ సమన్వితాః ॥ ౩౧ ॥
 అరణ్యాని భవిష్యన్తి గ్రామేషు నగరేషు చ ।
 అరణ్యవాసినః సర్వే జనాశ్చ కరపీడితాః ॥ ౩౨ ॥
 సస్యాని చ భవిష్యన్తి తడాగేషు నదీషు చ ।
 ప్రకృష్టవంశజా హీనా భవిష్యన్తి కలౌ యుగే ॥ ౩౩ ॥
 అలీకవాదినో ధూర్తాః శతాశ్చాసత్యవాదినః ।
 ప్రకృష్టాని చ క్షేత్రాణి సస్యహీనాని నారద ॥ ౩౪ ॥
 హీనాః ప్రకృష్టా ధనినో దేవభక్తాశ్చ నాస్తికాః ।
 హింసకాశ్చ దయాహీనా పౌరాశ్చ నరఘాతినః ॥ ౩౫ ॥
 వామనా వ్యాధియుక్తాశ్చ నరా నార్యశ్చ సర్వతః ।
 స్వల్పాయుషో గదాయుక్తా యౌవనై రహితాః కలౌ ॥ ౩౬ ॥
 పలితాః షోడశే వర్షే మహావృద్ధాశ్చ వింశతౌ ।
 అష్టవర్షా చ యువతీ రజోయుక్తా చ గర్భిణీ ॥ ౩౭ ॥
 వత్సరాస్తప్రసూతా స్త్రీ షోడశే చ జరాన్వితా ।
 పతిపుత్రవతీ కాచిత్సర్వా వన్ధ్యాః కలౌ యుగే ॥ ౩౮ ॥
 కన్యావిక్రయిణః సర్వే వర్ణాశ్చత్వార ఏవ చ ।
 మాతృజాయావధూనాం చ జారోపేతాన్మభక్షకాః ॥ ౩౯ ॥

కన్యానాం భగినీనాం వా జారోపాత్తానజీవినః ।
 హరేర్నామ్నాం విక్రయిణో భవిష్యన్తి కలౌ యుగే ॥ ౪౦॥
 స్వయముత్సృజ్య దానం చ కీర్తివర్ధనహేతవే ।
 తతః పశ్చాత్స్వదానం చ స్వయముల్లఙ్ఘయిష్యతి ॥ ౪౧॥
 దేవవృత్తిం బ్రహ్మవృత్తిం వృత్తిం గురుకులస్య చ ।
 స్వదత్తాం పరదత్తాం వా సర్వముల్లఙ్ఘయిష్యతి ॥ ౪౨॥
 కన్యకాగామినః కేచిత్కేచిచ్ఛ శ్వశ్రుగామినః ।
 కేచిద్వధూగామినశ్చ కేచిద్వై సర్వగామినః ॥ ౪౩॥
 భగినీగామినః కేచిత్సపత్నీమాతృగామినః ।
 భ్రాతృజాయాగామినశ్చ భవిష్యన్తి కలౌ యుగే ॥ ౪౪॥
 అగమ్యాగమనం బైవ కరిష్యన్తి గృహే గృహే ।
 మాతృయోనిం పరిత్యజ్య విహారిష్యన్తి సర్వతః ॥ ౪౫॥
 పత్నీనాం నిర్ణయో నాస్తి భర్తృజాణాం చ కలౌ యుగే ।
 ప్రజానాం బైవ గ్రామాణాం వస్తునాం చ విశేషతః ॥ ౪౬॥
 అలీకవాదినః సర్వే సర్వే చౌరాశ్చ లమ్పటాః ।
 పరస్పరం హింసకాశ్చ సర్వే చ నరఘాతినః ॥ ౪౭॥
 బ్రహ్మక్షత్రవిశాం వంశా భవిష్యన్తి చ పాపినః ।
 లాక్షా లోహరసానాం చ వ్యాపారం లవణస్య చ ॥ ౪౮॥
 వృషవాహో విప్రవంశాః శూద్రాణాం శవదాహినః ।
 శూద్రాన్నభోజినః సర్వే సర్వే చ వృషలీరతాః ॥ ౪౯॥
 పఞ్చాయజ్ఞవిహీనాశ్చ కుపచూరాత్రౌ చ భోజినః ।
 యజ్ఞసూత్రవిహీనాశ్చ సన్ధ్యాశౌచవిహీనకాః ॥ ౫౦॥
 పుంశ్చలీ వార్ధుషాజీవా కుట్టనీ చ రజస్వలా ।
 విప్రాణాం రస్థనాగారే భవిష్యతి చ పాచికా ॥ ౫౧॥
 అన్నానాం నియమో నాస్తి యోనీనాం చ విశేషతః ।
 ఆశ్రమాణాం జనానాం చ సర్వే మ్లేచ్ఛాః కలౌ యుగే ॥ ౫౨॥
 ఏవం కలౌ సమ్ప్రవృత్తే సర్వం మ్లేచ్ఛమయం భవేత్ ।

హస్తప్రమాణే వృక్షే చ అజ్ఞుష్ఠే చైవ మానవే || ౫౩||

విప్రస్య విష్ణుయశసః పుత్రః కల్కిరభవిష్యతి |
నారాయణకలాంశశ్చ భగవాన్ బలినాం వరః || ౫౪||

దీర్ఘేణ కరవాలేన దీర్ఘఘోటకవాహనః |
ప్లేచ్ఛశూన్యాం చ పృథివీం త్రిరాత్రేణ కరిష్యతి || ౫౫||

నిర్మైచ్ఛాం వసుధాం కృత్వా చాస్తర్ధానం కరిష్యతి |
అరాజకా చ వసుధా దస్యగ్రస్తా భవిష్యతి || ౫౬||

స్థూలాప్రమాణా షడ్రాత్రం వర్షధారాఽఽప్లుతా మహీ |
లోకశూన్యా వృక్షశూన్యా గృహశూన్యా భవిష్యతి || ౫౭||

తతశ్చ ద్వాదశాదిత్యాః కరిష్యన్తుదయం మునే |
ప్రాప్నోతి శుష్కతాం పృథ్వీ సమా తేషాం చ తేజసా || ౫౮||

కలౌ గతే చ దుర్ధర్షే ప్రవృత్తే చ కృతే యుగే |
తపఃసత్త్వసమాయుక్తో ధర్మః పూర్ణో భవిష్యతి || ౫౯||

తపస్వినశ్చ ధర్మిష్ఠా వేదజ్ఞా బ్రాహ్మణా భువి |
పతివ్రతాశ్చ ధర్మిష్ఠా యోషితశ్చ గృహే గృహే || ౬౦||

రాజానః క్షత్రియాః సర్వే విప్రభక్తా మనస్వినః |
ప్రతాపవన్తో ధర్మిష్ఠాః పుణ్యకర్మరతాః సదా || ౬౧||

వైశ్యా వాణిజ్యనిరతా విప్రభక్తాశ్చ ధార్మికాః |
శూద్రాశ్చ పుణ్యశీలాశ్చ ధర్మిష్ఠా విప్రసేవినః || ౬౨||

విప్రక్షత్రవిశాం వంశా దేవీభక్తిపరాయణాః |
దేవీమన్త్రరతాః సర్వే దేవీధ్యానపరాయణాః || ౬౩||

శ్రుతిస్మృతిపురాణజ్ఞాః పుమాంస ఋతుగామినః |
లేశో నాస్తి హ్యధర్మస్య పూర్ణో ధర్మః కృతే యుగే || ౬౪||

ధర్మస్త్రిపాచ్ఛ త్రేతాయాం ద్విపాచ్ఛ ద్వాపరే తతః |
కలౌ వృత్తే చైకపాచ్ఛ సర్వలుప్తిస్తతః పరమ్ || ౬౫||

వారాః సప్త తథా విప్ర తిథయః షోడశ స్మృతాః |
తథా ద్వాదశ మాసాశ్చ ఋతవశ్చ షడేవ చ || ౬౬||

ద్వా పక్షౌ చాయనే ద్వే చ చతుర్భుః ప్రహరైర్దినమ్ |
 చతుర్భుః ప్రహరై రాత్రిరాసస్త్రింశద్దినైస్తథా || ౬౭ ||
 వర్షం పంచవిధం జ్ఞేయం కాలసంఖ్యోవిధిక్రమే |
 యథా చాయాన్తి యాన్త్యేవ యథా యుగచతుష్టయమ్ || ౬౮ ||
 వర్షే పూర్ణే నరాణాం చ దేవానాం చ దివానిశమ్ |
 శతత్రయే షష్ట్యధికే నరాణాం చ యుగే గతే || ౬౯ ||
 దేవానాం చ యుగం జ్ఞేయం కాలసంఖ్యోవిదాం మతమ్ |
 మన్వన్తరం తు దివ్యానాం యుగానామేకసప్తతిః || ౭౦ ||
 మన్వన్తరసమం జ్ఞేయమాయుష్యఞ్చ శచీపతేః |
 అష్టావింశతిమే చన్ద్రే గతే బ్రహ్మదివానిశమ్ || ౭౧ ||
 అష్టోత్తరశతే వర్షే గతే పాతశ్చ బ్రహ్మణః |
 ప్రలయః ప్రాకృతో జ్ఞేయస్తత్రాదృష్టా వసున్ధరా || ౭౨ ||
 జలప్లుతాని విశ్వాని బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః |
 ఋషయో జ్ఞానినః సర్వే లీనాః సత్యే చిదాత్మని || ౭౩ ||
 తత్రైవ ప్రకృతిర్లీనా తత్ర ప్రాకృతికో లయః |
 లయే ప్రాకృతికే జాతే పాతే చ బ్రహ్మణో మునే || ౭౪ ||
 నిమేషమాత్రం కాలశ్చ శ్రీదేవ్యాః ప్రోచ్యతే మునే |
 ఏవం నశ్యన్తి సర్వాణి బ్రహ్మణ్డాన్యఖిలాని చ || ౭౫ ||
 నిమేషాన్తరకాలేన పునః సృష్టిక్రమేణ చ |
 ఏవం కతివిధా సృష్టిర్లయః కతివిధోఽపి వా || ౭౬ ||
 కతి కల్పా గతాయాతాః సంఖ్యం జానాతి కః పుమాన్ |
 సృష్టీనాం చ లయానాం చ బ్రహ్మణ్డానాం చ నారద || ౭౭ ||
 బ్రహ్మాదీనాం చ బ్రహ్మణ్డే సంఖ్యం జానాతి కః పుమాన్ |
 బ్రహ్మణ్డానాం చ సర్వేషామీశ్వరశ్చైక ఏవ సః || ౭౮ ||
 సర్వేషాం పరమాత్మా చ సచ్చిదానందరూపధృక్ |
 బ్రహ్మాదయశ్చ తస్యాంశాస్తస్యాంశశ్చ మహావిరాట్ || ౭౯ ||
 తస్యాంశశ్చ విరాట్ క్షుద్రః సైవేయం ప్రకృతిః పరా |

తస్యాః సకాశాత్సజ్ఞాతోఽప్యర్థనారీశ్వరస్తతః ॥ ౮౦ ॥

సైవ కృష్ణో ద్విధాభూతో ద్విభుజశ్చ చతుర్భుజః ।

చతుర్భుజశ్చ వైకుణ్ఠే గోలోకే ద్విభుజః స్వయమ్ ॥ ౮౧ ॥

బ్రహ్మదిత్యుణపర్యంతం సర్వం ప్రాకృతికం భవేత్ ।

యద్యత్ప్రాకృతికం సృష్టం సర్వం నశ్వరమేవ చ ॥ ౮౨ ॥

ఏవంవిధం సృష్టిహేతుం సత్యం నిత్యం ననాతనమ్ ।

స్వేచ్ఛామయం పరం బ్రహ్మ నిర్గుణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥ ౮౩ ॥

నిరుపాధి నిరాకారం భక్తానుగ్రహకాతరమ్ ।

కరోతి బ్రహ్మో బ్రహ్మణ్డం యజ్ఞానాత్కమలోద్భవః ॥ ౮౪ ॥

శివో మృత్యుజ్జయత్సైవ సంహారా సర్వసత్త్వవిత్ ।

యజ్ఞానాద్యస్య తపసా సర్వేశస్తు తపో మహాన్ ॥ ౮౫ ॥

మహావిభూతియుక్తశ్చ సర్వజ్ఞః సర్వదర్శనః ।

సర్వవ్యాపీ సర్వపాతా ప్రదాతా సర్వసమ్పదామ్ ॥ ౮౬ ॥

విష్ణుః సర్వేశ్వరః శ్రీమాన్ యదభక్త్యా యస్య సేవయా ।

మహామాయా చ ప్రకృతిః సర్వశక్తిమయీశ్వరీ ॥ ౮౭ ॥

సైవ ప్రోక్తా భగవతీ సచ్చిదానందరూపిణీ ।

యజ్ఞానాద్యస్య తపసా యదభక్త్యా యస్య సేవయా ॥ ౮౮ ॥

సావిత్రి దేవమాతా చ వేదాధిష్ఠాత్పదేవతా ।

పూజ్యా ద్విజానాం వేదజ్ఞా యజ్ఞానాద్యస్య సేవయా ॥ ౮౯ ॥

సర్వవిద్యాధిదేవీ సా పూజ్యా చ విదుషాం పరా ।

యత్యేవయా యత్తపసా సర్వవిశ్వేషు పూజితా ॥ ౯౦ ॥

సర్వగ్రామాధిదేవీ సా సర్వసమ్పత్ప్రదాయినీ ।

సర్వేశ్వరీ సర్వవన్ద్యా సర్వేషాం పుత్రదాయినీ ॥ ౯౧ ॥

సర్వస్తుతా చ సర్వజ్ఞా సర్వదుర్గార్తినాశినీ ।

కృష్ణవామాంశసమ్భూతా కృష్ణప్రాణాధిదేవతా ॥ ౯౨ ॥

కృష్ణప్రాణాధికా ప్రేక్షా రాధికా శక్తిసేవయా ।

సర్వాధికం చ రూపం చ సౌభాగ్యం మానగౌరవే ॥ ౯౩ ॥

కృష్ణవక్షఃస్థలస్థానం పత్నీత్వే ప్రాప సేవయా ।
 తపశ్చకార సా పూర్వం శతశ్శృజే చ పర్వతే ॥ ౯౪॥
 దివ్యవర్షసహస్రం చ పతిం ప్రాప్త్యర్థమేవ చ ।
 జాతే శక్తిప్రసాదే తు దృష్ట్వా చన్ద్రకలోపమామ్ ॥ ౯౫॥
 కృష్ణో వక్షఃస్థలే కృత్వా రురోద కృపయా విభుః ।
 వరం తస్యై దదౌ సారం సర్వేషామపి దుర్లభమ్ ॥ ౯౬॥
 మమ వక్షఃస్థలే తిష్ఠ మమ భక్తా చ శాశ్వతీ ।
 సౌభాగ్యేన చ మానేన ప్రేమ్ణాథో గౌరవేణ చ ॥ ౯౭॥
 త్వం మే శ్రేష్ఠా చ జ్యేష్ఠా చ ప్రేయసీ సర్వయోషితామ్ ।
 వరిష్ఠా చ గరిష్ఠా చ సంస్తుతా పూజితా మయా ॥ ౯౮॥
 సతతం తవ సాధ్యోఽహం వశ్యశ్చ ప్రాణవల్లభే ।
 ఇత్యుక్త్వా చ జగన్నాథశ్చకార లలనాం తతః ॥ ౯౯॥
 సపత్నీరహితాం తాం చ చకార ప్రాణవల్లభామ్ ।
 ఆన్యా యా యాశ్చ తా దేవ్యః పూజితాః శక్తినేవయా ॥ ౧౦౦॥
 తపస్తు యాదృశం యాసాం తాదృక్తాదృక్ఫలం మునే ।
 దివ్యవర్షసహస్రం చ తపస్తప్త్యా హిమాచలే ॥ ౧౦౧॥
 దుర్గా చ తత్పదం ధ్యాత్వా సర్వపూజ్యా బభూవ హా ।
 సరస్వతీ తపస్తప్త్యా పర్వతే గన్ధమాదనే ॥ ౧౦౨॥
 లక్ష్మవర్షం చ దివ్యం చ సర్వవన్ద్యా బభూవ సా ।
 లక్ష్మీర్యుగశతం దివ్యం తపస్తప్త్యా చ పుష్కరే ॥ ౧౦౩॥
 సర్వసమృత్ప్రదాత్రి చ జాతా దేవీనిషేవణాత్ ।
 సాచిత్రీ మలయే తప్త్యా పూజ్యా వన్ద్యా బభూవ సా ॥ ౧౦౪॥
 షష్టివర్షసహస్రం చ దివ్యం ధ్యాత్వా చ తత్పదమ్ ।
 శతమన్వన్తరం తప్తం శక్కురేణ పురా విభో ॥ ౧౦౫॥
 శతమన్వన్తరం చేదం బ్రహ్మ శక్తిం జజాప హా ।
 శతమన్వన్తరం విష్ణుస్తప్త్యా పాతా బభూవ హా ॥ ౧౦౬॥
 దశమన్వన్తరం తప్త్యా శ్రీకృష్ణః పరమం తపః ।

గోలోకం ప్రాప్తవాన్దివ్యం మోదతేఽద్యాపి యత్ర హి ॥ ౧౦౭॥

దశమన్వన్తరం ధర్మస్తప్త్యా వై భక్తిసంయుతః ।

సర్వప్రాణః సర్వపూజ్యః సర్వాధారో బభూవ సః ॥ ౧౦౮॥

ఏవం దేవ్యాశ్చ తపసా సర్వే దేవాశ్చ పూజితాః ।

మునయో మనవో భూపా బ్రాహ్మణాశ్చైవ పూజితాః ॥ ౧౦౯॥

ఏవం తే కథితం సర్వం పురాణం సయథాగమమ్ ।

గురువక్త్రాద్యథా జ్ఞాతం కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౧౧౦॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే

కలిమాహాత్మ్యవర్ణనం నామాష్టమోఽధ్యాయః ॥ ౯.౮॥

౯.౯ నవమోఽధ్యాయః । భూమిస్తోత్రవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

దేవ్యా నిమేషమాత్రేణ బ్రహ్మణః పాత ఏవ చ ।

తస్య పాతః ప్రాకృతికః ప్రలయః పరికీర్తితః ॥ ౧॥

ప్రలయే ప్రాకృతే చోక్తా తత్రాదృష్టా వసున్ధరా ।

జలప్లుతాని విశ్వాని సర్వే లీనాః పరాత్మని ॥ ౨॥

వసున్ధరా తిరోభూతా కుత్ర వా సా చ తిష్ఠతి ।

సృష్టేర్విధానసమయే సావిరూభతా కథం పునః ॥ ౩॥

కథం బభూవ సా ధన్యా మాన్యా సర్వాశ్రయా జయా ।

తస్యాశ్చ జన్మకథనం వద మఙ్గలకారణమ్ ॥ ౪॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

సర్వాదిసృష్టౌ సర్వేషాం జన్మ దేవ్యా ఇతి శ్రుతిః ।

ఆవిర్భావస్తిరోభావః సర్వేషు ప్రలయేషు చ ॥ ౫॥

శ్రూయతాం వసుధాజన్మ సర్వమఙ్గలకారణమ్ ।

విఘ్ననిఘ్నకరం పాపనాశనం పుణ్యవర్ణనమ్ ॥ ౬॥

అహో కేచిద్వదస్తితి మధుకైటభమేదసా ।

బభూవ వసుధా ధన్యా తద్విరుద్ధమతః శ్ంబు ॥ ౭॥

ఊచతుస్తౌ పురా విష్ణుం తుష్టౌ యుద్ధేన తేజసా ।
 ఆవాం వధ్యౌ న యత్రోర్వీ పాథసా సంవృతేతి చ ॥ ౮॥
 తయోర్జీవనకాలే న ప్రత్యక్షా సాభవత్సుటమ్ ।
 తతో బభూవ మేదశ్చ మరణానన్తరం తయోః ॥ ౯॥
 మేదినీతి చ విఖ్యాతేత్యుక్తమేతన్మతం శ్చృణు ।
 జలధౌతా కృతా పూర్వం వర్ధితా మేదసా యతః ॥ ౧౦॥
 కథయామి తే తజ్జన్మ సార్థకం సర్వమగ్గలమ్ ।
 పురా శ్రుతం యచ్ఛుత్యుక్తం ధర్మవక్త్రాచ్ఛ పుష్కరే ॥ ౧౧॥
 మహావిరాట్యురీరస్య జలస్థస్య చిరం సుభటమ్ ।
 మనో బభూవ కాలేన సర్వాజ్ఞవ్యాపకం ద్రువమ్ ॥ ౧౨॥
 తచ్చ ప్రవిష్టం సర్వేషాం తల్లోమ్నాం వివరేషు చ ।
 కాలేన మహతా పశ్చాద్ బభూవ వసుధా మునే ॥ ౧౩॥
 ప్రత్యేకం ప్రతిలోమ్నాం చ కూపేషు సంస్థితా సదా ।
 ఆవిర్భూతా తిరోభూతా సజలా చ పునః పునః ॥ ౧౪॥
 ఆవిర్భూతా సృష్టికాలే తజ్జలోపర్యుపస్థితా ।
 ప్రలయే చ తిరోభూతా జలస్యాభ్యన్తరే స్థితా ॥ ౧౫॥
 ప్రతివిశ్వేషు వసుధా శైలకాననసంయుతా ।
 సప్తసాగరసంయుక్తా సప్తద్వీపసమన్వితా ॥ ౧౬॥
 హేమాద్రిమేరుసంయుక్తా గ్రహచన్ద్రార్కసంయుతా ।
 బ్రహ్మవిష్ణుశివాద్యైశ్చ సురైర్లోకైస్తదాజ్ఞయా ॥ ౧౭॥
 పుణ్యతీర్థసమాయుక్తా పుణ్యభారతసంయుతా ।
 కాఞ్చనీభూమిసంయుక్తా సప్తస్వర్గసమన్వితా ॥ ౧౮॥
 పాతాలసప్తం తదధస్తదూర్ధ్వం బ్రహ్మలోకతః ।
 ద్రువలోకశ్చ తత్రైవ సర్వం విశ్వం చ తత్ర వై ॥ ౧౯॥
 ఏవం సర్వాణి విశ్వాని పృథివ్యాం నిర్మితాని చ ।
 నశ్వరాణి చ విశ్వాని సర్వాణి కృత్రిమాణి వై ॥ ౨౦॥
 ప్రలయే ప్రాకృతే చైవ బ్రహ్మణశ్చ నిపాతనే ।

మహావిరాడాదిసృష్టౌ సృష్టః కృష్ణేన చాత్మనా ॥ ౨౧॥

నిత్యో చ స్థితిప్రలయౌ కాష్ఠాకాలేశ్వరైః సహ ।

నిత్యాధిష్ఠాత్పదేవీ సా వారాహే పూజితా సురైః ॥ ౨౨॥

మునిభిర్మనుభిర్విప్రైర్గర్భస్థాద్విభిరేవ చ ।

విష్ణోర్వరాహరూపస్య పత్నీ సా శ్రుతిసమ్మతా ॥ ౨౩॥

తత్పుత్రో మఙ్గలో జ్ఞేయో ఘటేశో మఙ్గలాత్మజః ।

నారద ఉవాచ ।

పూజితా కేన రుపేణ వారాహే చ సురైర్మహీ ॥ ౨౪॥

వారాహే చైవ వారాహీ సర్వైః సర్వాశ్రయా సతీ ।

మూలప్రకృతినమ్భూతా పఞ్చీకరణమార్గతః ॥ ౨౫॥

తస్యాః పూజావిధానం చాప్యధశో చ్ఛర్షమనేకశః ।

మఙ్గలం మఙ్గలస్యాపి జన్మ వాసం వద ప్రభో ॥ ౨౬॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

వారాహే చ వరాహశ్చ బ్రహ్మణా సంస్తుతః పురా ।

ఉద్ధధార మహీం హత్వా హిరణ్యాక్షం రసాతలమ్ ॥ ౨౭॥

జలే తాం స్థాపయామాస పద్మపత్రం యథా హృదే ।

తత్రైవ నిర్మమే బ్రహ్మో విశ్వం సర్వం మనోహరమ్ ॥ ౨౮॥

దృష్ట్వా తదధిదేవీం చ సకామాం కాముకో హరిః ।

వరాహరూపీ భగవాన్ కోటిసూర్యసమప్రభః ॥ ౨౯॥

కృత్వా రతికలాం సర్వాం మూర్తిం చ సుమనోహరామ్ ।

క్రీడాఞ్చకార రహసి దివ్యవర్షమహర్షిశమ్ ॥ ౩౦॥

సుఖసమ్భోగసంస్పర్శాన్మూర్ఛాఞ్చ సమ్ప్రాప సున్దరీ ।

విదగ్ధాయా విదగ్ధేన సఙ్గమోఽతిసుఖప్రదః ॥ ౩౧॥

విష్ణుస్తదఙ్గసంశ్లేషాద్ బుబుధే న దివానిశమ్ ।

వర్షాన్తే చేతనాం ప్రాప్య కామీ తత్యాజ కాముకీమ్ ॥ ౩౨॥

పూర్వరూపం వరాహం చ దధార స చ లీలయా ।

పూజాఞ్చకార తాం దేవీం ధ్యాత్వా చ ధరణీం సతీమ్ ॥ ౩౩॥

ధూపైర్దీపైశ్చ నైవేద్వైః సిన్ధూరైరనులేపనైః ।
 వస్త్రైః పుష్పైశ్చ బలిభిః సమ్పూజ్యోవాచ తాం హరిః ॥ ౩౪॥
 శ్రీభగవానువాచ ।
 సర్వాధారా భవ శుభే సర్వైః సమ్పూజితా సుఖమ్ ।
 మునిభిర్మనుభిర్దేవైః సిద్ధైశ్చ దానవాదిభిః ॥ ౩౫॥
 అమ్బువాచీత్యాగదినే గృహారమ్భే ప్రవేశనే ।
 వాపీతడాగారమ్భే చ గృహే చ కృషికర్మణి ॥ ౩౬॥
 తవ పూజాం కరిష్యన్తి మద్వరేణ సురాదయః ।
 మూఢా యే న కరిష్యన్తి యాస్యన్తి నరకం చ తే ॥ ౩౭॥
 వసుధోవాచ ।
 వహామి సర్వం వారాహరూపేణాహం తవాఙ్మయా ।
 లీలామాత్రేణ భగవన్ విశ్వం చ సచరాచరమ్ ॥ ౩౮॥
 ముక్తాం శుక్తిం హరేరర్చాం శివలిక్ఖం శివాం తథా ।
 శఙ్ఖం ప్రదీపం యన్త్రం చ మాణిక్యం హీరకం తథా ॥ ౩౯॥
 యజ్ఞసూత్రం చ పుష్పం చ పుస్తకం తులసీదలమ్ ।
 జవమాలాం పుష్పమాలాం కర్పూరం చ సువర్ణకమ్ ॥ ౪౦॥
 గోరోచనం చన్దనం చ శాలగ్రామజలం తథా ।
 ఏతాన్వోడుమశక్తాహం క్లిష్టా చ భగవఞ్ఞాఞ్చుణ ॥ ౪౧॥
 శ్రీభగవానువాచ ।
 ద్రవ్యాణ్యేతాని యే మూఢా అర్చయిష్యన్తి సున్దరీ ।
 యాస్యన్తి కాలసూత్రం తే దివ్యం వర్షశతం త్వయి ॥ ౪౨॥
 ఇత్యేవముక్త్వా భగవాన్ విరరామ చ నారద ।
 బభూవ తేన గర్భేణ తేజస్వీ మఙ్గలగ్రహః ॥ ౪౩॥
 పూజాఞ్చక్రుః పృథివ్యాశ్చ తే సర్వే చాఙ్మయా హరేః ।
 కణ్వశాఖోక్తధ్యానేన తుష్టువుశ్చ స్తవేన తే ॥ ౪౪॥
 దదుర్మాలేన మన్త్రేణ నైవేద్యాదికమేవ చ ।
 సంస్తుతా త్రిషు లోకేషు పూజితా సా బభూవ హా ॥ ౪౫॥
 నారద ఉవాచ ।

కిం ధ్యానం స్తవనం తస్యా మూలమస్త్రం చ కిం వద ।
గూఢం సర్వపురాణేషు శ్రోతుం కౌతూహలం మమ ॥ ౪౬ ॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
ఆదౌ చ పృథివీ దేవీ వరాహేణ చ పూజితా ।
తతో హి బ్రహ్మణా పశ్చాత్పూజితా పృథివీ తదా ॥ ౪౭ ॥

తతః సర్వైర్మునీనైశ్చ మనుభిర్మానవాదిభిః ।
ధ్యానం చ స్తవనం మస్త్రం శృణు వక్ష్యామి నారద ॥ ౪౮ ॥

ఓం హ్రీం శ్రీం క్లీం వసుధాయై స్వాహేత్యనేన
మస్త్రేణ విష్ణునా పూజితా పురా ।
శ్వేతపఙ్కజవర్ణాభాం శరచ్చన్ద్రనిభాననామ్ ॥ ౪౯ ॥

చన్ద్రనోత్థిష్టసర్వాణీం రత్నభూషణభూషితామ్ ।
రత్నాధారాం రత్నగర్భాం రత్నాకరసమన్వితామ్ ॥ ౫౦ ॥

వహ్నిశుద్ధాంశుకాధానాం సస్మితాం వన్దితాం భజే ।
ధ్యానేనానేన సా దేవీ సర్వైశ్చ పూజితాభవత్ ॥ ౫౧ ॥

స్తవనం శృణు విస్త్రన్ద్ర కణ్ఠశాఖోక్తమేవ చ ।
శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
జయే జయే జలాధారే జలశిలే జలప్రదే ॥ ౫౨ ॥

యజ్ఞసూకరజాయే త్వం జయం దేహి జయావహే ।
మగ్గలే మగ్గలాధారే మాగ్గల్యే మగ్గలప్రదే ॥ ౫౩ ॥

మగ్గలార్థం మగ్గలేశే మగ్గలం దేహి మే భవే ।
సర్వాధారే చ సర్వజ్ఞే సర్వశక్తిసమన్వితే ॥ ౫౪ ॥

సర్వకామప్రదే దేవి సర్వేష్టం దేహి మే భవే ।
పుణ్యస్వరూపే పుణ్యానాం బీజరూపే సనాతని ॥ ౫౫ ॥

పుణ్యాశ్రయే పుణ్యవతామాలయే పుణ్యదే భవే ।
సర్వసస్యాలయే సర్వసస్యాఢ్యే సర్వసస్యదే ॥ ౫౬ ॥

సర్వసస్యహారే కాలే సర్వసస్యాత్మికే భవే ।
భూమే భూమిపసర్వస్వే భూమిపాలపరాయణే ॥ ౫౭ ॥

భూమిపానాం సుఖకరే భూమిం దేహి చ భూమిదే ।

ఇదం స్తోత్రం మహాపుణ్యం ప్రాతరుత్థాయ యః పఠేత్ || ౫౮ ||

కోటిజన్మసు స భవేద్ బలవాన్భూమిపేశ్వరః ।

భూమిదానకృతం పుణ్యం లభ్యతే పఠనాజ్ఞనైః || ౫౯ ||

భూమిదానహారాత్పాపాన్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ।

అమ్బువాచీభూకరణపాపాత్స ముచ్యతే ధ్రువమ్ || ౬౦ ||

అన్యకూపే కూపఖననపాపాత్స ముచ్యతే ధ్రువమ్ ।

పరభూమిహారాత్పాపాన్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః || ౬౧ ||

భూమౌ వీర్యత్యాగపాపాద్భూమౌ దీపాదిస్థాపనాత్ ।

పాపేన ముచ్యతే సోఽపి స్తోత్రస్య పఠనాన్మునే || ౬౨ ||

అశ్వమేధశతం పుణ్యం లభతే నాత్ర సంశయః ।

భూమిదేవ్యా మహాస్తోత్రం సర్వకల్యాణకారకమ్ || ౬౩ ||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే

భూమిస్తోత్రవర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః || ౯.౯ ||

౯.౧౦ దశమోఽధ్యాయః । పృథీవ్యపాఖ్యానే నరకఫలప్రాప్తివర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

భూమిదానకృతం పుణ్యం పాపం తద్ధరణేన చ ।

పరభూహరణాత్పాపం పరకూపే ఖననే తథా || ౧ ||

అమ్బువాచ్యాం భూఖననే వీర్యస్య త్యాగ ఏవ చ ।

దీపాదిస్థాపనాత్పాపం శ్రోతుమిచ్ఛామి యత్పతః || ౨ ||

అన్యద్వా పృథీవీజన్యం పాపం యత్ప్రచ్యతే పరమ్ ।

యదస్తి తత్ప్రృతీకారం వద వేదవిదాంవర || ౩ ||

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

ఏతస్మిమాత్రభూమిం చ యో దదాతి చ భారతే ।

సన్ధ్యాపూతాయ విప్రాయ స యాతి శివమన్దిరమ్ || ౪ ||

భూమిం చ సర్వసన్యాధ్యాం బ్రాహ్మణాయ దదాతి చ ।

భూమిరేణుప్రమాణాబ్ధమస్తే విష్ణుపదే స్థితిః || ౫ ||

గ్రామం భూమిం చ ధాన్యం చ బ్రాహ్మణాయ దదాతి యః ।
 సర్వపాపాద్వినిర్ముక్తౌ చోభౌ దేవీపురఃస్థితౌ ॥ ౬ ॥
 భూమిదానం చ తత్కాలే యః సాధుశ్చానుమోదతే ।
 స చ ప్రయాతి వైకుణ్ఠే మిత్రగోత్రసమన్వితః ॥ ౭ ॥
 స్వదత్తాం పరదత్తాం వా బ్రహ్మవృత్తిం హరేత్తు యః ।
 స తిష్ఠతి కాలసూత్రే యావచ్ఛన్యదివాకరౌ ॥ ౮ ॥
 తత్యుత్రపాత్రప్రభృతిర్భూమిహీనః శ్రియా హతః ।
 పుత్రహీనో దరిద్రశ్చ ఘోరం యాతి చ రౌరవమ్ ॥ ౯ ॥
 గవాం మార్గం వినిష్కృష్య యశ్చ సస్యం దదాతి చ ।
 దివ్యం వర్షశతం చైవ కుమ్భిపాకే చ తిష్ఠతి ॥ ౧౦ ॥
 గోష్ఠం తడాగం నిష్కృష్య మార్గే సస్యం దదాతి యః ।
 స తిష్ఠత్యసిపత్రే చ యావద్దిన్యాశ్చతుర్దశ ॥ ౧౧ ॥
 పఞ్చపిణ్డాననుద్భృత్య పరకూపే చ స్నాతి యః ।
 ప్రాప్నోతి నరకం చైవ స్నానం నిష్ఫలమేవ చ ॥ ౧౨ ॥
 కామీ భూమౌ చ రహసి వీర్యత్యాగం కరోతి యః ।
 భూమిరేణుప్రమాణం చ వర్షం తిష్ఠతి రౌరవే ॥ ౧౩ ॥
 అమ్బువాచ్యాం భూకరణం యః కరోతి చ మానవః ।
 స యాతి కృమిదంశం చ స్థితిస్తత్ర చతుర్యుగమ్ ॥ ౧౪ ॥
 పరకీయే లుప్తకూపే కూపం మూఢః కరోతి యః ।
 పుష్కరిణ్యాం చ లుప్తాయాం పుష్కరిణీం దదాతి యః ॥ ౧౫ ॥
 సర్వం ఫలం పరస్యైవ తప్తకుణ్డం వ్రజేచ్ఛ సః ।
 తత్ర తిష్ఠతి సన్తప్తో యావద్దిన్యాశ్చతుర్దశ ॥ ౧౬ ॥
 పరకీయే తడాగే చ పఞ్కముద్భృత్య చోన్మృజేత్ ।
 రేణుప్రమాణవర్షం చ బ్రహ్మలోకే వసేన్నరః ॥ ౧౭ ॥
 పిణ్డం పిత్రే భూమిభర్తుర్న ప్రదాయ చ మానవః ।
 శ్రాద్ధం కరోతి యో మూఢో నరకం యాతి నిశ్చితమ్ ॥ ౧౮ ॥
 భూమౌ దీపం యోఽర్చయతి స చాన్ధః సప్తజన్మసు ।

భూమౌ శఙ్ఖం చ సంస్థాప్య కుష్ఠం జన్మాన్తరే లభేత్ || ౧౯ ||

ముక్తాం మాణిక్యహీరౌ చ సువర్ణం చ మణిం తథా |

పంచ సంస్థాపయేద్భూమౌ స చాన్ధః సప్తజన్మసు || ౨౦ ||

శివలింగం శివామర్చాం యశ్చార్చయతి భూతలే |

శతమన్వన్తరం యావత్కృమిభక్షః స తిష్ఠతి || ౨౧ ||

శఙ్ఖం యన్త్రం శిలాతోయం పుష్పం చ తులసీదలమ్ |

యశ్చార్చయతి భూమౌ చ స తిష్ఠేన్నరకే ద్రువమ్ || ౨౨ ||

జపమాలాం పుష్పమాలాం కర్పూరం రోచనం తథా |

యో మూఢశ్చార్చయేద్భూమౌ స యాతి నరకం ద్రువమ్ || ౨౩ ||

భూమౌ చన్దనకాష్ఠం చ రుద్రాక్షం కుశమూలకమ్ |

సంస్థాప్య భూమౌ నరకే వసేన్మన్వన్తరావధి || ౨౪ ||

పుస్తకం యజ్ఞసూత్రం చ భూమౌ సంస్థాపయేన్నరః |

న భవేద్విప్రయోనౌ చ తస్య జన్మాన్తరే జనిః || ౨౫ ||

బ్రహ్మహత్యాసమం పాపమిహ వై లభతే ద్రువమ్ |

గ్రన్థియుక్తం యజ్ఞసూత్రం పూజ్యం చ సర్వవర్ణకైః || ౨౬ ||

యజ్ఞం కృత్వా తు యో భూమిం క్షీరేణ న హి సిన్చతి |

స యాతి తప్తభూమిం చ సన్తప్తః సప్తజన్మసు || ౨౭ ||

భూకమ్పే గ్రహణే యో హి కరోతి ఖననం భువః |

జన్మాన్తరే మహాపాపో హ్యజ్ఞహీనో భవేద్ ద్రువమ్ || ౨౮ ||

భవనం యత్ర సర్వేషాం భూమిస్తేన ప్రకీర్తితా |

కాశ్యపీ కశ్యపస్యేయమచలా స్థిరరూపతః || ౨౯ ||

విశ్వమ్పూరా ధారణాచ్చానన్తానన్తస్వరూపతః |

పృథివీ పృథుకన్యాత్వాద్విస్తృతత్వాన్మహామునే || ౩౦ ||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే పృథివ్యపాఖ్యానే

నరకఫలప్రాప్తివర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః || ౯.౧౦ ||

౯.౧౧ ఏకాదశోఽధ్యాయః । గణ్డోపాఖ్యానవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

శ్రుతం పృథీవ్యపాఖ్యానమతీవ సుమనోహరమ్ ।

గణ్డోపాఖ్యానమధునా వద వేదవిదాంవర ॥ ౧॥

భారతే భారతీశాపాత్నా జగామ సురేశ్వరీ ।

విష్ణుస్వరూపా పరమా స్వయం విష్ణుపదీతి చ ॥ ౨॥

కథం కుత్ర యుగే కేన ప్రార్థితా ప్రేరితా పురా ।

తత్కృమం శ్రోతుమిచ్ఛామి పాపఘ్నం పుణ్యదం శుభమ్ ॥ ౩॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

రాజరాజేశ్వరః శ్రీమాన్ సగరః సూర్యవంశజః ।

తస్య భార్యా చ వైదర్భీ శైవ్యా చ ద్వేష మనోహరే ॥ ౪॥

తత్పత్న్యామేకపుత్రశ్చ బభూవ సుమనోహరః ।

అసమజ్ఞా ఇతి ఖ్యాతః శైవ్యాయాం కులవర్ధనః ॥ ౫॥

అన్యా చారాధయామాస శక్కరం పుత్రకాముకీ ।

బభూవ గర్భస్తస్యాశ్చ హరస్య చ వరేణ హ ॥ ౬॥

గతే శతాబ్దే పూర్ణే చ మాంసపిణ్డం సుషావ సా ।

తద్ దృష్ట్వా సా శివం ధ్యాత్వా రురోదోచ్చైః పునః పునః ॥ ౭॥

శమ్భుర్పూర్వాహ్మణరూపేణ తత్సమీపం జగామ హ ।

చకార సంవిభజ్యైతత్పిణ్డం షష్ఠినహస్రధా ॥ ౮॥

సర్వే బభూవుః పుత్రాశ్చ మహాబలపరాక్రమాః ।

గ్రీష్మమధ్యాహ్నమార్తణ్డప్రభాముష్టకలేవరాః ॥ ౯॥

కపిలస్య మునేః శాపాద్ బభూవుర్భస్మసాచ్చ తే ।

రాజా రురోద తచ్చుత్వా జగామ గహనే వనే ॥ ౧౦॥

తపశ్చకారాసమజ్ఞో గణ్డానయనకారణాత్ ।

లక్షవర్షం తపస్తప్త్యా మమార కాలయోగతః ॥ ౧౧॥

అంశుమాంస్తస్య తనయో గణ్డానయనకారణాత్ ।

తపః కృత్వా లక్షవర్షం మమార కాలయోగతః ॥ ౧౨॥

భగీరథస్తస్య పుత్రో మహాభాగవతః సుధీః ।

వైష్ణవో విష్ణుభక్తశ్చ గుణవానజరామరః ॥ ౧౩॥

తపః కృత్వా లక్షవర్షం గంగానయనకారణాత్ ।
దదర్శ కృష్ణం గ్రీష్మస్థసూర్యకోటిసమప్రభమ్ ॥ ౧౪॥

ద్విభుజం మురలీహస్తం కిశోరం గోపవేషణమ్ ।
గోపాలసుందరీరూపం భక్తానుగ్రహరూపిణమ్ ॥ ౧౫॥

స్వేచ్ఛామయం పరం బ్రహ్మ పరిపూర్ణతమం ప్రభుమ్ ।
బ్రహ్మవిష్ణుశివాద్యైశ్చ స్తుతం మునిగణైర్నుతమ్ ॥ ౧౬॥

నిర్లిప్తం సాక్షిరూపం చ నిర్గుణం ప్రకృతేః పరమ్ ।
ఈషద్ధాస్యప్రసన్నాస్యం భక్తానుగ్రహకారణమ్ ॥ ౧౭॥

వహ్నిశుద్ధాంశుకాధానం రత్నభూషణభూషితమ్ ।
తుష్టావ దృష్ట్యా నృపతిః ప్రణమ్య చ పునః పునః ॥ ౧౮॥

లీలయా చ వరం ప్రాప వాఙ్చితం వంశతారణమ్ ।
కృత్వా చ స్తవనం దివ్యం పులకాఙ్కితవిగ్రహః ॥ ౧౯॥

శ్రీభగవానువాచ ।

భారతం భారతీశాపాద్ గచ్ఛ శీఘ్రం సురేశ్వరి ।
సగరస్య సుతాన్సర్వాన్పూతాన్కూరు మమాజ్ఞయా ॥ ౨౦॥

త్వత్స్పర్శవాయునా పూతా యాస్యన్తి మమ మన్దిరమ్ ।
బిభ్రతో మమ మూర్తీశ్చ దివ్యస్యస్థనగామినః ॥ ౨౧॥

మత్పార్శదా భవిష్యన్తి సర్వకాలం నిరామయాః ।
సముచ్ఛిద్య కర్మభోగాన్ కృతాఙ్ఞాన్మని జన్మని ॥ ౨౨॥

కోటిజన్మరితం పాపం భారతే యత్యుతం నృభిః ।
గంగాయా వాతస్పర్శేన నశ్యతీతి శ్రుతౌ శ్రుతమ్ ॥ ౨౩॥

స్పర్శనార్ద్రనాద్దేవ్యాః పుణ్యం దశగుణం తతః ।
మౌసలస్నానమాత్రేణ సామాన్యదివసే నృణామ్ ॥ ౨౪॥

శతకోటిజన్మపాపం నశ్యతీతి శ్రుతౌ శ్రుతమ్ ।
యాని కాని చ పాపాని బ్రహ్మహత్యాదికాని చ ॥ ౨౫॥

జన్మసంఖ్యారీతాన్యేవ కామతోఽపి కృతాని చ ।
తాని సర్వాణి నశ్యన్తి మౌసలస్నానతో నృణామ్ ॥ ౨౬॥

పుణ్యాహస్నానతః పుణ్యం వేదా నైవ వదన్తి చ ।

కింఞ్చద్వదన్తి తే విప్ర ఫలమేవ యథాగమమ్ ॥ ౨౭ ॥

బ్రహ్మవిష్ణుశివాద్యాశ్చ సర్వం నైవ వదన్తి చ ।

సామాన్యదివసస్నానసంకల్పం శృణు సున్దరీ ॥ ౨౮ ॥

పుణ్యం దశగుణం చైవ మాసలస్నానతః పరమ్ ।

తతస్త్రిశద్గుణం పుణ్యం రవిసంక్రమణే దినే ॥ ౨౯ ॥

అమాయాం చాపి తత్తుల్యం ద్విగుణం దక్షిణాయనే ।

తతో దశగుణం పుణ్యం నరాణాముత్తరాయణే ॥ ౩౦ ॥

చాతుర్మాస్యాం పౌర్ణమాస్యామనన్తం పుణ్యమేవ చ ।

అక్షయాయాం చ తత్తుల్యం చైతద్వేదే నిరూపితమ్ ॥ ౩౧ ॥

అసంఖ్యపుణ్యఫలదమేతేషు స్నానదానకమ్ ।

సామాన్యదివసస్నానాద్ధానాచ్ఛతగుణం ఫలమ్ ॥ ౩౨ ॥

మన్వన్తరాద్యాయాం తిథౌ యుగాద్యాయాం తథైవ చ ।

మాఘస్య సితసప్తమ్యాం భీష్మాష్టమ్యాం తథైవ చ ॥ ౩౩ ॥

అథాప్యశోకాష్టమ్యాం చ నవమ్యాం చ తథా హరేః ।

తతోఽపి ద్విగుణం పుణ్యం నన్దాయాం తవ దుర్లభమ్ ॥ ౩౪ ॥

దశహారాదశమ్యాం తు యుగాద్యాదిసమం ఫలమ్ ।

నన్దాసమం చ వారుణ్యాం మహత్పూర్వే చతుర్గుణమ్ ॥ ౩౫ ॥

తతశ్చతుర్గుణం పుణ్యం ద్విమహత్పూర్వకే సతి ।

పుణ్యం కోటిగుణం చైవ సామాన్యస్నానతోఽపి యత్ ॥ ౩౬ ॥

చన్ద్రోపరాగసమయే సూర్యే దశగుణం తతః ।

పుణ్యమర్థోదయే కాలే తతః శతగుణం ఫలమ్ ॥ ౩౭ ॥

ఇత్యేవముక్త్యా దేవేశో విరరామ తయోః పురః ।

తమువాచ తతో గంగా భక్తినమ్రాఽఽత్యకన్ధరా ॥ ౩౮ ॥

గంజోవాచ ।

యామి చేదాభరతం నాథ భారతీశాపతః పురా ।

తవాజ్ఞయా చ రాజేన్ద్ర తపసా చైవ సామ్పుతమ్ ॥ ౩౯ ॥

దాస్యన్తి పాపినో మహ్యం పాపాని యాని కాని చ ।
 తాని మే కేన నశ్యన్తి తముపాయం వద ప్రభో ॥ ౪౦॥
 కతికాలం పరిమితం స్థితిర్మే తత్ర భారతే ।
 కదా యాస్యామి దేవేశ తద్విష్ణోః పరమం పదమ్ ॥ ౪౧॥
 మమాస్యద్వాఞ్చితం యద్యత్సర్వం జానాసి సర్వవిత్ ।
 సర్వాన్తరాత్మన్ సర్వజ్ఞ తదుపాయం వద ప్రభో ॥ ౪౨॥
 శ్రీభగవానువాచ ।
 జానామి వాఞ్చితం గణ్ఢే తవ సర్వం సురేశ్వరి ।
 పతిస్తే ద్రవరూపాయా లవణోదో భవిష్యతి ॥ ౪౩॥
 స మమాంశస్వరూపశ్చ త్వం చ లక్ష్మీస్వరూపిణీ ।
 విదగ్ధాయా విదగ్ధేన సజ్జమో గుణవాన్ భువి ॥ ౪౪॥
 యావత్స్యః సన్తి నద్యశ్చ భారత్యాద్యాశ్చ భారతే ।
 సౌభాగ్యా త్వం చ తాస్వేవ లవణోదస్య సౌరతే ॥ ౪౫॥
 అద్యప్రభృతి దేవేశి కలేః పఞ్చసహస్రకమ్ ।
 వర్షం స్థితిస్తే భారత్యాః శాపేన భారతే భువి ॥ ౪౬॥
 నిత్యం త్వమభినా సార్థం కరిష్యసి రహో రతిమ్ ।
 త్వమేవ రసికా దేవి రసికేన్ద్రేణ సంయుతా ॥ ౪౭॥
 త్వాం స్తోష్యన్తి చ స్తోత్రేణ భగీరథకృతేన చ ।
 భారతస్థా జనాః సర్వే పూజయిష్యన్తి భక్తితః ॥ ౪౮॥
 కణ్వశాఖోక్తధ్యానేన ధ్యాత్వా త్వాం పూజయిష్యతి ।
 యః స్థాతి ప్రణమేన్నిత్యం సోఽశ్వమేధఫలం లభేత్ ॥ ౪౯॥
 గణ్ఢా గణ్ఢేతి యో బ్రూయాద్యోజనానాం శత్రైరపి ।
 ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి ॥ ౫౦॥
 సహస్రపాపినాం స్నానాద్యత్వాపం తే భవిష్యతి ।
 ప్రకృతేర్భక్తసంస్పర్శాదేవ తద్ధి వినజ్జ్యతి ॥ ౫౧॥
 పాపినాం తు సహస్రాణాం శవస్పర్శేన యత్త్వయి ।
 తన్మస్త్రోపాసకస్నానాత్తదఘం చ వినజ్జ్యతి ॥ ౫౨॥
 తత్రైవ త్వమధిష్ఠానం కరిష్యస్యఘమోచనమ్ ।

సార్థం సరిద్భిః శ్రేష్ఠాభిః సరస్వత్యాదిభిః శుభే || ౫3||
 తత్తు తీర్థం భవేత్సద్యో యత్ర త్వద్గుణకీర్తనమ్ |
 త్వద్రేణుస్పర్శమాత్రేణ పూతో భవతి పాతకీ || ౫౪||
 రేణుప్రమాణవర్షం చ దేవీలోకే వసేద్ ధ్రువమ్ |
 జ్ఞానేన త్వయి యే భక్త్యా మన్నామస్మృతిపూర్వకమ్ || ౫౫||
 సముత్సృజన్తి ప్రాణాంశ్చ తే గచ్ఛన్తి హరేః పదమ్ |
 పార్షదప్రవరాస్తే చ భవిష్యన్తి హరేశ్చిరమ్ || ౫౬||
 లయం ప్రాకృతికం తే చ ద్రక్ష్యన్తి చాప్యసంఖ్యకమ్ |
 మృతస్య బహుపుణ్యేన తచ్ఛవం త్వయి విన్యసేత్ || ౫౭||
 ప్రయాతి స చ వైకుంఠం యావదహ్నః స్థితిస్త్యయి |
 కాయపూహం తతః కృత్వా భోజయిత్వా స్వకర్మకమ్ || ౫౮||
 తస్మై దదామి సారూప్యం కరోమి తం చ పార్షదమ్ |
 అజ్ఞానీ త్వజ్జలస్పర్శాద్యది ప్రాణాన్సముత్స్పృజేత్ || ౫౯||
 తస్మై దదామి సాలోక్యం కరోమి తం చ పార్షదమ్ |
 అన్యత్ర వా త్వజేత్ప్రాణాన్స్తవన్నామస్మృతిపూర్వకమ్ || ౬౦||
 తస్మై దదామి సాలోక్యం యావద్వై బ్రహ్మణో వయః |
 అన్యత్ర వా త్వజేత్ప్రాణాన్స్తవన్నామస్మృతిపూర్వకమ్ || ౬౧||
 తస్మై దదామి సారూప్యమసంఖ్యం ప్రాకృతం లయమ్ |
 రత్నేన్ద్రసారనిర్మాణయానేన సహ పార్షదైః || ౬౨||
 సద్యః ప్రయాతి గోలోకం మమ తుల్యో భవేద్ ధ్రువమ్ |
 తీర్థేఽప్యతీర్థే మరణే విశేషో నాస్తి కశ్చన || ౬3||
 మన్మన్తోపాసకానాం తు నిత్యం నైవేద్యభోజనామ్ |
 పూతం కర్తుం సశక్తో హి లీలయా భువనత్రయమ్ || ౬౪||
 రత్నేన్ద్రసారయానేన గోలోకం సమ్ప్రయాన్తి చ |
 మద్భక్తా బాన్ధవా యేషాం తేఽపి పశ్వాదయోఽపి హి || ౬౫||
 ప్రయాన్తి రత్నయానేన గోలోకం చాతిదుర్లభమ్ |
 యత్ర యత్ర స్మృతాస్తే చ జ్ఞానేన జ్ఞానినః సతి || ౬౬||

జీవన్ముక్తాశ్చ తే పూతా మద్భక్తేః సంవిధానతః ।
 ఇత్యుక్త్వా శ్రీహరిస్తాంశ్చ ప్రత్యువాచ భగీరథమ్ ॥ ౬౭॥
 స్తుహి గంగామిమాం భక్త్యా పూజాం చ కురు సామృతమ్ ।
 భగీరథస్తాం తుష్టావ పూజయామాస భక్తితః ॥ ౬౮॥
 కౌఠుమోక్షేన ధ్యానేన స్తోత్రేణాపి పునః పునః ।
 ప్రణవామ చ శ్రీకృష్ణం పరమాత్మానమీశ్వరమ్ ॥ ౬౯॥
 భగీరథశ్చ గంగా చ సోఽన్తర్ధానం చకార హ ।
 నారద ఉవాచ ।
 కేన ధ్యానేన స్తోత్రేణ కేన పూజాక్రమేణ చ ॥ ౭౦॥
 పూజాం చకార నృపతిర్వద వేదవిదాంవర ।
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 స్నాత్వా నిత్యక్రియాం కృత్వా ధృత్వా ధౌతే చ వాససీ ॥ ౭౧॥
 సమూజ్య దేవషట్కం చ సంయతో భక్తిపూర్వకమ్ ।
 గణేశం చ దినేశం చ వహ్నిం విష్ణుం శివం శివామ్ ॥ ౭౨॥
 సమూజ్య దేవషట్కం చ సోఽధికారీ చ పూజనే ।
 గణేశం విఘ్ననాశాయ ఆరోగ్యాయ దివాకరమ్ ॥ ౭౩॥
 వహ్నిం శౌచాయ విష్ణుం చ లక్ష్మ్యర్థం పూజయేన్నరః ।
 శివం జ్ఞానాయ జ్ఞానేశం శివాం చ ముక్తిసిద్ధయే ॥ ౭౪॥
 సమూజ్యైతాల్లభేత్ప్రాణ్ణో విపరీతమతోఽన్యథా ।
 దధ్యావనేన ధ్యానేన తద్ధ్యానం శ్శుణు నారద ॥ ౭౫॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే
 గణ్గోపాఖ్యానవర్ణనం నామైకాదశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౧॥

౯.౧౨ ద్వాదశోఽధ్యాయః । గణ్గోపాఖ్యానవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 ధ్యానం చ కణ్వశాఖోక్తం సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।
 శ్వేతపక్కజవర్ణాభాం గంగాం పాపప్రణాశినీమ్ ॥ ౧॥

కృష్ణవిగ్రహసమ్భూతాం కృష్ణతుల్యాం పరాం సతీమ్ |
 వహ్నిశుద్ధాంశుకాధానాం రత్నభూషణభూషితామ్ || ౨||
 శరత్పూర్ణేస్తుశతకమృష్టశోభాకరాం పరామ్ |
 ఈషద్ధాస్యప్రసన్నాస్యాం శశ్వత్సుస్థిరయౌవనామ్ || ౩||
 నారాయణప్రియాం శాంతాం తత్సౌభాగ్యసమన్వితామ్ |
 బిభ్రతీం కబరీభారం మాలతీమాల్యసంయుతమ్ || ౪||
 సిన్ధూరబిన్దలలితం సార్థం చన్దనబిన్దుభిః |
 కస్తూరీపత్రకం గణ్ఢే నానాచిత్రసమన్వితమ్ || ౫||
 పక్వబిమ్బవినిన్ద్యాచ్ఛచారోన్వృష్టపుటముత్తమమ్ |
 ముక్తాపఙ్క్తిప్రభాముష్టదన్తపఙ్క్తిమనోరమమ్ || ౬||
 సుచారువక్త్రనయనం సకటాక్షం మనోహరమ్ |
 కఠినం శ్రీఫలాకారం స్తనయుగ్మం చ బిభ్రతీమ్ || ౭||
 బృహచ్ఛోణి సుకఠినాం రమ్భాన్తమృగవినిన్దితామ్ |
 స్థలపద్మప్రభాముష్టపాదపద్మయుగం వరమ్ || ౮||
 రత్నపాదుకసంయుక్తం కుఙ్కుమాక్తం సయావకమ్ |
 దేవేన్ద్రమౌలిమన్దారమకరన్దకణారుణమ్ || ౯||
 సురసిద్ధమునీన్ద్రైశ్చ దత్తార్హసంయుతం సదా |
 తపస్విమౌలినికరభ్రమరశ్రేణీసంయుతమ్ || ౧౦||
 ముక్తిప్రదం ముముక్షూణాం కామినాం సర్వభోగదమ్ |
 వరాం వరేణ్యాం వరదాం భక్తానుగ్రహకారిణీమ్ || ౧౧||
 శ్రీవిష్ణోః పదదాత్రీం చ భజే విష్ణుపదీం సతీమ్ |
 ఇత్యనైవైవ ధ్యానేన ధ్యాత్వా త్రిపథగాం శుభామ్ || ౧౨||
 దత్త్వా సమ్పూజయేద్ బ్రహ్మన్నుపచారాణి షోడశ |
 ఆసనం పాద్యమర్ఘ్యం చ స్నానీయం చానులేపనమ్ || ౧౩||
 ధూపం దీపం చ నైవేద్యం తామ్బూలం శీతలం జలమ్ |
 వసనం భూషణం మాల్యం గన్ధమాచమనీయకమ్ || ౧౪||
 మనోహరం సుతల్పం చ దేయాన్యేతాని షోడశ |

దత్వా భక్త్యా చ ప్రణమేత్సంస్తాయ సముటాఙ్గాలిః ॥ ౧౫ ॥

సమ్నాఙ్గైవ ప్రకారేణ సోఽశ్వమేధఫలం లభేత్ ।
నారద ఉవాచ ।

శ్రోతుమిచ్ఛామి దేవేశ లక్ష్మీకాన్త జగత్పతే ॥ ౧౬ ॥

విష్ణోర్విష్ణుపదీస్తోత్రం పాపఘ్నం పుణ్యకారకమ్ ।
శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

శృణు నారద వఙ్మౌమి పాపఘ్నం పుణ్యకారకమ్ ॥ ౧౭ ॥

శివసగ్గీతసమ్ముగ్ధశ్రీకృష్ణాఙ్గాసముద్భవామ్ ।
రాధాఙ్గద్రవసంయుక్తాం తాం గఙ్గాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౧౮ ॥

యజ్జన్మ సృష్టేరాదౌ చ గోలోకే రాసమణ్డలే ।
సన్నిధానే శక్కరస్య తాం గఙ్గాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౧౯ ॥

గోపైర్గోపీభిరాకీరే శుభే రాధామహోత్సవే ।
కార్తికీపూర్ణిమాయాం చ తాం గఙ్గాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౨౦ ॥

కోటియోజనవిస్తీర్ణా దైర్ఘ్యే లక్షగుణా తతః ।
సమావృతా యా గోలోకే తాం గఙ్గాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౨౧ ॥

షష్టిలక్షయోజనా యా తతో దైర్ఘ్యే చతుర్గుణా ।
సమావృతా యా వైకుణ్ఠే తాం గఙ్గాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౨౨ ॥

త్రింశల్లక్షయోజనా యా దైర్ఘ్యే పంచగుణా తతః ।
ఆవృతా బ్రహ్మలోకే యా తాం గఙ్గాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౨౩ ॥

త్రింశల్లక్షయోజనా యా దైర్ఘ్యే చతుర్గుణా తతః ।
ఆవృతా శివలోకే యా తాం గఙ్గాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౨౪ ॥

లక్షయోజనవిస్తీర్ణా దైర్ఘ్యే సప్తగుణా తతః ।
ఆవృతా ధ్రువలోకే యా తాం గఙ్గాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౨౫ ॥

లక్షయోజనవిస్తీర్ణా దైర్ఘ్యే పంచగుణా తతః ।
ఆవృతా చన్ద్రలోకే యా తాం గఙ్గాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౨౬ ॥

షష్టిసహస్రయోజనా యా దైర్ఘ్యే దశగుణా తతః ।
ఆవృతా సూర్యలోకే యా తాం గఙ్గాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౨౭ ॥

లక్షయోజనవిస్తీర్ణా దైర్ఘ్యే పంచగుణా తతః ।
 ఆవృతా యా తపోలోకే తాం గణ్ణాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౨౮॥
 సహస్రయోజనాయామా దైర్ఘ్యే దశగుణా తతః ।
 ఆవృతా జనలోకే యా తాం గణ్ణాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౨౯॥
 దశలక్షయోజనా యా దైర్ఘ్యే పంచగుణా తతః ।
 ఆవృతా యా మహర్లోకే తాం గణ్ణాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౩౦॥
 సహస్రయోజనాయామా దైర్ఘ్యే శతగుణా తతః ।
 ఆవృతా యా చ కైలాసే తాం గణ్ణాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౩౧॥
 శతయోజనవిస్తీర్ణా దైర్ఘ్యే దశగుణా తతః ।
 మన్దాకినీ యేన్ద్రలోకే తాం గణ్ణాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౩౨॥
 పాతాలే భోగవతీ చ విస్తీర్ణా దశయోజనా ।
 తతో దశగుణా దైర్ఘ్యే తాం గణ్ణాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౩౩॥
 క్రోశైకమాత్రవిస్తీర్ణా తతః క్షీణా చ కుత్రచిత్ ।
 క్షితౌ చాలకనన్దా యా తాం గణ్ణాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౩౪॥
 సత్యే యా క్షీరవర్ణా చ త్రేతాయామిన్ద్రసన్నిభా ।
 ద్వాపరే చన్దనాభా యా తాం గణ్ణాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౩౫॥
 జలప్రభా కలౌ యా చ నాన్యత్ర పృథివీతలే ।
 స్వర్గే చ నిత్యం క్షీరాభా తాం గణ్ణాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౩౬॥
 యత్తోయకణికాస్పర్శే పాపినాం జ్ఞానసమ్భవః ।
 బ్రహ్మహత్యాదికం పాపం కోటిజన్మార్జితం దహేత్ ॥ ౩౭॥
 ఇత్యేవం కథితా బ్రహ్మన్ గణ్ణాపద్మైకవింశతిః ।
 స్తోత్రరూపం చ పరమం పాపఘ్నం పుణ్యజీవనమ్ ॥ ౩౮॥
 నిత్యం యో హి పఠేద్భక్త్యా సమూర్జ్య చ సురేశ్వరీమ్ ।
 సోఽశ్వమేధఫలం నిత్యం లభతే నాత్ర సంశయః ॥ ౩౯॥
 అపుత్రో లభతే పుత్రం భార్యాహీనో లభేత్ప్రియమ్ ।
 రోగాత్పుముచ్యతే రోగీ బన్ధాన్ముక్తో భవేద్ ద్రువమ్ ॥ ౪౦॥
 అస్పష్టకీర్తిః సుయశా మూర్ఘో భవతి పణ్డితః ।

యః పఠేత్ప్రాతరుత్థాయ గణ్ఘాస్తోత్రమిదం శుభమ్ ॥ ౪౧॥

శుభం భవేచ్ఛ దుఃస్వప్నే గణ్ఘాస్నానఫలం లభేత్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

స్తోత్రేణానేన గణ్ఘా చ స్తుత్వా చైవ భగీరథః ॥ ౪౨॥

జగము తాం గృహీత్వా చ యత్ర నష్టాశ్చ సాగరాః ।

వైకుణ్ఠం తే యయుస్తూర్ణం గణ్ఘాయాః స్పర్శవాయునా ॥ ౪౩॥

భగీరథేన సా నీతా తేన భాగీరథీ స్మృతా ।

ఇత్యేవం కథితం సర్వం గణ్ఘోపాఖ్యానముత్తమమ్ ॥ ౪౪॥

పుణ్యదం మోక్షదం సారం కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ।

నారద ఉవాచ ।

కథం గణ్ఘా త్రిపథగా జాతా భువనపావనీ ॥ ౪౫॥

కుత్ర వా కేన విధినా తత్సర్వం వద మే ప్రభో ।

తత్రస్థాశ్చ జనా యే యే తే చ కిం చక్రురుత్తమమ్ ॥ ౪౬॥

ఏతత్సర్వం తు విస్తీర్ణం కృత్వా వక్తుమిహార్హసి ।

శ్రీనారాయణాయ ఉవాచ ।

కార్తిక్యాం పూర్ణిమాయాం తు రాధాయాః సుమహోత్సవః ॥ ౪౭॥

కృష్ణః సమ్పూజ్య తాం రాధామువాస రాసమణ్ణలే ।

కృష్ణేన పూజితాం తాం తు సమ్పూజ్య హృష్టమానసాః ॥ ౪౮॥

ఊషుర్బృహ్మాదయః సర్వే ఋషయః శౌనకాదయః ।

ఏతస్మిన్నస్తరే కృష్ణసగ్గీతా చ సరస్వతీ ॥ ౪౯॥

జగౌ సున్దరతాలేన వీణయా చ మనోహరమ్ ।

తుష్టో బ్రహ్మ దదౌ తస్యై రత్నేన్ద్రసారహారకమ్ ॥ ౫౦॥

శివో మణీన్ద్రసారం తు సర్వబ్రహ్మణ్ణదుర్లభమ్ ।

కృష్ణః కౌస్తుభరత్నం చ సర్వరత్నాత్పరం వరమ్ ॥ ౫౧॥

అమూల్యరత్ననిర్మాణం హారసారం చ రాధికా ।

నారాయణశ్చ భగవాన్ దదౌ మాలాం మనోహరామ్ ॥ ౫౨॥

అమూల్యరత్ననిర్మాణం లక్ష్మీః కనకకుణ్డలమ్ ।

విష్ణుమాయా భగవతీ మూలప్రకృతిరీశ్వరీ ॥ ౫౩॥

దుర్గా నారాయణీశానా బ్రహ్మభక్తిం సుదుర్లభామ్ |
 ధర్మబుద్ధిం చ ధర్మశ్చ యశశ్చ విపులం భవే || ౫౪ ||
 వహ్నిశుద్ధాంశుకం వహ్నిర్వాయుశ్చ మణీసూపురాన్ |
 ఏతస్మిన్నంతరే శమ్భుర్బ్రహ్మణా ప్రేరితో ముహుః || ౫౫ ||
 జగో శ్రీకృష్ణసజ్జీతం రాసోల్లాససమన్వితమ్ |
 మూర్చ్ఛం ప్రాపుః సురాః సర్వే చిత్రపుత్రలికా యథా || ౫౬ ||
 కష్టేన చేతనాం ప్రాప్య దదృశూ రాసమణ్డలే |
 స్థలం సర్వం జలాకీర్ణం రాధాకృష్ణవిహీనకమ్ || ౫౭ ||
 అత్యుచ్చై రురుదుః సర్వే గోపా గోప్యః సురా ద్విజాః |
 ధ్యానేన బ్రహ్మో బుబుధే సర్వం తీర్థమభీప్సితమ్ || ౫౮ ||
 గతశ్చ రాధయా సార్ధం శ్రీకృష్ణో ద్రవతామితి |
 తతో బ్రహ్మాదయః సర్వే తుష్టువుః పరమేశ్వరమ్ || ౫౯ ||
 స్వమూర్తిం దర్శయ విభో వాఙ్మౌనం వరమేవ నః |
 ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర వాగ్బభూవాశరీరిణీ || ౬౦ ||
 తామేవ శుశ్రువుః సర్వే సువ్యక్తాం మధురాన్వితామ్ |
 సర్వాత్మాహమియం శక్తిర్భక్తానుగ్రహవిగ్రహో || ౬౧ ||
 మమాప్యస్యాశ్చ దేహేన కర్తవ్యం చ కిమావయోః |
 మనవో మానవాః సర్వే మునయశ్చైవ వైష్ణవాః || ౬౨ ||
 మన్మన్తపూతా మాం ద్రష్టుమాగమిష్యన్తి మత్పదమ్ |
 మూర్తిం ద్రష్టుం చ సువ్యక్తాం యదీచ్ఛథ సురేశ్వరాః || ౬౩ ||
 కరోతు శమ్భుస్తత్త్వైవం మదీయం వాక్యపాలనమ్ |
 స్వయం విధాతస్త్వం బ్రహ్మన్నాజ్ఞాం కురు జగద్గురుమ్ || ౬౪ ||
 కర్తుం శాస్త్రవిశేషం చ వేదాఙ్గం సుమనోహరమ్ |
 అపూర్వమన్త్రనికరైః సర్వాభీష్టఫలప్రదైః || ౬౫ ||
 స్తోత్రైశ్చ నికరైర్ధ్యానైర్యుతం పూజావిధిక్రమైః |
 మన్మన్తకవచస్తోత్రం కృత్వా యత్నేన గోపనమ్ || ౬౬ ||
 భవన్తి విముఖా యేన జనా మాం తత్కరిష్యతి |

సహస్రేషు శతేష్యేకో మన్మన్త్రోపాసకో భవేత్ || ౬౭ ||

జనా మన్మన్త్రపూతాశ్చ గమిష్యన్తి చ మత్పదమ్ |
అన్యథా న భవిష్యన్తి సర్వే గోలోకవాసినః || ౬౮ ||

నిష్కలం భవితా సర్వం బ్రహ్మాణ్డం చైవ బ్రహ్మణః |
జనాః పంచప్రకారాశ్చ యుక్తాః స్త్రష్టం భవే భవే || ౬౯ ||

పృథీవీవాసినః కేచిత్కేచిత్స్వర్గనివాసినః |
ఇదం కర్తుం మహాదేవః కరోతి దేవసంసది || ౭౦ ||

ప్రతిజ్ఞాం సుదృఢాం సద్యస్తతో మూర్తిం చ ద్రక్ష్యతి |
ఇత్యేవముక్త్యా గగనే విరరామ సనాతనః || ౭౧ ||

తచ్చుత్వా జగతాం ధాతా తమువాచ శివం ముదా |
బ్రహ్మణో వచనం శ్రుత్వా జ్ఞానేశో జ్ఞానినాం వరః || ౭౨ ||

గణ్ఢతోయం కరే కృత్వా స్వీకారం చ చకార సః |
సంయుక్తం విష్ణుమాయాయా మన్త్రాఘ్నేః శాస్త్రముత్తమమ్ || ౭౩ ||

వేదసారం కరిష్యామి ప్రతిజ్ఞాపాలనాయ చ |
గణ్ఢతోయముపస్మృశ్య మిథ్యా యది వదేజ్జనః || ౭౪ ||

స యాతి కాలసూత్రం చ యావద్వై బ్రహ్మణో వయః |
ఇత్యుక్తే శక్కురే బ్రహ్మన్ గోలోకే సురసంసది || ౭౫ ||

ఆవిర్భూభూవ శ్రీకృష్ణో రాధయా సహితస్తతః |
తం సుదృష్ట్వా చ సంహృష్టాస్తుష్టువుః పురుషోత్తమమ్ || ౭౬ ||

పరమానందపూర్ణాశ్చ చకుశ్చ పునరుత్సవమ్ |
కాలేన శమ్భుర్భగవాన్ ముక్తిదీపం చకార సః || ౭౭ ||

ఇత్యేవం కథితం సర్వం సుగోప్యం చ సుదుర్లభమ్ |
స ఏవ ద్రవరూపా సా గణ్ఢా గోలోకసమ్భవా || ౭౮ ||

రాధాకృష్ణాఙ్గసమ్భూతా భుక్తిముక్తిఫలప్రదా |
స్థానే స్థానే స్థాపితా సా కృష్ణేన చ పరాత్మనా |
కృష్ణస్వరూపా పరమా సర్వబ్రహ్మాణ్డపూజితా || ౭౯ ||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే

గణ్డోపాఖ్యానవర్ణనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౨॥

౯.౧౩ త్రయోదశోఽధ్యాయః । గణ్డోపాఖ్యానవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

కలేః పఞ్చసహస్రాబ్దే సమతీతే సురేశ్వర ।
క్వ గతా సా మహాభాగ తస్మై వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౧॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

భారతం భారతీశాపాతృమాగత్యేశ్వరేచ్ఛయా ।
జగామ తత్ర వైకుణ్ఠే శాపాన్తే పునరేవ సా ॥ ౨॥

భారతీ భారతం త్యక్త్వా తజ్జగామ హరేః పదమ్ ।
పద్మావతీ చ శాపాన్తే గణ్డా సా చైవ నారద ॥ ౩॥

గణ్డా సరస్వతీ లక్ష్మీశ్చైతాస్తినః ప్రియా హరేః ।
తులసీసహితా బ్రహ్మాంశ్చతస్రః కీర్తితాః శ్రుతౌ ॥ ౪॥

నారద ఉవాచ ।

కేనోపాయేన సా దేవీ విష్ణుపాదాబ్జసమ్భవా ।
బ్రహ్మకమణ్డలుస్థా చ శ్రుతా శివప్రియా చ సా ॥ ౫॥

బభూవ సా మునిశ్రేష్ఠ గణ్డా నారాయణప్రియా ।
అహో కేన ప్రకారేణ తస్మై వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౬॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

పురా బభూవ గోలోకే సా గణ్డా ద్రవరూపిణీ ।
రాధాకృష్ణాఙ్గసమ్భూతా తదంశా తత్స్వరూపిణీ ॥ ౭॥

ద్రవాధిష్ఠాత్పదేవీ యా రూపేణాప్రతిమా భువి ।
నవయావనసమ్పన్నా సర్వాభరణభూషితా ॥ ౮॥

శరన్మధ్యాహ్నాపద్మాస్యా సస్మితా సుమనోహరా ।
తప్తకాఞ్చనవర్ణాభా శరచ్ఛన్ద్రసమప్రభా ॥ ౯॥

స్నిగ్ధప్రభాతిసుస్నిగ్ధా శుద్ధసత్త్వస్వరూపిణీ ।
సుపీనకఠినశ్రోణిః సునితమ్బయుగన్ధరా ॥ ౧౦॥

పీనోన్నతం సుకఠినం స్తనయుగ్మం సువర్తులమ్ ।

సుచారునేత్రయుగలం సుకటాక్షం సువజ్జ్యోమమ్ ॥ ౧౧ ॥
 వజ్జ్యోమం కబరీభారం మాలతీమాల్యసంయుతమ్ ।
 సిన్ధూరబిన్దులలితం సార్ధం చన్దనబిన్దుభిః ॥ ౧౨ ॥
 కస్తూరీపత్రికాయుక్తం గణ్ణయుగ్మం మనోరమమ్ ।
 బన్ధూకకుసుమాకారమధరోష్ఠం చ సున్దరమ్ ॥ ౧౩ ॥
 పక్వదాడిమబీజాభదన్తపక్కిసముజ్జ్వలమ్ ।
 వాససీ వహ్నిశుద్ధే చ నీవీయుక్తే చ బిభ్రతీ ॥ ౧౪ ॥
 సా సకామా కృష్ణపార్శ్వే సమువాస సులజ్జితా ।
 వాససా ముఖమాచ్ఛాద్య లోచనాభ్యాం విభోర్ముఖమ్ ॥ ౧౫ ॥
 నిమేషరహితాభ్యాం చ పిబన్తీ సతతం ముదా ।
 ప్రప్లువదనా హర్షాన్నవసన్గమలాలసా ॥ ౧౬ ॥
 మూర్చ్ఛితా ప్రభురూపేణ పులకాక్కితవిగ్రహో ।
 ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర విద్యమానా చ రాధికా ॥ ౧౭ ॥
 గోపీత్రింశతోక్తియుక్తా చన్ద్రకోటిసమప్రభా ।
 కోపేనారక్తపద్మాస్యా రక్తపక్కుజలోచనా ॥ ౧౮ ॥
 పీతచమ్పకవర్ణాభా గజేన్ద్రమన్దగామినీ ।
 అమూల్యరత్ననిర్మాణనానాభూషణభూషితా ॥ ౧౯ ॥
 అమూల్యరత్నఖచితమమూల్యం వహ్నిశౌచకమ్ ।
 పీతవస్త్రస్య యుగలం నీవీయుక్తం చ బిభ్రతీ ॥ ౨౦ ॥
 స్థలపద్మప్రభాముష్టం కోమలం చ సురజ్ఞోతమ్ ।
 కృష్ణదత్తార్ఘ్యసంయుక్తం చిన్యసన్తీ పదామ్బుజమ్ ॥ ౨౧ ॥
 రత్నేన్ద్రసారనిర్మాణవిమానాదవరుహ్యా సా ।
 నేవ్యమానా చ ఋషిభిః శ్వేతచామరవాయునా ॥ ౨౨ ॥
 కస్తూరీబిన్దుభిర్ముక్తం చన్దనేన సమన్వితమ్ ।
 దీప్తదీపప్రభాకారం సిన్ధూరం బిన్దుశోభితమ్ ॥ ౨౩ ॥
 దధతీ భాలమధ్యే చ సీమన్తాధఃస్థతోజ్జ్వలే ।
 పారిజాతప్రసూనానాం మాలాయుక్తం సువజ్జ్యోమమ్ ॥ ౨౪ ॥

సుచారుకబరీభారం కమ్పయన్తి సుకమ్పితా ।
 సుచారురాగసంయుక్తమోష్ఠం కమ్పయతీ రుషా ॥ ౨౫॥
 గతోవాస కృష్ణపార్శ్వే రత్నసింహాసనే శుభే ।
 సఖీనాం చ సమూహైశ్చ పరిపూర్ణా విభోః ప్రియా ॥ ౨౬॥
 తాం దృష్ట్వా చ సముత్తస్థా కృష్ణః సాదరపూర్వకమ్ ।
 సమాభిష్య మధురాలాపైః సస్మితశ్చ ససమ్భ్రమః ॥ ౨౭॥
 ప్రణేమురతిసన్తస్తా గోపా నమ్రాత్మకన్ధరాః ।
 తుష్టువుస్తే చ భక్త్యా చ తుష్టావ పరమేశ్వరః ॥ ౨౮॥
 ఉత్థాయ గగ్గా సహసా స్తుతిం బహు చకార సా ।
 కుశలం పరిపప్రచ్ఛ భీతాతివినయేన చ ॥ ౨౯॥
 నమ్రభాగస్థితా త్రస్తా శుష్కుకణ్ఠోష్ఠతాలుకా ।
 ధ్యానేన శరణాయత్తా శ్రీకృష్ణచరణామ్బుజే ॥ ౩౦॥
 తాం హృత్పద్మస్థితాం కృష్ణో భీతాయై చాభయం దదౌ ।
 బహూవ స్థిరచిత్తా సా సర్వేశ్వరవరేణ చ ॥ ౩౧॥
 ఊర్ధ్వసింహాసనస్థాం చ రాధాం గగ్గా దదర్శ సా ।
 సుస్నిగ్ధాం సుఖదృశ్యాం చ జ్వలన్తీం బ్రహ్మతేజసా ॥ ౩౨॥
 అసంఖ్యబ్రహ్మణః కర్త్రీమాదిసృష్టేః సనాతనీమ్ ।
 సదా ద్వాదశవర్షీయాం కన్యాభినవయావనామ్ ॥ ౩౩॥
 విశ్వవృన్దే నిరుపమాం రూపేణ చ గుణేన చ ।
 శాంతాం కాంతామనంతాం తామాద్యన్తరహితాం సతీమ్ ॥ ౩౪॥
 శుభాం సుభద్రాం సుభగాం స్వామిసౌభాగ్యసంయుతామ్ ।
 సౌన్దర్యసున్దరీం శ్రేష్ఠాం సర్వాసు సున్దరీషు చ ॥ ౩౫॥
 కృష్ణార్ధాగ్గం కృష్ణసమాం తేజసా వయసా త్విషా ।
 పూజితాం చ మహాలక్ష్మీం లక్ష్మ్యో లక్ష్మీశ్వరేణ చ ॥ ౩౬॥
 ప్రచ్ఛాద్యమానాం ప్రభయా సభామీశస్య సుప్రభామ్ ।
 సఖీదత్తం చ తామ్బూలం భుక్తవన్తిం చ దుర్లభమ్ ॥ ౩౭॥
 అజన్యాం సర్వజనసిం ధన్యాం మాన్యాం చ మానినీమ్ ।

కృష్ణప్రాణాధిదేవీం చ ప్రాణప్రియతమాం రమామ్ || 3౮||

దృష్ట్వా రాసేశ్వరీం తృప్తిం న జగామ సురేశ్వరీ |
నిమేషరహితాభ్యాం చ లోచనాభ్యాం పపౌ చ తామ్ || 3౯||

ఏతస్మిన్నస్తరే రాధా జగదీశమువాచ సా |
వాచా మధురయా శాంతా వినీతా సస్మితా మునే || ౪౦||

రాధోవాచ |
కేయం ప్రాణేశ కల్యాణీ సస్మితా త్వన్ముఖామ్బుజమ్ |
పశ్యన్తి సస్మితం పార్శ్వే సకామా వక్రలోచనా || ౪౧||

మూర్చ్ఛం ప్రాప్నోతి రూపేణ పులకాఙ్గితవిగ్రహా |
వస్త్రేణ ముఖమాచ్ఛాద్య నిరీక్షన్తి పునః పునః || ౪౨||

త్వం చాపి తాం సన్నిరీక్ష్య సకామః సస్మితః సదా |
మయి జీవతి గోలోకే భూతా దుర్వృత్తిరీదృశీ || ౪౩||

త్వమేవ చైవ దుర్వృత్తం వారం వారం కరోషి చ |
క్షమాం కరోమి ప్రేక్షా చ స్త్రీజాతిః స్నిగ్ధమానసా || ౪౪||

సఙ్గహ్యమాం ప్రియామిష్టాం గోలోకాద్ గచ్ఛ లమ్బట |
అన్యథా న హి తే భద్రం భవిష్యతి వ్రజేశ్వర || ౪౫||

దృష్ట్వస్త్యం విరజాయుక్తో మయా చందనకాననే |
క్షమా కృతా మయా పూర్వం సఖీనాం వచనాదహో || ౪౬||

త్వయా మచ్ఛబ్దమాత్రేణ తిరోధానం కృతం పురా |
దేహం తత్యాజ విరజా నదీరూపా బభూవ సా || ౪౭||

కోటియోజనవిస్తీర్ణా తతో ధైర్యే చతుర్గుణా |
అద్యాపి విద్యమానా సా తవ సక్తిర్తిరూపిణీ || ౪౮||

గృహం మయి గతాయాం చ పునర్గత్వా తదన్తికే |
ఉచ్చై రురోద విరజే విరజే చేతి సంస్మరన్ || ౪౯||

తదా తోయాత్సముత్థాయ సా యోగాత్సిద్ధయోగినీ |
సాలక్కారా మూర్తిమతీ దదౌ తుభ్యం చ దర్శనమ్ || ౫౦||

తతస్తాం చ సమాక్షిప్య వీర్యాధానం కృతం త్వయా |
తతో బభూవుస్తస్యాం చ సముద్రాః సప్త ఏవ చ || ౫౧||

దృష్టస్త్యం శోభయా గోప్యా యుక్తశ్చమృకకాననే ।
సద్యో మచ్ఛబ్దమాత్రేణ తిరోధానం కృతం త్వయా ॥ ౫౨ ॥

శోభా దేహం పరిత్యజ్య జగము చన్ద్రమణ్ణలే ।
తతస్తస్యాః శరీరం చ స్నిగ్ధం తేజో బభూవ హ ॥ ౫౩ ॥

సంవిభజ్య త్వయా దత్తం హృదయేన విదూయతా ।
రత్నాయ కిఞ్చిత్స్వర్ణాయ కిఞ్చిన్మణివరాయ చ ॥ ౫౪ ॥

కిఞ్చిత్ప్రీణాం ముఖాబ్జేభ్యః కిఞ్చిద్రాజ్ఞే చ కిఞ్చిన ।
కిఞ్చిత్కిసలయేభ్యశ్చ పుషేభ్యశ్చాపి కిఞ్చిన ॥ ౫౫ ॥

కిఞ్చిత్కలేభ్యః పక్షేభ్యః సన్యేభ్యశ్చాపి కిఞ్చిన ।
నృపదేవగృహేభ్యశ్చ సంస్కృతేభ్యశ్చ కిఞ్చిన ॥ ౫౬ ॥

కిఞ్చిన్నూతనపత్రేభ్యో దుగ్ధేభ్యశ్చాపి కిఞ్చిన ।
దృష్టస్త్యం ప్రభయా గోప్యా యుక్తో వృన్దావనే వనే ॥ ౫౭ ॥

సద్యో మచ్ఛబ్దమాత్రేణ తిరోధానం కృతం త్వయా ।
ప్రభా దేహం పరిత్యజ్య జగము సూర్యమణ్ణలే ॥ ౫౮ ॥

తతస్తస్యాః శరీరం చ తీవ్రం తేజో బభూవ హ ।
సంవిభజ్య త్వయా దత్తం ప్రేష్ఠా ప్రరుదతా పురా ॥ ౫౯ ॥

విస్మయం చక్షుషోః కృష్ణ లజ్జయా మద్భయేన చ ।
హుతాశనాయ కిఞ్చిచ్ఛ యక్షేభ్యశ్చాపి కిఞ్చిన ॥ ౬౦ ॥

కిఞ్చిత్పురుషసింహాభ్యో దేవేభ్యశ్చాపి కిఞ్చిన ।
కిఞ్చిద్విష్ణుజనేభ్యశ్చ నాగేభ్యోఽపి చ కిఞ్చిన ॥ ౬౧ ॥

బ్రాహ్మణేభ్యో మునిభ్యశ్చ తపస్విభ్యశ్చ కిఞ్చిన ।
స్త్రీభ్యః సౌభాగ్యయుక్తాభ్యో యశస్విభ్యశ్చ కిఞ్చిన ॥ ౬౨ ॥

తత్తు దత్త్వా చ సర్వేభ్యః పూర్వం ప్రరుదితం త్వయా ।
శాన్తిగోప్యా యుతస్త్యం చ దృష్టోఽసి రాసమణ్ణలే ॥ ౬౩ ॥

వసన్తే పుష్పశయ్యాయాం మాల్యవాంశ్చన్దనోఽఙ్గితః ।
రత్నప్రదీపైర్యుక్తే చ రత్ననిర్మాణమన్దిరే ॥ ౬౪ ॥

రత్నభూషణభూషాఢ్యో రత్నభూషితయా సహ ।

తయా దత్తం చ తామ్బూలం భుక్తవాంశ్చ పురా విభో ॥ ౬౫॥

సదోఽ మచ్ఛబ్దమాత్రేణ తిరోధానం కృతం త్వయా ।
శాన్తిర్దేహం పరిత్యజ్య భియా లీనా త్వయి ప్రభో ॥ ౬౬॥

తతస్తస్యాః శరీరం చ గుణశ్రేష్ఠం బభూవ హా ।
సంవిభజ్య త్వయా దత్తం ప్రేష్ఠా ప్రరుదతా పురా ॥ ౬౭॥

విశ్వే తు వివినే కింఞ్చద్భ్రహ్మణే చ మయి ప్రభో ।
శుద్ధసత్త్వస్వరూపాయై కింఞ్చల్లక్ష్మ్యై పురా విభో ॥ ౬౮॥

త్వన్మన్రోపాసకేభ్యశ్చ శాక్తేభ్యశ్చాపి కింఞ్చన ।
తపస్విభ్యశ్చ ధర్మాయ ధర్మిష్ఠేభ్యశ్చ కింఞ్చన ॥ ౬౯॥

మయా పూర్వం చ త్వం దృష్టో గోప్యా చ క్షమయా సహ ।
సువేషయుక్తో మాలావాన్ గన్ధవన్దనచర్చితః ॥ ౭౦॥

రత్నభూషితయా గన్ధచన్దనోక్షితయా సహ ।
సుఖేన మూర్చ్ఛితస్తల్పే పుష్పచన్దనచర్చితే ॥ ౭౧॥

శ్లిష్టో నిద్రితయా సద్యః సుఖేన నవసన్గమాత్ ।
మయా ప్రబోధితా సా చ భవాంశ్చ స్మరణం కురు ॥ ౭౨॥

గృహీతం పీతవస్త్రం చ మురలీ చ మనోహరా ।
వనమాలాకౌస్తుభశ్చాప్యమూల్యం రత్నకుంజలమ్ ॥ ౭౩॥

పశ్చాత్ప్రదత్తం ప్రేష్ఠా చ సఖీనాం వచనాదహో ।
లజ్జయా కృష్ణవర్ణోఽభూద్భవాన్ పాపేన యః ప్రభో ॥ ౭౪॥

క్షమా దేహం పరిత్యజ్య లజ్జయా పృథివీం గతా ।
తతస్తస్యాః శరీరం చ గుణశ్రేష్ఠం బభూవ హా ॥ ౭౫॥

సంవిభజ్య త్వయా దత్తం ప్రేష్ఠా ప్రరుదతా పునః ।
కింఞ్చద్దత్తం విష్ణవే చ వైష్ణవేభ్యశ్చ కింఞ్చన ॥ ౭౬॥

ధార్మికేభ్యశ్చ ధర్మాయ దుర్బలేభ్యశ్చ కింఞ్చన ।
తపస్విభ్యోఽపి దేవేభ్యః పణ్డితేభ్యశ్చ కింఞ్చన ॥ ౭౭॥

ఏతత్రే కథితం సర్వం కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ।
త్వద్గుణం చైవ బహుశో న జానామి పరం ప్రభో ॥ ౭౮॥

ఇత్యేవముక్త్వా సా రాధా రక్తపఙ్కజలోచనా ।
 గఙ్గాం వక్తుం సమారేభే నమ్రాస్యాం లఙ్ఘితాం సతీమ్ ॥ ౭౯ ॥
 గఙ్గా రహస్యం విజ్ఞాయ యోగేన సిద్ధయోగినీ ।
 తిరోభూయ సభామధ్యే స్వజలం ప్రవివేశ సా ॥ ౮౦ ॥
 రాధా యోగేన విజ్ఞాయ సర్వత్రావస్థితాం చ తామ్ ।
 పానం కర్తుం సమారేభే గఙ్గాషాత్సిద్ధయోగినీ ॥ ౮౧ ॥
 గఙ్గా రహస్యం విజ్ఞాయ యోగేన సిద్ధయోగినీ ।
 శ్రీకృష్ణచరణామ్భోజే వివేశ శరణం యయా ॥ ౮౨ ॥
 గోలోకే సా చ వైకుణ్ఠే బ్రహ్మలోకాదికే తథా ।
 దదర్శ రాధా సర్వత్ర వైవ గఙ్గాం దదర్శ సా ॥ ౮౩ ॥
 సర్వత్ర జలశూన్యం చ శుష్కపఙ్కం చ గోలకమ్ ।
 జలజన్తుసమూహైశ్చ మృతదేహైః సమన్వితమ్ ॥ ౮౪ ॥
 బ్రహ్మవిష్ణుశివానన్తధర్మేన్ద్రేన్ద్రుదివాకరాః ।
 మనవో మునయః సర్వే దేవసిద్ధతపస్వినః ॥ ౮౫ ॥
 గోలోకం చ సమాజగ్ముః శుష్కకణ్ఠోష్ఠతాలుకాః ।
 సర్వే ప్రణేమర్గోవిన్దం సర్వేశం ప్రకృతేః పరమ్ ॥ ౮౬ ॥
 వరం వరేణ్యం వరదం వరిష్ఠం వరకారణమ్ ।
 గోపికాగోపవృన్దానాం సర్వేషాం ప్రవరం ప్రభుమ్ ॥ ౮౭ ॥
 నిరీహం చ నిరాకారం నిర్లిప్తం చ నిరాశ్రయమ్ ।
 నిర్గుణం చ నిరుత్సాహం నిర్వికారం నిరఙ్జనమ్ ॥ ౮౮ ॥
 స్వేచ్ఛామయం చ సాకారం భక్తానుగ్రహకారకమ్ ।
 సత్త్వస్వరూపం సత్యేశం సాక్షిరూపం సనాతనమ్ ॥ ౮౯ ॥
 పరం పరేశం పరమం పరమాత్మానమిశ్వరమ్ ।
 ప్రణమ్య తుష్టవుః సర్వే భక్తినమ్రాత్మకన్ధరాః ॥ ౯౦ ॥
 సగద్గదాః సాశ్రునేత్రాః పులకాఙ్గీతవిగ్రహాః ।
 సర్వే సంస్తూయ సర్వేశం భగవన్తం పరాత్పరమ్ ॥ ౯౧ ॥
 జ్యోతిర్మయం పరం బ్రహ్మ సర్వకారణకారణమ్ ।

అమూల్యరత్ననిర్మాణచిత్రసింహాసనస్థితమ్ ॥ ౯౨॥
 సేవ్యమానం చ గోపాలైః శ్వేతచామరవాయునా ।
 గోపాలికాన్పత్యగీతం పశ్యంతం సస్మితం ముదా ॥ ౯౩॥
 ప్రాణాధికప్రియతమం రాధావక్షఃస్థలస్థితమ్ ।
 తయా ప్రదత్తం తామ్బూలం భుక్తవస్తం సువాసితమ్ ॥ ౯౪॥
 పరిపూర్ణతమం రాసే దదృశుశ్చ సురేశ్వరమ్ ।
 మునయో మనవః సిద్ధాస్తాపసాశ్చ తపస్వినః ॥ ౯౫॥
 ప్రహృష్టమనసః సర్వే జగ్ముః పరమవిస్మయమ్ ।
 పరస్పరం సమాలోక్య ప్రోచుస్తే చ చతుర్ముఖమ్ ॥ ౯౬॥
 నివేదితం జగన్నాథం స్వాభిప్రాయమభీప్సితమ్ ।
 బ్రహ్మ తద్వచనం శ్రుత్వా విష్ణుం కృత్వా స్వదక్షిణే ॥ ౯౭॥
 వామతో వామదేవం చ జగామ కృష్ణసన్నిధిమ్ ।
 పరమానందయుక్తం చ పరమానందరూపిణీమ్ ॥ ౯౮॥
 సర్వం కృష్ణమయం ధాతా దదర్శ రాసమణ్డలే ।
 సర్వం సమానవేషం చ సమానాసనసంస్థితమ్ ॥ ౯౯॥
 ద్విభుజం మురలీహస్తం వనమాలావిభూషితమ్ ।
 మయూరపిచ్ఛచూడం చ కౌస్తుభేన విరాజితమ్ ॥ ౧౦౦॥
 అతీవ కమనీయం చ సుందరం శాస్త్రవిగ్రహమ్ ।
 గుణభూషణరూపేణ తేజసా వయసా త్విషా ॥ ౧౦౧॥
 పరిపూర్ణతమం సర్వం సర్వైశ్వర్యసమన్వితమ్ ।
 కిం సేవ్యం సేవకం కిం వా దృష్ట్వా నిర్వక్తుమక్షమః ॥ ౧౦౨॥
 క్షణం తేజః స్వరూపం చ రూపం తత్ర స్థితం క్షణమ్ ।
 నిరాకారం చ సాకారం దదర్శ ద్వివిధం క్షణమ్ ॥ ౧౦౩॥
 ఏకమేవ క్షణం కృష్ణం రాధయా రహితం పరమ్ ।
 ప్రత్యేకాసనసంస్థం చ తయా సార్ధం చ తత్క్షణమ్ ॥ ౧౦౪॥
 రాధారూపధరం కృష్ణం కృష్ణరూపం కలత్రకమ్ ।
 కిం స్త్రీరూపం చ పురుషం విధాతా ధ్యాతుమక్షమః ॥ ౧౦౫॥

హృత్పద్మస్థం చ శ్రీకృష్ణం ధ్యాత్వా ధ్యానేన చక్షుషా ।

చకార స్తవనం భక్త్యా పరిహారమనేకథా ॥ ౧౦౬ ॥

తతః స్వచక్షురున్మీల్య పునశ్చ తదనుజ్ఞయా ।

దదర్శ కృష్ణమేకం చ రాధావక్షఃస్థలస్థితమ్ ॥ ౧౦౭ ॥

స్వపార్శ్వాదైః పరివృతం గోపీమణ్డలమణ్డీతమ్ ।

పునః ప్రణేముస్తం దృష్ట్వా తుష్టువుః పరమేశ్వరమ్ ॥ ౧౦౮ ॥

తదభిప్రాయమాజ్ఞాయ తానువాచ రమేశ్వరః ।

సర్వాత్మా స చ సర్వజ్ఞః సర్వేశః సర్వభావనః ॥ ౧౦౯ ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

ఆగచ్ఛ కుశలం బ్రహ్మన్నాగచ్ఛ కమలాపతే ।

ఇహాగచ్ఛ మహాదేవ శశ్వత్కుశలమస్తు వః ॥ ౧౧౦ ॥

ఆగతా హి మహాభాగా గణ్గానయనకారణాత్ ।

గణ్గా చ చరణామ్భోజే భయేన శరణం గతా ॥ ౧౧౧ ॥

రాధేమాం పాతుమిచ్ఛస్త్రీ దృష్ట్వా మత్సన్నిధానతః ।

దాస్యాపీమాం చ భవతాం యూయం కురుత నిర్భయామ్ ॥ ౧౧౨ ॥

శ్రీకృష్ణస్య వచః శ్రుత్వా సస్మితః కమలోద్భవః ।

తుష్టావ రాధామారాధ్యాం శ్రీకృష్ణపరిపూజితామ్ ॥ ౧౧౩ ॥

వక్త్రేశ్చతుర్భుః సంస్తూయ భక్తిసమ్రాత్మకన్ధరః ।

ధాతా చతుర్ణాం వేదానామువాచ చతురాననః ॥ ౧౧౪ ॥

చతురానన ఉవాచ ।

గణ్గా త్వదఙ్గసమ్భూతా ప్రభోశ్చ రాసమణ్డలే ।

యువయోర్ధ్రగవరూపా సా ముగ్ధయోః శక్కురస్వనాత్ ॥ ౧౧౫ ॥

కృష్ణాంశా చ త్వదంశా చ త్వత్కన్యాసదృశీ ప్రియా ।

త్వస్మన్త్రగ్రహణం కృత్వా కరోతు తవ పూజనమ్ ॥ ౧౧౬ ॥

భవిష్యతి పతిస్తస్యా వైకుణ్ఠేశశ్చతుర్భుజః ।

భూస్థాయాః కలయా తస్యాః పతిర్లవణవారిధిః ॥ ౧౧౭ ॥

గోలోకస్థా చ యా గణ్గా సర్వత్రస్థా తథామ్మికే ।

తదమ్మికా త్వం దేవేశీ సర్వదా సా త్వదాత్మజా ॥ ౧౧౮ ॥

బ్రహ్మణో వచనం శ్రుత్వా స్వీచకార చ సస్మితా ।
 వహీర్బభూవ సా కృష్ణపాదాఙ్గుష్ఠనఖాగ్రతః ॥ ౧౧౯ ॥
 తత్రైవ సత్కృతా శాంతా తస్థా తేషాం చ మధ్యతః ।
 ఉవాస తోయాదుత్థాయ తదధిష్ఠాత్పదేవతా ॥ ౧౨౦ ॥
 తత్తోయం బ్రహ్మణా కిఞ్చిత్థాస్పితం చ కమణ్డలౌ ।
 కిఞ్చిద్దధార శిరసి చన్ద్రార్ధకృతశేఖరః ॥ ౧౨౧ ॥
 గఙ్గాయై రాధికామన్త్రం ప్రదదౌ కమలోద్భవః ।
 తత్త్సోత్రం కవచం పూజాం విధానం ధ్యానమేవ చ ॥ ౧౨౨ ॥
 సర్వం తత్సామవేదోక్తం పురశ్చర్యాక్రమం తథా ।
 గఙ్గా తామేవ సమ్పూజ్య వైకుణ్ఠం ప్రయయా సహ ॥ ౧౨౩ ॥
 లక్ష్మీః సరస్వతీ గఙ్గా తులసీ విశ్వపావనీ ।
 ఏతా నారాయణస్యైవ చతస్రో యోషితో మునే ॥ ౧౨౪ ॥
 అథ తం సస్మితః కృష్ణో బ్రహ్మణం సమువాచ సః ।
 సర్వకాలస్య వృత్తాన్తం దుర్బోధమవిపశ్చితమ్ ॥ ౧౨౫ ॥
 శ్రీకృష్ణ ఉవాచ ।
 గృహాణ గఙ్గాం హే బ్రహ్మన్ హే విష్ణో హే మహేశ్వర ।
 శృణు కాలస్య వృత్తాన్తం మత్తో బ్రహ్మన్నిశామయ ॥ ౧౨౬ ॥
 యూయం చ యేఽన్యే దేవాశ్చ మునయో మనవస్తథా ।
 సిద్ధా యశస్వినశ్చైవ యే యేఽత్రైవ సమాగతాః ॥ ౧౨౭ ॥
 ఏతే జీవన్తి గోలోకే కాలచక్రవివర్జితే ।
 జలాప్లుతే సర్వవిశ్వం జాతం కల్పక్షయోఽధునా ॥ ౧౨౮ ॥
 బ్రహ్మద్వ్యా యేఽన్యవిశ్వస్థాస్తే విలీనాధునా మయి ।
 వైకుణ్ఠం చ వినా సర్వం జలమగ్నం చ పద్మజ ॥ ౧౨౯ ॥
 గత్వా సృష్టిం కురు పునర్బ్రహ్మలోకాదికం భవమ్ ।
 స్వం బ్రహ్మణ్డం విరచయ పశ్చాద్ గఙ్గా ప్రయాస్యతి ॥ ౧౩౦ ॥
 ఏవమన్యేషు విశ్వేషు సృష్టౌ బ్రహ్మాదికం పునః ।
 కరోమ్యహం పునః సృష్టిం గచ్ఛ శీఘ్రం సురైః సహ ॥ ౧౩౧ ॥

గతో బహుతరః కాలో యుష్మాకం చ చతుర్ముఖాః ।
 గతాః కతివిధాన్తే చ భవిష్యన్తి చ వేధసః ॥ ౧౩౨॥
 ఇత్యుక్త్వా రాధికానాథో జగమాన్తఃపురే మునే ।
 దేవా గత్వా పునః సృష్టిం చక్రరేవ ప్రయత్నతః ॥ ౧౩౩॥
 గోలోకే చ స్థితా గణ్ఠా వైకుణ్ఠే శివలోకకే ।
 బ్రహ్మలోకే స్థితాన్యత్ర యత్ర యత్ర పురః స్థితా ॥ ౧౩౪॥
 తత్రైవ సా గతా గణ్ఠా చాఙ్ఘయా పరమాత్మనః ।
 నిర్గతా విష్ణుపాదాబ్జాత్తేన విష్ణుపదీ స్మృతా ॥ ౧౩౫॥
 ఇత్యేవం కథితం బ్రహ్మాన్ గణ్ఠోపాఖ్యానముత్తమమ్ ।
 సుఖదం మోక్షదం సారం కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౧౩౬॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే
 గణ్ఠోపాఖ్యానవర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౩॥

౯.౧౪ చతుర్దశోఽధ్యాయః । గణ్ఠాయాః కృష్ణపత్నీత్వవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।
 లక్ష్మీః సరస్వతీ గణ్ఠా తులసీ విశ్వపావనీ ।
 ఏతా నారాయణస్యైవ చత్రసశ్చ ప్రియా ఇతి ॥ ౧॥
 గణ్ఠా జగమ వైకుణ్ఠమిదమేవ శ్రుతం మయా ।
 కథం సా తస్య పత్నీ చ బభూవేతి చ న శ్రుతమ్ ॥ ౨॥
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 గణ్ఠా జగమ వైకుణ్ఠం తత్పశ్చాఙ్ఘగతాం విధిః ।
 గతోవచ తయా సార్థం ప్రణమ్య జగదీశ్వరమ్ ॥ ౩॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 రాధాకృష్ణాఙ్ఘనమ్భూతా యా దేవీ ద్రవరూపిణీ ।
 నవయౌవనసమ్పన్నా సుశీలా సున్దరీ వరా ॥ ౪॥
 శుద్ధసత్త్వస్వరూపా చ క్రోధాహఙ్కారవర్జితా ।
 తదఙ్ఘనమ్భువా నాన్యం వృణోతీయం చ తం వినా ॥ ౫॥

తత్రాతిమానినీ రాధా సా చ తేజస్విని వరా ।
 సముద్యుక్తా పాతుమిమాం భీతేయం బుద్ధిపూర్వకమ్ ॥ ౬ ॥
 వివేశ చరణామ్భోజే కృష్ణస్య పరమాత్మనః ।
 సర్వత్ర గోలకం శుష్కం దృష్ట్వాహమగమం తదా ॥ ౭ ॥
 గోలోకే యత్ర కృష్ణశ్చ సర్వవృత్తాస్తప్రాప్తయే ।
 సర్వాస్తరాత్మా సర్వేశాం జ్ఞాత్వాభిప్రాయమేవ చ ॥ ౮ ॥
 బహిశ్చకార గణ్ఠా చ పాదాఙ్గుష్ఠనఖాగ్రతః ।
 దత్తాస్త్వై రాధికామస్త్రం పూరయిత్వా చ గోలకమ్ ॥ ౯ ॥
 ప్రణమ్య తాం చ రాధేశం గృహీత్వాత్రాగమం ప్రభో ।
 గాన్ధర్వేణ వివాహేన గృహాణేమాం సురేశ్వరీమ్ ॥ ౧౦ ॥
 సురేశ్వరేషు రసికో రసికేయం సమాగతా ।
 త్వం రత్నం పుంసు దేవేశ స్త్రీరత్నం స్త్రీష్యయం సతీ ॥ ౧౧ ॥
 విదగ్ధయా విదగ్ధేన సజ్జమో గుణవాన్ భవేత్ ।
 ఉపస్థితాం స్వయం కన్యాం న గృహ్లాతీహ యః పుమాన్ ॥ ౧౨ ॥
 తం విహాయ మహాలక్ష్మీ రుష్టా యాతి న సంశయః ।
 యో భవేత్పణ్ణితః సో ౭పి ప్రకృతిం నావమన్యతే ॥ ౧౩ ॥
 సర్వే ప్రాకృతికాః పుంసః కామిన్యః ప్రకృతేః కలాః ।
 త్వమేవ భగవాన్నాథో నిర్గుణః ప్రకృతేః పరః ॥ ౧౪ ॥
 ఆర్ద్రాఙ్గం ద్విభుజః కృష్ణో యో ౭ర్ద్రాఙ్గేన చతుర్భుజః ।
 కృష్ణవామాఙ్గనమ్భూతా బభూవ రాధికా పురా ॥ ౧౫ ॥
 దక్షిణాంశః స్వయం సా చ వామాంశః కమలా తథా ।
 తేనేయం త్వాం వృణోత్యేవ యతస్త్వద్దేహసమ్భవా ॥ ౧౬ ॥
 ఏకాఙ్గం వైవ స్వీపుంసోర్యథా ప్రకృతిపూరుషౌ ।
 ఇత్యేవముక్త్యా ధాతా తాం తం సమర్వ్య జగామ సః ॥ ౧౭ ॥
 గాన్ధర్వేణ వివాహేన తాం జగ్రాహ హరిః స్వయమ్ ।
 నారాయణః కరం ధృత్వా పుష్పచన్దనచర్చితమ్ ॥ ౧౮ ॥
 రేమే రమాపతిస్తత్ర గణ్ఠయా సహితో ముదా ।
 గణ్ఠా పృథ్వీం గతా యా సా స్వస్థానం పునరాగతా ॥ ౧౯ ॥

నిర్గతా విష్ణుపాదాబ్జాత్తేన విష్ణుపదీతి చ ।
మూర్చ్ఛాం సమ్ప్రాప సా దేవీ నవసంక్లమలీలయా ॥ ౨౦॥

రసికా సుఖసమ్భోగాద్రసికేశ్వరసంయుతా ।
తాం దృష్ట్వా దుఃఖితా వాణీ పద్మయా వర్జితాపి చ ॥ ౨౧॥

నిత్యమీర్ష్యతి తాం వాణీ న చ గంజా సరస్వతీమ్ ।
గంజా శశాప కోపేన భారతే చ హరిప్రియా ॥ ౨౨॥

గంజయా సహ తస్యైవ తిస్రో భార్యా రమాపతేః ।
సార్థం తులస్యా పశ్చాచ్ఛ చ తస్మాత్పాభవన్మునే ॥ ౨౩॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే గంజాయాః
కృష్ణవత్సీత్సవర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౪॥

౯.౧౫ పంచుదశోఽధ్యాయః । నారాయణనారదసంవాదే శక్తిప్రాదుర్భావః ।

నారద ఉవాచ ।

నారాయణప్రియా సాధ్వీ కథం సా చ బభూవ హా ।
తులసీ కుత్ర సమ్భూతా కా వా సా పూర్వజన్మని ॥ ౧॥

కస్య వా సా కులే జాతా కస్య కన్యా కులే సతీ ।
కేన వా తపసా సా చ సమ్ప్రాప్తా ప్రకృతేః పరమ్ ॥ ౨॥

నిర్వికారం నిరీహం చ సర్వవిశ్వస్వరూపకమ్ ।
నారాయణం పరం బ్రహ్మ పరమేశ్వరమీశ్వరమ్ ॥ ౩॥

సర్వారాధ్యం చ సర్వేశం సర్వజ్ఞం సర్వకారణమ్ ।
సర్వాధారం సర్వరూపం సర్వేశాం పరిపాలకమ్ ॥ ౪॥

కథమేతాదృశీ దేవీ వృక్షత్వం సమవాప హా ।
కథం సాప్యసురగ్రస్తా సమ్పభూవ తపస్వినీ ॥ ౫॥

సుస్నిగ్ధం మే మనో లోలం ప్రేరయన్మాం ముహుర్ముహుః ।
చేత్తుమ్ర్హసి సన్దేహం సర్వం సన్దేహాభిజ్ఞాన ॥ ౬॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

మనుశ్చ దక్షసావరిః పుణ్యవాన్ వైష్ణవః శుచిః ।
 యశస్వీ కీర్తిమాంశ్చైవ విష్ణోరంశసముద్భవః ॥ ౭॥
 తత్పుత్రో బ్రహ్మసావర్ణిర్ధర్మిష్ఠో వైష్ణవః శుచిః ।
 తత్పుత్రో ధర్మసావర్ణిర్వైష్ణవశ్చ జితేన్ద్రియః ॥ ౮॥
 తత్పుత్రో రుద్రసావర్ణిర్భక్తిమాన్విజితేన్ద్రియః ।
 తత్పుత్రో దేవసావర్ణిర్విష్ణువ్రతపరాయణః ॥ ౯॥
 తత్పుత్ర ఇన్ద్రసావర్ణిర్మహావిష్ణుపరాయణః ।
 వృషధ్వజశ్చ తత్పుత్రో వృషధ్వజపరాయణః ॥ ౧౦॥
 యస్యాశ్రమే స్వయం శమ్భురాసీద్దేవయుగత్రయమ్ ।
 పుత్రాదపి పరః స్నేహో నృపే తస్మిన్శ్చైవస్య చ ॥ ౧౧॥
 న చ నారాయణం మేనే న లక్ష్మీం న సరస్వతీమ్ ।
 పూజాం చ సర్వదేవానాం దూరీభూతా చకార సః ॥ ౧౨॥
 భాద్రే మాసి మహాలక్ష్మీపూజాం మత్తో బభ్రుః హా ।
 తథా మాఘీయపంచమ్యాం విస్మృతా సర్వదైవతైః ॥ ౧౩॥
 పాపః సరస్వతీపూజాం దూరీభూతా చకార సః ।
 యజ్ఞం చ విష్ణుపూజాం చ నిన్దన్తం తం దివాకరః ॥ ౧౪॥
 చుకోప దేవో భూపేన్ద్రం శశాప శివకారణాత్ ।
 భ్రష్టశ్రీన్స్తృష్ణా భవేతి తం శశాప దివాకరః ॥ ౧౫॥
 శూలం గృహీత్వా తం సూర్యమథావచ్ఛుక్కురః స్వయమ్ ।
 పిత్రా సార్థం దినేశశ్చ బ్రహ్మీణం శరణం యయౌ ॥ ౧౬॥
 శివస్త్రిశూలహస్తశ్చ బ్రహ్మలోకం యయౌ క్రుధా ।
 బ్రహ్మీ సూర్యం పురస్కృత్య వైకుణ్ఠం చ యయౌ భియా ॥ ౧౭॥
 బ్రహ్మకశ్యపమార్తణాః సన్తస్రాః శుష్కతాలుకాః ।
 నారాయణం చ సర్వేశం తే యయుః శరణం భియా ॥ ౧౮॥
 మూర్ఛా ప్రణేముస్తే గత్వా తుష్టవుశ్చ పునః పునః ।
 సర్వం నివేదనం చక్రుర్భయస్య కారణం హరౌ ॥ ౧౯॥
 నారాయణశ్చ కృపయా తేభ్యశ్చ హ్యభయం దదౌ ।
 స్థిరా భవత హే భీతా భయం కింశ్చ మయి స్థితే ॥ ౨౦॥

స్మరన్తి యే యత్ర తత్ర మాం విపత్నౌ భయాన్వితాః ।
 తాంస్తత్ర గత్వా రక్షామి చక్రహస్తస్వరాన్వితః ॥ ౨౧॥
 పాతాహం జగతాం దేవాః కర్తా చ సతతం సదా ।
 స్రష్టా చ బ్రహ్మరూపేణ సంహర్తా శివరూపతః ॥ ౨౨॥
 శివోఽహం త్వమహం చాపి సూర్యోఽహం త్రిగుణాత్మకః ।
 విధాయ నానారూపం చ కరోమి సృష్టిపాలనమ్ ॥ ౨౩॥
 యూయం గచ్ఛత భద్రం వో భవిష్యతి భయం కుతః ।
 అద్యప్రభృతి మద్వరేణ భయం వో నాస్తి శక్కురాత్ ॥ ౨౪॥
 సర్వేశో వై స భగవాచ్ఛక్కురశ్చ సతాం పతిః ।
 భక్తాధీనశ్చ భక్తానాం భక్తాత్మా భక్తవత్సలః ॥ ౨౫॥
 సుదర్శనః శివశ్చైవ మమ ప్రాణాధికః ప్రియః ।
 బ్రహ్మణ్ణేషు న తేజస్వీ హే బ్రహ్మన్ననయోః పరః ॥ ౨౬॥
 శక్తః స్త్రష్టుం మహాదేవః సూర్యకోటిం చ లీలయా ।
 కోటిం చ బ్రహ్మణామేవం నాసాధ్యం శూలినః ప్రభోః ॥ ౨౭॥
 బాహ్యజ్ఞానం వైవ కిఞ్చిద్ధ్యాయతే మాం దివానిశమ్ ।
 మన్మత్ప్రాన్మద్గుణాన్భక్త్యా పఞ్చవక్రేణ గాయతి ॥ ౨౮॥
 అహమేవం చిన్తయామి తత్కల్యాణం దివానిశమ్ ।
 యే యథా మాం ప్రపద్యన్తే తాంస్తథైవ భజామ్యహమ్ ॥ ౨౯॥
 శివస్వరూపో భగవాఞ్చివాధిష్ఠాత్పదేవతా ।
 శివం భవతి తస్మాచ్ఛ శివం తేన విదుర్బుధాః ॥ ౩౦॥
 ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర జగామ శక్కురః స్థితః ।
 శూలహస్తో వృషారూఢో రక్తపఙ్కుజలోచనః ॥ ౩౧॥
 అవరుహ్య వృషాత్పూర్ణం భక్తీనపూత్మకన్ధరః ।
 ననామ భక్త్యా తం శాన్తం లక్ష్మీకాన్తం పరాత్పరమ్ ॥ ౩౨॥
 రత్నసింహాసనస్థం చ రత్నాలంకారభూషితమ్ ।
 కిరీటినం కుణ్డిలినం చక్రిణం వనమాలినమ్ ॥ ౩౩॥

నవిననీరదశ్యామం సుందరం చ చతుర్భుజమ్ |
 చతుర్భుజైః సేవితం చ శ్వేతచామరవాయునా || ౩౪ ||
 చంద్రోక్షితస్వాంఘ్రిం భూషితం పీతవాససమ్ |
 లక్ష్మీప్రదత్తతామ్బూలం భుక్తవన్తం చ నారద || ౩౫ ||
 విద్యాధరీన్మత్యగీతం పశ్యన్తం సస్మితం సదా |
 ఈశ్వరం పరమాత్మానం భక్తానుగ్రహవిగ్రహమ్ || ౩౬ ||
 తం ననామ మహాదేవో బ్రహ్మణా నమితశ్చ సః |
 ననామ సూర్యో భక్త్యా చ సన్తస్తశ్చన్ద్రశేఖరమ్ || ౩౭ ||
 కశ్యపశ్చ మహాభక్త్యా తుష్టావ చ ననామ చ |
 శివః సంస్తూయ సర్వేశం సమువాస సుఖాసనే || ౩౮ ||
 సుఖాసనే సుఖాసీనం విశ్రాన్తం చన్ద్రశేఖరమ్ |
 శ్వేతచామరవతేన సేవితం విష్ణుపార్షదైః || ౩౯ ||
 పీయూషతుల్యమధురం వచనం సుమనోహరమ్ |
 విష్ణురువాచ |
 ఆగతోఽసి కథం చాత్ర వద కోపస్య కారణమ్ || ౪౦ ||
 మహాదేవ ఉవాచ |
 వృషధ్వజం చ మద్భక్తం మమ ప్రాణాధికం ప్రియమ్ |
 సూర్యః శశాప ఇతి మే ప్రకోపస్య తు కారణమ్ || ౪౧ ||
 పుత్రవత్సలశోకేన సూర్యం హన్తుం సముద్యతః |
 స బ్రహ్మీణం ప్రపన్నశ్చ సూర్యశ్చ స విధిస్త్వయి || ౪౨ ||
 త్వయి యే శరణాపన్నా ధ్యానేన వచసాపి వా |
 నిరాపదో విశంకాన్తే జరా మృత్యుశ్చ త్తైర్జితః || ౪౩ ||
 ప్రత్యక్షం శరణాపన్నాస్తత్ఫలం కిం వదామి భోః |
 హరిస్మృతిశ్చాభయదా సర్వమంగులదా సదా || ౪౪ ||
 కిం మే భక్తస్య భవితా తన్నే బ్రూహి జగత్ప్రభో |
 శ్రీహతస్యాస్య మూఢస్య సూర్యశాపేన హేతునా || ౪౫ ||
 విష్ణురువాచ |
 కాలోఽతియాతో దైవేన యుగానామేకవింశతిః |

వైకుంఠం ఘటికార్దేన శిష్రుం గచ్ఛ త్వమాలయమ్ ॥ ౪౬ ॥
 వృషధ్వజో మృతః కాలాద్ధుర్నివార్యాత్సుదారుణాత్ ।
 రథధ్వజశ్చ తత్పుత్రో మృతః సోఽపి శ్రియా హతః ॥ ౪౭ ॥
 తత్పుత్రౌ చ మహాభాగౌ ధర్మధ్వజకుశధ్వజౌ ।
 హృతశ్రియా సూర్యశాపాత్స్పృతౌ పరమవైష్ణవౌ ॥ ౪౮ ॥
 రాజ్యభ్రష్టౌ శ్రియా భ్రష్టౌ కమలాతపసా రతౌ ।
 తయోశ్చ భార్యయోర్లక్ష్మీః కలయా చ భవిష్యతి ॥ ౪౯ ॥
 సమ్పద్యుక్తౌ తదా తౌ చ నృపశ్రేష్ఠౌ భవిష్యతః ।
 మృతస్తే నేవకః శమోభి గచ్ఛ యాయం చ గచ్ఛత ॥ ౫౦ ॥
 ఇత్యుక్త్వా చ సలక్ష్మీకః సభాతోఽభ్యవ్రజతః ।
 దేవా జగ్ముః సమ్ప్రహృష్టాః స్వాశ్రమం పరయా ముదా ।
 శివశ్చ తపసే శీఘ్రం పరిపూర్ణతమో యయా ॥ ౫౧ ॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే
 శక్తిప్రాదుర్భావో నామ పంచాదశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౫ ॥

౯.౧౬ షోడశోఽధ్యాయః । మహాలక్ష్మ్యాయే వేదవతీరూపేణ రాజగృహే
 జన్మవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 లక్ష్మీం తౌ చ సమారాధ్య చోగ్రేణ తపసా మునే ।
 వరమిష్టం చ ప్రత్యేకం సమ్ప్రొపతురభీషితమ్ ॥ ౧ ॥
 మహాలక్ష్మీవరేణైవ తౌ పృథ్వీశౌ బభూవతుః ।
 పుణ్యవన్తౌ పుత్రవన్తౌ ధర్మధ్వజకుశధ్వజౌ ॥ ౨ ॥
 కుశధ్వజస్య పత్నీ చ దేవీ మాలావతీ సతీ ।
 సా సుషావ చ కాలేన కమలాంశాం సుతాం సతీమ్ ॥ ౩ ॥
 సా చ భూయిష్ఠకాలేన జ్ఞానయుక్తా బభూవ హా ।
 కృత్వా వేదధ్వనిం స్పష్టముత్తస్థౌ సూతికాగృహాత్ ॥ ౪ ॥
 వేదధ్వనిం సా చకార జాతమాత్రేణ కన్యకా ।

తస్మాత్తాం చ వేదవతీం ప్రవదన్తి మనీషిణః ॥ ౫ ॥

జాతమాత్రేణ సుస్నాతా జగామ తపనే వనమ్ ।

సర్వైర్నిషిద్ధా యత్నేన నారాయణపరాయణా ॥ ౬ ॥

ఏకమన్వన్తరం చైవ పుష్కరే చ తపస్వినీ ।

అత్యుగ్రం చ తపస్యాం చ లీలయా హి చకార సా ॥ ౭ ॥

తథాపి పుష్టా న క్లిష్టా నవయావనసంయుతా ।

సుశ్రావ సా చ సహసా సువాచమశరీరిణీమ్ ॥ ౮ ॥

జన్మాన్తరే చ తే భర్తా భవిష్యతి హరిః స్వయమ్ ।

బ్రహ్మాదిభిర్దురారాధ్యం పతిం లప్స్యసి సున్దరి ॥ ౯ ॥

ఇతి శ్రుత్వా చ సా హృష్టా చకార హా పునస్తపః ।

అతీవ నిర్జనస్థానే పర్వతే గన్ధమాదనే ॥ ౧౦ ॥

తత్రైవ సుచిరం తప్త్యా విశ్వస్య సమువాస సా ।

దదర్శ పురతస్తత్ర రావణం దుర్నివారణమ్ ॥ ౧౧ ॥

దృష్ట్వా సాతిథిభక్త్యా చ పాద్యం తస్మై దదౌ కిల ।

సుస్వాదుభూతం చ ఫలం జలం చాపి సుశీతలమ్ ॥ ౧౨ ॥

తచ్చ భుక్త్యా స పాపిష్ఠశోచాస తత్సమీపతః ।

చకార ప్రశ్నమితి తాం కా త్వం కల్యాణీ వర్తనే ॥ ౧౩ ॥

తాం దృష్ట్వా స వరారోహం పీనశ్రోణిపయోధరామ్ ।

శరత్పద్మోత్సవాస్యాం చ సస్మితాం సుదతీం సతీమ్ ॥ ౧౪ ॥

మూర్చ్ఛమవాప కృపణః కామబాణప్రపీడితః ।

స కరేణ సమాకృష్య శ్శృంగారం కర్తుముద్యతః ॥ ౧౫ ॥

సతీ చుకోప దృష్ట్వా తం స్తమ్భితం చ చకార హా ।

స జడో హస్తపాదైశ్చ కింశ్చిద్వస్తుం న చ క్షమః ॥ ౧౬ ॥

తుష్టావ మనసా దేపీం ప్రయయా పద్మలోచనామ్ ।

సా తుష్టా తస్య స్తవనం సుకృతం చ చకార హా ॥ ౧౭ ॥

సా శశావ మదర్థే త్వం వినజ్ఞ్యసి సబాన్ధవః ।

స్పృష్టాహం చ త్వయా కామాద్ బలం చాప్యవలోకయ ॥ ౧౮ ॥

ఇత్యుక్త్వా సా చ యోగేన దేహత్యాగం చకార హా ।
 గంగాయాం తాం చ సంస్యస్య స్వగృహం రావణో యయా ॥ ౧౯॥
 అహో కిమద్భుతం దృష్టం కిం కృతం వానయాధునా ।
 ఇతి సశ్చిన్త్య సశ్చిన్త్య విలలాప పునః పునః ॥ ౨౦॥
 సా చ కాలాన్తరే సాధ్వీ బభూవ జనకాత్మజా ।
 సీతాదేవీతి విఖ్యాతా యదర్థే రావణో హతః ॥ ౨౧॥
 మహాతపస్వినీ సా చ తపసా పూర్వజన్మతః ।
 లేభే రామం చ భర్తారం పరిపూర్ణతమం హరిమ్ ॥ ౨౨॥
 సమ్ప్రాప తపసాఽఽరాధ్య దురారాధ్యం జగత్పతిమ్ ।
 సా రమా సుచిరం రేమే రామేణ సహ సున్దరీ ॥ ౨౩॥
 జాతిస్మరా న స్మరతి తపసశ్చ క్లమం పురా ।
 సుఖేన తజ్జహౌ సర్వం దుఃఖం చాపి సుఖం ఫలే ॥ ౨౪॥
 నానాప్రకారవిభవం చకార సుచిరం సతీ ।
 సమ్ప్రాప్య సుకుమారం తమతీవ నవయావనా ॥ ౨౫॥
 గుణీనం రసికం శాన్తం కాన్తం దేవమనుత్తమమ్ ।
 స్త్రీణాం మనోజ్ఞం రుచిరం తథా లేభే యథేప్పితమ్ ॥ ౨౬॥
 పితుః సత్యపాలనార్థం సత్యసన్ధో రఘూద్వహః ।
 జగామ కాననం పశ్చాత్కాలేన చ బలీయసా ॥ ౨౭॥
 తస్థా సముద్రనికటే సీతయా లక్ష్మణేన చ ।
 దదర్శ తత్ర వహ్నిం చ విప్రరూపధరం హరిః ॥ ౨౮॥
 రామం చ దుఃఖితం దృష్ట్వా స చ దుఃఖీ బభూవ హా ।
 ఉవాచ కిశ్చిత్సత్యేష్టం సత్యం సత్యపరాయణః ॥ ౨౯॥
 ద్వీజ ఉవాచ ।
 భగవచ్ఛ్రావయతాం రామ కాలోఽయం యదుపస్థితః ।
 సీతాహరణకాలోఽయం తవైవ సముపస్థితః ॥ ౩౦॥
 దైవం చ దుర్నివార్యం చ న చ దైవాత్పరో బలీ ।
 జగత్ప్రసూం మయి న్యస్య ఛాయాం రక్షాన్తికేఽఽధునా ॥ ౩౧॥
 దాస్యామి సీతాం తుభ్యం చ పరీక్షాసమయే పునః ।

దేవైః ప్రస్థాపితోఽహం చ న చ విప్రో హుతాశనః ॥ ౩౨॥

రామస్తద్వచనం శ్రుత్వా న ప్రకాశ్య చ లక్ష్మణమ్ ।

స్వీకారం వచసశ్చక్రే హృదయేన విదూయతా ॥ ౩౩॥

వహ్నిర్యోగేన సీతాయా మాయాసీతాం చకార హ ।

తత్తుల్యగుణసర్వాణాం దదౌ రామాయ నారద ॥ ౩౪॥

సీతాం గృహీత్వా స యయౌ గోప్యం వక్తుం నిషిధ్య చ ।

లక్ష్మణో వైవ బుబుధే గోప్యమన్యస్య కా కథా ॥ ౩౫॥

ఏతస్మిన్నంతరే రామో దదర్శ కానకం మృగమ్ ।

సీతా తం ప్రేరయామాస తదర్థే యత్నపూర్వకమ్ ॥ ౩౬॥

సన్యస్య లక్ష్మణం రామో జానక్యా రక్షణే వనే ।

స్వయం జగామ తూర్ణం తం వివ్యాధ సాయకేన చ ॥ ౩౭॥

లక్ష్మణేతి చ శబ్దం స కృత్వా చ మాయయా మృగః ।

ప్రాణాంస్తత్వాజ సహసా పురో దృష్ట్వా హరిం స్మరన్ ॥ ౩౮॥

మృగదేహం పరిత్యజ్య దివ్యరూపం విధాయ చ ।

రత్ననిర్మాణయానేన వైకుణ్ఠం స జగామ హ ॥ ౩౯॥

వైకుణ్ఠలోకద్వార్యాసీత్కింకరో ద్వారపాలయోః ।

పునర్జగామ తద్ద్వారమాదేశాద్ ద్వారపాలయోః ॥ ౪౦॥

అథ శబ్దం చ సా శ్రుత్వా లక్ష్మణేతి చ విక్లవమ్ ।

తం హి సా ప్రేరయామాస లక్ష్మణం రామసన్నిధౌ ॥ ౪౧॥

గతే చ లక్ష్మణే రామం రావణో దుర్నివారణః ।

సీతాం గృహీత్వా ప్రయయౌ లక్ష్మణేవ స్వలీలయా ॥ ౪౨॥

విషసాద చ రామశ్చ వనే దృష్ట్వా చ లక్ష్మణమ్ ।

తూర్ణం చ స్వాశ్రమం గత్వా సీతాం వైవ దదర్శ సః ॥ ౪౩॥

మూర్ఛాం సమ్ప్రాప సుచిరం విలలాప భృశం పునః ।

పునః పునశ్చ బభ్రామ తదన్వేషణపూర్వకమ్ ॥ ౪౪॥

కాలేన ప్రాప్య తద్వార్తాం గోదావరీనదీతటే ।

సహాయాన్వానరాత్కృత్వా బబన్ధ సాగరం హరిః ॥ ౪౫॥

లక్ష్మణం గత్వా రఘుశ్రేష్ఠో జఘాన సాయకేన చ ।
కాలేన ప్రాప్య తం హత్వా రావణం బాన్ధవైః సహ ॥ ౪౬॥

తాం చ వహ్నిపరీక్షాం చ కారయామాస సత్వరమ్ ।
పుతాశస్త్ర కాలే తు వాస్తవీం జానకీం దదౌ ॥ ౪౭॥

ఉవాచ ఛాయా వహ్నిం చ రామం చ వినయాన్వితా ।
కరిష్యామితి కిమహం తదుపాయం వదస్వ మే ॥ ౪౮॥

శ్రీరామాగ్నీ ఊచతుః
త్వం గచ్ఛ తపసే దేవి పుష్కరం చ సుపుణ్యదమ్ ।
కృత్వా తపస్యా తత్రైవ స్వర్గలక్ష్మీర్భవిష్యసి ॥ ౪౯॥

సా చ తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రతప్య పుష్కరే తపః ।
దివ్యం త్రిలక్షవర్షం చ స్వర్గలక్ష్మీర్భూభూవ హ ॥ ౫౦॥

సా చ కాలేన తపసా యజ్ఞకుణ్డసముద్భవా ।
కామినీ పాణ్డవానాం చ ద్రౌపదీ ద్రుపదాత్మజా ॥ ౫౧॥

కృతే యుగే వేదవతీ కుశధ్వజసుతా శుభా ।
త్రేతాయాం రామపత్ని చ సీతేతి జనకాత్మజా ॥ ౫౨॥

తచ్ఛాయా ద్రౌపదీ దేవీ ద్వాపరే ద్రుపదాత్మజా ।
త్రిహాయణీ చ సా ప్రోక్తా విద్యమానా యుగత్రయే ॥ ౫౩॥

నారద ఉవాచ ।
ప్రియాః పఞ్చ కథం తస్యా బభూవుర్నునిపుఙ్గవ ।
ఇతి మచ్చిత్తసన్దేహం భజ్జా సన్దేహభజ్జాన ॥ ౫౪॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
లక్ష్మణాయాం వాస్తవీ సీతా రామం సమ్ప్రాప నారద ।
రూపయోవనసమ్పన్నా ఛాయా చ బహుచింతయా ॥ ౫౫॥

రామాగ్నోర్బాజ్ఞయా తప్తుముపాస్తే శక్కరం పరమ్ ।
కామాతురా పతివ్యగ్రా ప్రార్థయస్తీ పునః పునః ॥ ౫౬॥

పతిం దేహి పతిం దేహి పతిం దేహి త్రిలోచన ।
పతిం దేహి పతిం దేహి పఞ్చవారం చకార సా ॥ ౫౭॥

శివస్తత్ప్రార్థనాం శ్రుత్వా ప్రహస్య రసికేశ్వరః ।

ప్రియే తవ ప్రియాః పఞ్చ భవిష్యన్తి వరం దదౌ || ౫౮ ||
 తేన సా పాణ్ణవానాం చ బభూవ కామినీ ప్రియా |
 ఇతి తే కథితం సర్వం ప్రస్తావం వాస్తవం శృణు || ౫౯ ||
 అథ సన్ప్రాప్య లఙ్కాయాం సీతాం రామో మనోహరామ్ |
 విభీషణాయ తాం లఙ్కాం దత్త్వా యోధ్యాం యయౌ పునః || ౬౦ ||
 ఏకాదశసహస్రాబ్దం కృత్వా రాజ్యం చ భారతే |
 జగామ సర్వైర్లోకైశ్చ సార్థం వైకుణ్ఠమేవ చ || ౬౧ ||
 కమలాంశా వేదవతీ కమలాయాం వివేశ సా |
 కథితం పుణ్యమాఖ్యానం పుణ్యదం పాపనాశనమ్ || ౬౨ ||
 సతతం మూర్తిమస్తశ్చ వేదాశ్చత్వార ఏవ చ |
 సన్తి యన్యాశ్చ జిహ్వోగ్రే సా చ వేదవతీ శ్రుతా || ౬౩ ||
 ధర్మధ్వజసుతాఖ్యానం నిబోధ కథయామి తే || ౬౪ ||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే మహాలక్ష్మ్యా వేదవతీరూపేణ
 రాజగృహే జన్మవర్ణనం నామ షోడశోఽధ్యాయః || ౯.౧౬ ||

౯.౧౭ సప్తదశోఽధ్యాయః | ధర్మధ్వజసుతాతులస్యపాఖ్యానవర్ణనమ్ |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |
 ధర్మధ్వజస్య పత్ని మాధవీతి చ విశ్రుతా |
 నృపేణ సార్థం సారామే రేమే చ గన్ధమాదనే || ౧ ||
 శయాం రతికరీం కృత్వా పుష్పచన్దనచర్చితామ్ |
 చన్దనాలిప్తసర్వాణీం పుష్పచన్దనవాయునా || ౨ ||
 స్త్రీరత్నమతిచార్వణీ రత్నభూషణభూషితా |
 కాముకీ రసికా సృష్టా రసికేన చ సంయుతా || ౩ ||
 సురతే విరతిర్నాస్తి తయోః సురతివిజ్ఞయోః |
 గతం దేవవర్షశతం న జ్ఞాతం చ దివానిశమ్ || ౪ ||
 తతో రాజా మతిం ప్రాప్య సురతాద్విరరామ చ |
 కాముకీ సున్దరీ కిఞ్చిన్న చ తృప్తిం జగామ సా || ౫ ||

దధార గర్భం సా సద్యో దైవాదబ్ధశతం సతీ ।
 శ్రీగర్భా శ్రీయుతా సా చ సమ్భభూవ దినే దినే ॥ ౬ ॥
 శుభే క్షణే శుభదినే శుభయోగే చ సంయుతే ।
 శుభలగ్నౌ శుభాంశే చ శుభస్వామిగ్రహాన్వితే ॥ ౭ ॥
 కార్తికీపూర్ణిమాయాం తు సితవారే చ పాద్యజ ।
 సుషావ సా చ పద్మాంశాం పద్మినీం తాం మనోహరామ్ ॥ ౮ ॥
 శరత్పూర్ణిమాచంద్రాస్యాం శరత్పూర్ణిమాచంద్రామ్ ।
 పక్షిణిమాచంద్రాస్యాం చ పక్షిణిమాచంద్రామ్ ॥ ౯ ॥
 హస్తపాదతలారక్తాం నిమ్బనాభిం మనోరమామ్ ।
 తదధస్తపీఠీయక్తాం నితమ్బయుగవర్తులామ్ ॥ ౧౦ ॥
 శీతే సుఖోష్ణసర్వాణ్ణీం గ్రీష్మే చ సుఖశీతలామ్ ।
 శ్యామాం సుకేశీం రుచిరాం న్యగ్రోధపరిమణ్ణలామ్ ॥ ౧౧ ॥
 పీతవమ్పకవర్ణాభాం సుందరీష్వవ సుందరీమ్ ।
 నరా నార్యశ్చ తాం దృష్ట్వా తులనాం దాతుమక్షమాః ॥ ౧౨ ॥
 తేన నామ్నా చ తులనీం తాం వదన్తి మనీషిణః ।
 సా చ భూయిష్ఠమానేన యోగ్యా స్త్రీ ప్రకృతిర్యథా ॥ ౧౩ ॥
 సర్వైర్నిషిద్ధా తపసే జగామ బదరీవనమ్ ।
 తత్ర దేవాబ్ధలక్షం చ చకార పరమం తపః ॥ ౧౪ ॥
 మనసా నారాయణః స్వామీ భవితేతి చ నిశ్చితా ।
 గ్రీష్మే పశ్చాతపాః శీతే తోయవస్త్రా చ ప్రావృషి ॥ ౧౫ ॥
 ఆసనస్తా వృష్టిధారాః సహస్త్రితి దివానిశమ్ ।
 వింశత్యహస్రవర్షం చ ఫలతోయాశనా చ సా ॥ ౧౬ ॥
 త్రింశత్యహస్రవర్షం చ పత్రాహారా తపస్వినీ ।
 చత్వారింశత్యహస్రాబ్ధం వాయ్వాహారా కృశోదరీ ॥ ౧౭ ॥
 తతో దశసహస్రాబ్ధం నిరాహారా బభూవ సా ।
 నిర్లక్ష్యాం చైకపాదస్థాం దృష్ట్వా తాం కమలోద్భవః ॥ ౧౮ ॥
 సమాయయౌ వరం దాతుం పరం బదరికాశ్రమమ్ ।

చతుర్ముఖం చ సా దృష్ట్వా ననామ హంసవాహనమ్ || ౧౯ ||

తామువాచ జగత్కర్తా విధాతా జగతామపి |

బ్రహ్మోవాచ |

వరం వృణోష్య తులసి యత్తే మనసి వాచ్ఛితమ్ || ౨౦ ||

హరిభక్తిం హరేర్దాస్యమజరామరతామపి |

తులస్యవాచ |

శృణు తాత ప్రవక్ష్యామి యన్నే మనసి వాచ్ఛితమ్ || ౨౧ ||

సర్వజ్ఞస్యాపి పురతః కా లజ్ఞా మమ సామ్ప్రతమ్ |

అహం తు తులసీ గోపీ గోలోకేఽహం స్థితా పురా || ౨౨ ||

కృష్ణప్రియా కింకరీ చ తదంశా తత్సఖీ ప్రియా |

గోవిందరతిసముచ్చైత్యప్రాం మాం చ మూర్చ్ఛితామ్ || ౨౩ ||

రానేశ్వరీ సమాగత్య దదర్శ రాసమణ్డలే |

గోవిందం భర్త్యయామాస మాం శశాప రుషాన్వితా || ౨౪ ||

యాహి త్వం మానవీం యోనిమిత్యేవం చ శశాప హ |

మామువాచ స గోవిందో మదంశం చ చతుర్ముఖమ్ || ౨౫ ||

లభిష్యసి తపస్తప్త్యా భారతే బ్రహ్మణో వరాత్ |

ఇత్యేవముక్త్వా దేవేశోఽప్యన్తర్ధానం చకార సః || ౨౬ ||

దేవ్యా భియా తనుం త్యక్త్వా ప్రాప్తం జన్మ గురో భువి |

అహం నారాయణం కాన్తం శాన్తం సున్దరవిగ్రహమ్ || ౨౭ ||

సామ్ప్రతం తం పతిం లబ్ధుం వరయే త్వం చ దేహి మే |

బ్రహ్మదేవ ఉవాచ |

సుదామా నామ గోపశ్చ శ్రీకృష్ణాఙ్గసముద్భవః || ౨౮ ||

తదంశశ్చాతితేజస్వీ లేభే జన్మ చ భారతే |

సామ్ప్రతం రాధికాశాపార్దనువంశసముద్భవః || ౨౯ ||

శఙ్ఖచూడేతి విఖ్యాతస్త్రోక్యే న చ తత్సమః |

గోలోకే త్వాం పురా దృష్ట్వా కామోన్మథితమానసః || ౩౦ ||

విలమ్బితుం న శశాక రాధికాయాః ప్రభావతః |

స చ జాతిస్మరస్తస్మాత్సదామాభూచ్చ సాగరే || ౩౧ ||

జాతిస్మరా త్వమపి సా సర్వం జానాసి సుందరి ।
అధునా తస్య పత్నీ త్వం సమభవిష్యసి శోభనే ॥ ౩౨॥

పశ్చాన్నారాయణం శాన్తం కాన్తమేవ వరిష్యసి ।
శాపాన్నారాయణస్యైవ కలయా దైవయోగతః ॥ ౩౩॥

భవిష్యసి వృక్షరూపా త్వం పూతా విశ్వపావనీ ।
ప్రధానా సర్వపుష్పేషు విష్ణుప్రాణాధికా భవేః ॥ ౩౪॥

త్వయా వినా చ సర్వేషాం పూజా చ విఫలా భవేత్ ।
వృన్దావనే వృక్షరూపా నామ్నా వృన్దావనీతి చ ॥ ౩౫॥

త్వత్పత్నైర్గోపిగోపాశ్చ పూజయిష్యన్తి మాధవమ్ ।
వృక్షాధిదేవీరూపేణ సార్థం కృష్ణేన సన్తతమ్ ॥ ౩౬॥

విహరిష్యసి గోపేన స్వచ్ఛన్దం మద్వరేణ చ ।
ఇత్యేవం వచనం శ్రుత్వా సస్మితా హృష్టమానసా ॥ ౩౭॥

ప్రణనామ చ బ్రహ్మాణం తం చ కిఞ్చిదువాచ సా ।
తులస్యవాచ ।

యథా మే ద్విభుజే కృష్ణే వాఞ్చా చ శ్యామసుందరే ॥ ౩౮॥

సత్యం బ్రవీమి హే తాత న తథా చ చతుర్భుజే ।
అత్యస్తాహం చ గోవిందే దైవాచ్ఛృణ్గారభక్తః ॥ ౩౯॥

గోవిన్దస్యైవ వచనాత్పూర్ణయామి చతుర్భుజమ్ ।
త్వత్ప్రసాదేన గోవిన్దం పునరేవ సుదుర్లభమ్ ॥ ౪౦॥

ధ్రువమేవ లభిష్యామి రాధాభీతిం ప్రమోచయ ।
బ్రహ్మాదేవ ఉవాచ ।
గృహాణ రాధికామన్తం దదామి షోడశాక్షరమ్ ॥ ౪౧॥

తస్యాశ్చ ప్రాణతుల్యా త్వం మద్వరేణ భవిష్యసి ।
శృంగారం యువయోర్గోప్యం న జ్ఞాస్యతి చ రాధికా ॥ ౪౨॥

రాధాసమా త్వం సుభగే గోవిన్దస్య భవిష్యసి ।
ఇత్యేవముక్త్వా దత్త్వా చ దేవ్యా వై షోడశాక్షరమ్ ॥ ౪౩॥

మన్తం బైవ జగద్ధాతా స్తోత్రం చ కవచం పరమ్ ।

సర్వం పూజావిధానం చ పురశ్చర్యావిధిక్రమమ్ ॥ ౪౪॥

పరాం శుభాశిషం వైవ పూజాం వైవ చకార సా ।
బభూవ సిద్ధా సా దేవీ తత్ప్రసాదాద్రమా యథా ॥ ౪౫॥

సిద్ధం మస్త్రేణ తులసీ వరం ప్రాప యథోదితమ్ ।
బుభుజే చ మహాభోగం యద్విశ్వేషు చ దుర్లభమ్ ॥ ౪౬॥

ప్రసన్నమనసా దేవీ తత్యాజ తపసః క్లమమ్ ।
సిద్ధే ఫలే నరాణాం చ దుఃఖం చ సుఖముత్తమమ్ ॥ ౪౭॥

భుక్త్యా పీత్వా చ సస్తుష్టా శయనం చ చకార సా ।
తల్పే మనోరమే తత్ర పుష్పచందనచర్చితే ॥ ౪౮॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే
ధర్మధ్వజసుతాతులస్యపాఖ్యానవర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౭॥

౯.౧౮ అష్టాదశోఽధ్యాయః । శంఖచూడేన సహ తులస్యాః సజ్జతివర్ణనమ్ ।

నారాయణ ఉవాచ ।

తులసీ పరితుష్టా చ సుష్వాప హృష్టమానసా ।
నవయౌవనసమ్పన్నా వృషధ్వజవరాజ్జనా ॥ ౧॥

చిడేవ పఞ్చబాణశ్చ పఞ్చబాణాంశ్చ తాం ప్రతి ।
పుష్పాయుధేన సా దగ్ధా పుష్పచందనచర్చితా ॥ ౨॥

పులకాఙ్గీతసర్వాఙ్గీ కమ্পితారక్తలోచనా ।
క్షణం సా శుష్కతాం ప్రాప క్షణం మూర్చ్ఛమవాప హా ॥ ౩॥

క్షణముద్విగ్నతాం ప్రాప క్షణం తన్ద్రాం సుఖావహామ్ ।
క్షణం చ దహనం ప్రాప క్షణం ప్రాప ప్రసన్నతామ్ ॥ ౪॥

క్షణం సా చేతనాం ప్రాప క్షణం ప్రాప విషణ్ణతామ్ ।
ఉత్తిష్ఠన్తీ క్షణం తల్పాద్ గచ్ఛన్తీ నికటే క్షణమ్ ॥ ౫॥

భ్రమన్తీ క్షణముద్వేగాన్నివసన్తీ క్షణం పునః ।
క్షణమేవ సముద్వేగాత్సుష్వాప పునరేవ సా ॥ ౬॥

పుష్పచందనతల్పం చ తద్ బభూవాతికణ్ణకమ్ ।

విషహారి సుఖం దివ్యం సుందరం చ ఫలం జలమ్ ॥ ౭ ॥

నిలయం చ బిలాకారం సూక్ష్మవస్త్రం హుతాశనః ।
సిందూరపత్రకం చైవ వ్రణతుల్యం చ దుఃఖదమ్ ॥ ౮ ॥

క్షణం దదర్శ తస్మాయాం సువేషం పురుషం సతీ ।
సుందరం చ యువానం చ సస్మితం రసికేశ్వరమ్ ॥ ౯ ॥

చన్దనోక్షితసర్వాఙ్గం రత్నభూషణభూషితమ్ ।
ఆగచ్ఛన్తం మాల్యవన్తం పిబన్తం తస్మృఖామ్బుజమ్ ॥ ౧౦ ॥

కథయన్తం రతికథాం బ్రువన్తం మధురం ముహుః ।
సమ్ముక్తవన్తం తల్పే చ సమాశ్లిష్యన్తమీప్సితమ్ ॥ ౧౧ ॥

పునరేవ తు గచ్ఛన్తమాగచ్ఛన్తం చ సన్నిధౌ ।
యాన్తం క్వ యాసి ప్రాణేశ తిష్ఠత్యేవమువాచ సా ॥ ౧౨ ॥

పునశ్చ చేతనాం ప్రాప్య విలలాప పునః పునః ।
ఏవం సా యౌవనం ప్రాప్య తస్థౌ తత్రైవ నారద ॥ ౧౩ ॥

శఙ్ఖచూడో మహాయోగీ జైగీషవ్యాన్మనోహరమ్ ।
కృష్ణమన్తం చ సమ్ప్రాప్య కృత్వా సిద్ధం తు పుష్కరే ॥ ౧౪ ॥

కవచం చ గలే బద్ధ్వా సర్వమఙ్గలమఙ్గలమ్ ।
బ్రహ్మణశ్చ వరం ప్రాప్య యత్తే మనసి వాఙ్మితమ్ ॥ ౧౫ ॥

ఆఙ్గాయా బ్రహ్మణః సోఽపి బదరీం చ సమాయయా ।
ఆగచ్ఛన్తం శఙ్ఖచూడం దదర్శ తులసీ మునే ॥ ౧౬ ॥

నవయౌవనసమ్పన్నం కామదేవసమప్రభమ్ ।
శ్వేతచమ్పకవర్ణాభం రత్నభూషణభూషితమ్ ॥ ౧౭ ॥

శరత్పార్వణచన్ద్రాస్యం శరత్పృజ్జుజ్జలోచనమ్ ।
రత్నసారవినిర్మాణవిమానస్థం మనోహరమ్ ॥ ౧౮ ॥

రత్నకుణ్డలయుగ్మేన గణ్డస్థలవిరాజితమ్ ।
పారిజాతప్రసూనానాం మాలావన్తం చ సుస్మితమ్ ॥ ౧౯ ॥

కస్తూరీకుఙ్కుమాయుక్తం సుగన్ధిచన్దనాన్వితమ్ ।
సా దృష్ట్వా సన్నిధావేనం ముఖమాచ్ఛాద్య వాససా ॥ ౨౦ ॥

సస్మితా తం నిరీక్షన్తి సకటాక్షం పునః పునః ।
 భూవాతినమ్రముఖీ నవసంకమలజ్జితా ॥ ౨౧ ॥
 శరదీన్దువినిన్ద్యైకస్వముఖేన్దువిరాజితా ।
 అమూల్యరత్ననిర్మాణయావకావలీసంయుతా ॥ ౨౨ ॥
 మణీన్ద్రసారనిర్మాణక్వణన్మజ్జోరరజ్జోతా ।
 దధతి కబరీభారం మాలతీమాల్యసంయుతమ్ ॥ ౨౩ ॥
 అమూల్యరత్ననిర్మాణమకరాకృతికుణ్డలా ।
 చిత్రకుణ్డలయుగ్మేన గణ్డస్థలవిరాజితా ॥ ౨౪ ॥
 రత్నేన్ద్రసారహారేణ స్తనమధ్యస్థలోజ్జ్వలా ।
 రత్నకంకణకేయూరశంఖభూషణభూషితా ॥ ౨౫ ॥
 రత్నాంజులీయకైర్దివ్యైరంజుల్యావలిరాజితా ।
 దృష్ట్వా తాం లలితాం రమ్యాం సుశీలాం సున్దరీం సతీమ్ ॥ ౨౬ ॥
 ఉవాస తత్సమీపే తు మధురం తామువాచ సః ।
 శంఖచూడ ఉవాచ ।
 కా త్వం కస్య చ కన్యా చ ధన్యా మాన్యా చ యోషితామ్ ॥ ౨౭ ॥
 కా త్వం మానిని కల్యాణీ సర్వకల్యాణదాయినీ ।
 మౌనీభూతే కింకరే మాం సమ్భాషాం కురు సున్దరీ ॥ ౨౮ ॥
 ఇత్యేవం వచనం శ్రుత్వా సకామా వామలోచనా ।
 సస్మితా నమ్రవదనా సకామం తమువాచ సా ॥ ౨౯ ॥
 తులస్యవాచ ।
 ధర్మధ్వజసుతాహం చ తపస్యాయాం తపోవనే ।
 తపస్విన్యహం తిష్ఠామి కస్త్యం గచ్ఛ యథాసుఖమ్ ॥ ౩౦ ॥
 కామినీం కులజాతాం చ రహస్యేకాకినీం సతీమ్ ।
 న పృచ్ఛతి కులే జాత ఇత్యేవం మే శ్రుతౌ శ్రుతమ్ ॥ ౩౧ ॥
 లమ్పటోఽసక్కులే జాతో ధర్మశాస్త్రార్థవర్జితః ।
 యేనాశ్రుతః శ్రుతేరర్థః స కామీచ్ఛతి కామినీమ్ ॥ ౩౨ ॥
 ఆపాతమధురాం మత్తామన్తకాం పురుషస్య తామ్ ।
 విషకుమ్భాకారరూపామమృతాస్యాం చ సన్తతమ్ ॥ ౩౩ ॥

హృదయే క్షురధారాభాం శశ్వన్మధురభాషిణీమ్ |
 స్వకార్యపరినిష్పత్త్యై తత్పరా సతతం చ తామ్ || 3౪||
 కార్యార్థే స్వామివశగామన్యధైవావశాం సదా |
 స్వాన్తర్మలినరూపాం చ ప్రసన్నవదనేక్షణామ్ || 3౫||
 శ్రుతౌ పురాణే యాసాం చ చరిత్రమతిదూషితమ్ |
 తాసు కో విశ్వసేత్ప్రాజ్ఞః ప్రజ్ఞావాంశ్చ దురాశయః || 3౬||
 తాసాం కో వా రిపుర్మిత్రం ప్రార్థయన్తి నవం నవమ్ |
 దృష్ట్వా సువేషం పురుషమిచ్ఛన్తి హృదయే సదా || 3౭||
 బాహ్యే స్వార్థం సతీత్వం చ జ్ఞాపయన్తీ ప్రయత్నతః |
 శశ్వత్కామా చ రామా చ కామాధారా మనోహరా || 3౮||
 బాహ్యే భలాత్థేదయన్తీ స్వాన్తర్మైథునమానసా |
 కాన్తం హసన్తి రహసి బాహ్యేఽతీవ సులజ్జితా || 3౯||
 మానినీ మైథునాభావే కోపనా కలహోఙ్కరా |
 సుప్రీతా భూరిసమ్భాగాత్స్వల్పమైథునదుఃఖితా || ౪౦||
 సుమిష్టాన్నాచ్ఛీతతోయాదాకాఙ్క్షన్తి చ మానసే |
 సున్దరం రసికం కాన్తం యువానం గుణీనం సదా || ౪౧||
 సుతాత్పరమభిన్నేహం కుర్వతీ రసికోపరి |
 ప్రాణాధికం ప్రియతమం సమ్భోగకుశలం ప్రియమ్ || ౪౨||
 పశ్యన్తీ రిపుతుల్యం చ వృద్ధం వా మైథునాక్షమమ్ |
 కలహం కుర్వతీ శశ్వత్తేన సార్థం సుకోపనా || ౪3||
 వాచయా భక్షయన్తి తం సర్ప ఆఖుమివోల్పణమ్ |
 దుఃసాహసస్వరూపా చ సర్వదోషాశ్రయా సదా || ౪౪||
 బ్రహ్మవిష్ణుశివాదీనాం దుఃసాధ్యా మోహరూపిణీ |
 తపోమార్గార్థలా శశ్వన్మోక్షద్వారకపాటికా || ౪౫||
 హరేర్భక్తివ్యవహితా సర్వమాయాకరణికా |
 సంసారకారాగారే చ శశ్వన్నిగడరూపిణీ || ౪౬||

ఇన్ద్రజాలస్వరూపా చ మిథ్యా చ స్వప్నరూపిణీ ।
 బిభ్రతీ బాహ్యసాన్దర్యమధోఽఙ్గమతికుత్పితమ్ ॥ ౪౭ ॥
 నానావిణ్మూత్రపూయానామాధారం మలసంయుతమ్ ।
 దుర్గస్థిదోషసంయుక్తం రక్తారక్తమసంస్కృతమ్ ॥ ౪౮ ॥
 మాయారూపా మాయినాం చ విధినా నిర్మితా పురా ।
 విషరూపా ముముక్షూణామదృశ్యాప్యభివాఙ్ఘతామ్ ॥ ౪౯ ॥
 ఇత్యుక్త్వా తులసీ తం తు విరరామ చ నారద ।
 సస్మితః శఙ్ఖచూడశ్చ ప్రవక్తుముపచక్రమే ॥ ౫౦ ॥
 శఙ్ఖచూడ ఉవాచ ।
 త్వయా యత్కథితం దేవి న చ సర్వమలీకకమ్ ।
 కిఞ్చోత్సత్యమలీకం చ కిఞ్చోన్మత్తో నిశామయ ॥ ౫౧ ॥
 నిర్మితం ద్వివిధం ధాత్రా స్త్రీరూపం సర్వమోహనమ్ ।
 కృత్వా రూపం వాస్తవం చ ప్రశస్యం చాప్రశంసితమ్ ॥ ౫౨ ॥
 లక్ష్మీః సరస్వతీ దుర్గా సావిత్రి రాధికాదికా ।
 సృష్టిసూత్రస్వరూపా చ ఆద్యా సృష్టిర్వినిర్మితా ॥ ౫౩ ॥
 ఏతాసామంశరూపం చ స్త్రీరూపం వాస్తవం స్మృతమ్ ।
 తత్ప్రశస్యం యశోరూపం సర్వమఙ్గలకారకమ్ ॥ ౫౪ ॥
 శతరూపా దేవహూతీ స్వధా స్వాహా చ దక్షిణా ।
 ఛాయావతీ రోహిణీ చ వరుణానీ శచీ తథా ॥ ౫౫ ॥
 కుబేరస్య చ పత్నీ యాప్యదితిశ్చ దితిస్తథా ।
 లోపాముద్రానసూయా చ కోటభీ తులసీ తథా ॥ ౫౬ ॥
 అహల్యారున్దతీ మేనా తారా మన్దోదరీ తథా ।
 దమయన్తీ వేదవతీ గంజా చ మనసా తథా ॥ ౫౭ ॥
 పుష్టిస్తుష్టిః స్మృతిర్మేధా కాలికా చ వసున్ధరా ।
 షష్ఠీ మఙ్గలచణ్డీ చ మూర్తిశ్చ ధర్మకామినీ ॥ ౫౮ ॥
 స్వస్తిః శ్రద్ధా చ శాన్తిశ్చ కాన్తిః ఞ్ఞాన్తిస్తథా పరా ।
 నిద్రా తన్ద్రా క్షుత్పిపాసా సన్ధ్యా రాత్రిదినాని చ ॥ ౫౯ ॥

సముత్తిర్ధృతికీర్తీ చ క్రియా శోభా ప్రభా శివా ।
 యత్ప్రీరూపం చ సమ్భూతముత్తమం తు యుగే యుగే ॥ ౬౦ ॥
 కలాకలాంశరూపం చ స్వర్వేశ్యాదికమేవ చ ।
 తదప్రశస్యం విశ్వేషు పుంశ్చలీరూపమేవ చ ॥ ౬౧ ॥
 సత్త్వప్రధానం యద్రూపం తద్వ్యక్తం చ ప్రభావతః ।
 తదుత్తమం చ విశ్వేషు సాధ్వీరూపం ప్రశంసితమ్ ॥ ౬౨ ॥
 తద్వాస్తవం చ విజ్ఞేయం ప్రవదంతి మనీషిణః ।
 రజోరూపం తమోరూపం కలాసు వివిధం స్మృతమ్ ॥ ౬౩ ॥
 మధ్యమా రజసశ్చాంశాస్తాస్తు భోగేషు లోలుపాః ।
 సుఖసమ్భోగవశ్యాశ్చ స్వకార్యే నిరతాః సదా ॥ ౬౪ ॥
 కపటా మోహకారిణ్యో ధర్మార్థవిముఖాః సదా ।
 రజోరూపస్య సాధ్వీత్వమతో వైవోపజాయతే ॥ ౬౫ ॥
 ఇదం మధ్యమరూపం చ ప్రవదంతి మనీషిణః ।
 తమోరూపం దుర్నివార్యమథమం తద్విదుర్బుధాః ॥ ౬౬ ॥
 న పృచ్ఛతి కులే జాతః పణ్డితశ్చ పరస్త్రియమ్ ।
 నిర్జనే నిర్జలే వాపి రహస్యపి పరస్త్రియమ్ ॥ ౬౭ ॥
 ఆగచ్ఛామి త్వత్సమీపమాజ్ఞయా బ్రహ్మణోఽధునా ।
 గాన్ధర్వేణ వివాహేన త్వాం గ్రహీష్యామి శోభనే ॥ ౬౮ ॥
 అహమేవ శఙ్ఖచూడో దేవవిద్రావకారకః ।
 దనవంశ్యో విశేషేణ సుదామాహం హరేః పురా ॥ ౬౯ ॥
 అహమష్టసు గోపేషు గోపోఽపి పార్షదేషు చ ।
 అధునా దానవేన్ద్రోఽహం రాధికాయాశ్చ శాపతః ॥ ౭౦ ॥
 జాతిస్మరోఽహం జానామి కృష్ణమన్తప్రభావతః ।
 జాతిస్మరా త్వం తులసీ సమ్భుక్తా హరిణా పురా ॥ ౭౧ ॥
 త్వమేవ రాధికాకోపాజ్ఞాతాసి భారతే భువి ।
 త్వాం సమ్భోక్తుముత్సుకోఽహం నాలం రాధాభయాత్తతః ॥ ౭౨ ॥
 ఇత్యేవముక్త్వా స పుమాన్విరరామ మహామునే ।

సస్మృతం తులసీ తుష్టా ప్రవక్తుముపచక్రమే || ౭౩||

తులస్యవాచ |

ఏవంవిధో బుధో నిత్యం విశ్వేషు చ ప్రశంసితః |

కాన్తమేవంవిధం కాన్తా శశ్వదిచ్ఛతి కామతః || ౭౪||

త్వయాహమధునా సత్యం విచారేణ పరాజితా |

స నిన్దితశ్చాప్యశుచిర్యః పుమాంశ్చ స్త్రియా జితః || ౭౫||

నిన్దన్తి పితరో దేవా బాన్ధవాః స్త్రీజితం నరమ్ |

స్త్రీజితం మనసా మాతా పితా భ్రాతా చ నిన్దతి || ౭౬||

శుద్ధో విప్రో దశాహేన జాతకే మృతకే యథా |

భూమిపో ద్వాదశాహేన వైశ్యః పఞ్చదశాహతః || ౭౭||

శూద్రో మాసేన వేదేషు మాతృవధీనసక్కరః |

అశుచిః స్త్రీజితః శుద్ధ్యేచ్ఛితాదహనకాలతః || ౭౮||

న గహస్త్రిచ్ఛయా తస్య పితరః పిణ్ణతర్పణమ్ |

న గహస్త్వేవ దేవాశ్చ తస్య పుష్పజలాదికమ్ || ౭౯||

కిం వా జ్ఞానేన తపసా జపహోమప్రపూజనైః |

కిం విద్యయా చ యశసా స్త్రీభిర్యస్య మనో హృతమ్ || ౮౦||

విద్యాప్రభావజ్ఞానార్థం మయా త్వం చ పరీక్షితః |

కృత్వా పరీక్షాం కాన్తస్య వృణోతి కామినీ వరమ్ || ౮౧||

వరాయ గుణహీనాయ వృద్ధాయాజ్ఞానినే తథా |

దరిద్రాయ చ మూర్ఛాయ రోగిణే కుత్సితాయ చ || ౮౨||

అత్యన్తకోపయుక్తాయ వాత్యన్తదుర్ముఖాయ చ |

పక్గవే చాఙ్గహీనాయ చాన్ధాయ బధిరాయ చ || ౮౩||

జడాయ చైవ మూకాయ క్లిబతుల్యాయ పాపినే |

బ్రహ్మహత్యాం లభేత్సోఽపి స్వకన్యాం ప్రదదాతి యః || ౮౪||

శాన్తాయ గుణినే చైవ యూనే చ విదుషేఽపి చ |

సాధవే చ సుతాం దత్త్వా దశయజ్ఞఫలం లభేత్ || ౮౫||

యః కన్యాపాలనం కృత్వా కరోతి యది విక్రయమ్ |

విక్రేతా ధనలోభేన కుమ్భిపాకం స గచ్ఛతి ॥ ౮౬ ॥
 కన్యామూత్రం పురీషం చ తత్ర భక్షతి పాతకీ ।
 కృమిభిర్దంశితః కాకైర్యావదిన్ద్రాశ్చతుర్దశ ॥ ౮౭ ॥
 తదన్తే వ్యాధిసంయుక్తః స లభేజ్జన్మ నిశ్చితమ్ ।
 విక్రీణాతి మాంసభారం వహత్యేవ దివానిశమ్ ॥ ౮౮ ॥
 ఇత్యేవముక్త్వా తులసీ విరరామ తపోనిధే ।
 బ్రహ్మోవాచ ।
 కిం కరోషి శఙ్ఖమాడ సంవాదమనయా సహ ॥ ౮౯ ॥
 గాన్ధర్వేణ వివాహేన త్వం చాస్యా గ్రహణం కురు ।
 పురుషేష్వసి రత్నం త్వం స్త్రీషు రత్నం త్వియం సతీ ॥ ౯౦ ॥
 విదగ్ధాయా విదగ్ధేన సజ్జమో గుణవాన్భవేత్ ।
 నిర్విరోధసుఖం రాజన్ కో వా త్యజతి దుర్లభమ్ ॥ ౯౧ ॥
 యోఽవిరోధసుఖత్యాగీ స పశుర్నాత్ర సంశయః ।
 కిం పరీక్షసి త్వం కాన్తమీదృశం గుణేనం సతి ॥ ౯౨ ॥
 దేవానామసురాణాం చ దానవానాం విమర్దకమ్ ।
 యథా లక్ష్మీశ్చ లక్ష్మీశే యథా కృష్ణే చ రాధికా ॥ ౯౩ ॥
 యథా మయి చ సావిత్రి భవానీ చ భవే యథా ।
 యథా ధరా వరాహా చ దక్షిణా చ యథాధ్వరే ॥ ౯౪ ॥
 ద్యుథాత్రేరనసూయా చ దమయన్తి యథా నలే ।
 రోహిణీ చ యథా చన్ద్రే యథా కామే రతిః సతీ ॥ ౯౫ ॥
 యథాదితిః కశ్యపే చ వసిష్ఠేఽరున్ధతీ సఖీ ।
 యథాహల్యా గౌతమే చ దేవహూతిశ్చ కర్దమే ॥ ౯౬ ॥
 యథా బృహస్పతౌ తారా శతరూపా మనౌ యథా ।
 యథా చ దక్షిణా యజ్ఞే యథా స్వాహా హుతాశనే ॥ ౯౭ ॥
 యథా శచీ మహేన్ద్రే చ యథా పుష్టిర్గణేశ్వరే ।
 దేవసేనా యథా స్కన్ధే ధర్మే భూర్తిర్యథా సతీ ॥ ౯౮ ॥
 సౌభాగ్యా సుప్రియా త్వం చ శఙ్ఖమాడే తథా భవ ।

అనేన సార్థం సుచిరం సున్దరేణ చ సున్దరి || ౯౯ ||

స్థానే స్థానే విహారం చ యథేచ్ఛం కురు సన్తతమ్ |

పశ్చాత్ప్రాప్యసి గోలోకే శ్రీకృష్ణం పునరేవ చ |

చతుర్భుజం చ వైకుణ్ఠే శఙ్ఖచూడే మృతే సతి || ౧౦౦ ||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే శఙ్ఖచూడేన సహ

తులస్యాః సఙ్గతివర్ణనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః || ౯.౧౦౧ ||

౯.౧౦౧ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః | శఙ్ఖచూడేన సహ తులసీసఙ్గమవర్ణనమ్ |

నారద ఉవాచ |

విచిత్రమిదమాఖ్యానం భవతా సముదాహృతమ్ |

శ్రుతేన యేన మే తృప్తిర్న కదాపి హి జాయతే || ౧ ||

తతః పరం తు యజ్ఞాతం తత్త్వం వద మహామతే |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |

ఇత్యేవమాశిషం దత్త్వా స్వాలయం చ యయా విధిః || ౨ ||

గాన్ధర్వేణ వివాహేన జగృహే తాం చ దానవః |

స్వర్గే దున్దుభివాద్యం చ పుష్పవృష్టిర్బభూవ హ || ౩ ||

స రేమే రామయా సార్థం వాసగేహ మనోరమే |

మూర్చ్ఛం సా ప్రాప తులసీ నవసఙ్గమసఙ్గతా || ౪ ||

నిమగ్నా నిర్జలే సాధీప్య సమ్భోగసుఖసాగరే |

చతుఃషష్టికలామానం చతుఃషష్టివిధం సుఖమ్ || ౫ ||

కామశాస్త్రే యన్నిరుక్తం రసికానాం యథేప్పితమ్ |

అఙ్గప్రత్యఙ్గసంశ్లేషపూర్వకం స్త్రీమనోహరమ్ || ౬ ||

తస్మిన్ రసశృంగారం చకార రసికేశ్వరః |

అతీవ రమ్యదేశే చ సర్వజన్తువివర్జితే || ౭ ||

పుష్పచన్దనతల్పే చ పుష్పచన్దనవాయునా |

పుష్పోద్ధ్యానే నదీతీరే పుష్పచన్దనచర్చితే || ౮ ||

గహీత్వా రసికో రాసే పుష్పచన్దనచర్చితామ్ |

భూషితో భూషణేనైవ రత్నభూషణభూషితామ్ ॥ ౯ ॥

సురతే విరతిర్నాస్తి తయోః సురతివిజ్ఞయోః ।

జహార మానసం భర్తుర్లోలయా శీలయా సతీ ॥ ౧౦ ॥

చేతనాం రసికాయాశ్చ జహార రసభావవితీ ।

వక్షసశ్చందనం రాజ్ఞస్తిలకం విజహార సా ॥ ౧౧ ॥

స చ జహార తస్యాశ్చ సిన్ధూరం బిన్దపత్రకమ్ ।

తద్వక్షస్యరోజే చ నఖరేఖాం దదౌ ముదా ॥ ౧౨ ॥

సా దదౌ తద్వామపార్శ్వే కరభూషణలక్షణమ్ ।

రాజా తదోష్ఠపుటకే దదౌ రదనదంశనమ్ ॥ ౧౩ ॥

తద్గణ్ణయుగలే సా చ ప్రదదౌ తచ్చతుర్గుణమ్ ।

ఆలిఙ్గనం చుమ్బనం చ జఙ్ఘాదిమర్దనం తథా ॥ ౧౪ ॥

ఏవం పరస్పరం క్రీడాం చక్రతుస్తౌ విజానతౌ ।

సురతే విరతే తౌ చ సముత్థాయ పరస్పరమ్ ॥ ౧౫ ॥

సువేషం చక్రతుస్తత్ర యద్యన్మనసి వాఞ్ఛతమ్ ।

చన్దనైః కుంజుమారక్టైః సా తస్య తిలకం దదౌ ॥ ౧౬ ॥

సర్వాణ్ణే సున్దరే రమ్యే చకార చానులేపనమ్ ।

సువాసం చైవ తామ్బూలం వహ్నిశుద్ధే చ వాససీ ॥ ౧౭ ॥

పారిజాతస్య కుసుమం జరారోగహరం పరమ్ ।

ఆమూల్యరత్ననిర్మాణమఙ్గలీయకముత్తమమ్ ॥ ౧౮ ॥

సున్దరం చ మణివరం త్రిషు లోకేషు దుర్లభమ్ ।

దాసీ తవాహమిత్యేవం సముచ్చార్య పునః పునః ॥ ౧౯ ॥

ననామ పరయా భక్త్యా స్వామినం గుణశాలినమ్ ।

సస్మితా తన్ముఖామ్భోజం లోచనాభ్యాం పునః పునః ॥ ౨౦ ॥

నిమేషరహితాభ్యాం చాప్యపశ్యత్కామసున్దరమ్ ।

స చ తాం చ సమాకృప్య చకార వక్షసి ప్రియామ్ ॥ ౨౧ ॥

సస్మితం వాససాచ్ఛన్నం దదర్శ ముఖపఙ్కజమ్ ।

చుచుమ్ప కఠినే గణ్ఠే బిమ్బొష్ఠౌ పునరేవ చ ॥ ౨౨ ॥

దదౌ తస్యై వస్త్రయుగ్మం వరుణాదాహృతం చ యత్ |
 తదాహృతాం రత్నమాలాం త్రిషు లోకేషు దుర్లభామ్ || ౨౩||
 దదౌ మజ్జీరయుగ్మం చ స్వాహాయా ఆహృతం చ యత్ |
 కేయూరయుగ్మం ఛాయాయా రోహిణ్యాశ్చైవ కుణ్డలమ్ || ౨౪||
 అజ్జలీయకరత్నాని రత్యాశ్చ కరభూషణమ్ |
 శఙ్ఖం చ రుచిరం చిత్రం యద్దత్తం విశ్వకర్మణా || ౨౫||
 విచిత్రపద్మకశ్రేణీం శయ్యాం చాపి సుదుర్లభామ్ |
 భూషణాని చ దత్త్వా స భూషో హాసం చకార హ || ౨౬||
 నిర్మమే కబరీభారే తస్యా మాజ్జల్యభూషణమ్ |
 సుచిత్రం పత్రకం గణ్డమణ్డలేఽస్యాః సమం తథా || ౨౭||
 చన్ద్రలేఖాత్రిభిర్వృక్షం చన్దనేన సుగన్ధినా |
 పరీతం పరితశ్చిత్రైః సార్థం కుఙ్కుమబిన్దభిః || ౨౮||
 జ్వలత్ప్రదీపాకారం చ సిన్ధూరతిలకం దదౌ |
 తత్పాదపద్మయుగలే స్థలపద్మవినిన్ధితే || ౨౯||
 చిత్రాలక్ష్మకరాగం చ నఖరేషు దదౌ ముదా |
 స్వవక్షసి ముహుర్వ్యుస్య సరాగం చరణామ్బుజమ్ || ౩౦||
 హే దేవి తవ దాసోఽహమిత్యుచ్చార్ష పునః పునః |
 రత్నభూషితహస్తేన తాం చ కృత్వా స్వవక్షసి || ౩౧||
 తపోవనం పరిత్యజ్య రాజా స్థానాన్తరం యయౌ |
 మలయే దేవనిలయే శైలే శైలే తపోవనే || ౩౨||
 స్థానే స్థానేఽతిరమ్యే చ పుష్పోద్ధానే చ నిర్జనే |
 కన్దరే కన్దరే సిన్ధుతీరే చైవాతిసున్దరే || ౩౩||
 పుష్పభద్రానదీతీరే సీరవాతమనోహరే |
 పులినే పులినే దివ్యే నద్యాం నద్యాం నదే నదే || ౩౪||
 మధౌ మధుకరాణాం చ మధురధ్వనినాదితే |
 విస్పన్దనే సురసనే నన్దనే గన్ధమాదనే || ౩౫||
 దేవోద్ధానే నన్దనే చ చిత్రచన్దనకాననే |

చమ్పకానాం కేతకీనాం మాధవీనాం చ మాధవే || ౩౬ ||

కున్దానాం మాలతీనాం చ కుముదామ్భోజకాననే |

కల్పవృక్షే కల్పవృక్షే పారిజాతవనే వనే || ౩౭ ||

నిర్జనే కాంచనే స్థానే ధన్యే కాంచనపర్వతే |

కాంచీవనే కిష్కిలకే కణ్కుకే కాంచనాకరే || ౩౮ ||

పుష్పచన్దనతల్పేషు పుంస్కోకిలరుతశ్రుతే |

పుష్పచన్దనసంయుక్తః పుష్పచన్దనవాయునా || ౩౯ ||

కాముక్యా కాముకః కామాత్స రేమే రామయా సహ |

న హి తృప్తో దానవేన్ద్రస్త్వప్తిం వైవ జగామ సా || ౪౦ ||

హవిషా కృష్ణవర్మైవ వవృధే మదనస్తయోః |

తయా సహ సమాగత్య స్వాశ్రమం దానవస్తతః || ౪౧ ||

రమ్యం క్రీడాలయం గత్వా విజహార పునః పునః |

ఏవం స బుభుజే రాజ్యం శఙ్ఖచూడః ప్రతాపవాన్ || ౪౨ ||

ఏకమన్వన్తరం పూర్ణం రాజరాజేశ్వరో మహాన్ |

దేవానామసురాణాం చ దానవానాం చ సన్తతమ్ || ౪౩ ||

గన్ధర్వాణాం కిన్నరాణాం రాక్షసానాం చ శాన్తిదః |

హృతాధికారా దేవాశ్చ చరన్తి భిక్షుకా యథా || ౪౪ ||

తే సర్వేఽతివిషణ్ణాశ్చ ప్రజగ్ముర్బ్రహ్మణః సభామ్ |

వృత్తాన్తం కథయామాసూ రురుదుశ్చ భృశం ముహుః || ౪౫ ||

తదా బ్రహ్మ సురైః సార్థం జగామ శఙ్కరాలయమ్ |

సర్వేశం కథయామాస విధాతా చన్ద్రశేఖరమ్ || ౪౬ ||

బ్రహ్మ శివశ్చ తైః సార్థం వైకుణ్ఠం చ జగామ హ |

దుర్లభం పరమం ధామ జరామృత్యుహరం పరమ్ || ౪౭ ||

సమ్ప్రాప చ వరం ద్వారమాశ్రమాణాం హరేరహో |

దదర్శ ద్వారపాలాంశ్చ రత్నసింహాసనస్థితాన్ || ౪౮ ||

శోభితాస్పితవస్త్రైశ్చ రత్నభూషణభూషితాన్ |

వనమాలాన్వితాన్సర్వాన్ శ్యామసున్దరవిగ్రహాన్ || ౪౯ ||

శఙ్ఖచక్రగదాపద్మధరాంచైవ చతుర్భుజాన్ |
 సస్మితాస్సేరవక్త్రాస్యాన్పద్మనేత్రాస్మనోహరాన్ || ౫౦||
 బ్రహ్మ తాన్కథయామాస వృతాంతం గమనార్థకమ్ |
 తేఽనుజ్ఞాం చ దదుస్తస్మై ప్రవివేశ తదాజ్ఞయా || ౫౧||
 ఏవం షోడశ ద్వారాణి నిరీక్ష్య కమలోద్భవః |
 దేవైః సార్థం తానతీత్య ప్రవివేశ హరేః సభామ్ || ౫౨||
 దేవర్షిభిః పరివృతాం పార్శ్వదైశ్చ చతుర్భుజైః |
 నారాయణస్వరూపైశ్చ సర్వైః కౌస్తుభభూషితైః || ౫౩||
 నవేన్దుమణ్డలాకారాం చతురస్రాం మనోహరామ్ |
 మణిస్ఫహారనిర్మాణాం హీరాసారసుశోభితామ్ || ౫౪||
 అమూల్యరత్నఖచితాం రచితాం స్వేచ్ఛయా హరేః |
 మాణిక్యమాలాజాలాభాం ముక్తాపజ్జీవిభూషితామ్ || ౫౫||
 మణితాం మణ్డలాకారై రత్నదర్పణకోటిభిః |
 విచిత్రైశ్చిత్రరేఖాభిర్నానాచిత్రవిచిత్రామ్ || ౫౬||
 పద్మరాగేస్థరచితాం రుచిరాం మణిపఙ్కజైః |
 సోపానశతకైర్వృక్తాం స్యమన్తకవినిర్మితైః || ౫౭||
 పట్టనూత్రగ్రన్థియుక్తైశ్చారుచన్దనపల్లవైః |
 ఇన్ద్రసీలన్తమ్భవర్ష్యైర్వేష్టితాం సుమనోహరామ్ || ౫౮||
 సద్రత్నపూర్ణకుమ్భానాం సమూహైశ్చ సమన్వితామ్ |
 పారిజాతప్రసూనానాం మాలాజాలైర్విరాజితామ్ || ౫౯||
 కస్తూరీకుంజుమారక్తైః సుగన్ధిచన్దనద్రుమైః |
 సుసంస్కృతాం తు సర్వత్ర వాసితాం గన్ధవాయునా || ౬౦||
 విద్యాధరీసమూహానాం నృత్యజాలైర్విరాజితామ్ |
 సహస్రయోజనాయామాం పరిపూర్ణాం చ కింకరైః || ౬౧||
 దదర్శ శ్రీహరిం బ్రహ్మ శఙ్కరశ్చ సురైః సహ |
 వసన్తం తన్మధ్యదేశే యథేన్దుం తారకావృతమ్ || ౬౨||
 అమూల్యరత్ననిర్మాణచిత్రసింహాసనే స్థితమ్ |

కిరీటినం కుణ్డలినం వనమాలావిభూషితమ్ ॥ ౬౩ ॥

చన్దనోక్షితసర్వాఙ్గం బిభ్రతం కేలిపఙ్కజమ్ ।
పురతో నృత్యగీతం చ పశ్యన్తం సస్మితం ముదా ॥ ౬౪ ॥

శాన్తం సరస్వతీకాన్తం లక్ష్మీధృతపదామ్బుజమ్ ।
లక్ష్మ్యో ప్రదత్తం తామ్బూలం భుక్తవన్తం సువాసితమ్ ॥ ౬౫ ॥

గఙ్గాయా పరయా భక్త్యా నేవితం శ్వేతచామరైః ।
సర్వైశ్చ స్తూయమానం చ భక్తీనమ్రాత్మకన్ధరైః ॥ ౬౬ ॥

ఏవం విశిష్టం తం దృష్ట్వా పరిపూర్ణతమం ప్రభుమ్ ।
బ్రహ్మాదయః సురాః సర్వే ప్రణమ్య తుష్టువున్తదా ॥ ౬౭ ॥

పులకాఞ్చితసర్వాఙ్గాః సాశ్రునేత్రాశ్చ గద్గదాః ।
భక్తాశ్చ పరయా భక్త్యా భీతా నమ్రాత్మకన్ధరాః ॥ ౬౮ ॥

కృతాఙ్జులిపుటో భూత్వా విధాతా జగతామపి ।
వృత్తాన్తం కథయామాస వినయేన హరేః పురః ॥ ౬౯ ॥

హరిస్తద్వచనం శ్రుత్వా సర్వఙ్గుః సర్వభావవితే ।
ప్రహస్యోవాచ బ్రహ్మోణం రహస్యం చ మనోహరమ్ ॥ ౭౦ ॥

శ్రీభగవానువాచ ।
శఙ్ఖచూడస్య వృత్తాన్తం సర్వం జానామి పద్మజ ।
మద్భక్తస్య చ గోపస్య మహాతేజస్వినః పురా ॥ ౭౧ ॥

శృణు తత్సర్వవృత్తాన్తమితిహాసం పురాతనమ్ ।
గోలోకస్వైవ చరితం పాపఘ్నం పుణ్యకారకమ్ ॥ ౭౨ ॥

సుదామా నామ గోపశ్చ పార్షదప్రవరో మమ ।
స ప్రాప దానవీం యోనిం రాధాశాపాత్పుదారుణాత్ ॥ ౭౩ ॥

తత్రైకదాహమగమం స్వాలయాద్రాసమణ్డలమ్ ।
విరజామపి నీత్వా చ మమ ప్రాణాధికా పరా ॥ ౭౪ ॥

సా మాం విరజయా సార్థం విజ్ఞాయ కిఙ్కరీముఖాత్ ।
పశ్చాత్కృద్ధా సాజగామ న దదర్శ చ తత్ర మామ్ ॥ ౭౫ ॥

విరజాం చ నదీరూపాం మాం జ్ఞాత్వా చ తిరోహితమ్ ।
పునర్జగామ సా దృష్ట్వా స్వాలయం సఖిభిః సహ ॥ ౭౬ ॥

మాం దృష్ట్వా మన్దిరే దేవీ సుదామ్నా సహితం పురా ।
భృశం సా భర్త్యయామాస మౌనీభూతం చ సుస్థిరమ్ ॥ ౭౭ ॥
తచ్చుత్వాసహమానశ్చ సుదామా తాం చుకోప హా ।
స చ తాం భర్త్యయామాస కోపేన మమ సనిధౌ ॥ ౭౮ ॥
తచ్చుత్వా కోపయుక్తా సా రక్తపక్ష్మజులోచనా ।
బహిష్కర్తుం చకారాజ్ఞాం సన్తప్తం మమ సంసది ॥ ౭౯ ॥
సఖీలక్షం సముత్తస్థా దుర్వారం తేజసోల్బణమ్ ।
బహిశ్చకార తం తూర్ణం జల్పంతం చ పునః పునః ॥ ౮౦ ॥
సా చ తత్తాడనం తాసాం శ్రుత్వా రుష్టా శశాప హా ।
యాహి రే దానవీం యోనిమిత్యేవం దారుణం వచః ॥ ౮౧ ॥
తం గచ్ఛంతం శపంతం చ రుదంతం మాం ప్రణమ్య చ ।
వారయామాస తుష్టా సా రుదతీ కృపయా పునః ॥ ౮౨ ॥
హే వత్స తిష్ఠ మా గచ్ఛ క్వ యాసీతి పునః పునః ।
సముచ్ఛార్య చ తత్పశ్చాజ్ఞగామ సా చ విక్లవమ్ ॥ ౮౩ ॥
గోప్యశ్చ రురుదుః సర్వా గోపాశ్చాపి సుదుఃఖితాః ।
తే సర్వే రాధికా చాపి తత్పశ్చాద్ బోధితా మయా ॥ ౮౪ ॥
ఆయాస్యతి క్షణార్ధేన కృత్వా శాపస్య పాలనమ్ ।
సుదామంస్తస్మిహాగచ్ఛేత్సుక్త్వా సా చ నివారితా ॥ ౮౫ ॥
గోలోకస్య క్షణార్ధేన చైకం మన్వన్తరం భవేత్ ।
పుథివ్యాం జగతాం ధాతరిత్యేవ వచనం ధ్రువమ్ ॥ ౮౬ ॥
ఇత్యేవం శక్తిచూడశ్చ పునస్తత్రైవ యాస్యతి ।
మహాబలిష్ఠో యోగేశః సర్వమాయావిశారదః ॥ ౮౭ ॥
మమ శూలం గృహీత్వా చ శీఘ్రం గచ్ఛత భారతమ్ ।
శివః కరోతు సంహారం మమ శూలేన రక్షసః ॥ ౮౮ ॥
మమైవ కవచం కణ్ఠే సర్వమంగుళకారకమ్ ।
బిభర్తి దానవః శశ్వత్సంసారే విజయీ తతః ॥ ౮౯ ॥

తస్మిన్ బ్రహ్మన్ స్థితే చైవ న కోఽపి హింసితం క్షమః ।
తద్యాచనాం కరిష్యామి విప్రరూపోఽహమేవ చ ॥ ౯౦॥

సతీత్వహానిస్తత్పత్న్యో యత్ర కాలే భవిష్యతి ।
తత్రైవ కాలే తన్మృత్యురితి దత్తో వరస్త్వయా ॥ ౯౧॥

తత్పత్న్యశోఽదరే వీర్యమర్పయిష్యామి నిశ్చితమ్ ।
తక్షణే చైవ తన్మృత్యుర్భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౯౨॥

పశ్చాత్సా దేహముత్సజ్య భవిష్యతి మమ ప్రియా ।
ఇత్యుక్త్వా జగతాం నాథో దదౌ శూలం హరాయ చ ॥ ౯౩॥

శూలం దత్త్వా యయౌ శీఘ్రం హరిరభ్యన్తరే ముదా ।
భారతం చ యయురేవా బ్రహ్మారుద్రపురోగమాః ॥ ౯౪॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే శఙ్ఖచూడేన సహ
తులసీసఙ్గమవర్ణనం నామైకోనవింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౧౯॥

౯.౨౦ వింశోఽధ్యాయః । శఙ్ఖచూడేన సహ దేవానాం సఙ్ఖాయోద్యోగవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
బ్రహ్మ శివం సన్నియోజ్య సంహారే దానవస్య చ ।
జగము స్వాలయం తూర్ణం యథాస్థానం సురోత్తమాః ॥ ౧॥

చన్యభాగానదీతీరే వటమూలే మనోహరే ।
తత్ర తస్థా మహాదేవో దేవవిస్తారహేతవే ॥ ౨॥

దూతం కృత్వా చిత్రరథం గన్ధర్వేశ్వరమీప్పితమ్ ।
శీఘ్రం ప్రస్తాపయామాస శఙ్ఖచూడాన్తికం ముదా ॥ ౩॥

సర్వేశ్వరాజ్ఞయూ శీఘ్రం యయౌ తన్నగరం పరమ్ ।
మహేన్ద్రనగరోత్కృష్టం కుబేరభవనాధికమ్ ॥ ౪॥

పశ్చాయోజనవిస్తీర్ణం ధైర్యే తద్ ద్విగుణం భవేత్ ।
స్ఫటికాకారమణిభిర్నిర్మితం యానవేష్ఠితమ్ ॥ ౫॥

సప్తభిః పరిఖాభిశ్చ దుర్గమాభిః సమన్వితమ్ ।
జ్వలదగ్నినిభైః శశ్వత్కల్పితం రత్నకోటిభిః ॥ ౬॥

యుక్తం చ వీధీశతకైర్మణివేదివిచిత్రితైః ।
పరితో వణిజాం సౌధైర్నానావస్తువిరాజితైః ॥ ౭॥
సిన్ధూరాకారమణిభిర్నిర్మితైశ్చ విచిత్రితైః ।
భూషితం భూషితైర్దివ్యైరాశ్రమైః శతకోటిభిః ॥ ౮॥
గత్వా దదర్శ తన్మధ్యే శఙ్ఖచూడాలయం పరమ్ ।
అతీవ వలయాకారం యథా పూర్ణేన్దుమణ్డలమ్ ॥ ౯॥
జ్వలదగ్నిశిఖాకౌభిః పరిఖాభిశ్చతస్పృభిః ।
తద్దుర్గమం చ శత్రూణామన్యేషాం సుగమం సుఖమ్ ॥ ౧౦॥
అత్యుచ్చైర్దగనస్పర్శిమణిశ్శృంగవిరాజితమ్ ।
రాజితం ద్వాదశద్వారైర్ద్వారపాలనమన్వితమ్ ॥ ౧౧॥
మణీన్ద్రసారనిర్మాణైః శోభితం లక్షమన్దైః ।
శోభితం రత్నసోపానై రత్నస్తమ్భవిరాజితమ్ ॥ ౧౨॥
తద్ దృష్ట్వా పుష్పదన్తోఽపి వరం ద్వారం దదర్శ సః ।
ద్వారే నియుక్తం పురుషం శూలహస్తం చ సస్మితమ్ ॥ ౧౩॥
తిష్ఠన్తం పిఙ్గలాక్షం చ తామ్రవర్ణం భయంకరమ్ ।
కథయామాస వృత్తాన్తం జగామ తదనుజ్ఞయా ॥ ౧౪॥
అతిక్రమ్య చ తద్ద్వారం జగామాభ్యన్తరం పునః ।
న కోఽపి రక్షతి శ్రుత్వా దూతరూపం రణస్య చ ॥ ౧౫॥
గత్వా సోఽభ్యన్తరద్వారం ద్వారపాలమువాచ హ ।
రణస్య సర్వవృత్తాన్తం విజ్ఞాపయత మాచిరమ్ ॥ ౧౬॥
స చ తం కథయిత్వా చ దూతో గన్తుమువాచ హ ।
స గత్వా శఙ్ఖచూడం తం దదర్శ సుమనోహరమ్ ॥ ౧౭॥
రాజమణ్డలమధ్యస్థం స్వర్ణసింహాసనే స్థితమ్ ।
మణీన్ద్రరచితం దివ్యం రత్నదణ్డనమన్వితమ్ ॥ ౧౮॥
రత్నకృత్రిమపుష్పైశ్చ ప్రశన్తైః శోభితం సదా ।
భృత్యేన మస్తకన్యస్తం స్వర్ణచఛత్రం మనోహరమ్ ॥ ౧౯॥
సేవితం పార్షదగణై రుచిరైః శ్వేతచామరైః ।
సువేషం సున్దరం రమ్యం రత్నభూషణభూషితమ్ ॥ ౨౦॥

మాత్యేన లేపనం సూక్ష్మం సువస్త్రం దధతం మునే ।
 దానవేస్త్రైః పరివృతం సువేషైశ్చ త్రికోటిభిః ॥ ౨౧॥
 శతకోటిభిరవ్యైశ్చ క్రమద్భిరస్త్రపాణిభిః ।
 ఏవమ్భూతఞ్చ తం దృష్ట్వా పుష్పదన్తః సవిస్మయః ॥ ౨౨॥
 ఉవాచ స చ వృత్తాన్తం యదుక్తం శఙ్కరేణ చ ।
 పుష్పదన్త ఉవాచ ।
 రాజేన్య శివభృతోఽహం పుష్పదన్తాభిః ప్రభో ॥ ౨౩॥
 యదుక్తం శఙ్కరేణైవ తద్ బ్రవీమి నిశామయ ।
 రాజ్యం దేహి చ దేవానామధికారం చ సామృతమ్ ॥ ౨౪॥
 దేవాశ్చ శరణాపన్నా దేవేశం శ్రీహరిం పరమ్ ।
 హరిర్దత్త్వాస్య శూలం చ తేన ప్రస్థాపితః శివః ॥ ౨౫॥
 పుష్పభద్రానదీతీరే వటమూలే త్రిలోచనః ।
 ఏషయం దేహి తేషాం చ యుద్ధం వా కురు నిశ్చితమ్ ॥ ౨౬॥
 గత్వా వజ్రామి కిం శమ్భుమథ తద్వద మామపి ।
 దూతస్య వచనం శ్రుత్వా శఙ్ఖచూడః ప్రహస్య చ ॥ ౨౭॥
 ప్రభాతేఽహం గమిష్యామి త్వం చ గచ్ఛేత్సువాచ హ ।
 స గత్వోవాచ తం తూర్ణం వటమూలస్థమీశ్వరమ్ ॥ ౨౮॥
 శఙ్ఖచూడస్య వచనం తదీయం తన్ముఖోదితమ్ ।
 ఏతస్మిన్నన్తరే స్కన్త ఆజగామ శివాన్తికమ్ ॥ ౨౯॥
 వీరభద్రశ్చ నన్ది చ మహాకాలః సుభద్రకః ।
 విశాలాక్షశ్చ బాణశ్చ పిఙ్గలాక్షో వికమ్పనః ॥ ౩౦॥
 విరూపో వికృత్తైవ మణిభద్రశ్చ బాష్కలః ।
 కపిలాఖ్యో దీర్ఘదంష్ట్రో వికటస్తామ్రలోచనః ॥ ౩౧॥
 కాలకణ్ఠో బలీభద్రః కాలజిహ్వాః కుటీచరః ।
 బలోన్ముత్తో రణశ్లాఘీ దుర్జయో దుర్గమస్తథా ॥ ౩౨॥
 ఆష్టా చ భైరవా రౌద్రా రుద్రాశ్చైకాదశ స్మృతాః ।
 వసవోఽష్టా వాసవశ్చ ఆదిత్యా ద్వాదశ స్మృతాః ॥ ౩౩॥

హుతాశనశ్చ చన్ద్రశ్చ విశ్వకర్మాశ్విన్వౌ చ తౌ ।
 కుబేరశ్చ యమశ్చైవ జయన్తో నలకూబరః ॥ ౩౪॥
 వాయుశ్చ వరుణశ్చైవ బుధశ్చ మఙ్గలస్తథా ।
 ధర్మశ్చ శనిరీశానః కామదేవశ్చ వీర్యవాన్ ॥ ౩౫॥
 ఉగ్రదంష్ట్రా చోగ్రదణ్డా కోటరా కైటభీ తథా ।
 స్వయం చాష్టభుజా దేవీ భద్రకాలీ భయఙ్కరీ ॥ ౩౬॥
 రత్నేన్ద్రసారనిర్మాణవిమానోపరి సంస్థితా ।
 రక్తవస్త్రపరీధానా రక్తమాల్యానులేపనా ॥ ౩౭॥
 నృత్యస్త్రీ చ హాసస్త్రీ చ గాయస్త్రీ సుస్వరం ముదా ।
 అభయం దదాతి భక్తేభ్యోఽభయా సా చ భయం రిపుమ్ ॥ ౩౮॥
 బిభ్రతీ వికటాం జిహ్వాం సులోలాం యోజనాయతామ్ ।
 శఙ్ఖచక్రగదాపద్మఖడ్గవర్మధనుఃశరాన్ ॥ ౩౯॥
 ఖర్పరం వర్షులాకారం గమ్భీరం యోజనాయతమ్ ।
 త్రిశూలం గగనస్పర్శి శక్తిం చ యోజనాయతామ్ ॥ ౪౦॥
 ముద్గరం ముసలం వజ్రం శేటం ఫలకముఙ్జులమ్ ।
 వైష్ణవాస్త్రం వారుణాస్త్రం వాహ్నీయం నాగపాశకమ్ ॥ ౪౧॥
 నారాయణాస్త్రం గాన్ధర్వం బ్రహ్మాస్త్రం గారుడం తథా ।
 పర్జన్యాస్త్రం పాశుపతం జృమ్భణాస్త్రం చ పార్వతమ్ ॥ ౪౨॥
 మాహేశ్వరాస్త్రం వాయవ్యం దణ్డం సమ్మోహనం తథా ।
 అవ్యర్థమస్త్రకం దివ్యం దివ్యాస్త్రశతకం పరమ్ ॥ ౪౩॥
 ఆగత్య తత్ర తస్థౌ చ యోగినీనాం త్రికోటిభిః ।
 సార్థం చ డాకినీనాం చ వికటానాం త్రికోటిభిః ॥ ౪౪॥
 భూతప్రేతపిశాచాశ్చ కూష్మాణ్డా బ్రహ్మరాక్షసాః ।
 వేతాలా రాక్షసాశ్చైవ యక్షాశ్చైవ తు కిన్నరాః ॥ ౪౫॥
 తాభిశ్చైవ సహ స్కంధః ప్రణమ్య చన్ద్రశేఖరమ్ ।
 పితుః పార్శ్వే సహాయార్థం సమువాస తదాఙ్జయా ॥ ౪౬॥
 అథ దూతే గతే తత్ర శఙ్ఖచూడః ప్రతాపవాన్ ।
 ఉవాచ తులసీం వార్తాం గత్వాభ్యన్తరమేవ చ ॥ ౪౭॥

రణవార్తాం చ సా శ్రుత్వా శుష్కకణ్ఠోష్ఠతాలుకా ।
ఉవాచ మధురం సాధ్వీ హృదయేన విదూయతా ॥ ౪౮ ॥

తులస్యవాచ ।
హే ప్రాణబంధో హే నాథ తిష్ఠ మే వక్షసి క్షణమ్ ।
హే ప్రాణాధిష్ఠాత్పుడేవ రక్ష మే జీవితం క్షణమ్ ॥ ౪౯ ॥

భుంక్ష్వి జన్మ సమాసాద్య యన్నే మనసి వాఞ్చితమ్ ।
పశ్యామి త్వాం క్షణం కీఞ్చిల్లోచనాభ్యాం చ సాదరమ్ ॥ ౫౦ ॥

ఆన్ఠోలయన్తే ప్రాణా మే మనో దగ్ధం చ సన్తతమ్ ।
దుఃస్వప్నశ్చ మయా దృష్టశ్చాద్ద్యైవ చరమే నిశి ॥ ౫౧ ॥

తులసీవచనం శ్రుత్వా భుక్త్వా పీత్వా నృపేశ్వర ।
ఉవాచ వచనం ప్రాణ్ణో హితం సత్యం యథోచితమ్ ॥ ౫౨ ॥

శక్తిచూడ ఉవాచ ।
కాలేన యోజితం సర్వం కర్మభోగనిబంధనమ్ ।
శుభం హర్షః సుఖం దుఃఖం భయం శోకశ్చ మజ్గలమ్ ॥ ౫౩ ॥

కాలే భవన్తి వృక్షాశ్చ స్కన్ధవన్తశ్చ కాలతః ।
క్రమేణ పుష్పవన్తశ్చ ఫలవన్తశ్చ కాలతః ॥ ౫౪ ॥

తేషాం ఫలాని పక్వాని ప్రభవన్త్యేవ కాలతః ।
తే సర్వే ఫలితాః కాలే పాతం యాన్తి చ కాలతః ॥ ౫౫ ॥

కాలే భవన్తి విశ్వాని కాలే నశ్యన్తి సున్దరీ ।
కాలాత్సృష్టా చ సృజతి పాతా పాతి చ కాలతః ॥ ౫౬ ॥

సంహర్తా సంహరేత్కాలే క్రమేణ సఞ్చరన్తి తే ।
బ్రహ్మవిష్ణుశివాదీనామీశ్వరః ప్రకృతిః పరా ॥ ౫౭ ॥

సప్తా పాతా చ సంహర్తా స చాత్మా కాలనర్తకః ।
కాలే స ఏవ ప్రకృతిం స్వాభిన్నాం స్వేచ్ఛయా ప్రభుః ॥ ౫౮ ॥

నిర్మాయ కృతవాన్సర్వాన్విశ్వస్థాంశ్చ చరాచరాన్ ।
సర్వేశః సర్వరూపశ్చ సర్వాత్మా పరమేశ్వరః ॥ ౫౯ ॥

జనం జనేన జనితా జనం పాతి జనేన యః ।

జనం జనేన హరతే తం దేవం భజ సామృతమ్ || ౬౦||

యస్యాజ్ఞయా వాతి వాతః శీఘ్రగామీ చ సామృతమ్ |

యస్యాజ్ఞయా చ తపనస్తపత్యేవ యథాక్షణమ్ || ౬౧||

యథాక్షణం వర్షతీన్ద్రో మృత్యుశ్చరతి జన్తుషు |

యథాక్షణం దహత్యగ్నిశ్చన్ద్రో భ్రమతి శీతవాన్ || ౬౨||

మృత్యోర్మృత్యుం కాలకాలం యమస్య చ యమం పరమ్ |

విభుం స్రష్టుశ్చ స్రష్టారం మాతుశ్చ మాతృకం భవే || ౬౩||

సంహర్తారం చ సంహర్తుస్తం దేవం శరణం వ్రజ |

కో వా బన్ధుశ్చ కేషాం వా సర్వబన్ధం భజ ప్రియే || ౬౪||

అహం కో వా చ త్వం కా వా విధినా యోజితః పురా |

త్వయా సార్థం కర్మణా చ పునస్తేన వియోజితః || ౬౫||

అజ్ఞానీ కాతరః శోకే విపత్తౌ న చ పణితః |

సుఖే దుఃఖే భ్రమత్యేవ కాలనేమిక్రమేణ చ || ౬౬||

నారాయణం తం సర్వేశం కాన్తం యాస్యసి నిశ్చింతమ్ |

తపః కృతం యదర్థం చ పురా బదరికాశ్రమే || ౬౭||

మయా త్వం తపసా లభ్యా బ్రహ్మణస్తు వరేణ చ |

హర్యర్థే యత్తవ తపో హరిం ప్రాప్స్యసి కామిని || ౬౮||

వృన్దావనే చ గోవిన్దం గోలోకే త్వం లభిష్యసి |

అహం యాస్యామి తల్లోకం తనుం త్యక్త్వా చ దానవీమ్ || ౬౯||

తత్ర ద్రక్ష్యసి మాం త్వం చ ద్రక్ష్యామి త్వాం చ సామృతమ్ |

అగమం రాధికాశాపాద్భారతం చ సుదుర్లభమ్ || ౭౦||

పునర్యాస్యామి తత్రైవ కః శోకో మే శ్శృణు ప్రియే |

త్వం చ దేహం పరిత్యజ్య దివ్యరూపం విధాయ చ || ౭౧||

తత్కాలం ప్రాప్స్యసి హరిం మా కాన్తే కాతరా భవ |

ఇత్యుక్త్వా చ దినాన్తే చ తయా సార్థం మనోహరమ్ || ౭౨||

సుషాప శోభనే తల్పే పుష్పచన్దనచర్చితే |

నానాప్రకారవిభవం చకార రత్నమన్దిరే || ౭౩||

రత్నప్రదీపసంయుక్తే స్త్రీరత్నం ప్రాప్య సున్దరీమ్ |
 నినాయ రజనీం రాజా క్రీడాకౌతుకమజ్జలైః || ౭౪ ||
 కృత్వా వక్షసి తాం కాంతాం రుదతీమతిదుఃఖితామ్ |
 కృశోదరీం నిరాహారాం నిమగ్నాం శోకసాగరే || ౭౫ ||
 పునస్తాం బోధయామాస దివ్యజ్ఞానేన జ్ఞానవిత్ |
 పురా కృష్ణేన యద్దత్తం భాణీరే తత్త్వముత్తమమ్ || ౭౬ ||
 స చ తస్యై దదౌ సర్వం సర్వశోకహరం పరమ్ |
 జ్ఞానం సమ్రాప్య సా దేవీ ప్రసన్నవదనేక్షణా || ౭౭ ||
 క్రీడాం చకార హర్షణ సర్వం మత్వేతి నశ్వరమ్ |
 తౌ దమ్పతీ చ క్రీడంతౌ నిమగ్నౌ సుఖసాగరే || ౭౮ ||
 పులకాఞ్చీతసర్వాఙ్గౌ మూర్చ్ఛితౌ నిర్జనే మునే |
 అజ్గప్రత్యజ్గసంయుక్తౌ సుప్రీతౌ సురతోత్సుకో || ౭౯ ||
 ఏకాఙ్గౌ చ తథా తౌ ద్వౌ చార్ధనారీశ్వరో యథా |
 ప్రాణేశ్వరం చ తులసీ మేనే ప్రాణాధికం పరమ్ || ౮౦ ||
 ప్రాణాధికాం చ తాం మేనే రాజా ప్రాణేశ్వరీం సతీమ్ |
 తౌ స్థితౌ సుఖసుప్తౌ చ తన్వితౌ సున్దరౌ సమా || ౮౧ ||
 సువేషౌ సుఖసమ్భోగాదచేష్టౌ సుమనోహరౌ |
 క్షణం సుచేతనౌ తౌ చ కథయంతౌ రసాశ్రయాత్ || ౮౨ ||
 కథాం మనోరమాం దివ్యాం హసంతౌ చ క్షణం పునః |
 క్షణం చ కేలిసంయుక్తౌ రసభావసమన్వితౌ || ౮౩ ||
 సురతే విరతిర్నాస్తి తౌ తద్విషయపణ్ణితౌ |
 సతతం జయయుక్తౌ ద్వౌ క్షణం నైవ పరాజితౌ || ౮౪ ||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే శక్తిచూడేన సహ
 దేవానాం సజ్జామోద్యోగవర్ణనం నామ వింశోఽధ్యాయః || ౯.౨౦ ||

౯.౨౧ ఏకవింశోఽధ్యాయః । శంఖమాడకృతే ప్రబోధవాక్యవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

శ్రీకృష్ణం మనసా ధ్యాత్వా రక్షః కృష్ణపరాయణః ।

బ్రాహ్మే ముహూర్తే చోత్థాయ పుష్పతల్పాన్మనోహరాత్ ॥ ౧॥

రాత్రివాసః పరిత్యజ్య స్నాత్వా మగ్గలవారిణా ।

ధౌతే చ వాససీ ధృత్వా కృత్వా తిలకముజ్జ్వలమ్ ॥ ౨॥

చకరాహ్నికమావశ్యమభీష్టదేవవందనమ్ ।

దధ్యాజ్యమధులాజాంశ్చ దదర్శ వస్తు మగ్గలమ్ ॥ ౩॥

రత్నశ్రేష్ఠం మణిశ్రేష్ఠం వస్త్రశ్రేష్ఠం చ కాఞ్చనమ్ ।

బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ భక్త్యా యథా నిత్యం చ నారద ॥ ౪॥

అమూల్యరత్నం యక్తిఞ్చిన్ముక్తామాణిక్యహీరకమ్ ।

దదౌ విప్రాయ గురవే యాత్రామగ్గలహేతవే ॥ ౫॥

గజరత్నమశ్వరత్నం ధనరత్నం మనోహరమ్ ।

దదౌ సర్వం దరిద్రాయ విప్రాయ మగ్గలాయ చ ॥ ౬॥

భాణ్డారాణాం సహస్రాణి నగరాణాం ద్విలక్షకమ్ ।

గ్రామాణాం శతకోటిం చ బ్రాహ్మణాయ దదౌ ముదా ॥ ౭॥

పుత్రం కృత్వా తు రాజేన్ద్రం సర్వేషు దానవేషు చ ।

పుత్రం సమర్వ్య భార్యాం తాం రాజ్యం చ సర్వసమ్పదమ్ ॥ ౮॥

ప్రజానుచరసంఘం చ భాణ్డారం వాహనాదికమ్ ।

స్వయం సన్నాహాయుక్తశ్చ ధనుష్యాణిర్పభూవ హ ॥ ౯॥

భృత్యద్వారా క్రమేణైవ చకార సైన్యసంఘాయమ్ ।

అశ్వానాం చ త్రిలక్షణ లక్షణ వరహస్త్రినామ్ ॥ ౧౦॥

రథానామయుతేనైవ ధానుష్కాణాం త్రికోటిభిః ।

త్రికోటిభిర్వర్మిణాం చ శూలినాం చ త్రికోటిభిః ॥ ౧౧॥

కృతా సేనాపరిమితా దానవేన్ద్రేణ నారద ।

తస్యాం సేనాపత్తిశ్చైవ యుద్ధశాస్త్రవిశారదః ॥ ౧౨॥

మహారథః స విజ్ఞేయో రథినాం ప్రవరో రణే ।

త్రిలక్షాక్షోహిణీసేనాపతిం కృత్వా నరాధిపః ॥ ౧౩॥

త్రింశదక్షోహిణీబాధం భాణ్డౌఘం చ చకార హా ।
 బహిర్బభూవ శివిరాన్మనసా శ్రీహరిం స్మరన్ ॥ ౧౪॥
 రత్నేన్ద్రసారనిర్మాణవిమానమారురోహ సః ।
 గురువర్గాన్పురస్కృత్య ప్రయయా శక్కురాన్తికమ్ ॥ ౧౫॥
 పుష్పభద్రానదీతీరే యత్రాక్షయవటః శుభః ।
 సిద్ధాశ్రమం చ సిద్ధానాం సిద్ధిక్షేత్రం చ నారద ॥ ౧౬॥
 కపిలస్య తపఃస్థానం పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ।
 పశ్చిమోదధిపూర్వే చ మలయస్య చ పశ్చిమే ॥ ౧౭॥
 శ్రీశైలోత్తరభాగే చ గన్ధమాదనదక్షిణే ।
 పశ్చిమోజనవిస్తీర్ణా దైర్వ్యే శతగుణా తథా ॥ ౧౮॥
 శుద్ధస్ఫటికసజ్కాశా భారతే చ సుపుణ్యదా ।
 శాశ్వతీ జలపూర్ణా చ పుష్పభద్రా నదీ శుభా ॥ ౧౯॥
 లవణాబ్ధిప్రియా భార్యా శశ్వత్సౌభాగ్యసంయుతా ।
 శరావతీమిశ్రితా చ నిర్గతా సా హిమాలయాత్ ॥ ౨౦॥
 గోమతీం వామతః కృత్వా ప్రవిష్టా పశ్చిమోదధౌ ।
 తత్ర గత్వా శంఖచూడో దదర్శ చన్ద్రశేఖరమ్ ॥ ౨౧॥
 పటమూలే సమాసీనం సూర్యకోటిసమప్రభమ్ ।
 కృత్వా యోగాసనం దృష్ట్వా ముద్రాయుక్తం చ సస్మితమ్ ॥ ౨౨॥
 శుద్ధస్ఫటికసజ్కాశం జ్వలన్తం బ్రహ్మతేజసా ।
 త్రిశలపట్టిశధరం వ్యాఘ్రచర్మామ్బరం వరమ్ ॥ ౨౩॥
 భక్తమృత్యుహరం శాన్తం గౌరీకాన్తం మనోహరమ్ ।
 తపసాం ఫలదాతారం దాతారం సర్వసమ్పదామ్ ॥ ౨౪॥
 ఆశుతోషం ప్రసన్నాస్యం భక్తానుగ్రహకాతరమ్ ।
 విశ్వనాథం విశ్వబీజం విశ్వరూపం చ విశ్వజమ్ ॥ ౨౫॥
 విశ్వమ్భరం విశ్వవరం విశ్వసంహారకారకమ్ ।
 కారణం కారణానాం చ నరకార్ణవతారణమ్ ॥ ౨౬॥

జ్ఞానప్రదం జ్ఞానబీజం జ్ఞానానందం సనాతనమ్ |
 అవరుహ్య విమానాచ్చ తం దృష్ట్వా దానవేశ్వరః || ౨౭||
 సర్వైః సార్థం భక్తియుక్తః శిరసా ప్రణనామ సః |
 వామతో భద్రకాలీం చ స్కంధం చ తత్పురః స్థితమ్ || ౨౮||
 ఆశిషం చ దదౌ తస్మై కాలీ స్కంధశ్చ శక్కరః |
 ఉత్తస్థరాగతం దృష్ట్వా సర్వే నస్థిశ్వరాదయః || ౨౯||
 పరస్పరం చ భాషన్తే చక్రుస్తత్ర చ సామృతమ్ |
 రాజా కృత్వా చ సమ్భాషామువాస శివసన్నిధౌ || ౩౦||
 ప్రసన్నాత్మా మహాదేవో భగవాంస్తమువాచ హ |
 మహాదేవ ఉవాచ |
 విధాతా జగతాం బ్రహ్మ పితా ధర్మస్య ధర్మవిత్ || ౩౧||
 మరీచిస్తస్య పుత్రశ్చ వైష్ణవాశ్చాపి ధార్మికః |
 కశ్యపశ్చాపి తత్పుత్రో ధర్మిష్ఠశ్చ ప్రజాపతిః || ౩౨||
 దక్షః ప్రీత్యా దదౌ తస్మై భక్త్యా కన్యాస్త్రయోదశ |
 తాన్వేకా చ దనుః సాధీస్ తతౌభాగ్యవివర్ధితా || ౩౩||
 చత్వారింశద్దనోః పుత్రా దానవాస్తేజసోల్బణాః |
 తేష్యేకో విప్రచిత్తిశ్చ మహాబలపరాక్రమః || ౩౪||
 తత్పుత్రో ధార్మికో దమోభి విష్ణుభక్తో జితేంద్రియః |
 జజూప పరమం మన్తం పుష్కరే లక్షవత్సరమ్ || ౩౫||
 శుక్రాచార్యం గురుం కృత్వా కృష్ణస్య పరమాత్మనః |
 తదా త్వాం తనయం ప్రాప పరం కృష్ణపరాయణమ్ || ౩౬||
 పురా త్వం పార్షదో గోపో గోపేష్యపి సుధార్మికః |
 అధునా రాధికాశాపాద్భారతే దానవేశ్వరః || ౩౭||
 ఆబ్రహ్మాస్తమృపర్వస్తం తుచ్ఛం మేనే చ వైష్ణవః |
 సాలోక్యసార్థిసాయుజ్యసామీప్యం చ హరేరపి || ౩౮||
 దీయమానం న గృహ్లాన్తి వైష్ణవాః సేవనం వినా |
 బ్రహ్మాత్వమమరత్వం వా తుచ్ఛం మేనే చ వైష్ణవః || ౩౯||
 ఇన్ద్రత్వం వా మనుత్వం వా న మేనే గణనాసు చ |

కృష్ణభక్తస్య తే కిం వా దేవానాం విషయే భ్రమే || ౪౦||
 దేహి రాజ్యం చ దేవానాం మత్ప్రితిం రక్ష భూమిప |
 సుఖం స్వరాజ్యే త్వం తిష్ఠ దేవాస్తిష్ఠన్తు వై పదే || ౪౧||
 ఆలం భూతవిరోధేన సర్వే కశ్యపవంశజాః |
 యాని కాని చ పాపాని బ్రహ్మహత్యాదికాని చ || ౪౨||
 జ్ఞాతిద్రోహస్య పాపాని కలాం నార్హన్తి షోడశిమ్ |
 స్వసమ్పదాం చ హానిం చ యది రాజేన్ద్ర మన్యసే || ౪౩||
 సర్వావస్థా చ సమతాం కేషాం యాతి చ సర్వదా |
 బ్రహ్మణశ్చ తిరోభావో లయే ప్రాకృతికే సదా || ౪౪||
 ఆవిర్భావః పునస్తస్య ప్రభావాదీశ్వరేచ్ఛయా |
 జ్ఞానవృద్ధిశ్చ తపసా స్మృతిలోపశ్చ నిశ్చితమ్ || ౪౫||
 కరోతి సృష్టిం జ్ఞానేన ప్రప్తా సోఽపి క్రమేణ చ |
 పరిపూర్ణతమో ధర్మః సత్యే సత్యాశ్రయే సదా || ౪౬||
 త్రిభాగః సోఽపి త్రేతాయాం ద్విభాగో ద్వాపరే స్మృతః |
 ఏకభాగః కలౌ పూర్వం తదంశశ్చ కమేణ చ || ౪౭||
 కలామాత్రం కలేః శేషే కుహ్వం చన్ద్రకలా యథా |
 యాదృక్ తేజో రవేర్నిష్ఠే న తాదృక్ శిశిరే పునః || ౪౮||
 దినేషు యాదృజ్మధ్యాహ్నే సాయం ప్రాతర్న తత్సమమ్ |
 ఉదయం యాతి కాలేన బాలతాం చ క్రమేణ చ || ౪౯||
 ప్రకాణ్డతాం చ తత్పశ్చాత్కాలేఽస్తం పునరేతి సః |
 దినే ప్రచ్ఛన్నతాం యాతి కాలేన దుర్దినే ఘనే || ౫౦||
 రాహుగ్రస్తే కమ్పితశ్చ పునరేవ ప్రసన్నతామ్ |
 పరిపూర్ణతమశ్చన్ద్రః పూర్ణిమాయాం చ జాయతే || ౫౧||
 తాదృశో న భవేన్నిత్యం క్షయం యాతి దినే దినే |
 పునశ్చ పుష్టిమాయాతి పరం కుహ్వ దినే దినే || ౫౨||
 సమ్పద్యుక్తః శుక్లపక్షే కృష్ణే మ్హానశ్చ యక్షుణా |
 రాహుగ్రస్తే దినే మ్హానో దుర్దినే న విరోచతే || ౫౩||

కాలే చన్ద్రో భవేచ్ఛుక్లో భ్రష్టశ్రీః కాలభేదతః ।
 భవిష్యతి బలిశ్చేన్ద్రో భ్రష్టశ్రీః సుతలేఽధునా ॥ ౫౪ ॥
 కాలేన పృథ్వీ సస్యాఢ్యా సర్వాధారా వసున్ధరా ।
 కాలే జివే నిమగ్నా సా తిరోభూతామ్బువిప్లుతా ॥ ౫౫ ॥
 కాలే నశ్యన్తి విశ్వాని ప్రభవన్త్యేవ కాలతః ।
 చరాచరాశ్చ కాలేన నశ్యన్తి ప్రభవన్తి చ ॥ ౫౬ ॥
 ఈశ్వరస్యైవ సమతా బ్రహ్మణః పరమాత్మనః ।
 అహం మృత్యుజ్ఞాయో యస్మాదసంఖ్యం ప్రాకృతం లయమ్ ॥ ౫౭ ॥
 ఆదర్శం చాపి ద్రవ్యైమి వారం వారం పునః పునః ।
 స చ ప్రకృతిరూపశ్చ స ఏవ పురుషః స్మృతః ॥ ౫౮ ॥
 స చాత్మా స చ జీవశ్చ నానారూపధరః పరః ।
 కరోతి సతతం యో హి తనామగుణకీర్తనమ్ ॥ ౫౯ ॥
 కాలే మృత్యుం స జయతి జన్మరోగభయం జరామ్ ।
 ప్రష్టా కృతో విధిస్తేన పాతా విష్ణుః కృతో భవేత్ ॥ ౬౦ ॥
 అహం కృతశ్చ సంహర్తా వయం విషయిణః కృతాః ।
 కాలాగ్నిరుద్రం సంహారే నియోజ్య విషయే నృప ॥ ౬౧ ॥
 అహం కరోమి సతతం తన్నామగుణకీర్తనమ్ ।
 తేన మృత్యుజ్ఞాయోఽహం చ జ్ఞానేనానేన నిర్భయః ॥ ౬౨ ॥
 మృత్యుర్మృత్యుభయాద్యాతి వైనతేయాదివోరగాః ।
 ఇత్యుక్త్వా స చ సర్వేశః సర్వభావేన తత్పరః ॥ ౬౩ ॥
 విరరామ చ శమ్భుశ్చ సభామధ్యే చ నారద ।
 రాజా తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రశశంస పునః పునః ॥ ౬౪ ॥
 ఉవాచ మధురం దేవం పరం వినయపూర్వకమ్ ।
 శంజుచూడ ఉవాచ ।
 త్వయా యత్కథితం దేవ నాన్యథా వచనం స్మృతమ్ ॥ ౬౫ ॥
 తథాపి కింశ్చిద్వ్యథార్థం శ్రూయతాం మన్నివేదనమ్ ।
 జ్ఞాతిద్రోహ మహత్పాపం త్వయోక్తమధునా చ యత్ ॥ ౬౬ ॥

గృహీత్వా తస్య సర్వస్వం కుతః ప్రస్థాపితో బలిః ।
 మయా సముద్భృతం సర్వమూర్ధ్వమైశ్వర్యమీశ్వర ॥ ౬౭ ॥
 సుతలాచ్చ సముద్ధర్తుం నాలం తత్ర గదాధరః ।
 సభ్రాతృకో హిరణ్యాక్షః కథం దేవైశ్చ హింసితః ॥ ౬౮ ॥
 శుమ్భాదయశ్చాసురాశ్చ కథం దేవైర్నిపాతితాః ।
 పురా సముద్రమథనే పీయాషం భక్షితం సురైః ॥ ౬౯ ॥
 క్లేశభాజో వయం తత్ర తే సర్వే ఫలభోగినః ।
 క్రీడాభాణ్ణమిదం విశ్వం ప్రకృతేః పరమాత్మనః ॥ ౭౦ ॥
 యస్మై యత్ర స దదాతి తస్యైశ్వర్యం భవేత్తదా ।
 దేవదానవయోర్వాదః శశ్వన్నైమిత్తికః సదా ॥ ౭౧ ॥
 పరాజయో జయస్తేషాం కాలేఽస్మాకం క్రమేణ చ ।
 తదావయోర్విరోధే వాఽఽగమనం నిష్కలం పరమ్ ॥ ౭౨ ॥
 సమసమ్బుద్ధినో బంధోరీశ్వరస్య మహాత్మనః ।
 ఇయం తే మహతీ లజ్జా యుద్ధేఽస్మాభిః సహాధునా ॥ ౭౩ ॥
 జయే తతోఽధికా కీర్తిర్హానిశ్చైవ పరాజయే ।
 ఇత్యేతద్వచనం శ్రుత్వా ప్రహస్య చ త్రిలోచనః ॥ ౭౪ ॥
 యథోచితముత్తరం తమువాచ దానవేశ్వరమ్ ।
 మహాదేవ ఉవాచ ।
 యుష్మాభిః సహ యుద్ధే మే బ్రహ్మవంశసముద్భవైః ॥ ౭౫ ॥
 కా లజ్జా మహతీ రాజన్నకీర్తిర్వా పరాజయే ।
 యుద్ధమాదౌ హరేరేవ మధునా కైటభేన చ ॥ ౭౬ ॥
 హిరణ్యకశిపోశ్చైవ సహ తేనాత్మనా నృప ।
 హిరణ్యాక్షస్య యుద్ధం చ పునస్తేన గదాభృతా ॥ ౭౭ ॥
 త్రిపురైః సహ యుద్ధం చ మయాపి చ పురా కృతమ్ ।
 సర్వేశ్వర్యాః సర్వమాతుః ప్రకృత్యాశ్చ బభూవ హ ॥ ౭౮ ॥
 సహ శుమ్భాదిభిః పూర్వం సమరః పరమాద్భుతః ।
 పార్షదప్రవరస్త్యం చ కృష్ణస్య పరమాత్మనః ॥ ౭౯ ॥

యే యే హతాశ్చ దైతీయా నహి కేఽపి త్వయా సమాః |
 కా లజ్జా మహతీ రాజన్ మమ యుద్ధే త్వయా సహ || ౮౦||
 సురాణాం శరణస్యైవ ప్రేషితశ్చ హరేరహో |
 దేహీ రాజ్యం చ దేవానామితి మే నిశ్చితం వచః || ౮౧||
 యుద్ధం వా కురు మత్సార్థం వాగ్వ్యయే కిం ప్రయోజనమ్ |
 ఇత్యుక్త్వా శక్కురస్తత్ర విరరామ చ నారద |
 ఉత్తస్థా శక్కుచూడశ్చ హ్యమాత్యైః సహ సత్వరమ్ || ౮౨||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే శక్కుచూడకృతే
 ప్రబోధవాక్యవర్ణనం నామేకవింశోఽధ్యాయః || ౯.౨౧||

౯.౨౨ ద్వావింశోఽధ్యాయః | కాలీశక్కుచూడయుద్ధవర్ణనమ్ |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |
 శివం ప్రణమ్య శిరసా దానవేన్ద్ర్యః ప్రతాపవాన్ |
 సమారురోహ యానం చ సహమాత్యైః స సత్వరః || ౧||
 శివః స్వస్యైన్యం దేవాంశ్చ ప్రేరయామాస సత్వరమ్ |
 దానవేన్ద్ర్యః సస్యైన్యశ్చ యుద్ధారమ్భే బభూవ హా || ౨||
 స్వయం మహేన్ద్రో యుయుధే సార్థం చ వృషపర్వణా |
 భాస్కరో యుయుధే విప్రచిత్తినా సహ సత్వరః || ౩||
 దమ్భేన సహ చన్ద్రశ్చ చకార పరమం రణమ్ |
 కాలస్వరేణ కాలశ్చ గోకర్ణేన హుతాశనః || ౪||
 కుబేరః కాలకేయేన విశ్వకర్మా మయేన చ |
 భయక్కురేణ మృత్యుశ్చ సంహారేణ యమస్తథా || ౫||
 వికక్కుణేన వరుణశ్చఞ్చులేన సమీరణః |
 బుధశ్చ పుత్రపృష్ఠేన రక్తాక్షేణ శనైశ్చరః || ౬||
 జయన్తో రత్నసారేణ వసవో వర్చసాం గణైః |
 అశ్వినౌ చ దీప్తిమతా ధూమ్రేణ నలకూబరః || ౭||
 ధురన్దరేణ ధర్మశ్చ ఉషాక్షేణ చ మఙ్గలః |

శోభాకరేణ వై భానుః పితరేణ చ మన్మథః ॥ ౮ ॥
 గోధాముఖేన చూరేన ఖణ్డేన చ ధ్వజేన చ ।
 కాశ్చీముఖేన పిణ్డేన ధూమేణ సహ నన్దినా ॥ ౯ ॥
 విశ్వేన చ పలాశేనాదిత్యాద్యా యుయుధుః పరే ।
 ఏకాదశ చ రుద్రా వై ఏకాదశభయజ్కరైః ॥ ౧౦ ॥
 మహామారీ చ యుయుధే చోగ్రచణ్డాదిభిః సహ ।
 నస్తీశ్వరాదయః సర్వే దానవానాం గణైః సహ ॥ ౧౧ ॥
 యుయుధుశ్చ మహాయుధే ప్రలయేఽపి భయజ్కరే ।
 వటమూలే చ శమ్భుశ్చ తస్థౌ కాల్యా సుతేన చ ॥ ౧౨ ॥
 సర్వే చ యుయుధుః సైన్యసమూహాః సతతం మునే ।
 రత్నసింహాసనే రమ్యే కోటిభిర్దానవైః సహ ॥ ౧౩ ॥
 ఉవాస శంఖచూడశ్చ రత్నభూషణభూషితః ।
 శంకరస్య చ యే యోధా దానవైశ్చ పరాజితాః ॥ ౧౪ ॥
 దేవాశ్చ దుద్రువుః సర్వే భీతాశ్చ క్షతవిగ్రహాః ।
 చకార కోపం స్కన్ధశ్చ దేవేభ్యశ్చాభయం దదౌ ॥ ౧౫ ॥
 బలం చ స్వర్గణానాం చ వర్ధయామాస తేజసా ।
 సోఽయమేకశ్చ యుయుధే దానవానాం గణైః సహ ॥ ౧౬ ॥
 అక్షోహిణీనాం శతకం సమరే చ జఘాస సః ।
 అసురాన్పాతయామాస కాలీ కమలలోచనా ॥ ౧౭ ॥
 పౌ రక్షం దానవానామతికుద్ధా తతః పరమ్ ।
 దశలక్షగజేన్ద్రాణాం శతలక్షం చ కోటిశః ॥ ౧౮ ॥
 సమాదాయైకహస్తేన ముఖే చిక్షేప లీలయా ।
 కబంధానాం సహస్రం చ ననర్త సమరే మునే ॥ ౧౯ ॥
 స్కన్ధస్య శరజాలేన దానవాః క్షతవిగ్రహాః ।
 భీతాశ్చ దుద్రువుః సర్వే మహారణపరాక్రమాః ॥ ౨౦ ॥
 వృషపర్వా విప్రచిత్తిర్దమ్భశ్చాపి వికంకణః ।
 స్కన్ధేన సార్థం యుయుధుస్తే సర్వే విక్రమేణ చ ॥ ౨౧ ॥

మహామారీ చ యుయుధే న బభూవ పరాజ్మఖీ |
 బభూవుస్తే చ సజ్జుభాః స్కన్దస్య శక్తిపీడితాః || ౨౨ ||
 న దుద్రువుర్భయాత్స్వర్గే పుష్పవృష్టిర్బభూవ హ |
 స్కన్దస్య సమరం దృష్ట్వా మహారౌద్రం సముల్బణమ్ || ౨౩ ||
 దానవానాం క్షయకరం యథా ప్రాకృతికో లయః |
 రాజా విమానమారుహ్య చకార బాణవర్షణమ్ || ౨౪ ||
 నృపస్య శరవృష్టిశ్చ ఘనస్య వర్షణం యథా |
 మహాఘోరాన్ధకారశ్చ వహ్స్యుత్థానం బభూవ చ || ౨౫ ||
 దేవాః ప్రదుద్రువుః సర్వేఽప్యన్యే నస్తీశ్వరాదయః |
 ఏవ ఏవ కార్తికేయస్తస్థా సమరమూర్ధని || ౨౬ ||
 పర్వతానాం చ సర్పాణాం శిలానాం శాఖినాం తథా |
 నృపశ్చకార వృష్టిం చ దుర్వారాం చ భయఙ్కరీమ్ || ౨౭ ||
 నృపస్య శరవృష్ట్యా చ ప్రహీతః శివనన్దనః |
 నీహారేణ చ సాన్ద్రేణ ప్రహీతో భాస్కరో యథా || ౨౮ ||
 ధనుశ్చిచ్ఛేద స్కన్దస్య దుర్వహం చ భయఙ్కరః |
 బభ్రువ చ రథం దివ్యం చిచ్ఛేద రథపీఠకాన్ || ౨౯ ||
 మయూరం జర్జరీభూతం దివ్యాస్త్రేణ చకార సః |
 శక్తిం చిక్షేప సూర్యాభాం తస్య వక్షస్య ఘాతినీమ్ || ౩౦ ||
 క్షణం మూర్చ్ఛం చ సమ్ప్రాప బభూవ చేతనః పునః |
 గృహీత్వా తద్ధనుర్దివ్యం యద్దత్తం విష్ణునా పురా || ౩౧ ||
 రత్నేన్ద్రసారనిర్మాణయానమారుహ్య కార్తికః |
 శస్త్రాస్త్రం చ గృహీత్వా చ చకార రణముల్బణమ్ || ౩౨ ||
 సర్వాంశ్చ పర్వతాన్త్రైవ వృక్షాంశ్చ ప్రస్తరాన్స్తథా |
 సర్వాంశ్చిచ్ఛేద కోపేన దివ్యాస్త్రేణ శివాత్మజః || ౩౩ ||
 వహ్నిం నిర్వాపయామాస పార్జన్యేన ప్రతాపవాన్ |
 రథం ధనుశ్చ చిచ్ఛేద శఙ్ఖచూడస్య లీలయా || ౩౪ ||
 సన్నాహం సారథిం చైవ కిరీటం ముకుటోజ్జ్వలమ్ |
 చిక్షేప శక్తిం శుక్లాభాం దానవేన్ద్రస్య వక్షసి || ౩౫ ||

మూర్చ్ఛం సమ్ప్రాప్య రాజా చ చేతనశ్చ బభూవ హ |
ఆరురోహ యానమన్యధనుర్జగ్రాహ సత్వరః || 3౬ ||

చకార శరజాలం చ మాయయా మాయినాం వరః |
గుహం చచ్ఛాద సమరే శరజాలేన నారద || 3౭ ||

జగ్రాహ శక్తిమన్యగ్రాం శతసూర్యసమప్రభామ్ |
ప్రలయాగ్నిశిఖారూపాం విష్ణోశ్చ తేజసాఽఽవృతామ్ || 3౮ ||

చిక్షేప తాం చ కోపేన మహావేగేన కార్తికే |
పపాత శక్తిస్తద్ధాత్రే వహ్నిరాశిరివోజ్జ్వలా || 3౯ ||

మూర్చ్ఛం సమ్ప్రాప శక్త్యా చ కార్తికేయో మహాబలః |
కాలీ గృహీత్వా తం క్రోడే నినాయ శివసనిధౌ || ౪౦ ||

శివస్తం చాపి జ్ఞానేన జివయామాస లీలయా |
దదౌ బలమనస్తం చ సముత్తస్థౌ ప్రతాపవాన్ || ౪౧ ||

కాలీ జగమ సమరం రక్షీతుం కార్తికస్య యా |
వీరాస్తామనుజగ్ముశ్చ తే చ నస్తీశ్వరాదయః || ౪౨ ||

సర్వే దేవాశ్చ గంధర్వా యక్షరాక్షసకిన్నరాః |
వాద్యభాణ్డాశ్చ బహుశః శతశో మధువాహకాః || ౪3 ||

సా చ గత్వాథ సజ్గ్రామం సింహనాదం చకార చ |
దేవ్యాశ్చ సింహనాదేన ప్రాపుర్మూర్చ్ఛం చ దానవాః || ౪౪ ||

అట్టాట్టహాసమశివం చకార చ పునః పునః |
దృష్ట్వా పపౌ చ మాధ్వీకం ననర్త రణమూర్ధని || ౪౫ ||

ఉగ్రదంష్ట్రా చోగ్రదణ్డా కోటవీ చ పపౌ మధు |
యోగినీడాకినీనాం చ గణాః సురగణాదయః || ౪౬ ||

దృష్ట్వా కాలీం శంఖచూడః శిఘ్రమాజౌ సమాయయౌ |
దానవాశ్చ భయం ప్రాపూ రాజా తేభ్యోఽభయం దదౌ || ౪౭ ||

కాలీ చిక్షేప వహ్నిం చ ప్రలయాగ్నిశిఖోపమమ్ |
రాజా నిర్వాపయామాస పార్జన్యేన చ లీలయా || ౪౮ ||

చిక్షేప వారుణం సా చ తీవ్రం చ మహాదద్భుతమ్ |

గాన్ధర్వేణ చ చిచ్ఛేద దానవేన్ద్రశ్చ లీలయా ॥ ౪౯ ॥
 మాహేశ్వరం ప్రచిక్షేప కాలీ వహ్నిశిఖోపమమ్ ।
 రాజా జఘాన తం శీఘ్రం వైష్ణవేన చ లీలయా ॥ ౫౦ ॥
 నారాయణాస్త్రం సా దేవీ చిక్షేప మన్తపూర్వకమ్ ।
 రాజా ననామ తద్ దృష్ట్వా చావరుహ్య రథాదసౌ ॥ ౫౧ ॥
 ఊర్ధ్వం జగామ తచ్చాస్త్రం ప్రలయాగ్నిశిఖోపమమ్ ।
 పపాత శఙ్ఖచూడశ్చ భక్త్యా తం దణ్ణవద్భువి ॥ ౫౨ ॥
 బ్రహ్మాస్త్రం సా చ చిక్షేప యత్నతో మన్తపూర్వకమ్ ।
 బ్రహ్మాస్త్రేణ మహారాజో నిర్వాపం చ చకార సః ॥ ౫౩ ॥
 తదా చిక్షేప దివ్యాస్త్రం సా దేవీ మన్తపూర్వకమ్ ।
 రాజా దివ్యాస్త్రజాలేన తన్నిర్వాణం చకార చ ॥ ౫౪ ॥
 తదా చిక్షేప శక్తిం చ యత్నతో యోజనాయతామ్ ।
 రాజా దివ్యాస్త్రజాలేన శతఖణ్డాం చకార హ ॥ ౫౫ ॥
 జగ్రాహ మన్తపూతం చ దేవీ పాశుపతం రుషా ।
 నిక్షేపణం నిరోద్ధం చ వాగ్భూభూవాశరీరిణీ ॥ ౫౬ ॥
 మృత్యుః పాశుపతే నాస్తి నృపస్య చ మహాత్మనః ।
 యావదస్తి చ మన్తస్య కవచం చ హరేరితి ॥ ౫౭ ॥
 యావత్సతీత్వమస్త్యైవ సత్యాశ్చ నృపయోషితః ।
 తావదస్య జరామృత్యుర్నాస్తితి బ్రహ్మణో వచః ॥ ౫౮ ॥
 ఇత్యాకర్ణ్య భద్రకాలీ న తచ్చిక్షేప శస్త్రకమ్ ।
 శతలక్షం దానవానాం జగ్రాస లీలయా క్షుధా ॥ ౫౯ ॥
 గ్రస్తుం జగామ వేగేన శఙ్ఖచూడం భయంకరీ ।
 దివ్యాస్త్రేణ సుతీక్షేన వారయామాస దానవః ॥ ౬౦ ॥
 ఖడ్గం చిక్షేప సా దేవీ గ్రీష్మసూర్యోపమం యథా ।
 దివ్యాస్త్రేణ దానవేన్ద్రః శతఖణ్డం చకార సః ॥ ౬౧ ॥
 పునర్గ్రస్తుం మహాదేవీ వేగేన చ జగామ తమ్ ।
 సర్వసిద్ధేశ్వరః శ్రీమాన్సవృధే దానవేశ్వరః ॥ ౬౨ ॥

వేగేన ముష్టినా కాలీ కోపయుక్తా భయంజురీ ।
 బభ్రజ్జ చ రథం తస్య జఘాన సారథిం సతీ ॥ ౬౩॥
 సా చ శూలం ప్రచిక్షేప ప్రలయాగ్నిశిఖోపమమ్ ।
 వామహస్తేన జగ్రాహ శఙ్ఖచూడః స్వలీలయా ॥ ౬౪॥
 ముష్ట్యా జఘాన తం దేవీ మహాకోపేన వేగతః ।
 బభ్రామ చ తయా దైత్యః క్షణం మూర్ఛ్ఛమవాప చ ॥ ౬౫॥
 క్షణేన చేతనాం ప్రాప్య సముత్తస్థౌ ప్రతాపవాన్ ।
 న చకార బాహుయుద్ధం దేవ్యా సహ ననామ తామ్ ॥ ౬౬॥
 దేవ్యాశ్చాస్త్రం స చిచ్ఛేద జగ్రాహ చ స్వతేజసా ।
 నాస్త్రం చిక్షేప తాం భక్తో మాతృభక్త్యా తు వైష్ణవః ॥ ౬౭॥
 గృహీత్వా దానవం దేవీ భ్రామయిత్వా పునః పునః ।
 ఊర్ధ్వం చ ప్రాపయామాస మహావేగేన కోపితా ॥ ౬౮॥
 ఊర్ధ్వాత్పాత వేగేన శఙ్ఖచూడః ప్రతాపవాన్ ।
 నిపత్య చ సముత్తస్థౌ ప్రణమ్య భద్రకాలికామ్ ॥ ౬౯॥
 రత్నేన్ద్రసారనిర్మాణం విమానం సుమనోహరమ్ ।
 ఆరురోహ హర్షయుక్తో న విశ్రాంతో మహారణే ॥ ౭౦॥
 దానవానాం చ క్షతజం సా దేవీ చ పపౌ క్షుధా ।
 పీత్వా భుక్త్వా భద్రకాలీ జగామ శక్కురాన్తికమ్ ॥ ౭౧॥
 ఉవాచ రణవృత్తాన్తం పౌర్వాపర్యం యథాక్రమమ్ ।
 శ్రుత్వా జహాన శమ్భుశ్చ దానవానాం వినాశనమ్ ॥ ౭౨॥
 లక్షం చ దానవేన్ద్రాణామవశిష్టం రణేఽధునా ।
 భుజ్జ్వల్యా నిర్గతం వక్త్రాత్తదన్యం భుక్తమీశ్వర ॥ ౭౩॥
 సక్లౌమే దానవేన్ద్రం చ హస్తం పాశుపతేన వై ।
 అవధ్యస్తవ రాజేతి వాగ్బభూవాశరీరిణీ ॥ ౭౪॥
 రాజేన్ద్రశ్చ మహాజ్ఞానీ మహాబలపరాక్రమః ।
 న చ చిక్షేప మయ్యస్త్రం చిచ్ఛేద మమ సాయకమ్ ॥ ౭౫॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసవాదే
కాలీశక్తిచూడయుద్ధవర్ణనం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౨॥

౯.౨౩ త్రయోవింశోఽధ్యాయః । శక్తిచూడవధవర్ణనమ్ ।

శివస్తత్త్వం సమాకర్ణ్య తత్త్వజ్ఞానవిశారదః ।
యయౌ స్వయం చ సమరే స్వగణైః సహ నారద ॥ ౧॥

శక్తిచూడః శివం దృష్ట్వా విమానాదవరుహ్యా చ ।
సనామ పరయా భక్త్యా శిరసా దణ్ణవద్భువి ॥ ౨॥

తం ప్రణమ్య చ వేగేన విమానమారురోహ సః ।
తూర్ణం చకార సన్నాహం ధనుర్జగ్రాహ దుర్వహమ్ ॥ ౩॥

శివదానవయోర్యుద్ధం పూర్ణమబ్ధశతం పురా ।
న బభూవతురన్యోన్యం బ్రహ్మజ్ఞాయపరాజయౌ ॥ ౪॥

న్యస్తశస్త్రశ్చ భగవాన్ న్యస్తశస్త్రశ్చ దానవః ।
రథస్థః శక్తిచూడశ్చ వృషస్థో వృషభధ్వజః ॥ ౫॥

దానవానాం చ శతకముద్భృతం చ బభూవ హ ।
రణే యే యే మృతాః శముభ్రరీవయామాస తాన్విభుః ॥ ౬॥

ఏతస్మిన్నంతరే వృద్ధబ్రాహ్మణః పరమాతురః ।
ఆగత్య చ రణస్థానమువాచ దానవేశ్వరమ్ ॥ ౭॥

వృద్ధబ్రాహ్మణ ఉవాచ ।
దేహి భిక్షాం చ రాజేన్ద్ర మహ్యం విప్రాయ సామృతమ్ ।
త్వం సర్వసమ్పదాం దాతా యన్మే మనసి వాఞ్ఛితమ్ ॥ ౮॥

నిరీహాయ చ వృద్ధాయ తృప్షితాయ చ సామృతమ్ ।
పశ్చాత్త్వాం కథయిష్యామి పురః సత్యం చ కుర్వితి ॥ ౯॥

ఓమితు్యవాచ రాజేన్ద్రః ప్రసన్నవదనేక్షణః ।
కవచార్థీ జనశ్చాహమితు్యవాచాతిమాయయా ॥ ౧౦॥

తచ్చుత్వా కవచం దివ్యం జగ్రాహ హరిరేవ చ ।
శక్తిచూడస్య రూపేణ జగామ తులసీం ప్రతి ॥ ౧౧॥

గత్వా తస్యాం మాయయా చ వీర్యాధానం చకార హ |
 అథ శమ్భుర్ధారేః శూలం జగ్రాహ దానవం ప్రతి || ౧౨ ||
 గ్రీష్మమధ్యాహ్నమార్తణ్ణప్రలయాగ్నిశిఖోపమమ్ |
 దుర్నివార్యం చ దుర్ధర్షవవ్యర్థం వైరిఘాతకమ్ || ౧౩ ||
 తేజసా చక్రతుల్యం చ సర్వశస్త్రాస్త్రసారకమ్ |
 శివకేశవయోరవ్యైర్దుర్వహం చ భయఙ్కరమ్ || ౧౪ ||
 ధనుఃసహస్రం దైర్ఘ్యేణ ప్రస్తేన శతహస్తకమ్ |
 సజీవం బ్రహ్మరూపం చ నిత్యరూపమనిర్దిశమ్ || ౧౫ ||
 సంహర్తుం సర్వబ్రహ్మాణ్ణమలం యత్స్వీయలీలయా |
 చిక్షేప తోలనం కృత్వా శఙ్ఖచూడే చ నారద || ౧౬ ||
 రాజా చాపం పరిత్యజ్య శ్రీకృష్ణచరణామ్బుజమ్ |
 ధ్యానం చకార భక్త్యా చ కృత్వా యోగాసనం ధియా || ౧౭ ||
 శూలం చ భ్రమణం కృత్వా పపాత దానవోపరి |
 చకార భస్మసాత్తం చ సరథం చాథ లీలయా || ౧౮ ||
 రాజా ధృత్వా దివ్యరూపం కిశోరం గోపవేషకమ్ |
 ద్విభుజం మురలీహస్తం రత్నభూషణభూషితమ్ || ౧౯ ||
 రత్నేన్ద్రసారనిర్మాణం వేష్టితం గోపకోటిభిః |
 గోలోకాదాగతం యానమారురోహ పురం యయౌ || ౨౦ ||
 గత్వా ననామ శిరసా స రాధాకృష్ణయోర్మునే |
 భక్త్యా చ చరణామ్బుజం రాసే వృన్దావనే వనే || ౨౧ ||
 సుదామానం చ తౌ దృష్ట్వా ప్రసన్నవదనేక్షణౌ |
 క్రోడే చక్రతురత్యస్తం ప్రేష్టాతిపరిసంయుతౌ || ౨౨ ||
 అథ శలం చ వేగేన ప్రయయౌ తం చ సాదరమ్ |
 అస్థిభిః శఙ్ఖచూడస్య శఙ్ఖజాతిర్భూషావ హ || ౨౩ ||
 నానాప్రకారరూపేణ శశ్వత్పూతా సురార్చనే |
 ప్రశస్తం శఙ్ఖతోయం చ దేవానాం ప్రీతిదం పరమ్ || ౨౪ ||
 తీర్థతోయస్వరూపం చ పవిత్రం శమ్భునా వినా |
 శఙ్ఖశబ్దో భవేద్యత్ర తత్ర లక్ష్మీః సుసంస్థిరా || ౨౫ ||

స స్నాతః సర్వతీర్థేషు యః స్నాతః శఙ్ఖవారిణా ।
 శఙ్ఖో హరేరధిష్ఠానం యత్ర శఙ్ఖస్తతో హరిః ॥ ౨౬ ॥

తత్రైవ వసతే లక్ష్మీర్ధూరీభూతమమృగలమ్ ।
 స్త్రీణాం చ శఙ్ఖధ్వనిభిః శూద్రాణాం చ విశేషతః ॥ ౨౭ ॥

భీతా రుష్టా యాతి లక్ష్మీస్తత్ఫలదన్యదేశతః ।
 శివోఽపి దానవం హత్వా శివలోకం జగామ హ ॥ ౨౮ ॥

ప్రహృష్టో వృషభారూఢః స్వగణైశ్చ సమావృతః ।
 సురాః స్వవిషయం ప్రాపుః పరమానందసంయుతాః ॥ ౨౯ ॥

నేదుర్ధున్దుభయః స్వర్గే జగుర్ధన్ధర్వకిన్నరాః ।
 బభూవ పుష్పవృష్టిశ్చ శివస్యోపరి సంతతమ్ ।
 ప్రశశంసుః సురాస్తం చ మునీన్ద్రప్రవరాదయః ॥ ౩౦ ॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే
 శఙ్ఖచూడవధవర్ణనం నామ త్రయోవిశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౩ ॥

౯.౨౪ చతుర్వింశోఽధ్యాయః । తులసీమాహాత్మ్యేన సహ
 శాలగ్రామమహత్త్వవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।
 నారాయణశ్చ భగవాన్స్వీర్యాధానం చకార హ ।
 తులస్యాం కేన రూపేణ తన్మే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౧ ॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 నారాయణశ్చ భగవాన్దేవానాం సాధనేషు చ ।
 శఙ్ఖచూడస్య కవచం గహీత్వా విష్ణుమాయయా ॥ ౨ ॥

పునర్విధాయ తద్రూపం జగామ తత్సతీగృహమ్ ।
 పాత్రివ్రతస్య నాశేన శఙ్ఖచూడజిఘాంసయా ॥ ౩ ॥

దున్దుభిం వాదయామాస తులసీద్వారసన్నిధౌ ।
 జయశబ్దం చ తద్ద్వారే బోధయామాస సున్దరీమ్ ॥ ౪ ॥

తచ్చుత్వా చ రవం సాధ్వీ పరమానందసంయుతా ।
 రాజమార్గే గవాక్షేణ దదర్శ పరమాదరాత్ ॥ ౫॥
 బ్రాహ్మణేభ్యో ధనం దత్త్వా కారయామాస మజ్గలమ్ ।
 వసిభ్యో భిక్షుకేభ్యశ్చ వాచిభ్యశ్చ ధనం దదౌ ॥ ౬॥
 అవరుహ్య రథాద్దేవో దేవ్యాశ్చ భవనం యయౌ ।
 అమూల్యరత్ననిర్మాణం సుందరం సుమనోహరమ్ ॥ ౭॥
 దృష్ట్వా చ పురతః కాంతం సా తం కాంతం ముదాన్వితా ।
 తత్పాదం క్షాలయామాస ననామ చ రురోద చ ॥ ౮॥
 రత్నసింహాసనే రమ్యే వాసయామాస కాముకీ ।
 తామ్బూలం చ దదౌ తస్మై కర్పూరాదిసువాసితమ్ ॥ ౯॥
 అద్య మే సఫలం జన్మ జీవనం చ బభూవ హా ।
 రణే గతం చ ప్రాణేశం పశ్యంత్యాశ్చ పునర్గృహే ॥ ౧౦॥
 సస్మితా సకటాక్షం చ సకామా పులకాఙ్కితా ।
 పప్రచ్ఛ రణవృత్తాంతం కాంతం మధురయా గిరా ॥ ౧౧॥
 తులస్యవాచ ।
 అసంఖ్యవిశ్వసంహర్త్రా సార్థమాజౌ తవ ప్రభో ।
 కథం బభూవ విజయస్తస్మై బ్రూహి కృపానిధే ॥ ౧౨॥
 తులసీవచనం శ్రుత్వా ప్రహస్య కమలాపతిః ।
 శంఖచూడస్య రూపేణ తామువాచామృతం వచః ॥ ౧౩॥
 శ్రీభగవానువాచ ।
 ఆవయోః సమరః కాన్తే పూర్ణమబ్ధం బభూవ హా ।
 నాశో బభూవ సర్వేషాం దానవానాం చ కామిని ॥ ౧౪॥
 ప్రీతిఞ్చ కారయామాస బ్రహ్మీ చ స్వయమావయోః ।
 దేవానామధికారశ్చ ప్రదత్తస్తస్య వాఙ్మయా ॥ ౧౫॥
 మయాగతం స్వభవనం శివలోకం శివో గతః ।
 ఇత్యుక్త్యా జగతాం నాథః శయనం చ చకార హా ॥ ౧౬॥
 రేమే రమాపతిస్తత్ర రామయా సహ నారద ।
 సా సాధ్వీ సుఖసమ్పాదాదాకర్షణవ్యతిక్రమాత్ ॥ ౧౭॥

సర్వం వితర్కయామాస కస్త్యమేవేత్యువాచ సా ।

తులస్యవాచ ।

కో వా త్వం వద మాయేశ భుక్తాహం మాయయా త్వయా ॥ ౧౮॥

దూరీకృతం మత్సతీత్వం యదతస్త్యాం శపామి హే ।

తులసీవచనం శ్రుత్వా హరిః శాపభయేన చ ॥ ౧౯॥

దధార లీలయా బ్రహ్మాన్ సుమూర్తిం సుమనోహరామ్ ।

దదర్శ పురతో దేవీ దేవదేవం సనాతనమ్ ॥ ౨౦॥

నవీననీరదశ్యామం శరత్పఙ్కజలోచనమ్ ।

కోటికన్దర్పలీలాభం రత్నభూషణభూషితమ్ ॥ ౨౧॥

ఈషడ్ధాస్యం ప్రసన్నాస్యం శోభితం పీతవాససమ్ ।

తం దృష్ట్వా కామినీ కామం మూర్చ్ఛాం సమ్ప్రాప్త లీలయా ॥ ౨౨॥

పునశ్చ చేతనాం ప్రాప్య పునః సా తమువాచ హా ।

తులస్యవాచ ।

హే నాథ తే దయా నాస్తి పాషాణసదృశస్య చ ॥ ౨౩॥

ఛలేన ధర్మభక్తేన మమ స్వామీ త్వయా హతః ।

పాషాణహృదయస్త్యం హి దయాహీనో యతః ప్రభో ॥ ౨౪॥

తస్మాత్పాషాణరూపస్త్యం భవే దేవ భవాధునా ।

యే వదన్తి చ సాధుం త్వాం తే భ్రాన్తా హి న సంశయః ॥ ౨౫॥

భక్తో వినాపరాధేన పరార్థే చ కథం హతః ।

భృశం రురోద శోకార్తా విలలాప ముహుర్ముహుః ॥ ౨౬॥

తతశ్చ కరుణాం దృష్ట్వా కరుణారససాగరః ।

నయేన తాం బోధయితుమువాచ కమలాపతిః ॥ ౨౭॥

శ్రీభగవానువాచ ।

తపస్త్యయా కృతం భద్రే మదర్థే భారతే చిరమ్ ।

త్వదర్థే శఙ్ఖచూడశ్చ చకార సుచిరం తపః ॥ ౨౮॥

కృత్వా త్వాం కామినీం సోఽపి విజహార చ తత్క్షణాత్ ।

అధునా దాతుముచితం తవైవ తపసః ఫలమ్ ॥ ౨౯॥

ఇదం శరీరం త్యక్త్వా చ దివ్యదేహం విధాయ చ ।

రామే రమ మయా సార్థం త్వం రమాసదృశీ భవ ॥ 30 ॥

ఇయం తనుర్నదీరూపా గణ్ణకీతి చ విశ్రుతా ।

పూతా సుపుణ్యదా నృణాం పుణ్యే భవతు భారతే ॥ 30 ॥

తవ కేశసమూహశ్చ పుణ్యవృక్షో భవిష్యతి ।

తులసీకేశసమూహతా తులసీతి చ విశ్రుతా ॥ 31 ॥

త్రిషు లోకేషు పుష్పాణాం పత్రాణాం దేవపూజనే ।

ప్రధానరూపా తులసీ భవిష్యతి వరాననే ॥ 33 ॥

స్వర్గే మర్త్యే చ పాతాలే గోలోకే మమ సన్నిధౌ ।

భవ త్వం తులసీ వృక్షవరా పుష్పేషు సుందరీ ॥ 34 ॥

గోలోకే విరజాతీరే రాసే వృన్దావనే వనే ।

భాణ్ణీరే చమృకవనే రమ్యే చన్దనకాననే ॥ 35 ॥

మాధవీకేశకీకున్దమాలికామాలతీవనే ।

వాసస్తైః త్రైవ భవతు పుణ్యస్థానేషు పుణ్యదః ॥ 36 ॥

తులసీతరుమూలేషు పుణ్యదేశేషు పుణ్యదమ్ ।

అధిష్ఠానం చ తీర్థానాం సర్వేషాం చ భవిష్యతి ॥ 37 ॥

తత్రైవ సర్వదేవానాం మమాధిష్ఠానమేవ చ ।

తులసీపత్రపతనప్రాప్తయే చ వరాననే ॥ 38 ॥

స స్నాతః సర్వతీర్థేషు సర్వయజ్ఞేషు దీక్షితః ।

తులసీపత్రతోయేన యోఽభిషేకం సమాచరేత్ ॥ 39 ॥

సుధాఘటసహస్రాణాం యా తుష్టిస్తు భవేద్ధరేః ।

సా చ తుష్టిర్భవేన్నూనం తులసీపత్రదానతః ॥ 40 ॥

గవామయుతదానేన యత్ఫలం తత్ఫలం భవేత్ ।

తులసీపత్రదానేన తత్ఫలం కార్తికే సతి ॥ 41 ॥

తులసీపత్రతోయం చ మృత్యుకాలే చ యో లభేత్ ।

ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో విఘ్నలోకే మహీయతే ॥ 42 ॥

నిత్యం యస్తులసీతోయం భుక్త్యై భక్త్యా చ మానవః ।

లక్షాశ్వమేధజం పుణ్యం సమ్ప్రాప్నోతి స మానవః ॥ 43 ॥

తులసీం స్వకరే కృత్వా ధృత్వా దేహే చ మానవః ।
 ప్రాణాంస్త్యజతి తీర్థేషు విష్ణులోకం స గచ్ఛతి ॥ ౪౪ ॥
 తులసీకాష్ఠనిర్మాణమాలాం గృహ్లాతి యో నరః ।
 పదే పదేఽశ్వమేధస్య లభతే నిశ్చితం ఫలమ్ ॥ ౪౫ ॥
 తులసీం స్వకరే కృత్వా స్వీకారం యో న రక్షతి ।
 స యాతి కాలసూత్రం చ యావచ్ఛస్త్రాదివాకరౌ ॥ ౪౬ ॥
 కరోతి మిథ్యాశపథం తులస్యా యోఽత్ర మానవః ।
 స యాతి కుమ్భిపాకం చ యావద్ద్రాశ్చతుర్దశ ॥ ౪౭ ॥
 తులసీతోయకణికాం మృత్యుకాలే చ యో లభేత్ ।
 రత్నయానం సమారుహ్య వైకుణ్ఠే ప్రాప్యతే ద్రువమ్ ॥ ౪౮ ॥
 పూర్ణిమాయామమాయాం చ ద్వాదశ్యాం రవిసంక్రమే ।
 తైలాభ్యంజం చ కృత్వా చ మధ్యాహ్నే నిశి సన్ధ్యయోః ॥ ౪౯ ॥
 అశౌచేఽశుచికాలే యే రాత్రివాసోఽన్వితా నరాః ।
 తులసీం యే విచిన్వన్తి తే ఛిన్దన్తి హరేః శిరః ॥ ౫౦ ॥
 త్రిరాత్రం తులసీపత్రం శుద్ధం పర్యుషితం సతి ।
 శ్రాద్ధే వ్రతే చ దానే చ ప్రతిష్ఠాయాం సురార్చనే ॥ ౫౧ ॥
 భూగతం తోయపతీతం యద్దత్తం విష్ణవే సతి ।
 శుద్ధం చ తులసీపత్రం జ్వాలనాదన్యకర్మణి ॥ ౫౨ ॥
 వృషాధిష్ఠాత్పదేవీ యా గోలోకే చ నిరామయే ।
 కృష్ణేన సార్ధం నిత్యం చ నిత్యకీడాం కరిష్యసి ॥ ౫౩ ॥
 నద్యధిష్ఠాత్పదేవీ యా భారతే చ సుపుణ్యదా ।
 లవణోదస్య సా పత్నీ మదంశస్య భవిష్యతి ॥ ౫౪ ॥
 త్వం చ స్వయం మహాసాధీష్వి వైకుణ్ఠే మమ సన్నిధౌ ।
 రమాసమా చ రామా చ భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౫౫ ॥
 అహం చ శైలరూపేణ గణ్ఠకీతిరసన్నిధౌ ।
 అధిష్ఠానం కరిష్యామి భారతే తవ శాపతః ॥ ౫౬ ॥
 కోటిసంఖ్యాస్త్ర కీటాస్తీక్షణ్డంష్ట్రావరాయుధైః ।
 తచ్చిలాకుహరే చక్రం కరిష్యన్తి మదీయకమ్ ॥ ౫౭ ॥

ఏకద్వారం చతుశ్చక్రం వనమాలావిభూషితమ్ ।
 నవీననీరదాకారం లక్ష్మీనారాయణాభిధమ్ ॥ ౫౮ ॥
 ఏకద్వారం చతుశ్చక్రం నవీననీరదోపమమ్ ।
 లక్ష్మీజనార్దనో జ్ఞేయో రహితో వనమాలయా ॥ ౫౯ ॥
 ద్వారద్వయే చతుశ్చక్రం గోషుదేన విరాజితమ్ ।
 రఘునాథాభిధం జ్ఞేయం రహితం వనమాలయా ॥ ౬౦ ॥
 అతిక్షుద్రం ద్విచక్రం చ నవీనజలదప్రభమ్ ।
 తద్వామనాభిధం జ్ఞేయం రహితం వనమాలయా ॥ ౬౧ ॥
 అతిక్షుద్రం ద్విచక్రం చ వనమాలావిభూషితమ్ ।
 విజ్ఞేయం శ్రీధరం రూపం శ్రీప్రదం గృహిణా సదా ॥ ౬౨ ॥
 స్థూలం చ వర్తులాకారం రహితం వనమాలయా ।
 ద్విచక్రం సుభటమత్యస్తం జ్ఞేయం దామోదరాభిధమ్ ॥ ౬౩ ॥
 మధ్యమం వర్తులాకారం ద్విచక్రం బాణవిక్షతమ్ ।
 రణరామాభిధం జ్ఞేయం శరతూణసమన్వితమ్ ॥ ౬౪ ॥
 మధ్యమం సప్తచక్రం చ త్రభూషణభూషితమ్ ।
 రాజరాజేశ్వరం జ్ఞేయం రాజసమృత్ప్రదం నృణామ్ ॥ ౬౫ ॥
 ద్విసప్తచక్రం స్థూలం చ నవనీరదసుప్రభమ్ ।
 అనంతాఖ్యం చ విజ్ఞేయం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ॥ ౬౬ ॥
 చక్రాకారం ద్విచక్రం చ సశ్రీకం జలదప్రభమ్ ।
 సగోషుదం మధ్యమం చ విజ్ఞేయం మధుసూదనమ్ ॥ ౬౭ ॥
 సుదర్శనం చైకచక్రం గుప్తచక్రం గదాధరమ్ ।
 ద్విచక్రం హయవక్త్రాభం హయగ్రీవం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౬౮ ॥
 అతీవ విస్తృతాస్యం చ ద్విచక్రం వికటం సతి ।
 నరసింహం సువిజ్ఞేయం సద్యో వైరాగ్యదం నృణామ్ ॥ ౬౯ ॥
 ద్విచక్రం విస్తృతాస్యం చ వనమాలాసమన్వితమ్ ।
 లక్ష్మీనృసింహం విజ్ఞేయం గృహిణాం చ సుఖప్రదమ్ ॥ ౭౦ ॥
 ద్వారదేశే ద్విచక్రం చ సశ్రీకం చ నమం సుభటమ్ ।

వాసుదేవం తు విజ్ఞేయం సర్వకామఫలప్రదమ్ || ౭౧||
 ప్రద్యుమ్నం సూక్ష్మచక్రం చ నవీననీరదప్రభమ్ |
 సుషిరచ్చిద్రబహులం గృహిణా చ సుఖప్రదమ్ || ౭౨||
 దేవ చక్రే వైకలగ్నే చ పృష్ఠం యత్ర తు పుష్కలమ్ |
 సజ్కర్షణం సువిజ్ఞేయం సుఖదం గృహిణాం సదా || ౭౩||
 అనిరుద్ధం తు పీతాభం వర్తులం చాతిశోభనమ్ |
 సుఖప్రదం గృహస్థానాం ప్రవదన్తి మనీషిణః || ౭౪||
 శాలగ్రామశిలా యత్ర తత్ర సన్నిహితో హరిః |
 తత్రైవ లక్ష్మీర్వసతి సర్వతీర్థసమన్వితా || ౭౫||
 యాని కాని చ పాపాని బ్రహ్మహత్యాదికాని చ |
 తాని సర్వాణి నశ్యన్తి శాలగ్రామశిలార్చనాత్ || ౭౬||
 ఛత్రాకారే భవేద్రాజ్యం వర్తులే చ మహాశ్రియః |
 దుఃఖఞ్చ శకటాకారే శూలాగ్రే మరణం ధ్రువమ్ || ౭౭||
 వికృతాస్యే చ దారిద్ర్యం పిఙ్గలే హానిరేవ చ |
 భగ్నచక్రే భవేద్వ్యాధిర్విదీరే మరణం ధ్రువమ్ || ౭౮||
 వ్రతం దానం ప్రతిష్ఠా చ శ్రాద్ధం చ దేవపూజనమ్ |
 శాలగ్రామస్య సాన్నిధ్యాత్ప్రశస్తం తద్భవేదితి || ౭౯||
 స స్నాతః సర్వతీర్థేషు సర్వయజ్ఞేషు దీక్షితః |
 సర్వయజ్ఞేషు తీర్థేషు వ్రతేషు చ తపఃసు చ || ౮౦||
 పాఠే చతుర్థాం వేదానాం తపసాం కరణే సతి |
 తత్పుణ్యం లభతే నూనం శాలగ్రామశిలార్చనాత్ || ౮౧||
 (శాలగ్రామశిలాతోయైర్వ్యో౭భిషేకం సదా చరేత్ |
 సర్వదానేషు యత్పుణ్యం ప్రదక్షిణం భువో యథా ||) ||
 శాలగ్రామశిలాతోయం నిత్యం భుక్తే చ యో నరః |
 సురేపితం ప్రసాదం చ లభతే నాత్ర సంశయః || ౮౨||
 తస్య స్మరణం చ వాఞ్చన్తి తీర్థాని నిఖిలాని చ |
 జీవన్ముక్తో మహాపూతో౭ప్యన్తే యాతి హరేః పదమ్ || ౮౩||

తత్రైవ హరిణా సార్థమసంక్లయం ప్రాకృతం లయమ్ |
 యాస్యత్యేవ హి దాస్యే చ నియుక్తో దాస్యకర్మణి || ౮౪ ||
 యాని కాని చ పాపాని బ్రహ్మహత్యాసమాని చ |
 తం దృష్ట్వా చ పలాయన్తే వైనతేయాదివోరగాః || ౮౫ ||
 తత్పాదరజసా దేవీ సద్యఃపూతా వసున్ధరా |
 పుంసాం లక్షం తత్పితృణాం నిస్తరేత్తస్య జన్మతః || ౮౬ ||
 శాలగ్రామశిలాతోయం మృత్యుకాలే చ యో లభేత్ |
 సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి || ౮౭ ||
 నిర్వాణముక్తిం లభతే కర్మభోగాత్ప్రముచ్యతే |
 విష్ణోః పదే ప్రతీనశ్చ భవిష్యతి న సంశయః || ౮౮ ||
 శాలగ్రామశిలాం ధృత్వా మిథ్యావాక్యం వదేత్తు యః |
 స యాతి కుమ్భిపాకే చ యావద్వై బ్రహ్మణో వయః || ౮౯ ||
 శాలగ్రామశిలాం ధృత్వా స్వీకారం యో న పాలయేత్ |
 స ప్రయాత్యసిపత్రం చ లక్షమన్వన్తరావధి || ౯౦ ||
 తులసీపత్రవిచ్ఛేదం శాలగ్రామే కరోతి యః |
 తస్య జన్మాన్తరే కాన్తే స్త్రీవిచ్ఛేదో భవిష్యతి || ౯౧ ||
 తులసీపత్రవిచ్ఛేదం శఙ్ఖే యో హి కరోతి చ |
 భార్యాహీనో భవేత్సోఽపి రోగీ చ సప్తజన్మసు || ౯౨ ||
 శాలగ్రామం చ తులసీం శఙ్ఖం చైకత్ర ఏవ చ |
 యో రక్షతి మహాజ్ఞానీ స భవేచ్ఛిహారేః ప్రియః || ౯౩ ||
 సకృదేవ హి యో యస్యాం వీర్యాధానం కరోతి చ |
 తద్విచ్ఛేదే తస్య దుఃఖం భవేదేవ పరస్పరమ్ || ౯౪ ||
 త్వం ప్రియా శఙ్ఖచూడస్య చైకమన్వన్తరావధి |
 శఙ్ఖేన సార్థం త్వద్భేదః కేవలం దుఃఖదస్తథా || ౯౫ ||
 ఇత్యుక్త్వా శ్రీహరిస్తాం చ విరరామ చ నారద |
 సా చ దేహం పరిత్యజ్య దివ్యరూపం విధాయ చ || ౯౬ ||
 యథా శ్రీశ్చ తథా సా చాప్సువాస హరివక్షసి |

స జగము తయా సార్థం వైకుంఠం కమలాపతిః ॥ ౯౭॥

లక్ష్మీః సరస్వతీ గణ్ఠా తులసీ చాపి నారద ।
హరేః ప్రియాశ్చతస్రశ్చ బభూవురీశ్వరస్య చ ॥ ౯౮॥

సద్యస్తద్దేహజాతా చ బభూవ గణ్ఠకీ నదీ ।
ఈశ్వరః సోఽపి శైలశ్చ తత్తీరే పుణ్యదో నృణామ్ ॥ ౯౯॥

కుర్వన్తి తత్ర కీటాశ్చ శిలాం బహువిధాం మునే ।
జలే పతన్తి యా యాశ్చ ఫలదాస్తాశ్చ నిశ్చితమ్ ॥ ౧౦౦॥

స్థలస్థాః పిఙ్గలా జ్ఞేయాశ్చోపతాపాద్రవేరితి ।
ఇత్యేవం కథితం సర్వం కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౧౦౧॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే తులసీమాహాత్యేన
సహ శాలగ్రామమహత్త్వవర్ణనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౪॥

౯.౨౫ పంచవింశోఽధ్యాయః । తులసీపూజావిధివర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

తులసీ చ యదా పూజ్యా కృతా నారాయణప్రియా ।
అస్యాః పూజావిధానం చ స్తోత్రం చ వద సామృతమ్ ॥ ౧॥

కేన పూజా కృతా కేన స్తుతా ప్రథమతో మునే ।
తత్ర పూజ్యా సా బభూవ కేన వా వద మామహో ॥ ౨॥

సూత ఉవాచ ।

నారదస్య వచః శ్రుత్వా ప్రహస్య మునిపుంజవః ।
కథాం కథితుమారేభే పుణ్యాం పాపహరాం పరామ్ ॥ ౩॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

హరిః సమ్పూజ్య తులసీం రేమే చ రమయా సహ ।
రమానమానసౌభాగ్యాం చకార గౌరవేణ చ ॥ ౪॥

సేహే చ లక్ష్మీర్గణ్ఠా చ తస్యాశ్చ నవసక్తమమ్ ।
సౌభాగ్యగౌరవం కోపాత్తే న సేహే సరస్వతీ ॥ ౫॥

సా తాం జఘాన కలహే మానిసీ హరిసన్నిధౌ ।

వ్రీడయా చాపమానేన సాన్తర్ధానం చకార హా || ౬ ||

సర్వసిద్ధేశ్వరీ దేవీ జ్ఞానినాం సిద్ధియోగినీ |

జగామాదర్శనం కోపాత్సర్వత్ర చ హరేరహో || ౭ ||

హరిర్న దృష్ట్వా తులసీం బోధయిత్వా సరస్వతీమ్ |

తదనుజ్ఞాం గహీత్వా చ జగామ తులసీవనమ్ || ౮ ||

తత్ర గత్వా చ సుస్నాతో హరిః స తులసీం సతీమ్ |

పూజయామాస తాం ధ్యాత్వా స్తోత్రం భక్త్యా చకార హా || ౯ ||

లక్ష్మీమాయాకామవాణీబీజపూర్వం దశాక్షరమ్ |

వృన్ధావసీతి జేఽన్తం చ వహ్నిజాయాన్తమేవ చ || ౧౦ ||

అనేన కల్పతరుణా మస్త్రరాజేన నారద |

పూజయేద్యో విధానేన సర్వసిద్ధిం లభేద్ ధ్రువమ్ || ౧౧ ||

ఘృతదీపేన ధూపేన సిన్ధూరచననేన చ |

నైవేద్యేన చ పుష్పేణ చోపచారేణ నారద || ౧౨ ||

హరిస్తోత్రేణ తుష్టా సా చావిర్భూతా మహీరుహాత్ |

ప్రసన్నా చరణామ్నోజే జగామ శరణం శుభా || ౧౩ ||

వరం తస్యై దదౌ విష్ణుః సర్వపూజ్యా భవేరితి |

అహం త్వాం ధారయిష్యామి సురూపాం మూర్ధ్ని వక్షసి || ౧౪ ||

సర్వే త్వాం ధారయిష్యన్తి స్వమూర్ధ్ని చ సురాదయః |

ఇత్యుక్త్వా తాం గృహీత్వా చ ప్రయయా స్వాలయం విభుః || ౧౫ ||

నారద ఉవాచ |

కిం ధ్యానం స్తవనం కిం వా కిం వా పూజావిధానకమ్ |

తులస్యాశ్చ మహాభాగ తస్మై వ్యాఖ్యాతుమర్హసి || ౧౬ ||

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |

అన్తర్హితాయాం తస్యాం చ హరిర్వృన్ధావనే తదా |

తస్యాశ్చక్రే స్తుతిం గత్వా తులసీం విరహాతురః || ౧౭ ||

శ్రీభగవానువాచ |

వృన్ధరూపాశ్చ వృక్షాశ్చ యదైకత్ర భవన్తి చ |

విదుర్బుధాస్తేన వృన్ధాం మత్ప్రియాం తాం భజామ్యహమ్ || ౧౮ ||

పురా బభూవ యా దేవీ త్వాదౌ వృన్దావనే వనే ।
 తేన వృన్దావనీ ఖ్యాతా సౌభాగ్యా తాం భజామ్యహమ్ ॥ ౧౯॥
 అసంఖ్యేషు చ విశ్వేషు పూజితా యా నిరస్తరమ్ ।
 తేన విశ్వపూజితాఽఽఖ్యాం పూజితాం చ భజామ్యహమ్ ॥ ౨౦॥
 అసంఖ్యాని చ విశ్వాని పవిత్రాణి త్వయా సదా ।
 తాం విశ్వపావనీం దేవీం విరహేణ స్మరామ్యహమ్ ॥ ౨౧॥
 దేవా న తుష్టాః పుష్పాణాం సమూహేన యయా వినా ।
 తాం పుష్పసారాం శుద్ధాం చ ద్రష్టుమిచ్ఛామి శోకతః ॥ ౨౨॥
 విశ్వే యత్ప్రాప్తిమాత్రేణ భక్తానన్తో భవేద్ ద్రువమ్ ।
 నన్దినీ తేన విఖ్యాతా సా ప్రీతా భవతాదిహ ॥ ౨౩॥
 యస్యా దేవ్యాస్తులా నాస్తి విశ్వేషు నిఖిలేషు చ ।
 తులనీ తేన విఖ్యాతా తాం యామి శరణం ప్రియామ్ ॥ ౨౪॥
 కృష్ణజీవనరూపా సా శశ్వత్ప్రియతమా సతీ ।
 తేన కృష్ణజీవనీ సా సా మే రక్షతు జీవనమ్ ॥ ౨౫॥
 ఇత్యేవం స్తవనం కృత్వా తస్థౌ తత్ర రమాపతిః ।
 దదర్శ తులనీం సాక్షాత్పాదపద్మనతాం సతీమ్ ॥ ౨౬॥
 రుదతీమవమానేన మానినీం మానపూజితామ్ ।
 ప్రియాం దృష్ట్వా ప్రియః శీఘ్రం వాసయామాస వక్షసి ॥ ౨౭॥
 భారత్యాజ్ఞాం గహీత్వా చ స్వాలయం చ యయౌ హరిః ।
 భారత్యా సహ తత్ప్రితిం కారయామాస సత్వరమ్ ॥ ౨౮॥
 వరం విష్ణుర్దదౌ తస్యై సర్వపూజ్యా భవేరితి ।
 శిరోధార్యా చ సర్వేషాం వన్ద్యా మాన్యా మమేతి చ ॥ ౨౯॥
 విష్ణోర్వరేణ సా దేవీ పరితుష్టా బభూవ చ ।
 సరస్వతీ తామాకృష్య వాసయామాస సన్నిధౌ ॥ ౩౦॥
 లక్ష్మీర్లక్ష్మీ సస్మితా చ తాం సమాకృష్య నారద ।
 గృహం ప్రవేశయామాస వినయేన సతీం తదా ॥ ౩౧॥
 వృన్దా వృన్దావనీ విశ్వపూజితా విశ్వపావనీ ।
 పుష్పసారా నన్దినీ చ తులనీ కృష్ణజీవనీ ॥ ౩౨॥

ఏతన్నామాష్టకజ్ఞైవ స్తోత్రం నామార్థసంయుతమ్ ।
 యః పఠేత్తాం చ సమూజ్య సోఽశ్వమేధఫలం లభేత్ ॥ 33॥
 కార్తిక్యాం పూర్ణిమాయాం చ తులస్యా జన్మ మజ్గలమ్ ।
 తత్ర తస్యాశ్చ పూజా చ విహితా హరిణా పురా ॥ 34॥
 తస్యాం యః పూజయేత్తాం చ భక్త్యా వై విశ్వపావనీమ్ ।
 సర్వపాపాద్వినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి ॥ 35॥
 కార్తికే తులసీపత్రం యో దదాతి చ విష్ణువే ।
 గవామయుతదానస్య ఫలం ప్రాప్నోతి నిశ్చితమ్ ॥ 36॥
 అప్రత్యో లభతే పుత్రం ప్రియాహీనో లభేత్ప్రియామ్ ।
 బంధహీనో లభేద్ బన్ధూన్ స్తోత్రశ్రవణమాత్రతః ॥ 37॥
 రోగీ ప్రముచ్యతే రోగాద్ బద్ధో ముచ్యేత బన్ధనాత్ ।
 భయాన్ముచ్యేత భీతస్తు పాపాన్ముచ్యేత పాతకీ ॥ 38॥
 ఇత్యేవం కథితం స్తోత్రం ధ్యానం పూజావిధిం శృణు ।
 త్వమేవ వేదే జానాసి కణ్వశాఖోక్తమేవ చ ॥ 39॥
 తద్వృషే పూజయేత్తాం చ భక్త్యా చావాహనం వినా ।
 తాం ధ్యాత్వా చోపచారేణ ధ్యానం పాతకనాశనమ్ ॥ 40॥
 తులసీం పుష్పసారాం చ సతీం పూతాం మనోహరామ్ ।
 కృతపాపేధ్యదాహాయ జ్వలదగ్నిశిఖోపమామ్ ॥ 41॥
 పుష్పేషు తులనా యస్యా నాస్తి వేదేషు భాషితమ్ ।
 పవిత్రరూపా సర్వాసు తులసీ సా చ కీర్తితా ॥ 42॥
 శిరోధార్యా చ సర్వేషామీప్పితా విశ్వపావనీ ।
 జీవన్ముక్తాం ముక్తిదాం చ భజే తాం హరిభక్తిదామ్ ॥ 43॥
 ఇతి ధ్యాత్వా చ సమూజ్య స్తుత్వా చ ప్రణమేత్సుధీః ।
 ఉక్తం తులస్యపాఖ్యానం కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ 44॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే
 తులసీపూజావిధివర్ణనం నామ పంచవిశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౫॥

౯.౨౬ షడ్వింశోఽధ్యాయః । సావిత్రిపూజావిధికథనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

తులస్యపాఖ్యానమిదం శ్రుతం చాతిసుధోపమమ్ ।
తతః సావిత్రిపాఖ్యానం తన్నే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౧॥

పురా కేన సముద్భూతా సా శ్రుతా చ శ్రుతేః ప్రసూః ।
కేన వా పూజితా లోకే ప్రథమే కైశ్చ వా పరే ॥ ౨॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

బ్రహ్మణా వేదజననీ ప్రథమే పూజితా మునే ।
ద్వితీయే చ వేదగణైస్తత్ప్రశ్నాద్విదుషాం గణైః ॥ ౩॥

తదా చాశ్వపతిర్భూపః పూజయామాస భారతే ।
తత్ప్రశ్నాత్పూజయామాసుర్వర్ణాశ్చత్వార ఏవ చ ॥ ౪॥

నారద ఉవాచ ।

కో వా సోఽశ్వపతిర్బ్రహ్మన్ కేన వా తేన పూజితా ।
సర్వపూజ్యా చ సా దేవీ ప్రథమే కైశ్చ వా పరే ॥ ౫॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

మద్రదేశే మహారాజో బభూవాశ్వపతిర్మునే ।
వైరిణాం బలహర్తా చ మిత్రాణాం దుఃఖనాశనః ॥ ౬॥

ఆసీత్తస్య మహారాజ్ఞీ మహిషీ ధర్మచారిణీ ।
మాలతీతి సమాఖ్యాతా యథా లక్ష్మీర్గదాభృతః ॥ ౭॥

సా చ రాజ్ఞీ చ వన్ధ్యా చ వసిష్ఠస్యోపదేశతః ।
చకారారాధనం భక్త్యా సావిత్రిశ్చైవ నారద ॥ ౮॥

ప్రత్యాదేశం న సా ప్రాప్తా మహిషీ న దదర్శ తామ్ ।
గృహం జగమ దుఃఖార్తా హృదయేన విదూయతా ॥ ౯॥

రాజా తాం దుఃఖితాం దృష్ట్వా బోధయిత్వా నయేన వై ।
సావిత్రిస్తవనే భక్త్యా జగమ పుష్కరం తదా ॥ ౧౦॥

తపశ్చకార తత్రైవ సంయతః శతవత్సరమ్ ।

న దదర్శ చ సావిత్త్యా ప్రత్యాదేశో బభూవ చ || ౧౧||
 శుశ్రావాకాశవాణీం చ నృపేన్ద్రశ్చాశరీరిణీమ్ |
 గాయత్త్యా దశలక్షం చ జపం త్వం కురు నారద || ౧౨||
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర ఆజగామ పరాశరః |
 ప్రణామ తతస్తం చ మునిర్పూపమువాచ చ || ౧౩||
 మునిరువాచ |
 సకృజ్జపశ్చ గాయత్త్యాః పాపం దినభవం హరేత్ |
 దశవారం జపేనైవ నశ్యేత్పాపం దివానిశమ్ || ౧౪||
 శతవారం జపత్సైవ పాపం మాసార్జితం హరేత్ |
 సహస్రధా జపత్సైవ కల్మషం వత్సరార్జితమ్ || ౧౫||
 లక్షో జన్మకృతం పాపం దశలక్షోఽన్యజన్మజమ్ |
 సర్వజన్మకృతం పాపం శతలక్షాద్వింశత్యతి || ౧౬||
 కరోతి ముక్తిం విప్రాణాం జపో దశగుణస్తతః |
 కరం సర్పఫణాకారం కృత్వా తద్దన్ధముద్రితమ్ || ౧౭||
 ఆనమ్రమూర్ధమచలం ప్రజపేత్ప్రాజ్మఖో ద్విజః |
 అనామికామధ్యదేశాదధోఽవామక్రమేణ చ || ౧౮||
 తద్దనీమూలపర్యంతం జపస్యైవం క్రమః కరే |
 శ్వేతపక్కజబీజానాం స్ఫటికానాం చ సంస్కృతామ్ || ౧౯||
 కృత్వా వై మాలికాం రాజన్ జపేత్తిరే సురాలయే |
 సంస్థాప్య మాలామశ్వత్థపత్రే పద్మే చ సంయతః || ౨౦||
 కృత్వా గోరోచనాక్తాం చ గాయత్త్యా స్నాపయేత్సుధీః |
 గాయత్రీశతకం తస్యాం జపేచ్చ విధిపూర్వకమ్ || ౨౧||
 అథవా పఞ్చగవ్యేన స్నాత్వా మాలాం సుసంస్కృతామ్ |
 అథ గజ్గోదకేనైవ స్నాత్వా వాతిసుసంస్కృతామ్ || ౨౨||
 ఏవం క్రమేణ రాజర్షే దశలక్షం జపం కురు |
 సాక్షాద్ధృక్యసి సావిత్రిం త్రిజన్మపాతకక్షయాత్ || ౨౩||
 నిత్యం సన్ధ్యాం చ హే రాజన్ కరిష్యసి దినే దినే |

మధ్యాహ్నో చాపి సాయాహ్నో ప్రాతరేవ శుచిః సదా ॥ ౨౪ ॥

సన్ధ్యాహీనోఽశుచిర్నిత్యమనర్హః సర్వకర్మసు ।
యదహ్నో కురుతే కర్మ న తస్య ఫలభాగ్భవేత్ ॥ ౨౫ ॥

నోపతిష్ఠతి యః పూర్వాం నోపాస్తే యస్తు పశ్చిమామ్ ।
స శూద్రవదప్రహిష్కార్యః సర్వస్మాద్ ద్విజకర్మణః ॥ ౨౬ ॥

యావజ్జీవనపర్యంతం త్రిసన్ధ్యాం యః కరోతి చ ।
స చ సూర్యసమో విప్రస్తేజసా తపసా సదా ॥ ౨౭ ॥

తత్పాదపద్మరజసా సద్యఃపూతా వసుస్థరా ।
జీవన్ముక్తః స తేజస్వీ సన్ధ్యాపూతో హి యో ద్విజః ॥ ౨౮ ॥

తీర్థాని చ పవిత్రాణి తస్య సంస్పర్శమాత్రతః ।
తతః పాపాని యాన్వేష వైనతేయాదివోరగాః ॥ ౨౯ ॥

న గృహ్లాన్తి సురాః పూజాం పితరః పిణ్డతర్పణమ్ ।
స్వేచ్ఛయా చ ద్విజాతేశ్చ త్రిసన్ధ్యారహితస్య చ ॥ ౩౦ ॥

మూలప్రకృత్యభక్తో యస్తస్మస్తస్యాప్యనర్చకః ।
తదుత్సవవిహీనశ్చ విషహీనో యథోరగః ॥ ౩౧ ॥

విష్ణుమస్త్రవిహీనశ్చ త్రిసన్ధ్యారహితో ద్విజః ।
ఏకాదశీవిహీనశ్చ విషహీనో యథోరగః ॥ ౩౨ ॥

హరేరనైవేద్యభోజీ ధావకో వృషవాహకః ।
శూద్రాన్నభోజీ యో విప్రో విషహీనో యథోరగః ॥ ౩౩ ॥

శూద్రాణాం శవదాహీ యః స విప్రో వృషలీపతిః ।
శూద్రాణాం సూపకారశ్చ విషహీనో యథోరగః ॥ ౩౪ ॥

శూద్రాణాం చ ప్రతిగ్రాహీ శూద్రయాజీ చ యో ద్విజః ।
మసిజీవీ ఆసిజీవీ విషహీనో యథోరగః ॥ ౩౫ ॥

యః కన్యావిక్రయా విప్రో యో హరేర్నామవిక్రయా ।
యో విప్రోఽవీరాన్నభోజీ ఋతుస్నాతాన్నభోజకః ॥ ౩౬ ॥

భగజీవీ బార్హషికో విషహీనో యథోరగః ।
యో విద్యావికయా విప్రో విషహీనో యథోరగః ॥ ౩౭ ॥

సూర్యోదయే స్వపేద్యో హి మతస్యభోజీ చ యో ద్విజః ।
శివాపూజాదిరహితో విషహీనో యథోరగః ॥ ౩౮॥

ఇత్యుక్త్వా చ మునిశ్రేష్ఠః సర్వపూజావిధిక్రమమ్ ।
తమువాచ చ సావిత్త్యా ధ్యానాదికమభీప్సితమ్ ॥ ౩౯॥

దత్త్వా సర్వం నృపేన్ద్రాయ యయౌ చ స్వాశ్రమే మునే ।
రాజా సమ్పూజ్య సావిత్రీం దదర్శ వరమాప చ ॥ ౪౦॥

నారద ఉవాచ ।

కిం వా ధ్యానం చ సావిత్త్యాః కిం వా పూజావిధానకమ్ ।
స్తోత్రం మన్త్రం చ కిం దత్త్వా ప్రయయౌ స పరాశరః ॥ ౪౧॥

నృపః కేన విధానేన సమ్పూజ్య శ్రుతిమాతరమ్ ।
వరం చ కం వా సమ్ప్రప సమ్పూజ్య తు విధానతః ॥ ౪౨॥

తత్సర్వం శ్రోతుమిచ్ఛామి సావిత్త్యాః పరమం మహత్ ।
రహస్యాతిరహస్యం చ శ్రుతిసిద్ధం సమాసతః ॥ ౪౩॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

జ్యేష్ఠకృష్ణత్రయోదశ్యాం శుద్ధకాలే చ యత్నతః ।
వ్రతమేవ చతుర్దశ్యాం వ్రతీ భక్త్యా సమాచరేత్ ॥ ౪౪॥

వ్రతం చతుర్దశ్యాం చ ద్విసప్తఫలనంయుతమ్ ।
దత్త్వా ద్విసప్తనైవేద్యం పుష్పధూపాదికం చరేత్ ॥ ౪౫॥

వస్త్రం యజ్ఞోపవీతం చ భోజనం విధిపూర్వకమ్ ।
సంస్థాప్య మఙ్గలఘటం ఫలశాఖాసమన్వితమ్ ॥ ౪౬॥

గణేశం చ దినేశం చ వహ్నిం విష్ణుం శివం శివామ్ ।
సమ్పూజ్య పూజయేదిష్టం ఘటే ఆవాహితే ద్విజః ॥ ౪౭॥

శృణు ధ్యానం చ సావిత్త్యాశ్చోక్తం మాధ్యన్దినే చ యత్ ।
స్తోత్రం పూజావిధానం చ మన్త్రం చ సర్వకామదమ్ ॥ ౪౮॥

తప్తకాఞ్చనవర్ణాభాం జ్వలన్తీం బ్రహ్మతేజసా ।
గ్రీష్మమధ్యాహ్నమార్తణ్ణసహస్రసమ్మితప్రభామ్ ॥ ౪౯॥

ఈషడ్ధాస్యప్రసన్నాస్యాం రత్నభూషణభూషితామ్ ।
వహ్నిశుద్ధాంశుకాధానాం భక్తానుగ్రహవిగ్రహామ్ ॥ ౫౦॥

సుఖదాం ముక్తిదాం శాంతాం కాంతాం చ జగతాం విధేః |
 సర్వసమ్మత్స్వరూపాం చ ప్రదాత్రీం సర్వసమ్పదామ్ || ౫౧||
 వేదాధిష్ఠాత్పదేవీం చ వేదశాస్త్రస్వరూపిణీమ్ |
 వేదబీజస్వరూపాం చ భజే తాం వేదమాతరమ్ || ౫౨||
 ధ్యాత్వా ధ్యానేన వైవేద్యం దత్త్వా పాణిం స్వమూర్ధని |
 పునర్ధ్యాత్వా ఘటే భక్త్యా దేవీమావాహయేద్ వ్రతీ || ౫౩||
 దత్త్వా షోడశోపచారం వేదోక్తం మస్త్రపూర్వకమ్ |
 సమ్పూజ్య స్తుత్వా ప్రణమేద్దేవదేవీం విధానతః || ౫౪||
 ఆసనం పాద్యమర్ఘ్యం చ స్నానీయం చానులేపనమ్ |
 ధూపం దీపం చ వైవేద్యం తామ్బూలం శీతలం జలమ్ || ౫౫||
 వసనం భూషణం మాల్యం గన్ధమాచమనీయకమ్ |
 మనోహరం సుతల్పం చ దేయాన్యేతాని షోడశ || ౫౬||
 దారుసారవికారం చ హేమాదినిర్మితం చ వా |
 దేవాధారం పుణ్యదం చ మయా తుభ్యం నివేదితమ్ || ౫౭||
 తీర్థోదకం చ పాద్యం చ పుణ్యదం ప్రీతిదం మహత్ |
 పూజాఙ్గభూతం శుద్ధం చ మయా తుభ్యం నివేదితమ్ || ౫౮||
 పవిత్రరూపమర్ఘ్యం చ దూర్వాపుష్పదలాన్వితమ్ |
 పుణ్యదం శక్ఠితోయాక్తం మయా తుభ్యం నివేదితమ్ || ౫౯||
 సుగన్ధం గన్ధతోయం చ స్నేహం సౌగన్ధకారకమ్ |
 మయా నివేదితం భక్త్యా స్నానీయం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౬౦||
 గన్ధద్రవ్యోద్భవం పుణ్యం ప్రీతిదం దివ్యగన్ధదమ్ |
 మయా నివేదితం భక్త్యా గన్ధతోయం తవామ్బికే || ౬౧||
 సర్వమజ్గలరూపం చ సర్వం చ మజ్గలప్రదమ్ |
 పుణ్యదం చ సుధూపం తం గృహాణ పరమేశ్వరి || ౬౨||
 సుగన్ధయుక్తం సుఖదం మయా తుభ్యం నివేదితమ్ |
 జగతాం దర్శనార్థాయ ప్రదీపం దీప్తికారకమ్ || ౬౩||
 అన్ధకారధ్వంసబీజం మయా తుభ్యం నివేదితమ్ |

తుష్టిదం పుష్టిదం చైవ ప్రీతిదం క్షుద్వినాశనమ్ ॥ ౬౪ ॥

పుణ్యదం స్వాదురూపం చ వైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ ।
తామ్బూలప్రవరం రమ్యం కర్పూరాదిసువాసితమ్ ॥ ౬౫ ॥

తుష్టిదం పుష్టిదం చైవ మయా తుభ్యం నివేదితమ్ ।
సుశీతలం వారి శీతం పిపాసానాశకారణమ్ ॥ ౬౬ ॥

జగతాం జీవనరూపం చ జీవనం ప్రతిగృహ్యతామ్ ।
దేహశోభాస్వరూపం చ సభాశోభావివర్ధనమ్ ॥ ౬౭ ॥

కార్పాసజం చ కృమిజం వసనం ప్రతిగృహ్యతామ్ ।
కాఞ్చనాదివినిర్మాణం శ్రీకరం శ్రీయుతం సదా ॥ ౬౮ ॥

సుఖదం పుణ్యదం రత్నభూషణం ప్రతిగృహ్యతామ్ ।
నానావృక్షనముద్భూతం నానారూపనమన్వితమ్ ॥ ౬౯ ॥

ఫలస్వరూపం ఫలదం ఫలం చ ప్రతిగృహ్యతామ్ ।
సర్వమజ్జలరూపం చ సర్వమజ్జలమజ్జలమ్ ॥ ౭౦ ॥

నానాపుష్పవినిర్మాణం బహుశోభాసమన్వితమ్ ।
ప్రీతిదం పుణ్యదం చైవ మాల్యం చ ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౭౧ ॥

పుణ్యదం చ సుగంధాఢ్యం గంధం చ దేవి గృహ్యతామ్ ।
సిందూరం చ వరం రమ్యం భాలశోభావివర్ధనమ్ ॥ ౭౨ ॥

భూషణానాం చ ప్రవరం సిందూరం ప్రతిగృహ్యతామ్ ।
విశుద్ధం గ్రన్థినయుక్తం పుణ్యసూత్రవినిర్మితమ్ ॥ ౭౩ ॥

పవిత్రం వేదమస్త్రేణ యజ్ఞసూత్రం చ గృహ్యతామ్ ।
ద్రవ్యాణ్యేతాని మూలేన దత్త్వా స్తోత్రం పఠేత్సుధీః ॥ ౭౪ ॥

తతో విప్రాయ భక్త్యా చ వ్రతీ దద్యాచ్చ దక్షిణామ్ ।
సావిత్రితి చతుర్థ్యంతం వహ్నిజాయాస్తమేవ చ ॥ ౭౫ ॥

లక్ష్మీమాయాకామపూర్వం మస్త్రమష్టాక్షరం విదుః ।
మాధ్యన్ధినోక్తం స్తోత్రం చ సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౭౬ ॥

విప్రజీవనరూపం చ నిబోధ కథయామి తే ।
కృష్ణేన దత్త్వాం సావిత్రీం గోలోకే బ్రహ్మణే పురా ॥ ౭౭ ॥

నాయాతి సా తేన సార్థం బ్రహ్మలోకే చ నారద ।
 బ్రహ్మ కృష్ణాంజుయా భక్త్యా తుష్టావ వేదమాతరమ్ ॥ ౭౮ ॥
 తదా సా పరితుష్టా చ బ్రహ్మీణం చకమే పతిమ్ ।
 బ్రహ్మోవావ
 సచ్చిదానందరూపే త్వం మూలప్రకృతిరూపిణి ॥ ౭౯ ॥
 హిరణ్యగర్భరూపే త్వం ప్రసన్నా భవ సుందరి ।
 తేజఃస్వరూపే పరమే పరమానందరూపిణి ॥ ౮౦ ॥
 ద్విజాతీనాం జాతిరూపే ప్రసన్నా భవ సుందరి ।
 నిత్యే నిత్యప్రియే దేవి నిత్యానందస్వరూపిణి ॥ ౮౧ ॥
 సర్వమజ్గలరూపే చ ప్రసన్నా భవ సుందరి ।
 సర్వస్వరూపే విప్రాణాం మస్త్రసారే పరాత్పరే ॥ ౮౨ ॥
 సుఖదే మోక్షదే దేవి ప్రసన్నా భవ సుందరి ।
 విప్రపాపేభ్యదాహాయ జ్వలదగ్నిశిఖోపమే ॥ ౮౩ ॥
 బహ్మతేజఃప్రదే దేవి ప్రసన్నా భవ సుందరి ।
 కాయేన మనసా వాచా యత్పాపం కురుతే నరః ॥ ౮౪ ॥
 తత్త్వత్స్మరణమాత్రేణ భస్మీభూతం భవిష్యతి ।
 ఇత్యుక్త్వా జగతాం ధాతా తస్థా తత్రైవ సంసది ॥ ౮౫ ॥
 సావిత్రీ బ్రహ్మణా సార్థం బ్రహ్మలోకం జగామ సా ।
 అనేన స్తవరాజేన సంస్తాయాశ్వపతిర్నృపః ॥ ౮౬ ॥
 దదర్శ తాం చ సావిత్రీం వరం ప్రాప మనోగతమ్ ।
 స్తవరాజమిమం పుణ్యం సన్ధ్యాం కృత్వా చ యః పఠేత్ ॥
 పాఠే చతుర్థాం వేదానాం యత్ఫలం లభతే చ తత్ ॥ ౮౭ ॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే
 సావిత్రీపూజావిధికథనం నామ షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౬ ॥

౯.౨౭ సప్తవింశోఽధ్యాయః । సావిత్త్యుపాఖ్యానే యమసావిత్తీసంవాదవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ

స్తుత్వానేన సోఽశ్వపతిః సమూజ్య విధిపూర్వకమ్ ।

దదర్శ తత్ర తాం దేవీం సహస్రార్కసమప్రభామ్ ॥ ౧॥

ఉవాచ సా చ రాజానం ప్రసన్నా సస్మితా సతీ ।

యథా మాతా స్వపుత్రం చ ద్యోతయన్తీ దిశస్త్విషా ॥ ౨॥

సావిత్త్యువాచ ।

జానామ్యహం మహారాజ యత్తే మనసి వాఞ్చితమ్ ।

వాఞ్చితం తవ పత్న్యాశ్చ సర్వం దాస్యామి నిశ్చితమ్ ॥ ౩॥

సాధ్వీ కన్యాభిలాషం చ కరోతి తవ కామినీ ।

త్వం ప్రార్థయసి పుత్రం చ భవిష్యతి క్రమేణ చ ॥ ౪॥

ఇత్యుక్త్వా సా తదా దేవీ బ్రహ్మలోకం జగామ హా ।

రాజా జగామ స్వగృహం తత్కన్యాఽఽదౌ బభూవ హా ॥ ౫॥

ఆరాధనాచ్చ సావిత్త్యా బభూవ కమలా పరా ।

సావిత్రీతి చ తన్నామ చకారాశ్వపతిర్నృపః ॥ ౬॥

కాలేన సా వర్ధమానా బభూవ చ దినే దినే ।

రూపయౌవనసమ్పన్నా శుక్లే చన్ద్రకలా యథా ॥ ౭॥

సా వరం వరయామాస ద్యుమత్యేనాత్మజం తదా ।

సత్యవన్తం సత్యశీలం నానాగుణసమన్వితమ్ ॥ ౮॥

రాజా తస్మై దదౌ తాం చ రత్నభూషణభూషితామ్ ।

సోఽపి సార్థం కౌతుకేన తాం గృహీత్వా గృహం యయౌ ॥ ౯॥

స చ సంవత్సరేఽతీతే సత్యవాన్ సత్యవిక్రమః ।

జగామ ఫలకాష్ఠార్థం ప్రహర్షం పితురాజ్ఞయా ॥ ౧౦॥

జగామ సాధ్వీ తత్పశ్చాత్సావిత్తీ దైవయోగతః ।

నిపత్య వృక్షాద్దేవేన ప్రాణాన్స్తత్యాజ సత్యవాన్ ॥ ౧౧॥

యమస్తం పురుషం దృష్ట్వా బద్ధాఙ్గుష్ఠసమం మునే ।

గృహీత్వా గమనం చక్రే తత్పశ్చాత్ప్రయయౌ సతీ ॥ ౧౨॥

పశ్చాత్తాం సుదతీం దృష్ట్వా యమః సంయమనీపతిః ।

ఉవాచ మధురం సాధీయం సాధూనాం ప్రవరో మహాన్ || ౧౩||

ధర్మరాజ ఉవాచ |

అహో క్వ యాసి సావిత్రి గృహీత్వా మానుషీం తనుమ్ |

యది యాస్యసి కాన్తేన సార్థం దేహం తదా త్యజ || ౧౪||

గన్తుం మర్త్యో న శక్నోతి గృహీత్వా పాశ్చాచ్ఛాతికమ్ |

దేహం చ మమ లోకం చ నశ్వరం నశ్వరః సదా || ౧౫||

భర్తుస్తే పూర్ణకాలో వై బభూవ భారతే సతి |

స్వకర్మఫలభోగార్థం సత్యవాన్ యాతి మద్గృహమ్ || ౧౬||

కర్మణా జాయతే జన్తుః కర్మణైవ ప్రలీయతే |

సుఖం దుఃఖం భయం శోకః కర్మణైవ ప్రణీయతే || ౧౭||

కర్మణేన్ద్రో భవేజ్జీవో బ్రహ్మపుత్రః స్వకర్మణా |

స్వకర్మణా హరేర్దాసో జన్మాదిరహితో భవేత్ || ౧౮||

స్వకర్మణా సర్వసిద్ధిమమరత్వం లభేద్ ధ్రువమ్ |

లభేత్స్వకర్మణా విష్ణోః సాలోక్యాదిచతుష్టయమ్ || ౧౯||

సురత్వం చ మనుత్వం చ రాజేన్ద్రత్వం లభేన్నరః |

కర్మణా చ శివత్వం చ గణేశత్వం తథైవ చ || ౨౦||

కర్మణా చ మునీన్ద్రత్వం తపస్విత్వం స్వకర్మణా |

స్వకర్మణా క్షత్రియత్వం వైశ్యత్వం చ స్వకర్మణా || ౨౧||

కర్మణైవ చ మ్లేచ్ఛత్వం లభతే నాత్ర సంశయః |

స్వకర్మణా జగ్గమత్వం శైలత్వం చ స్వకర్మణా || ౨౨||

కర్మణా రాక్షసత్వం చ కిన్నరత్వం స్వకర్మణా |

కర్మణైవాధిపత్యం చ వృక్షత్వం చ స్వకర్మణా || ౨౩||

కర్మణైవ పశుత్వం చ వనజీవీ స్వకర్మణా |

కర్మణా క్షుద్రజన్తుత్వం కృమిత్వం చ స్వకర్మణా || ౨౪||

దైతీయత్వం దానవత్వమసురత్వం స్వకర్మణా |

ఇత్యేతదుక్త్వా సావిత్రిం విరరామ స వై యమః || ౨౫||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే సావిత్రుపాఖ్యానే

యమసావిత్రిసంవాదవర్ణనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౭॥

౯.౨౮ అష్టావింశోఽధ్యాయః । సావిత్త్యుపాఖ్యానే
యమసావిత్రిసంవాదవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

యమస్య వచనం శ్రుత్వా సావిత్రి చ పతివ్రతా ।

తుష్టావ పరయా భక్త్యా తమువాచ మనస్వినీ ॥ ౧॥

సావిత్త్యువాచ ।

కిం కర్మ తద్భవేత్కేన కో వా తద్ధేతురేవ చ ।

కో వా దేహీ చ దేహాః కః కో వాత్ర కర్మకారకః ॥ ౨॥

కిం వా జ్ఞానం చ బుద్ధిః కా కో వా ప్రాణః శరీరిణామ్ ।

కాన్ద్రియాణి కిం తేషాం లక్షణం దేవతాశ్చ కాః ॥ ౩॥

భోక్తా భోజయితా కో వా కో వా భోగశ్చ నిష్కృతిః ।

కో జీవః పరమాత్మా కస్తన్మే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౪॥

ధర్మ ఉవాచ ।

వేదప్రణిహితో ధర్మః కర్మ యన్మజ్గలం పరమ్ ।

అవైదికం తు యత్కర్మ తదేవాశుభమేవ చ ॥ ౫॥

అహైతుకీ దేవసేవా సజ్కల్పరహితా సతీ ।

కర్మనిర్మూలరూపా చ సా ఏవ పరభక్తిదా ॥ ౬॥

కో వా కర్మఫలం భుక్త్యై కో వా నిర్లిప్త ఏవ చ ।

బ్రహ్మభక్తో యో నరశ్చ స చ ముక్తః శ్రుతః శ్రుతో ॥ ౭॥

జన్మమృత్యుజరావ్యాధిశోకభీతివివర్జితః ।

భక్తిశ్చ ద్వివిధా సాధ్వీ శ్రుత్యుక్తా సర్వసమ్మతా ॥ ౮॥

నిర్వాణపదదాత్రీ చ హరిరూపప్రదా నృణామ్ ।

హరిరూపస్వరూపాం చ భక్తిం వాఙ్మన్వి వైష్ణవాః ॥ ౯॥

అన్యే నిర్వాణమిచ్ఛన్తి యోగినో బ్రహ్మవిత్తమాః ।

కర్మణో బీజరూపశ్చ సతతం తత్ఫలప్రదః ॥ ౧౦॥

కర్మరూపశ్చ భగవాన్పరాత్మా ప్రకృతిః పరా ।

సోఽపి తద్దేతురూపశ్చ దేహో నశ్వర ఏవ చ || ౧౧||

పుథివీ వాయురాకాశో జలం తేజస్తథైవ చ |

ఏతాని సూత్రరూపాణి సృష్టిరూపవిధౌ సతః || ౧౨||

కర్మకర్తా చ దేహీ చ ఆత్మా భోజయితా సదా |

భోగో విభవభేదశ్చ నిత్యైతిర్ముక్తిరేవ చ || ౧౩||

సదసద్భేదబీజం చ జ్ఞానం నానావిధం భవేత్ |

విషయాణాం విభాగానాం భేది బీజం చ కీర్తితమ్ || ౧౪||

బుద్ధిర్వివేచనా సా చ జ్ఞానబీజం శ్రుతౌ శ్రుతమ్ |

వాయుభేదాశ్చ ప్రాణాశ్చ బలరూపాశ్చ దేహినామ్ || ౧౫||

ఇన్ద్రియాణాం చ ప్రవరమీశ్వరాంశమనూహకమ్ |

ప్రేరకం కర్మణాం చైవ దుర్నివార్యం చ దేహినామ్ || ౧౬||

అనిరూప్యమదృశ్యం చ జ్ఞానభేదో మనః స్మృతమ్ |

లోచనం శ్రవణం పూణం త్వక్చ రసనమిన్ద్రియమ్ || ౧౭||

అజ్ఞినామజ్గరూపం చ ప్రేరకం సర్వకర్మణామ్ |

రిపురూపం మిత్రరూపం సుఖరూపం చ దుఃఖదమ్ || ౧౮||

సూర్యో వాయుశ్చ పుథివీ బ్రహ్మాద్యా దేవతాః స్మృతాః |

ప్రాణదేహాదిభృద్యో హి స జీవః పరికీర్తితః || ౧౯||

పరమం వ్యాపకం బ్రహ్మ నిర్గుణః ప్రకృతేః పరః |

కారణం కారణానాం చ పరమాత్మా స ఉచ్యతే || ౨౦||

ఇత్యేవం కథితం సర్వం త్వయా పృష్టం యథాగమమ్ |

జ్ఞానినాం జ్ఞానరూపం చ గచ్ఛ వత్సే యథాసుఖమ్ || ౨౧||

సావిత్స్యవాచ |

త్యక్త్వా క్వ యామి కాంతం వా త్వాం వా జ్ఞానార్ణవం ధ్రువమ్ |

యద్యత్కరోమి ప్రశ్నం చ తద్భవాన్వత్తుమర్హతి || ౨౨||

కాం కాం యోనిం యాతి జీవః కర్మణా కేన వా పునః |

కేన వా కర్మణా స్వర్గం కేన వా నరకం పితః || ౨౩||

కేన వా కర్మణా ముక్తిః కేన భక్తిర్భవేద్ గురౌ |

కేన వా కర్మణా యోగీ రోగీ వా కేన కర్మణా || ౨౪||

కేన వా దీర్ఘజీవీ చ కేనాల్పాయుశ్చ కర్మణా ।
 కేన వా కర్మణా దుఃఖీ సుఖీ వా కేన కర్మణా ॥ ౨౫॥
 అజ్ఞహీనశ్చ కాణశ్చ బధిరః కేన కర్మణా ।
 అస్థో వా పఙ్గురపి వా ప్రమత్తః కేన కర్మణా ॥ ౨౬॥
 ఊష్టోఽతిలుబ్ధకశ్చైరః కేన వా కర్మణా భవేత్ ।
 కేన సిద్ధిమవాప్నోతి సాలోక్యాదివతుష్టయమ్ ॥ ౨౭॥
 కేన వా బ్రాహ్మణత్వం చ తపస్విత్వం చ కేన వా ।
 స్వర్గభోగాదికం కేన వైకుణ్ఠం కేన కర్మణా ॥ ౨౮॥
 గోలోకం కేన వా బ్రహ్మాన్ సర్వోత్కృష్టం నిరామయమ్ ।
 నరకో వా కతివిధః కింసఙ్ఖ్యో నామ కిం చ వా ॥ ౨౯॥
 కో వా కం నరకం యాతి కియన్తం తేషు తిష్ఠతి ।
 పాపినాం కర్మణా కేన కో వా వ్యాధిః ప్రజాయతే ।
 యద్యత్ప్రియం మయా పృష్టం తన్నే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౩౦॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసవాదే సావిత్ర్యుపాఖ్యానే
 యమసావిత్రీసంవాదవర్ణనం నామాష్టావింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౮॥

౯.౨౯ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః । సావిత్ర్యుపాఖ్యానే కర్మవిపాకవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 సావిత్రీవచనం శ్రుత్వా జగమ విస్మయం యమః ।
 ప్రహస్య వక్తుమారేభే కర్మపాకం తు జీవినామ్ ॥ ౧॥
 ధర్మ ఉవాచ ।
 కన్యా ద్వాదశవర్షీయా వత్సే త్వం వయసాధునా ।
 జ్ఞానం తే పూర్వవిదుషాం జ్ఞానినాం యోగినాం పరమ్ ॥ ౨॥
 సావిత్రీవరదానేన త్వం సావిత్రీ కలా సతీ ।
 ప్రాప్తా పురా భూభృతా చ తపసా తత్సమా సుతే ॥ ౩॥
 యథా శ్రీః శ్రీపతేః క్రోడే భవానీ చ భవోరసి ।

యథాదితిః కశ్యపే చ యథాహల్యా చ గౌతమే || ౪ ||
 యథా శచీ మహేంద్రే చ యథా చంద్రే చ రోహిణీ |
 యథా రతిః కామదేవే యథా స్వాహా హుతాశనే || ౫ ||
 యథా స్వధా చ పితృషు యథా సన్ధ్యా దివాకరే |
 వరుణానీ చ వరుణే యజ్ఞే చ దక్షిణా యథా || ౬ ||
 యథా వరాహే పృథివీ దేవసేనా చ కార్తికే |
 సౌభాగ్యా సుప్రియా త్వం చ తథా సత్యవతః ప్రియే || ౭ ||
 ఆయం తుభ్యం వరో దత్తోఽప్యపరం చ యథేప్పితమ్ |
 శృణు దేవి మహాభాగే దదామి సకలేప్పితమ్ || ౮ ||
 సావిత్త్యువాచ |
 సత్యవత ఔరసానాం పుత్రాణాం శతకం మమ |
 భవిష్యతి మహాభాగ వరమేతన్మదీప్పితమ్ || ౯ ||
 మత్ప్రితుః పుత్రశతకం శ్వశురస్య చ చక్షుషీ |
 రాజ్యలాభో భవత్వేవం వరమేతన్మదీప్పితమ్ || ౧౦ ||
 అస్తే సత్యవతా సార్ధం యాస్యామి హరిమన్దిరమ్ |
 సమతీతే లక్షవర్షే దేహీదం మే జగత్ప్రభో || ౧౧ ||
 జీవకర్మవిపాకం చ శ్రోతుం కౌతూహలం మమ |
 విశ్వనిస్తారబీజం చ తన్నే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి || ౧౨ ||
 ధర్మరాజ ఉవాచ |
 భవిష్యతి మహాసాధ్వి సర్వం మానసికం తవ |
 జీవకర్మవిపాకం చ కథయామి నిశామయ || ౧౩ ||
 శుభానామశుభానాం చ కర్మణాం జన్మ భారతే |
 పుణ్యక్షేత్రే చ నాన్యత్ర సర్వం చ భుజ్జితే జనాః || ౧౪ ||
 సురా దైత్యా దానవాశ్చ గన్ధర్వా రాక్షసాదయః |
 నరాశ్చ కర్మజనకా న సర్వే జీవినః సతి || ౧౫ ||
 విశిష్టజీవినః కర్మ భుజ్జితే సర్వయోనిషు |
 శుభాశుభం చ సర్వత్ర స్వర్గేషు నరకేషు చ || ౧౬ ||

విశేషతో జీవినశ్చ భ్రమన్తే సర్వయోనిషు ।
 శుభాశుభం భుజ్జితే చ కర్మ పూర్వారీతం పరమ్ ॥ ౧౭ ॥
 శుభేన కర్మణా యాతి స్వర్లోకాదికమేవ చ ।
 కర్మణా చాశుభేనైవ భ్రమన్తి నరకేషు చ ॥ ౧౮ ॥
 కర్మనిర్మూలనే భక్తిః సా చోక్తా ద్వివిధా సతి ।
 నిర్వాణరూపా భక్తిశ్చ బ్రహ్మణః ప్రకృతేరిహ ॥ ౧౯ ॥
 రోగీ కుకర్మణా జీవశ్చారోగీ శుభకర్మణా ।
 దీర్ఘజీవీ చ క్షీణాయుః సుఖీ దుఃఖీ చ కర్మణా ॥ ౨౦ ॥
 అన్ధాదయశ్చాఙ్గహీనాః కర్మణా కుత్సితేన చ ।
 సిద్ధ్యాదికమవాప్నోతి సర్వోత్కృష్టేన కర్మణా ॥ ౨౧ ॥
 సామాన్యం కథితం దేవి విశేషం శృణు సున్దరి ।
 సుదుర్లభం సుగోప్యం చ పురాణేషు స్మృతిష్వపి ॥ ౨౨ ॥
 దుర్లభా మానుషీ జాతిః సర్వజాతిషు భారతే ।
 సర్వేభ్యో బ్రాహ్మణః శ్రేష్ఠః ప్రశస్తః సర్వకర్మసు ॥ ౨౩ ॥
 బ్రహ్మనిష్ఠో ద్విజశ్చైవ గరీయాన్ భారతే సతి ।
 నిష్కామశ్చ సకామశ్చ బ్రాహ్మణో ద్వివిధః సతి ॥ ౨౪ ॥
 సకామాఙ్గ ప్రధానశ్చ నిష్కామో భక్త ఏవ చ ।
 కర్మభోగీ సకామశ్చ నిష్కామో నిరుపద్రవః ॥ ౨౫ ॥
 స యాతి దేహం త్యక్త్వా చ పదం యత్తన్నిరామయమ్ ।
 పునరాగమనం నాస్తి తేషాం నిష్కామినాం సతి ॥ ౨౬ ॥
 సేవన్తే ద్విభుజం కృష్ణం పరమాత్మానమీశ్వరమ్ ।
 గోలోకం ప్రతి తే భక్తా దివ్యరూపవిధారిణః ॥ ౨౭ ॥
 సకామినో వైష్ణవాశ్చ గత్వా వైకుణ్ఠమేవ చ ।
 భారతం పునరాయాన్తి తేషాం జన్మ ద్విజాతిషు ॥ ౨౮ ॥
 కాలే గతే చ నిష్కామా భవన్త్యేవ క్రమేణ చ ।
 భక్తిం చ నిర్మలాం తేభ్యో దాస్యామి నిశ్చితం పునః ॥ ౨౯ ॥
 బ్రాహ్మణా వైష్ణవాశ్చైవ సకామాః సర్వజన్మసు ।
 న తేషాం నిర్మలా బుద్ధిర్విష్ణుభక్తివివర్జితాః ॥ ౩౦ ॥

తీర్థాశ్రితా ద్విజా యే చ తపస్యానిరతాః సతి ।
తే యాన్తి బ్రహ్మలోకం చ పునరాయాన్తి భారతే ॥ 3౧॥

స్వధర్మనిరతా యే చ తీర్థాన్యత్రనివాసినః ।
వ్రజన్తి తే సత్యలోకం పునరాయాన్తి భారతే ॥ 3౨॥

స్వధర్మనిరతా విప్రాః సూర్యభక్తాశ్చ భారతే ।
వ్రజన్తి తే సూర్యలోకం పునరాయాన్తి భారతే ॥ 33॥

మూలప్రకృతిభక్తా యే నిష్కామా ధర్మచారిణః ।
మణిద్వీపం ప్రయాన్త్యేవ పునరావృత్తివర్జితమ్ ॥ 3౪॥

స్వధర్మే నిరతా భక్తాః శైవాః శాక్తాశ్చ గాణపాః ।
తే యాన్తి శివలోకం చ పునరాయాన్తి భారతే ॥ 3౫॥

యే విప్రా అన్యదేవేజ్ఞాః స్వధర్మనిరతాః సతి ।
తే యాన్తి సర్వలోకం చ పునరాయాన్తి భారతే ॥ 3౬॥

హరిభక్తాశ్చ నిష్కామాః స్వధర్మనిరతా ద్విజాః ।
తే చ యాన్తి హరేర్లోకం క్రమాద్భక్తిబలాదహో ॥ 3౭॥

స్వధర్మరహితా విప్రా దేవాన్యసేవనాః సదా ।
భ్రష్టాచారాశ్చ కామాశ్చ తే యాన్తి నరకం ధ్రువమ్ ॥ 3౮॥

స్వధర్మనిరతా ఏవ వర్ణాశ్చత్వార ఏవ చ ।
భవన్త్యేవ శుభస్యైవ కర్మణః ఫలభోగినః ॥ 3౯॥

స్వకర్మరహితా యే చ నరకం యాన్తి తే ధ్రువమ్ ।
భారతే న భవన్త్యేవ కర్మణః ఫలభోగినః ॥ ౪౦॥

స్వధర్మనిరతా ఏవ వర్ణాశ్చత్వార ఏవ చ ।
స్వధర్మనిరతా విప్రాః స్వధర్మనిరతాయ చ ॥ ౪౧॥

కన్యాం దదతి విప్రాయ చన్ద్రలోకం ప్రయాన్తి తే ।
వసన్తి తత్ర తే సాధ్వి యావద్విన్ద్యాశ్చతుర్దశ ॥ ౪౨॥

సాలఙ్కృతాయా దానేన ద్విగుణం ఫలముచ్యతే ।
సకామా యాన్తి తల్లోకం న నిష్కామాశ్చ సాధవః ॥ ౪3॥

తే ప్రయాన్తి విష్ణులోకం ఫలసంక్లాతవర్జితాః ।
 గవ్యం చ రజతం స్వర్ణం వస్త్రం సర్పిః ఫలం జలమ్ ॥ ౪౪॥
 యే దదత్యేవ విప్రేభ్యశ్చన్ద్రలోకం ప్రయాన్తి తే ।
 వసన్తి తే చ తల్లోకే యావన్మన్వన్తరం సతి ॥ ౪౫॥
 సుచిరాత్సుచిరం వాసం కుర్వన్తి తేన తే జనాః ।
 యే దదతి సువర్ణాంశ్చ గాశ్చ తామ్రాదికం సతి ॥ ౪౬॥
 తే యాన్తి సూర్యలోకం చ శుచయే బ్రాహ్మణాయ చ ।
 వసన్తి తే తత్ర లోకే వర్షాణామయుతం సతి ॥ ౪౭॥
 విపులే సుచిరం వాసం కుర్వన్తి చ నిరామయాః ।
 దదాతి భూమిం విప్రేభ్యో ధనాని విపులాని చ ॥ ౪౮॥
 స యాతి విష్ణులోకం చ శ్వేతద్వీపం మనోహరమ్ ।
 తత్రైవ నివసత్యేవ యావచ్ఛన్ద్రదివాకరౌ ॥ ౪౯॥
 విపులే విపులం వాసం కరోతి పుణ్యవాన్మునే ।
 గృహం దదతి విప్రాయ యే జనా భక్తిపూర్వకమ్ ॥ ౫౦॥
 తే యాన్తి విష్ణులోకం చ సుచిరం సుఖదాయకమ్ ।
 గృహారేణుప్రమాణం చ విష్ణులోకే మహత్తమే ॥ ౫౧॥
 విపులే విపులం వాసం కుర్వన్తి మానవాః సతి ।
 యస్మై యస్మై చ దేవాయ యో దదాతి గృహం నరః ॥ ౫౨॥
 స యాతి తస్య లోకం చ రేణుమానాబ్ధమేవ చ ।
 సౌధే చతుర్గుణం పుణ్యం దేశే శతగుణం ఫలమ్ ॥ ౫౩॥
 ప్రకృష్టే ద్వీగుణం తస్మాదిత్యాహ కమలోద్భవః ।
 యో దదాతి తడాగం చ సర్వపాపాపనుత్తయే ॥ ౫౪॥
 స యాతి జనలోకం చ రేణుమానాబ్ధమేవ చ ।
 వాప్యం ఫలం దశగుణం ప్రాప్నోతి మానవః సదా ॥ ౫౫॥
 స తు వాపీప్రదానేన తడాగస్య ఫలం లభేత్ ।
 ధనుశ్చతుఃసహస్రైణ దర్భ్యమానేన నిశ్చితమ్ ॥ ౫౬॥
 న్యూనా వా తావతీ ప్రస్థే సా వాపీ పరికీర్తితా ।
 దశవాపీసమా కన్యా యది పాత్రే ప్రదీయతే ॥ ౫౭॥

ఫలం దదాతి ద్విగుణం యది సాలజ్కృతా భవేత్ |
 యత్ఫలం చ తడాగే చ తదుద్ధారే చ తత్కలమ్ || ౫౮ ||
 వాప్యాశ్చ పజ్కోద్ధరణే వాపీతుల్యఫలం లభేత్ |
 అశ్వత్థవృక్షమారోప్య ప్రతిష్ఠాం యః కరోతి చ || ౫౯ ||
 స ప్రయాతి తపోలోకం వర్షాణామయుతం సతి |
 పుష్పోద్ధ్యానం యో దదాతి సావిత్రి సర్వభూతయే || ౬౦ ||
 స వసేద్ ద్రువలోకే చ వర్షాణామయుతం ధువమ్ |
 యో దదాతి విమానం చ విష్ణవే భారతే సతి || ౬౧ ||
 విష్ణులోకే వసేత్సోఽపి యావన్మన్వన్తరం పరమ్ |
 చిత్రయుక్తే చ విపులే ఫలం తస్య చతుర్గుణమ్ || ౬౨ ||
 తస్యార్ధం శిబికాదానే ఫలమేవ లభేద్ ద్రువమ్ |
 యో దదాతి భక్తియుక్తో హరయే దోలమన్దిరమ్ || ౬౩ ||
 విష్ణులోకే వసేత్సోఽపి యావన్మన్వన్తరం శతమ్ |
 రాజమార్గం సౌధయుక్తం యః కరోతి పతివ్రతే || ౬౪ ||
 వర్షాణామయుతం సోఽపి శక్రలోకే మహీయతే |
 బ్రాహ్మణేభ్యోఽథ దేవేభ్యో దానే సమఫలం లభేత్ || ౬౫ ||
 యద్ధి దత్తం చ తద్భుజ్కే న దత్తం నోపతిష్ఠతే |
 భుక్త్వా స్వర్గాదిజం సౌఖ్యం పుణ్యవాఙ్మన్మ భారతే || ౬౬ ||
 లభేద్విప్రకులేష్వేవ క్రమేణైవోత్తమాదిషు |
 భారతే పుణ్యవాన్విప్రో భుక్త్వా స్వర్గాదికం ఫలమ్ || ౬౭ ||
 పునః సోఽపి భవేద్విప్రశ్చైవం చ క్షత్రియాదయః |
 క్షత్రియో వాథ వైశ్యో వా కల్పకోటిశతేన చ || ౬౮ ||
 తపసా బ్రాహ్మణత్వం చ న ప్రాప్నోతి శ్రుతౌ శ్రుతమ్ |
 నాభుక్తం క్షీయతే కర్మ కల్పకోటిశతైరపి || ౬౯ ||
 అవశ్యమేవ భోక్తవ్యం కృతం కర్మ శుభాశుభమ్ |
 దేవతిర్ధనహాయేన కాయవ్యూహేన శుభ్యతి |
 ఏతత్తే కథితం కిఞ్చిత్ కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి || ౭౦ ||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే సావిత్త్యుపాఖ్యానే
కర్మవిపాకవర్ణనం నామైకోనత్రిశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౨౯॥

౯.30 త్రింశోఽధ్యాయః । యమేన కర్మవిపాకకథనమ్ ।

సావిత్త్యువాచ ।

ప్రయాన్తి స్వర్గమన్యం చ యేనైవ కర్మణా యమ ।
మానవాః పుణ్యవస్తశ్చ తస్మై వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౧॥

ధర్మరాజ ఉవాచ ।

అన్నదానం చ విప్రాయ యః కరోతి చ భారతే ।
అన్నప్రమాణవర్షం చ శివలోకే మహీయతే ॥ ౨॥

అన్నదానం మహాదానమన్యేభ్యోఽపి కరోతి యః ।
అన్నదానప్రమాణం చ శివలోకే మహీయతే ॥ 3॥

అన్నదానాత్పరం దానం న భూతం న భవిష్యతి ।
నాత్ర పాత్రపరీక్షా స్యాన్న కాలనియమః క్వచిత్ ॥ ౪॥

దేవేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యో వా దదాతి చాసనం యది ।
మహీయతే విష్ణులోకే వర్షాణామయుతం సతి ॥ ౫॥

యో దదాతి చ విప్రాయ దివ్యాం ధేనుం పయస్వినీమ్ ।
తల్లోమమానవర్షం చ విష్ణులోకే మహీయతే ॥ ౬॥

చతుర్గుణం పుణ్యదినే తీర్థే శతగుణం ఫలమ్ ।
దానం నారాయణక్షేత్రం ఫలం కోటిగుణం భవేత్ ॥ ౭॥

గాం యో దదాతి విప్రాయ భారతే భక్తిపూర్వకమ్ ।
వర్షాణామయుతం చైవ చన్ద్రలోకే మహీయతే ॥ ౮॥

యశ్చోభయముఖీదానం కరోతి బ్రాహ్మణాయ చ ।
తల్లోమమానవర్షం చ విష్ణులోకే మహీయతే ॥ ౯॥

యో దదాతి బ్రాహ్మణాయ శ్వేతచ్ఛత్రం మనోహరమ్ ।
వర్షాణామయుతం సోఽపి మోదతే వరుణాలయే ॥ ౧౦॥

విప్రాయ పీడితాఙ్గాయ వస్త్రయుగ్మం దదాతి చ ।
 మహీయతే వాయులోకే వర్షాణామయుతం సతి ॥ ౧౧॥
 యో దదాతి బ్రాహ్మణాయ శాలగ్రామం సవస్త్రకమ్ ।
 మహీయతే స వైకుణ్ఠే యావచ్చన్ద్రదివాకరౌ ॥ ౧౨॥
 యో దదాతి బ్రాహ్మణాయ దివ్యాం శయ్యాం మనోహరామ్ ।
 మహీయతే చన్ద్రలోకే యావచ్చన్ద్రదివాకరౌ ॥ ౧౩॥
 యో దదాతి ప్రదీపం చ దేవేభ్యో బ్రాహ్మణాయ చ ।
 యావన్మన్వన్దరం సోఽపి వహ్నిలోకే మహీయతే ॥ ౧౪॥
 కరోతి గజదానం చ యది విప్రాయ భారతే ।
 యావదిన్ద్రో నరస్తావదిన్ద్రస్యార్ధాసనే వసేత్ ॥ ౧౫॥
 భారతే యోఽశ్వదానం చ కరోతి బ్రాహ్మణాయ చ ।
 మోదతే వారుణే లోకే యావదిన్ద్రాశ్చతుర్దశ ॥ ౧౬॥
 ప్రకృష్టాం శిబికాం యో హి దదాతి బ్రాహ్మణాయ చ ।
 మోదతే వారుణే లోకే యావదిన్ద్రాశ్చతుర్దశ ॥ ౧౭॥
 ప్రకృష్టాం వాటికా యో హి దదాతి బ్రాహ్మణాయ చ ।
 మహీయతే వాయులోకే యావన్మన్వన్దరం సతి ॥ ౧౮॥
 యో దదాతి చ విప్రాయ వ్యజనం శ్వేతచామరమ్ ।
 మహీయతే వాయులోకే వర్షాణామయుతం ధ్రువమ్ ॥ ౧౯॥
 ధాన్యం రత్నం యో దదాతి చిరజ్ఞోవీ భవేత్సుధీః ।
 దాతా గ్రహీతా తౌ ద్వౌ చ ధ్రువం వైకుణ్ఠగామినౌ ॥ ౨౦॥
 సతతం శ్రీహరేర్నామ భారతే యో జపేన్నరః ।
 స ఏవ చిరజీవి చ తతో మృత్యుః పలాయతే ॥ ౨౧॥
 యో నరో భారతే వర్షే దోలనం కారయేత్సుధీః ।
 పూర్ణిమారజనీశేషే జీవన్ముక్తో భవేన్నరః ॥ ౨౨॥
 ఇహలోకే సుఖం భుక్త్వా యాత్యవై విష్ణుమన్దిరమ్ ।
 నిచ్ఛితం నివసేత్తత్ర శతమన్వన్దరావధి ॥ ౨౩॥
 ఫలముత్తరఫల్గున్యాం తతోఽపి ద్విగుణం భవేత్ ।
 కల్పాన్తజీవి స భవేదిత్యాహ కమలోద్భవః ॥ ౨౪॥

తిలదానం బ్రాహ్మణాయ యః కరోతి చ భారతే ।
 తిలప్రమాణవర్షం చ మోదతే శివమన్దిరే ॥ ౨౫॥
 తతః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య చిరజ్ఞోపి భవేత్సుఖీ ।
 తామ్రపాత్రస్య దానేన ద్విగుణం చ ఫలం లభేత్ ॥ ౨౬॥
 సాలజ్జ్వతాం చ భోగ్యాం చ సవస్త్రాం సున్దరీం ప్రియామ్ ।
 యో దదాతి బ్రాహ్మణాయ భారతే చ పతివ్రతామ్ ॥ ౨౭॥
 మహీయతే చన్ద్రలోకే యావద్దాన్యాశ్చతుర్దశ ।
 తత్ర స్వర్వేశ్యయా సార్థం మోదతే చ దివానిశమ్ ॥ ౨౮॥
 తతో గన్ధర్వలోకే చ వర్షాణామయుతం ధ్రువమ్ ।
 దివానిశం కౌతుకేన చోర్వశ్యా సహ మోదతే ॥ ౨౯॥
 తతో జన్మసహస్రం చ ప్రాప్నోతి సున్దరీం ప్రియామ్ ।
 సతీం సౌభాగ్యయుక్తాం చ కోమలాం ప్రియవాదినీమ్ ॥ ౩౦॥
 ప్రదదాతి ఫలం చారు బ్రాహ్మణాయ చ యో నరః ।
 ఫలప్రమాణవర్షం చ శత్రులోకే మహీయతే ॥ ౩౧॥
 పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య లభతే సుతముత్తమమ్ ।
 సఫలానాం చ వృక్షాణాం సహస్రం చ ప్రశంసితమ్ ॥ ౩౨॥
 కేవలం ఫలదానం వా బ్రాహ్మణాయ దదాతి చ ।
 సుచిరం స్వర్గవాసం చ కృత్వా యాతి చ భారతే ॥ ౩౩॥
 నానాద్రవ్యసమాయుక్తం నానాసస్యసమన్వితమ్ ।
 దదాతి యశ్చ విప్రాయ భారతే విపులం గృహమ్ ॥ ౩౪॥
 సురలోకే వసేత్సోఽపి యావన్మన్వన్తరం శతమ్ ।
 తతః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య స మహాధనవాన్భవేత్ ॥ ౩౫॥
 యో నరః సస్యసంయుక్తాం భూమిం చ రుచిరాం సతి ।
 దదాతి భక్త్యా విప్రాయ పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ॥ ౩౬॥
 మహీయతే చ వైకుణ్ఠే మన్వన్తరశతం ధ్రువమ్ ।
 పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య మహాంశ్చ భూమిపో భవేత్ ॥ ౩౭॥
 తం న త్యజతి భూమిశ్చ జన్మనాం శతకం పరమ్ ।

శ్రీమాంశ్చ ధనవాంశ్చైవ పుత్రవాంశ్చ ప్రజేశ్వరః ॥ ౩౮॥

యో వ్రజం చ ప్రకృష్టం చ గ్రామం దద్యాద్ ద్విజాయ చ ।
లక్షమన్వన్తరం చైవ వైకుణ్ఠే స మహీయతే ॥ ౩౯॥

పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య గ్రామలక్షనమన్వితమ్ ।
న జహాతి చ తం పృథ్వీ జన్మనాం లక్షమేవ చ ॥ ౪౦॥

సుప్రజం చ ప్రకృష్టం చ పక్వసస్యసమన్వితమ్ ।
నానాపుష్కరిణీవృక్షఫలవల్లీసమన్వితమ్ ॥ ౪౧॥

నగరం యశ్చ విప్రాయ దదాతి భారతే భువి ।
మహీయతే స కైలాసే దశలక్షేన్యకాలకమ్ ॥ ౪౨॥

పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య రాజేన్ద్రో భారతే భవేత్ ।
నగరాణాం చ నియుతం స లభేన్నాత్ర సంశయః ॥ ౪౩॥

ధరా తం న జహాత్యేవ జన్మనామయుతం ధ్రువమ్ ।
పరమైశ్వర్యనియుతో భవేదేవ మహీతలే ॥ ౪౪॥

నగరాణాం చ శతకం దేశం యో హి ద్విజాతయే ।
సుప్రకృష్టం మధ్యకృష్టం ప్రజాయుక్తం దదాతి చ ॥ ౪౫॥

వాపీతడాగసంయుక్తం నానావృక్షసమన్వితమ్ ।
మహీయతే స వైకుణ్ఠే కోటిమన్వన్తరావధి ॥ ౪౬॥

పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య జమ్బుద్వీపపతిర్భవేత్ ।
పరమైశ్వర్యసంయుక్తో యథా శక్రస్తథా భువి ॥ ౪౭॥

మహీ తం న జహాత్యేవ జన్మనాం కోటిమేవ చ ।
కల్పాంతజీవి స భవేద్రాజరాజేశ్వరో మహాన్ ॥ ౪౮॥

స్వాధికారం సమగ్రం చ యో దదాతి ద్విజాతయే ।
చతుర్గుణం ఫలం చాన్తే భవేత్తస్య న సంశయః ॥ ౪౯॥

జమ్బుద్వీపం యో దదాతి బ్రాహ్మణాయ తపస్వినే ।
ఫలం శతగుణం చాన్తే భవేత్తస్య న సంశయః ॥ ౫౦॥

జమ్బుద్వీపమహీదాతుః సర్వతీర్థాని సేవితుః ।
సర్వేషాం తపసాం కర్తుః సర్వేషాం వాసకారిణః ॥ ౫౧॥

సర్వదానప్రదాతుశ్చ సర్వసిద్ధేశ్వరస్య చ ।
 అన్యైవ పునరావృత్తిర్న భక్తస్య మహేశితః ॥ ౫౨ ॥
 అసంఖ్యబ్రహ్మణాం పాతం పశ్యన్తి భువనేశితః ।
 నివసన్తి మణిద్వీపే శ్రీదేవ్యాః పరమే పదే ॥ ౫౩ ॥
 దేవీమన్త్రోపాసకాశ్చ విహాయ మానవీం తనుమ్ ।
 విభూతిం దివ్యరూపం చ జన్మమృత్యుజరాహరమ్ ॥ ౫౪ ॥
 లబ్ధ్వా దేవ్యాశ్చ సారూప్యం దేవీనేవాం చ కుర్వతే ।
 పశ్యన్తి తే మణిద్వీపే సఖణ్డం లోకసంజ్ఞయమ్ ॥ ౫౫ ॥
 నశ్యన్తి దేవాః సిద్ధాశ్చ విశ్వాని నిఖిలాని చ ।
 దేవీభక్తా న నశ్యన్తి జన్మమృత్యుజరాహరాః ॥ ౫౬ ॥
 కార్తికే తులసీదానం కరోతి హరయే చ యః ।
 యుగత్రయప్రమాణం చ మోదతే హరిమన్దిరే ॥ ౫౭ ॥
 పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య హరిభక్తిం లభేద్ ధ్రువమ్ ।
 జితేన్ద్రియాణాం ప్రవరః స భవేద్భారతే భువి ॥ ౫౮ ॥
 మధ్యే యః స్నాతి గంగాయామరుణోదయకాలతః ।
 యుగషష్ఠినహస్రాణి మోదతే హరిమన్దిరే ॥ ౫౯ ॥
 పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య విష్ణుమన్త్రం లభేద్ ధ్రువమ్ ।
 త్యక్త్వా చ మానుషం దేహం పునర్యాతి హరేః పదమ్ ॥ ౬౦ ॥
 నాస్తి తత్పునరావృత్తిర్వైకుణ్ఠాచ్చ మహీతలే ।
 కరోతి హరిదాస్యం చ తథా సారూప్యమేవ చ ॥ ౬౧ ॥
 నిత్యస్నాయీ చ గంగాయాం స పూతః సూర్యవద్భువి ।
 పదే పదేశ్వమేధస్య లభతే నిశ్చితం ఫలమ్ ॥ ౬౨ ॥
 తస్యైవ పాదరజసా సద్యఃపూతా వసున్దరా ।
 మోదతే స చ వైకుణ్ఠే యావచ్ఛన్ద్రిదివాకరౌ ॥ ౬౩ ॥
 పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య హరిభక్తిం లభేద్ ధ్రువమ్ ।
 జీవన్ముక్తోఽతితేజస్వీ తపస్విప్రవరో భవేత్ ॥ ౬౪ ॥
 స్వధర్మనిరతః శుద్ధో విద్వాంశ్చ స జితేన్ద్రియః ।

మీనకర్కటయోర్మధ్యే గాఢం తపతి భాస్కరః ॥ ౬౫ ॥

భారతే యో దదాత్యేవ జలమేవ సువాసితమ్ ।

స మోదతే చ కైలాసే యావద్ద్వాశ్చతుర్దశ ॥ ౬౬ ॥

పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య రూపవాంశ్చ సుఖీ భవేత్ ।

శివభక్తశ్చ తేజస్వీ వేదవేదాఙ్గపారగః ॥ ౬౭ ॥

వైశాఖే సక్తుదానం చ యః కరోతి ద్విజాతయే ।

సక్తురేణుప్రమాణాబ్ధం మోదతే శివమన్దిరే ॥ ౬౮ ॥

కరోతి భారతే యో హి కృష్ణజన్మాష్టమీవ్రతమ్ ।

శతజన్మకృతం పాపం ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౬౯ ॥

వైకుణ్ఠే మోదతే సోఽపి యావద్ద్వాశ్చతుర్దశ ।

పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య కృష్ణే భక్తింలభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౭౦ ॥

ఇహోవ భారతే వర్షే శివరాత్రిం కరోతి యః ।

మోదతే శివలోకే స సప్తమన్వన్తరావధి ॥ ౭౧ ॥

శివాయ శివరాత్రౌ చ బిల్వపత్రం దదాతి యః ।

పత్రమానయుగం తత్ర మోదతే శివమన్దిరే ॥ ౭౨ ॥

పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య శివభక్తిం లభేద్ధ్రువమ్ ।

విద్యావాసుత్రవాఙ్ఘ్రిమాన్ ప్రజావాన్భూమిమాన్భవేత్ ॥ ౭౩ ॥

చైత్రమాసేఽథవా మాఘే శక్కారం యోఽర్చయేద్వృతీ ।

కరోతి నర్తనం భక్త్యా వేత్రపాణిర్దివానిశమ్ ॥ ౭౪ ॥

మాసం వాప్యర్థమాసం వా దశ సప్త దినాని చ ।

దినమానయుగం సోఽపి శివలోకే మహీయతే ॥ ౭౫ ॥

శ్రీరామనవమీం యో హి కరోతి భారతే పుమాన్ ।

సప్తమన్వన్తరం యావన్మోదతే విష్ణుమన్దిరే ॥ ౭౬ ॥

పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య రామభక్తిం లభేద్ధ్రువమ్ ।

జితేన్ద్రియాణాం ప్రవరో మహాంశ్చ ధనవాన్భవేత్ ॥ ౭౭ ॥

శారదీయాం మహాపూజాం ప్రకృతేర్యః కరోతి చ ।

మహిషైశ్చాగలైర్మేఘైః ఖడ్గైర్భకాదిభిః సతి ॥ ౭౮ ॥

నైవేద్వైరుపహారైశ్చ ధూపదీపాదిభిస్తథా ।
 నృత్యగీతాదిభిర్వాద్వైర్నానాకౌతుకమజ్గలమ్ ॥ ౭౯ ॥
 శివలోకే వసేత్సోఽపి సప్తమన్వన్తరావధి ।
 పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య నరో బుద్ధిం చ నిర్మలామ్ ॥ ౮౦ ॥
 అతులాం శ్రియమాప్నోతి పుత్రపౌత్రవివర్ధనీమ్ ।
 మహాప్రభావయుక్తశ్చ గజవాజినమన్వితః ॥ ౮౧ ॥
 రాజరాజేశ్వరః సోఽపి భవేదేవ న సంశయః ।
 తతః శుక్లాష్టమీం ప్రాప్య మహాలక్ష్మీం చ యోఽర్చయేత్ ॥ ౮౨ ॥
 నిత్యం భక్త్యా పక్షమేకం పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ।
 దత్త్వా తస్యై ప్రకృష్టాని చోపచారాణి షోడశ ॥ ౮౩ ॥
 గోలోకే చ వసేత్సోఽపి యావద్ద్వ్యాశ్చతుర్దశ ।
 పునః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య రాజరాజేశ్వరో భవేత్ ॥ ౮౪ ॥
 కార్తికీపూర్ణిమాయాం చ కృత్వా తు రాసమణ్డలమ్ ।
 గోపానాం శతకం కృత్వా గోపీనాం శతకం తథా ॥ ౮౫ ॥
 శిలాయాం ప్రతిమాయాం చ శ్రీకృష్ణం రాధయా సహ ।
 భారతే పూజయేద్భక్త్యా చోపచారాణి షోడశ ॥ ౮౬ ॥
 గోలోకే వసతే సోఽపి యావద్వై బ్రహ్మణో వయః ।
 భారతం పునరాగత్య కృష్ణే భక్తిం లభేద్దృఢామ్ ॥ ౮౭ ॥
 క్రమేణ సుదృఢాం భక్తిం లభ్యా మస్తం హరేరహో ।
 దేహం త్యక్త్వా చ గోలోకం పునరేవ ప్రయాతి సః ॥ ౮౮ ॥
 తతః కృష్ణస్య సారూప్యం పార్షదప్రవరో భవేత్ ।
 పునస్తత్ప్రతనం నాస్తి జరామృత్యుహరో భవేత్ ॥ ౮౯ ॥
 శుక్లాం వాప్యథవా కృష్ణాం కరోత్యేకాదశిం చ యః ।
 వైకుణ్ఠే మోదతే సోఽపి యావద్వై బ్రహ్మణో వయః ॥ ౯౦ ॥
 భారతే పునరాగత్య కృష్ణభక్తిం లభేద్దృఢామ్ ।
 క్రమేణ భక్తిం సుదృఢాం కరోత్యేకాం హరేరహో ॥ ౯౧ ॥
 దేహం త్యక్త్వా చ గోలోకం పునరేవ ప్రయాతి సః ।
 తతః కృష్ణస్య సారూప్యం సమ్ప్రాప్య పార్షదో భవేత్ ॥ ౯౨ ॥

పునస్తత్పతనం నాస్తి జరామృత్యుహరో భవేత్ |
భాద్రే చ శుక్లద్వాదశ్యాం యః శక్రం పూజయేన్నరః || ౯౩||

షష్టివర్షసహస్రాణి శక్రతోకే మహీయతే |
రవివారే చ సక్ష్మాన్త్యాం సప్తమ్యాం శుక్లపక్షకే || ౯౪||

సమ్పూజ్యార్కం హవిష్యాన్నం యః కరోతి చ భారతే |
మహీయతే సోఽర్కతోకే యావద్విద్యాశ్చతుర్దశ || ౯౫||

భారతం పునరాగత్య చారోగీ శ్రీయుతో భవేత్ |
జ్యేష్ఠకృష్ణవతుర్దశ్యాం సావిత్రిం యో హి పూజయేత్ || ౯౬||

మహీయతే బ్రహ్మతోకే సప్తమన్వన్తరావధి |
పునర్మహిం సమాగత్య శ్రీమానతులవిక్రమః || ౯౭||

చిరజీవీ భవేత్సోఽపి జ్ఞానవాన్సమ్పదా యుతః |
మాఘస్య శుక్లపంచమ్యాం పూజయేద్యః సరస్వతీమ్ || ౯౮||

సంయతో భక్తితో దత్త్వా చోపచారాణి షోడశ |
మహీయతే మణిద్వీపే యావద్బ్రహ్మ దివానిశమ్ || ౯౯||

సమ్ప్రాప్య చ పునర్జన్మ స భవేత్కవిపణ్ణితః |
గాం సువర్ణాదికం యో హి బ్రాహ్మణాయ దదాతి చ || ౧౦౦||

నిత్యం జీవనపర్యవ్తం భక్తియుక్తశ్చ భారతే |
గవాం లోమప్రమాణాబ్దం ద్విగుణం విష్ణుమన్దిరే || ౧౦౧||

మోదతే హరిణా సార్థం క్రీడాకౌతుకమజ్గలైః |
తదన్తే పునరాగత్య రాజరాజేశ్వరో భవేత్ || ౧౦౨||

శ్రీమాంశ్చ పుత్రవాన్విద్వాంజ్ఞానవాన్సర్వతః సుఖీ |
భోజయేద్యోఽపి మిష్టాన్నం బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ భారతే || ౧౦౩||

విప్రలోమప్రమాణాబ్దం మోదతే విష్ణుమన్దిరే |
తతః పునరిహాగత్య సుఖీ చ ధనవాన్భవేత్ || ౧౦౪||

విద్వాన్సుచిరజీవీ చ శ్రీమానతులవిక్రమః |
యో వక్తి వా దదాత్యేవ హరేర్నామాని భారతే || ౧౦౫||

యుగం నామ ప్రమాణం చ విష్ణుతోకే మహీయతే |

తతః పునరిహాగత్య స సుఖీ ధనవాన్భవేత్ || ౧౦౬ ||
 యది నారాయణక్షేత్రే ఫలం కోటిగుణం భవేత్ |
 నామ్నా కోటిం హరేర్యో హి క్షేత్రే నారాయణే జపేత్ || ౧౦౭ ||
 సర్వపాపవినిర్ముక్తో జీవన్ముక్తో భవేద్ధృగవమ్ |
 న లభేత్స పునర్జన్మ వైకుణ్ఠే స మహీయతే || ౧౦౮ ||
 లభేద్విష్ణోశ్చ సారూప్యం న తస్య పతనం భవేత్ |
 విష్ణుభక్తిం లభేత్సౌఽపి విష్ణుసారూప్యమాప్నుయాత్ || ౧౦౯ ||
 శివం యః పూజయేన్నిత్యం కృత్వా లింగం చ పార్థివమ్ |
 యావజ్జీవనపర్యంతం స యాతి శివమన్దిరమ్ || ౧౧౦ ||
 మృదో రేణుప్రమాణాబ్దం శివలోకే మహీయతే |
 తతః పునరిహాగత్య రాజేన్ద్రో భారతే భవేత్ || ౧౧౧ ||
 శిలాం చ పూజయేన్నిత్యం శిలాతోయం చ భక్షతి |
 మహీయతే చ వైకుణ్ఠే యావద్వై బ్రహ్మణః శతమ్ || ౧౧౨ ||
 తతో లభ్యా పునర్జన్మ హరిభక్తిం చ దుర్లభామ్ |
 మహీయతే విష్ణులోకే న తస్య పతనం భవేత్ || ౧౧౩ ||
 తపాంసి చైవ సర్వాణి వ్రతాని నిఖిలాని చ |
 కృత్వా తిష్ఠతి వైకుణ్ఠే యావద్విద్యాశ్చతుర్దశ || ౧౧౪ ||
 తతో లభ్యా పునర్జన్మ రాజేన్ద్రో భారతే భవేత్ |
 తతో ముక్తో భవేత్పశ్చాత్పునర్జన్మ న విద్యతే || ౧౧౫ ||
 యః స్నాత్వా సర్వతీర్థేషు భువః కృత్వా ప్రదక్షిణామ్ |
 స తు నిర్వాణతాం యాతి న చ జన్మ భవేద్భువి || ౧౧౬ ||
 పుణ్యక్షేత్రే భారతే చ యోఽశ్వమేధం కరోతి చ |
 ఆశ్వతోమమితాబ్దం చ శక్రస్యార్ధాసనం భజేత్ || ౧౧౭ ||
 చతుర్గుణం రాజసూయే ఫలమాప్నోతి మానవః |
 సర్వేభ్యోఽపి మఖేభ్యో హి పరో దేవీమఖః స్మృతః || ౧౧౮ ||
 విష్ణునా చ కృతః పూర్వం బ్రహ్మణా చ వరాననే |
 శక్యరేణ మహేశేన త్రిపురాసురనాశనే || ౧౧౯ ||

శక్తియజ్ఞః ప్రధానశ్చ సర్వయజ్ఞేషు సుందరి ।
 నానేన సదృశో యజ్ఞస్త్రిషు లోకేషు విద్యతే ॥ ౧౨౦॥
 దక్షేణ చ కృతః పూర్వం మహాన్సంవాదసంయుతః ।
 బభూవ కలహో యత్ర దక్షశక్కురయోః సతి ॥ ౧౨౧॥
 శేషుశ్చ నన్దినం విప్రా నస్తీ విప్రాంశ్చ కోపతః ।
 యద్ధేతోర్దక్షయజ్ఞం చ బభ్రజ్ఞా చన్ద్రశేఖరః ॥ ౧౨౨॥
 చకార దేవీయజ్ఞం స పురా దక్షః ప్రజాపతిః ।
 ధర్మశ్చ కశ్యపశ్చైవ శేషశ్చాపి చ కర్దమః ॥ ౧౨౩॥
 స్వాయముప్పవో మనుశ్చైవ తత్పుత్రశ్చ ప్రియవ్రతః ।
 శివః సనత్కుమారశ్చ కపిలశ్చ ద్రువస్తథా ॥ ౧౨౪॥
 రాజసూయసహస్రాణాం ఫలమాప్నోతి నిశ్చితమ్ ।
 దేవీయజ్ఞాత్పరో యజ్ఞో నాస్తి వేదే ఫలప్రదః ॥ ౧౨౫॥
 వర్షాణాం శతజీవీ చ జీవన్ముక్తో భవేద్ధ్రువమ్ ।
 జ్ఞానేన తేజసా బైవ విష్ణుతుల్యో భవేదిహ ॥ ౧౨౬॥
 దేవానాం చ యథా విష్ణుర్వైష్ణవనాం చ నారద ।
 శాస్త్రాణాం చ యథా వేదా వర్షాణాం బ్రాహ్మణో యథా ॥ ౧౨౭॥
 తీర్థానాం చ యథా గర్భా పవిత్రాణాం శివో యథా ।
 ఏకాదశీ వ్రతానాం చ పుష్పాణాం తులసీ యథా ॥ ౧౨౮॥
 నక్షత్రాణాం యథా చన్ద్రః పక్షిణాం గరుడో యథా ।
 యథా స్త్రీణాం చ ప్రకృతీ రాధా వాణీ వసున్ధరా ॥ ౧౨౯॥
 శీఘ్రాణాం చేన్ద్రియాణాం చ చక్షులానాం మనో యథా ।
 ప్రజాపతీనాం బ్రహ్మో చ ప్రజానాం చ ప్రజాపతిః ॥ ౧౩౦॥
 వృన్దావనం వనానాం చ వర్షాణాం భారతం యథా ।
 శ్రీమతాం చ యథా శ్రీశ్చ విదుషాం చ సరస్వతీ ॥ ౧౩౧॥
 పతివ్రతానాం దుర్గా చ సౌభాగ్యానాం చ రాధికా ।
 దేవీయజ్ఞస్తథా వత్సే సర్వయజ్ఞేషు భామిని ॥ ౧౩౨॥
 అశ్వమేధశతేవైవ శక్రత్వం చ లభేద్ధ్రువమ్ ।

సహస్రేణ విష్ణుపదం సమ్ప్రాప్తః పృథురేవ చ ॥ ౧౩౩॥

స్నానం చ సర్వతీర్థానాం సర్వయజ్ఞేషు దీక్షణమ్ ।

సర్వేషాం చ వ్రతానాం చ తపసాం ఫలమేవ చ ॥ ౧౩౪॥

పాలే చతుర్ణాం వేదానాం ప్రాదక్షిణ్యం భువస్తథా ।

ఫలభూతమిదం సర్వం ముక్తిదం శక్తిసేవనమ్ ॥ ౧౩౫॥

పురాణేషు చ వేదేషు చేతిహాసేషు సర్వతః ।

నిరూపితం సారభూతం దేవీపాదామ్బుజార్చనమ్ ॥ ౧౩౬॥

తద్వర్ణనం చ తద్ధ్యానం తన్నామగుణకీర్తనమ్ ।

తత్సోత్తరస్మరణం చైవ వందనం జపమేవ చ ॥ ౧౩౭॥

తత్పాదోదకనైవేద్యం భక్షణం నిత్యమేవ చ ।

సర్వసమృతమిత్యేవం సర్వేప్సితమిదం సతి ॥ ౧౩౮॥

భజ నిత్యం పరం బ్రహ్మ నిర్గుణం ప్రకృతిం పరామ్ ।

గృహాణ స్వామినం వత్సే సుఖం వస చ మన్దిరే ॥ ౧౩౯॥

అయం తే కథితః కర్మవిపాకో మఙ్గలో నృణామ్ ।

సర్వేప్సితః సర్వమతస్తత్త్వజ్ఞానప్రదః పరః ॥ ౧౪౦॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే యమేన

కర్మవిపాకకథనం నామ త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౦॥

౯.౩౧ ఏకత్రింశోఽధ్యాయః । యమాష్టకవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

శక్తేరుత్కీర్తనం శ్రుత్వా సావిత్రి యమవక్త్రతః ।

సాశ్రునేత్రా సపులకా యమం పునరువాచ సా ॥ ౧॥

సావిత్త్యువాచ ।

శక్తేరుత్కీర్తనం ధర్మ సకలోద్ధారకారణమ్ ।

శ్రోతృణాం చైవ వక్తృణాం జన్మమృత్యుజరాహరమ్ ॥ ౨॥

దానవానాం చ సిద్ధానాం తపసాం చ పరం పదమ్ ।

యోగానాం చైవ వేదానాం కీర్తనం సేవనం విభో ॥ ౩॥

ముక్తిత్వమమరత్వం చ సర్వసిద్ధిత్వమేవ చ ।
శ్రీశక్తినేవకస్యైవ కలాం నార్హన్తి షోడశీమ్ ॥ ౪॥
భజామి కేన విధినా వద వేదవిదాంవర ।
శుభకర్మవిపాకం చ శ్రుతం నృణాం మనోహరమ్ ॥ ౫॥
కర్మాశుభవిపాకం చ తన్మే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ।
ఇత్యుక్త్వా చ సతీ బ్రహ్మన్ భక్తినమ్రాత్మకన్ధరా ॥ ౬॥
తుష్టావ ధర్మరాజం చ వేదోక్తేన స్తవేన చ ।
సావిత్త్యువాచ ।
తపసా ధర్మమారాధ్య పుష్కరే భాస్కరః పురా ॥ ౭॥
ధర్మం సూర్యః సుతం ప్రాప ధర్మరాజం నమామ్యహమ్ ।
సమతా సర్వభూతేషు యస్య సర్వస్య సాక్షిణః ॥ ౮॥
అతో యన్నామ శమనమితి తం ప్రణమామ్యహమ్ ।
యేనాస్తశ్చ కృతో విశ్వే సర్వేషాం జీవినాం పరమ్ ॥ ౯॥
కామానురూపం కాలేన తం కృతాంతం నమామ్యహమ్ ।
బిభర్తి దణ్డం దణ్డాయ పాపినాం శుద్ధిహేతవే ॥ ౧౦॥
నమామి తం దణ్డధరం యః శాస్తా సర్వజీవినామ్ ।
విశ్వం చ కలయత్యేవ యః సర్వేషు చ సస్తతమ్ ॥ ౧౧॥
అతీవ దుర్నివార్యం చ తం కాలం ప్రణమామ్యహమ్ ।
తపస్వీ బ్రహ్మనిష్ఠో యః సంయమీ సజ్జితేంద్రియః ॥ ౧౨॥
జీవానాం కర్మఫలదన్తం యమం ప్రణమామ్యహమ్ ।
స్వాత్మారామశ్చ సర్వజ్ఞో మిత్రం పుణ్యకృతాం భవేత్ ॥ ౧౩॥
పాపినాం క్లేశదో యన్తం పుణ్యమిత్రం నమామ్యహమ్ ।
యజ్జన్మ బ్రహ్మణోఽశేన జ్వలన్తం బ్రహ్మతేజసా ॥ ౧౪॥
యో ధ్యాయతి పరం బ్రహ్మ తమీశం ప్రణమామ్యహమ్ ।
ఇత్యుక్త్వా సా చ సావిత్రి ప్రణనామ యమం మునే ॥ ౧౫॥
యమస్తాం శక్తిభజనం కర్మపాకమువాచ హ ।
ఇదం యమాష్టకం నిత్యం ప్రాతరుత్థాయ యః పఠేత్ ॥ ౧౬॥

యమాత్తస్య భయం నాస్తి సర్వపాపాత్ప్రముచ్యతే ।
 మహాపాపీ యది పఠేన్నిత్యం భక్తిసమన్వితః ।
 యమః కరోతి సంశుద్ధం కాయవ్యూహేన నిశ్చితమ్ ॥ ౧౭ ॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే
 యమాష్టకవర్ణనం నామేకత్రిశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౧ ॥

౯.౩౨ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః । సావిత్త్ర్యుపాఖ్యానే కుణ్డసంఖ్యానిరూపణమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 మాయాబీజం మహామన్తం ప్రదత్త్వా విధిపూర్వకమ్ ।
 కర్మాశుభవిపాకం చ తామువాచ రవేః సుతః ॥ ౧ ॥

ధర్మరాజ ఉవాచ ।
 శుభకర్మవిపాకాన్న నరకం యాతి మానవః ।
 కర్మాశుభవిపాకం చ కథయామి నిశామయ ॥ ౨ ॥

నానాపురాణభేదేన నామభేదేన భామిని ।
 నానాప్రకారం స్వర్గం చ యాతి జీవః స్వకర్మభిః ॥ ౩ ॥

శుభకర్మవిపాకాన్న నరకం యాతి కర్మభిః ।
 కుకర్మణా చ నరకం యాతి నానావిధం నరః ॥ ౪ ॥

నరకాణాం చ కుణ్డాని సన్ని నానావిధాని చ ।
 నానాశాస్త్రప్రమాణేన కర్మభేదేన యాని చ ॥ ౫ ॥

విస్తృతాని చ గర్తాని క్లేశదాని చ దుఃఖినామ్ ।
 భయంకూరాణి ఘోరాణి హే వత్సే కుత్సితాని చ ॥ ౬ ॥

షడశీతి చ కుణ్డాని ఏవమన్యాని సన్ని చ ।
 నిబోధ తేషాం నామాని ప్రసిద్ధాని శ్రుతౌ సతి ॥ ౭ ॥

వహ్నికుణ్డం తప్తకుణ్డం షారకుణ్డం భయానకమ్ ।
 విఙ్కుణ్డం మూత్రకుణ్డం చ శ్లేష్మకుణ్డం చ దుఃసహమ్ ॥ ౮ ॥

గరకుణ్డం దూషికుణ్డం వసాకుణ్డం తథైవ చ ।
 శుక్రకుణ్డమసుక్కుణ్డమశ్రుకుణ్డం చ కుత్సితమ్ ॥ ౯ ॥

కుణ్డం గాత్రమలానాం చ కర్ణవిట్కుణ్డమేవ చ ।
 మజ్జాకుణ్డం మాంసకుణ్డం నక్రకుణ్డం చ దుస్తరమ్ ॥ ౧౦ ॥
 లోమకుణ్డం కేశకుణ్డమస్థికుణ్డం చ దుస్తరమ్ ।
 తామ్రకుణ్డం లోహకుణ్డం ప్రతప్తం క్లేశదం మహత్ ॥ ౧౧ ॥
 చర్మకుణ్డం తప్తసురాకుణ్డం చ పరికీర్తితమ్ ।
 తీక్ష్ణకణ్డకకుణ్డం చ విషోదం విషకుణ్డకమ్ ॥ ౧౨ ॥
 ప్రతప్తకుణ్డం తైలస్య కున్తకుణ్డం చ దుర్వహమ్ ।
 కృమికుణ్డం పూయకుణ్డం సర్పకుణ్డం దురన్తకమ్ ॥ ౧౩ ॥
 మశకుణ్డం దంశకుణ్డం భీమం గరలకుణ్డకమ్ ।
 కుణ్డం చ వజ్రదంష్ట్రాణాం వృశ్చికానాం చ సువ్రతే ॥ ౧౪ ॥
 శరకుణ్డం శూలకుణ్డం ఖడ్గకుణ్డం చ భీషణమ్ ।
 గోలకుణ్డం నక్రకుణ్డం కాకకుణ్డం శుచాస్పదమ్ ॥ ౧౫ ॥
 మన్థానకుణ్డం బీజకుణ్డం వజ్రకుణ్డం చ దుఃసహమ్ ।
 తప్తపాషాణకుణ్డం చ తీక్ష్ణపాషాణకుణ్డకమ్ ॥ ౧౬ ॥
 లాలాకుణ్డం మసీకుణ్డం చూర్ణకుణ్డం తదైవ చ ।
 చక్రకుణ్డం వక్రకుణ్డం కూర్మకుణ్డం మహోల్బణమ్ ॥ ౧౭ ॥
 జ్వాలాకుణ్డం భస్మకుణ్డం దగ్ధకుణ్డం శుచిస్మితే ।
 తప్తసూచీమసిపత్రం క్షురధారం సూచీముఖమ్ ॥ ౧౮ ॥
 గోకాముఖ నక్రముఖం గజదంశం చ గోముఖమ్ ।
 కుమ్భిపాకం కాలసూత్రం మతోన్యదం కృమితన్తుకమ్ ॥ ౧౯ ॥
 పాంసుభోజ్యం పాశవేష్టం శూలప్రోతం ప్రకమ్పనమ్ ।
 ఉల్కాముఖమన్ధకూపం వేధనం తాడనం తథా ॥ ౨౦ ॥
 జాలరన్ధ్రం దేహచూర్ణం దలనం శోషణం కషమ్ ।
 శూర్పం జ్వాలాముఖం చైవ ధూమాన్ధం నాగవేష్టనమ్ ॥ ౨౧ ॥
 కుణ్డాన్యేతాని సావిత్రి పాపినాం క్లేశదాని చ ।
 నియుతైః కింకరగణై రక్షితాని చ సన్తతమ్ ॥ ౨౨ ॥
 దణ్డహస్తైః పాశహస్తైర్మృదమత్తైర్భయజ్కరైః ।
 శక్తిహస్తైర్గదాహస్తైరసిహస్తైః సుదారుణైః ॥ ౨౩ ॥

తమోయుక్తైర్దయాహీనైర్నివార్యైశ్చ న సర్వతః ।
తేజస్విభిశ్చ నిఃశక్యైరాతామ్రపిఙ్గలోచనైః ॥ ౨౪॥

యోగయుక్తైః సిద్ధియుక్తైర్నానారూపధరైర్భుతైః ।
ఆసన్నమృత్యుభిర్ద్భుష్టైః పాపిభిః సర్వజీవిభిః ॥ ౨౫॥

స్వకర్మనిరతైః సర్వైః శాక్తైః సౌరైశ్చ గాణపైః ।
అదృశ్యైః పుణ్యకృద్భిశ్చ సిద్ధైర్షోగిభిరేవ చ ॥ ౨౬॥

స్వధర్మనిరతైర్వాపి వితతైర్వా స్వతంత్రైః ।
బలవద్భిశ్చ నిఃశక్యైః స్వప్నద్భుష్టైశ్చ వైష్ణవైః ॥ ౨౭॥

ఏతత్తే కథితం సాధ్వీ కుఙ్ఠసంక్లానిరూపణమ్ ।
యేషాం నివాసో యత్కుఙ్ఠే నిబోధ కథయామి తే ॥ ౨౮॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే సావిత్త్యుపాఖ్యానే
కుఙ్ఠసంక్లానిరూపణం నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.3౨॥

౯.33 త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః । నానాకర్మవిపాకఫలకథనమ్ ।

ధర్మరాజ ఉవాచ ।
హరిసేవారతః శుద్ధో యోగసిద్ధో వ్రతీ సతి ।
తపస్వి బ్రహ్మచారీ చ న యాతి నరకం ధ్రువమ్ ॥ ౧॥

కటువాచా బాన్ధవాంశ్చ బలలేపేన యో నరః ।
దగ్ధాన్కరోతి బలవాన్ వహ్నికుఙ్ఠం ప్రయాతి సః ॥ ౨॥

స్వగాత్రలోమమానాబ్ధం తత్ర స్థిత్యా హుతాశనే ।
పశుయోనిమవాప్నోతి రౌద్రదగ్ధాం త్రిజన్మని ॥ 3॥

బ్రాహ్మణం తృషితం తప్తం క్షుధితం గృహమాగతమ్ ।
న భోజయతి యో మూఢస్తప్తకుఙ్ఠం ప్రయాతి సః ॥ ౪॥

తత్ర తల్లోమమానం చ వర్షం స్థిత్యా చ దుఃఖదే ।
తప్తస్థలే వహ్నితల్పే పక్షీ చ సప్తజన్మసు ॥ ౫॥

రవివారే చ సజ్కాన్త్యామమాయాం శ్రాద్ధవాసరే ।

వస్త్రాణాం ఞారసంయోగం కరోతి కేవలం నరః ॥ ౬ ॥
 స యాతి ఞారకుణ్డం చ సూత్రమానాబ్దమేవ చ ।
 స ప్రజేద్రజకీం యోనిం సప్తజన్మసు భారతే ॥ ౭ ॥
 మూలప్రకృతినిన్దాం యః కురుతే మానవాధమః ।
 వేదనిన్దాం శాస్త్రనిన్దాం పురాణానాం తథైవ చ ॥ ౮ ॥
 బ్రహ్మవిష్ణుశివాదీనాం తథా నిన్దాపరో జనః ।
 గౌరీవాణ్యాదిదేవీనాం తథా నిన్దాపరో జనః ॥ ౯ ॥
 తే సర్వే నిరయే యాన్తి తస్మిన్కుణ్డే భయానకే ।
 నాతః పరతరం కుణ్డం దుఃఖదం తు భవిష్యతి ॥ ౧౦ ॥
 తత్ర స్థిత్యానేకకల్పం సర్పయోనిం ప్రజేత్పునః ।
 దేవీనిన్దాపరాధస్య ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే ॥ ౧౧ ॥
 స్వదత్తాం పరదత్తాం వా వృత్తిం చ సురవిప్రయోః ।
 షష్టివర్షసహస్రాణి విట్కుణ్డం చ ప్రయాతి సః ॥ ౧౨ ॥
 తావన్నేవ చ వర్షాణి విదోభజీ తత్ర తిష్ఠతి ।
 షష్టివర్షసహస్రాణి విట్కుమిశ్చ పునరుభవి ॥ ౧౩ ॥
 పరకీయతడాగే చ తడాగం యః కరోతి చ ।
 ఉత్సజేదైవదోషేణ మూత్రకుణ్డం ప్రయాతి సః ॥ ౧౪ ॥
 తద్రేణుమానవర్షం చ తదోభజీ తత్ర తిష్ఠతి ।
 పునః పూర్ణశతాబ్దం చ స వృషో భారతే భవేత్ ॥ ౧౫ ॥
 ఏకాకీ మిష్టమశ్నాతి శ్లేష్మకుణ్డం ప్రయాతి చ ।
 పూర్ణమబ్జశతం చైవ తదోభజీ తత్ర తిష్ఠతి ॥ ౧౬ ॥
 తతః పూర్ణశతాబ్దం చ స ప్రేతో భారతే భవేత్ ।
 శ్లేష్మమూత్రపరం చైవ పూయం భుక్త్యై తతః శుచిః ॥ ౧౭ ॥
 పితరం మాతరం చైవ గురుం భార్యాం సుతం సుతామ్ ।
 యో న పుష్టాత్యనాథం చ గరకుణ్డం ప్రయాతి సః ॥ ౧౮ ॥
 పూర్ణమబ్జశతం చైవ తదోభజీ తత్ర తిష్ఠతి ।
 తతో వ్రజేద్భూతయోనిం శతవర్షం తతః శుచిః ॥ ౧౯ ॥

దృష్ట్వాతిథిం వక్రచక్షుః కరోతి యో హి మానవః ।
 పితృదేవాస్తస్య జలం న గృష్ణాన్తి చ పాపినః ॥ ౨౦॥
 యాని కాని చ పాపాని బ్రహ్మహత్యాదికాని చ ।
 ఇహైవ లభతే చాన్తే దూషికాకుణ్డమావ్రజేత్ ॥ ౨౧॥
 పూర్ణమబ్ధశతం చైవ తద్భోజీ తత్ర తిష్ఠతి ।
 తతో వ్రజేద్భూతయోనిం శతవర్షం తతః శుచిః ॥ ౨౨॥
 దత్త్వా ద్రవ్యం చ విప్రాయ చాన్యస్మై దీయతే యది ।
 స తిష్ఠతి వసాకుణ్డే తద్భోజీ శతవత్సరమ్ ॥ ౨౩॥
 కృకలాసో భవేత్సోఽపి భారతే సప్తజన్మసు ।
 తతో భవేన్మహారోద్రో దరిద్రోఽల్పాయురేవ చ ॥ ౨౪॥
 పుమాంసం కామినీ వాపి కామినీం వా పుమానథ ।
 యః శుక్రం పాయయత్యేవ శుక్రకుణ్డం ప్రయాతి సః ॥ ౨౫॥
 పూర్ణమబ్ధశతం చైవ తద్భోజీ తత్ర తిష్ఠతి ।
 కృమియోనిం శతాబ్దం చ వ్రజేద్భూత్వా తతః శుచిః ॥ ౨౬॥
 సస్తాడ్య చ గురుం విప్రం రక్తపాతం చ కారయేత్ ।
 స చ తిష్ఠత్యస్సక్కుణ్డే తద్భోజీ శతవత్సరమ్ ॥ ౨౭॥
 తతో లభేద్వ్యాఘ్రుజన్మ సప్తజన్మసు భారతే ।
 తతః శుద్ధిమవాప్నోతి మానవశ్చ క్రమేణ హ ॥ ౨౮॥
 యోఽశ్రు తత్యాజ గాయన్తం భక్తం దృష్ట్వా సగద్గదమ్ ।
 శ్రీకృష్ణగుణసంకీర్తే హసత్యేవ హి యో నరః ॥ ౨౯॥
 స వసేదశ్రుకుణ్డే చ తద్భోజీ శతవర్షకమ్ ।
 తతో భవేచ్ఛ చాణ్డాల్పస్త్రిజన్మని తతః శుచిః ॥ ౩౦॥
 కరోతి శతతా తద్వన్నిత్యం సుహృది యో నరః ।
 కుణ్డం గాత్రమలానాం చ స ప్రయాతి శతాబ్దకమ్ ॥ ౩౧॥
 తతః స గార్దభీం యోనిమవాప్నోతి త్రిజన్మని ।
 త్రిజన్మని చ శార్గాలీం తతః శుద్ధో భవేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౩౨॥
 బధిరం యో హసత్యేవ నిన్దత్యేవాభిమానతః ।
 స వసేత్కర్ణవిట్కుణ్డే తద్భోజీ శతవత్సరమ్ ॥ ౩౩॥

తతో భవేత్స బధిరో దరిద్రః సప్తజన్మసు ।
 సప్తజన్మన్యజ్ఞహీనస్తతః శుద్ధిం లభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౩౪ ॥
 లోభాత్స్వభరణార్థాయ జీవినం హన్తి యో నరః ।
 మజ్ఞాకుణ్డే వసేత్సోఽపి తద్భోజీ లక్షవత్సరమ్ ॥ ౩౫ ॥
 తతో భవేచ్ఛ శశకో మీనశ్చ సప్తజన్మసు ।
 త్రిజన్మని వరాహశ్చ కుక్కుటః సప్తజన్మసు ॥ ౩౬ ॥
 ఏషాదయశ్చ కర్మభ్యస్తతః శుద్ధిం లభేద్ ధ్రువమ్ ।
 స్వకన్యాపాలనం కృత్వా విక్రీణాతి చ యో నరః ॥ ౩౭ ॥
 అర్థలోభాన్మహామూఢో మాంసకుణ్డం ప్రయాతి సః ।
 కన్యాలోమప్రమాణాబ్ధం తద్భోజీ తత్ర తిష్ఠతి ॥ ౩౮ ॥
 తస్య దణ్ణప్రహారం చ కుర్వన్తి యమకింకరాః ।
 మాంసభారం మూర్ఛి కృత్వా రక్తభారం లిహేత్క్షుధా ॥ ౩౯ ॥
 తతో హి భారతే పాపీ కన్యావిట్కృమిగో భవేత్ ।
 పష్టివర్షసహస్రాణి వ్యాధశ్చ సప్తజన్మసు ॥ ౪౦ ॥
 త్రిజన్మని వరాహశ్చ కుక్కుటః సప్తజన్మసు ।
 మణ్ణాకో హి జలౌకాశ్చ సప్తజన్మసు భారతే ॥ ౪౧ ॥
 సప్తజన్మసు కాకశ్చ తతః శుద్ధిం లభేద్ ధ్రువమ్ ।
 వ్రతానాముపవాసానాం శ్రాద్ధాదీనాం చ సగ్గమే ॥ ౪౨ ॥
 కరోతి యః క్షౌరకర్మ సోఽశుచిః సర్వకర్మసు ।
 స చ తిష్ఠతి కుణ్డే చ నఖాదీనాశ్చ సున్దరి ॥ ౪౩ ॥
 తద్దైవదినమానాబ్ధం తద్భోజీ దణ్ణతాడితః ।
 సకేశం పార్థివం లింగం యో వార్చయతి భారతే ॥ ౪౪ ॥
 స తిష్ఠతి కేశకుణ్డే మృద్రేణుమానవర్షకమ్ ।
 తదన్తే యావసీం యోనిం ప్రయాతి హరకోపతః ॥ ౪౫ ॥
 శతాబ్దాచ్ఛుద్ధిమాప్నోతి రాక్షసః స భవేద్ ధ్రువమ్ ।
 పితృణాం యో విష్ణుపదే పిణ్డం వైవ దదాతి చ ॥ ౪౬ ॥

స చ తిష్ఠత్యస్థికుణ్డే స్వలోమాబ్దం మహోల్బణే ।
 తతః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య కుఖజ్ఞః సప్తజన్మసు ॥ ౪౭॥
 భవేన్మహాదరిద్రశ్చ తతః శుద్ధో హి దేహతః ।
 యః నేవతే మహామూఢో గుర్విణీం చ స్వకామినీమ్ ॥ ౪౮॥
 ప్రతప్తే తామ్రకుణ్డే చ శతవర్షం స తిష్ఠతి ।
 అవీరాన్నం చ యో భుక్త్యై ఋతుస్నాతాన్నమేవ చ ॥ ౪౯॥
 లోహకుణ్డే శతాబ్దం చ స చ తిష్ఠతి తప్తకే ।
 స వ్రజేద్రజకీం యోనిం కాకానాం సప్తజన్మసు ॥ ౫౦॥
 మహావ్రణీ దరిద్రశ్చ తతః శుద్ధీ భవేన్నరః ।
 యో హి చర్మాక్షహస్తేన దేవద్రవ్యముపస్మృతేత్ ॥ ౫౧॥
 శతవర్షప్రమాణం చ చర్మకుణ్డే స తిష్ఠతి ।
 యః శూద్రేణాభ్యనుజ్ఞాతో భుక్త్యై శూద్రాన్నమేవ చ ॥ ౫౨॥
 స చ తప్తసురాకుణ్డే శతాబ్దం తిష్ఠతి ద్విజః ।
 తతో భవేచ్ఛూద్రయాజీ బ్రాహ్మణః సప్తజన్మసు ॥ ౫౩॥
 శూద్రశ్శాధ్ధాన్నభోజీ చ తతః శుద్ధో భవేద్ధ రువమ్ ।
 వాగ్దుష్టః కటుకో వాచా తాడయేత్స్వామినం సదా ॥ ౫౪॥
 తీక్ష్ణకణ్ణకకుణ్డే స తదోభిజీ తత్ర తిష్ఠతి ।
 తాడితో యమదూతేన దణ్డేన చ చతుర్గుణమ్ ॥ ౫౫॥
 తతః ఉచ్చైఃశ్రవాః సప్తజన్మన్వేవ తతః శుచి ।
 విషేణ జీవనం హన్తి నిర్దయో యో హి మానవః ॥ ౫౬॥
 విషకుణ్డే చ తదోభిజీ సహస్రాబ్దం చ తిష్ఠతి ।
 తతో భవేన్నుఘాతి చ వ్రణీ చ శతజన్మసు ॥ ౫౭॥
 సప్తజన్మసు కుష్ఠీ చ తతః శుద్ధో భవేద్ ధువమ్ ।
 దణ్డేన తాడయేద్ గాం హి వృషశ్చ వృషవాహకః ॥ ౫౮॥
 భృత్యద్వారా స్వతన్త్రో వా పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ।
 ప్రతప్తే తైలకుణ్డేఽగ్నౌ తిష్ఠతి స్మ చతుర్గుణమ్ ॥ ౫౯॥
 గవాం లోమప్రమాణాబ్దం వృషో భవతి తత్పరమ్ ।

కున్నేన హన్తి యో జీవం వహ్నితోహేన హేలయా ॥ ౬౦॥

కున్తకుణ్ణే వసేత్సోఽపి వర్షాణామయుతం సతి ।

తతః సుయోనిం సమ్ప్రాప్య చోదరే వ్యాధిసంయుతః ॥ ౬౧॥

జన్మనైకేన క్లేశేన తతః శుద్ధో భవేన్నరః ।

యో భుక్త్యై చ వృథా మాంసం మాంసలోభీ ద్విజాధమః ॥ ౬౨॥

హరేరనైవేద్యభోజీ కృమికుణ్ణం ప్రయాతి సః ।

స్వలోమమానవర్షం చ తద్భోజీ తత్ర తిష్ఠతి ॥ ౬౩॥

తతో భవేన్నైచ్ఛజాతిస్త్రిజన్మని తతో ద్విజః ।

బ్రాహ్మణః శూద్రయాజీ చ శూద్రశ్రాద్ధాన్నభోజకః ॥ ౬౪॥

శూద్రాణాం శవదాహీ చ పూయకుణ్ణే వసేద్ ద్రువమ్ ।

యావత్లోమప్రమాణాబ్ధం యమదణ్ణేన సువ్రతే ॥ ౬౫॥

తాడితో యమదూతేన తద్భోజీ తత్ర తిష్ఠతి ।

తతో భారతమాగత్య స శూద్రః సప్తజన్మసు ॥ ౬౬॥

మహారోగీ దరిద్రశ్చ బధిరో మూక ఏవ చ ।

కృష్ణం పద్మం చ కే యస్య తం సర్పం హన్తి యో నరః ॥ ౬౭॥

స్వలోమమానవర్షం చ సర్పకుణ్ణం ప్రయాతి సః ।

సర్పేణ భక్షితః సోఽథ యమదూతేన తాడితః ॥ ౬౮॥

వనేచ్ఛ సర్పవిఢోభోజీ తతః సర్పే భవేద్ ద్రువమ్ ।

తతో భవేన్మానవశ్చ స్వల్పాయుర్ద్రుసంయుతః ॥ ౬౯॥

మహాక్లేశేన తన్మృత్యుః సర్పేణ భక్షితాద్ ద్రువమ్ ।

విధిప్రదత్తజీవ్యాంశ్చ క్షుద్రజన్మాంశ్చ హన్తి యః ॥ ౭౦॥

స దంశమశయోః కుణ్ణే జన్మమానాబ్ధమేవ చ ।

దివానిశం భక్షితస్తైరనాహారశ్చ శబ్దవాన్ ॥ ౭౧॥

హస్తపాదాదిబద్ధశ్చ యమదూతేన తాడితః ।

తతో భవేత్క్షుద్రజన్మరాతిశ్చ యావనీ భవేత్ ॥ ౭౨॥

తతో భవేన్మానవశ్చ సోఽఙ్గహీనస్తతః శుచిః ।

యో మూఢో మధుమత్సాతి హత్వా చ మధుమక్షికాః ॥ ౭౩॥

స ఏవ గారలే కుణ్ఢే జీవమానాబ్దకం వసేత్ |
 భక్షితో గరలైర్దగ్ధో యమదూతేన తాడితః || ౭౪ ||
 తతో హి మక్షికాజాతిస్తతః శుద్ధో భవేన్నరః |
 దణ్డం కరోత్యదణ్డే చ విప్రే దణ్డం కరోతి చ || ౭౫ ||
 స కుణ్డం వజ్రదంష్ట్రాణాం కీటానాం యాతి సత్స్వరమ్ |
 స తల్లోమప్రమాణాబ్దం తత్ర తిష్ఠత్యహర్నిశమ్ || ౭౬ ||
 శబ్దకృద్భ్రక్షితస్తైస్తు యమదూతేన తాడితః |
 కరోతి రోదనం భద్రే హాహాకారం క్షణే క్షణే || ౭౭ ||
 పునః సూకరయోనౌ చ జాయతే సప్తజన్మసు |
 త్రిజన్మని కాకయోనౌ తతః శుద్ధో భవేన్నరః || ౭౮ ||
 అర్థలోభేన యో మూఢః ప్రజాదణ్డం కరోతి సః |
 వృశ్చికానాం చ కుణ్డం చ తల్లోమాబ్దం వసేద్ ద్రువమ్ || ౭౯ ||
 తతో వృశ్చికజాతిశ్చ సప్తజన్మసు భారతే |
 తతో నరశ్చాఙ్గహీనో వ్యాధిశుద్ధో భవేద్ ద్రువమ్ || ౮౦ ||
 బ్రాహ్మణః శస్త్రధారీ యో హ్యన్యేషాం ధావకో భవేత్ |
 సన్యాసీనశ్చ యో విప్రో హరిభక్తివిహీనకః || ౮౧ ||
 స తిష్ఠతి స్వలోమాబ్దం కుణ్ఢేషు చ శరాదిషు |
 విద్ధః శరాదిభిః శశ్వత్తతః శుద్ధో భవేన్నరః || ౮౨ ||
 కారాగారే సాన్ధకారే ప్రణిహన్తి ప్రజాశ్చ యః |
 ప్రమత్తః స్వస్య దోషేణ గోలకుణ్డం ప్రయాతి సః || ౮౩ ||
 స పఙ్కతప్రతోయాక్తం సాన్ధకారం భయఙ్కరమ్ |
 తీక్ష్ణదంష్ట్రైశ్చ కీటైశ్చ సంయుక్తం గోలకుణ్డకమ్ || ౮౪ ||
 కీటైర్విద్యో వసేత్తత్ర ప్రజాలోమాబ్దమేవ చ |
 తతో భవేత్పుజాభృత్యస్తతః శుద్ధో భవేత్క్రమాత్ || ౮౫ ||
 సరోవరాదుత్థితాంశ్చ నక్రాదీన్వన్తి యో నరః |
 నక్రకణ్ణకమానాబ్దం నక్రకుణ్డం ప్రయాతి సః || ౮౬ ||
 తతో నక్రాదిజాతియో భవేన్నక్రాదిషు ద్రువమ్ |

తతః సద్యో విశుద్ధో హి దణ్డేనైవ పునః పునః ॥ ౮౭ ॥
 వక్షః శ్రోణీస్తనాస్యఞ్చ యః పశ్యతి పరస్త్రియాః ।
 కామేన కాముకో యో హి పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ॥ ౮౮ ॥
 స వనేత్కాకకుణ్డే చ కాకైః సఞ్చార్హుర్బలోచనః ।
 తతః స్వలోమమానాబ్ధం భవేద్దగస్త్రిజన్మని ॥ ౮౯ ॥
 స్వర్ణస్తేయీ చ యో మూఢో భారతే సురవిప్రయోః ।
 స చ మన్థానకుణ్డే వై స్వలోమాబ్ధం వసేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౯౦ ॥
 తాడితో యమదూతేన మన్థావైశ్చన్నలోచనః ।
 తద్విడోఢ్భజీ చ తత్రైవ తతశ్చాన్దస్త్రిజన్మని ॥ ౯౧ ॥
 సప్తజన్మ దరిద్రశ్చ మహాకూరశ్చ పాతకీ ।
 భారతే స్వర్ణకారశ్చ స చ స్వర్ణవణిక్ తతః ॥ ౯౨ ॥
 యో భారతే తామ్రచౌరో లోహచౌరశ్చ సున్దరి ।
 స చ స్వలోమమానాబ్ధం బీజకుణ్డం ప్రయాతి సః ॥ ౯౩ ॥
 తత్రైవ బీజవిడోఢ్భజీ బీజైశ్చ ఛన్నలోచనః ।
 తాడితో యమదూతేన తతః శుద్ధో భవేన్నరః ॥ ౯౪ ॥
 భారతే దేవచౌరశ్చ దేవద్రవ్యాపహారకః ।
 స దుశ్చరే వజ్రకుణ్డే స్వలోమాబ్ధం వసేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౯౫ ॥
 దేహదగ్ధోఽపి తద్వజ్రైరనాహారశ్చ శబ్దకృత్ ।
 తాడితో యమదూతైశ్చ తతః శుద్ధో భవేన్నరః ॥ ౯౬ ॥
 రౌప్యగవ్యాంశుకానాం చ యశ్చౌరః సురవిప్రయోః ।
 తప్తపాషాణకుణ్డే చ స్వలోమాబ్ధం వసేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౯౭ ॥
 త్రిజన్మని చ కంసోఽపి శ్వేతరూపస్త్రిజన్మని ।
 జన్మైకం శ్వేతచిహ్నశ్చ తతోఽన్యే శ్వేతపక్షిణః ॥ ౯౮ ॥
 తతో రక్షవికారి చ శూలీ వై మానవో భవేత్ ।
 సప్తజన్మసు చాలాయుస్తతః శుద్ధో భవేన్నరః ॥ ౯౯ ॥
 రైతం కాంస్యమయం పాత్రం యో హరేద్దేవవిప్రయోః ।
 తీక్ష్ణపాషాణకుణ్డే చ స్వలోమాబ్ధం వసేన్నరః ॥ ౧౦౦ ॥

స భవేదశ్యజాతిశ్చ భారతే సప్తజన్మసు ।
 తతోఽధికాఙ్గజాతిశ్చ పాదరోగీ తతః శుచిః ॥ ౧౦౧॥
 పుంశ్చల్యన్మం చ యో భద్రే పుంశ్చలీజీవ్యజీవినః ।
 స్వలోమమానవర్షం చ లాలాకుణ్ణే వసేద్ ద్రువమ్ ॥ ౧౦౨॥
 తాడితో యమదూతేన తద్భోజీ తత్ర దుఃఖితః ।
 తతశ్చక్షుఃశూలరోగీ తతః శుద్ధః క్రమేణ సః ॥ ౧౦౩॥
 మ్లేచ్ఛనేవీ మసీజీవీ యో విప్రో భారతే భువి ।
 వసేత్స్వలోమమానాబ్దం మసీకుణ్ణే స దుఃఖభాక్ ॥ ౧౦౪॥
 తాడితో యమదూతేన తద్భోజీ తత్ర తిష్ఠతి ।
 తతస్త్రిజన్మని భవేత్కృష్ణవర్ణః పశుః సతి ॥ ౧౦౫॥
 త్రిజన్మని భవేచ్ఛాగః కృష్ణవర్ణస్త్రిజన్మని ।
 తతః స తాలవృక్షశ్చ తతః శుద్ధో భవేన్నరః ॥ ౧౦౬॥
 ధాన్యాదిసస్యం తామ్బూలం యో హరేత్పురవిప్రయోః ।
 ఆసనం చ తథా తల్పం మార్గకుణ్ణే ప్రయాతి సః ॥ ౧౦౭॥
 శతాబ్దం తత్ర నివసేద్యమదూతేన తాడితః ।
 తతో భవేన్మేషజాతిః కుక్కుటశ్చ త్రిజన్మని ॥ ౧౦౮॥
 తతో భవేద్వాసరశ్చ కాసవ్యాధియుతో భువి ।
 వంశహీనో దరిద్రశ్చ స్వల్పాయుశ్చ తతః శుచిః ॥ ౧౦౯॥
 కరోతి చక్రం విప్రాణాం హృత్వా ద్రవ్యం చ యో జనః ।
 స వసేచ్ఛక్రకుణ్ణే చ శతాబ్దం దణ్ణతాడితః ॥ ౧౧౦॥
 తతో భవేన్మానవశ్చ తైలకారస్త్రిజన్మని ।
 వ్యాధియుక్తో భవేద్రోగీ వంశహీనస్తతః శుచిః ॥ ౧౧౧॥
 గోధనేషు చ విప్రేషు కరోతి వక్రతాం పుమాన్ ।
 ప్రయాతి వక్రకుణ్ణం స తిష్ఠేద్యుగశతం సతి ॥ ౧౧౨॥
 తతో భవేత్స వక్రాణ్ణో హీనాఙ్గః సప్తజన్మని ।
 దరిద్రో వంశహీనశ్చ భార్యాహీనస్తతః శుచిః ॥ ౧౧౩॥
 తతో భవేద్ గృధ్రజన్మా త్రిజన్మని చ సూకరః ।
 త్రిజన్మని బిడాలశ్చ మయూరశ్చ త్రిజన్మని ॥ ౧౧౪॥

నిషిద్ధం కూర్మమాంసం చ బ్రాహ్మణో యో హి భక్షతి ।
 కూర్మకుణ్ణే వసేత్సోఽపి శతాబ్దం కూర్మభక్షితః ॥ ౧౧౫ ॥
 తతో భవేత్కూర్మజన్మా త్రిజన్మని చ సూకరః ।
 త్రిజన్మని బిడాలశ్చ మయూరశ్చ తతః శుచిః ॥ ౧౧౬ ॥
 ఘృతం తైలాదికం చైవ యో హరేత్సురవిప్రయోః ।
 స యాతి జ్వాలాకుణ్డం చ భస్మకుణ్డం చ పాతకీ ॥ ౧౧౭ ॥
 తత్ర స్థిత్యా శతాబ్దం చ స భవేత్తైలపాచితః ।
 సప్తజన్మని మతస్యశ్చ మూషకశ్చ తతః శుచిః ॥ ౧౧౮ ॥
 సుగన్ధితైలం ధాత్రీం వా గన్ధద్రవ్యాన్యదేవ వా ।
 భారతే పుణ్యవర్షే చ యో హరేత్సురవిప్రయోః ॥ ౧౧౯ ॥
 స వసేద్దగ్ధకుణ్ణే చ భవేద్దగ్ధో దివానిశమ్ ।
 స్వలోమమానవర్షం చ తతో దుర్గన్ధికో భవేత్ ॥ ౧౨౦ ॥
 దుర్గన్ధికః సప్తజన్మ మృగనాభిస్త్రిజన్మని ।
 సప్తజన్మసు మన్థానస్తతో హి మానవో భవేత్ ॥ ౧౨౧ ॥
 బలేనైవ ఛలేనైవ హింసారూపేణ వా సతి ।
 బలిష్ఠశ్చ హరేద్భూమిం భారతే పరపైతృకీమ్ ॥ ౧౨౨ ॥
 స వసేత్తప్తసూచిం చ భవేత్తాపీ దివానిశమ్ ।
 తప్తతైలే యథా జీవో దగ్ధో భవతి సన్తతమ్ ॥ ౧౨౩ ॥
 భస్మసాన్న భవత్యేవ భోగే దేహీ న నశ్యతి ।
 సప్తమన్వన్తరం పాపీ సన్తప్తస్త్ర తిష్ఠతి ॥ ౧౨౪ ॥
 శబ్దం కరోత్యనాహారో యమదూతేన తాడితః ।
 షష్టివర్షసహస్రాణి విట్కృమిశ్చ భవేత్తతః ॥ ౧౨౫ ॥
 తతో భవేద్భూమిహీనో దరిద్రశ్చ తతః శుచిః ।
 తతః స్వయోనిం సమ్ప్రాప్య శుభం కర్మాచరేత్సునః ॥ ౧౨౬ ॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నానాకర్మ-
 విపాకఫలకథనం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.33 ॥

౯.౩౪ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః । నానాకర్మవిపాకఫలవర్ణనమ్ ।

యమ ఉవాచ ।

ఛినత్తి జీవం ఖడ్గేన దయాహీనః సుదారుణః ।

నరఘాతీ హన్తి నరమర్థలోభేన భారతే ॥ ౧॥

అసిపత్రే వసేతోఽపి యావద్విన్యాశ్చతుర్దశ ।

తేషు యో బ్రాహ్మణాన్ హన్తి శతమన్వన్తరం వసేత్ ॥ ౨॥

ఛిన్నాఙ్గుః సంవసేత్ సోఽపి ఖడ్గధారేణ సన్తతమ్ ।

అనాహారః శబ్దముచ్చైర్యమదూతేన తాడితః ॥ ౩॥

మన్థానః శతజన్మాని శతజన్మాని సూకరః ।

కుక్కుటః సప్త జన్మాని శృగాలః సప్తజన్మసు ॥ ౪॥

వ్యాఘ్రశ్చ సప్త జన్మాని వృకశ్చైవ త్రిజన్మసు ।

సప్తజన్మసు మణ్డూకో యమదూతేన తాడితః ॥ ౫॥

స భవేద్భారతే వర్షే మహిషశ్చ తతః శుచిః ।

గ్రామాణాం నగరాణాం వా దహనం యః కరోతి చ ॥ ౬॥

క్షురధారే వసేతోఽపి ఛిన్నాఙ్గుస్త్రియుగం సతి ।

తతో ప్రేతో భవేత్సద్యో వహ్నివక్త్రో భ్రమన్మహీమ్ ॥ ౭॥

సప్తజన్మామేధ్యభోజీ కపోతః సప్తజన్మసు ।

తతో భవేన్మహాశూలీ మానవః సప్తజన్మని ॥ ౮॥

సప్తజన్మ గలత్కుష్ఠీ తతః శుద్ధో భవేన్నరః ।

పరకర్ణే ముఖం దత్త్వా పరనిన్దాం కరోతి యః ॥ ౯॥

పరదోషే మహాశ్లాఘీ దేవబ్రాహ్మణనిన్దకః ।

సూచీముఖే వసేతోఽపి సూచీవిద్ధో యుగత్రయమ్ ॥ ౧౦॥

తతో భవేద్ వృశ్చికశ్చ సర్పశ్చ సప్తజన్మసు ।

వజ్రకీటః సప్తజన్మ భస్మకీటస్తతః పరమ్ ॥ ౧౧॥

తతో భవేన్మానవశ్చ మహావ్యాధిస్తతః శుచిః ।

గృహిణాం హి గృహం భిత్త్వా వస్తుస్నేయం కరోతి యః ॥ ౧౨॥

గాశ్చ ఛాగాంశ్చ మేషాంశ్చ యాతి గోకాముఖే చ సః ।
తాడితో యమదూతేన వసేత్తత్ర యుగత్రయమ్ ॥ ౧౩॥

తతో భవేత్సప్తజన్మ గోజాతిర్వాస్యధిసంయుతః ।
త్రిజన్మని మేషజాతిశ్చాగజాతిస్త్రీజన్మని ॥ ౧౪॥

తతో భవేన్మానవశ్చ నిత్యరోగీ దరిద్రకః ।
భార్యాహీనో బంధుహీనః సంతాపీ చ తతః శుచిః ॥ ౧౫॥

సామాన్యద్రవ్యచౌరశ్చ యాతి నక్రముఖం చ సః ।
తాడితో యమదూతేన వసేత్తత్రాబ్జకత్రయమ్ ॥ ౧౬॥

తతో భవేత్సప్తజన్మ గోపతిర్వాస్యధిసంయుతః ।
తతో భవేన్మానవశ్చ మహారోగీ తతః శుచిః ॥ ౧౭॥

హన్తి గాశ్చ గజాంశ్చైవ తురగాంశ్చ నగాంస్తథా ।
స యాతి గజదంశం చ మహాపాపీ యుగత్రయమ్ ॥ ౧౮॥

తాడితో యమదూతేన నాగదన్తేన సన్తతమ్ ।
స భవేద్గజజాతిశ్చ తురగశ్చ త్రిజన్మని ॥ ౧౯॥

గోజాతిర్ద్లౌచ్యజాతిశ్చ తతః శుద్ధో భవేన్నరః ।
జలం పిబన్తి తృషితాం గాం వారయతి యః పుమాన్ ॥ ౨౦॥

నరకం గోముఖాకారం కృమితప్రోదకాన్వితమ్ ।
తత్ర తిష్ఠతి సన్తప్తో యావన్మన్వన్తరావధి ॥ ౨౧॥

తతో నరోఽపి గోహీనో మహారోగీ దరిద్రకః ।
సప్తజన్మాన్త్యజాతిశ్చ తతః శుద్ధో భవేన్నరః ॥ ౨౨॥

గోహత్యాం బ్రహ్మహత్యాం చ కరోతి హ్యతిదేశికీమ్ ।
యో హి గచ్ఛత్యగమ్యాం చ యః స్త్రీహత్యాం కరోతి చ ॥ ౨౩॥

భిక్షుహత్యాం మహాపాపీ భూణహత్యాం చ భారతే ।
కుష్పిపాకే వసేత్సోఽపి యావద్దిన్ద్రాశ్చతుర్దశ ॥ ౨౪॥

తాడితో యమదూతేన చూర్ణ్యమానశ్చ సన్తతమ్ ।
క్షణం పతతి వహ్నౌ చ క్షణం పతతి కణ్ణికే ॥ ౨౫॥

క్షణం పతేత్తప్తతైలే తప్తో యేన క్షణం క్షణమ్ ।
క్షణం చ తప్తలోహే చ క్షణం చ తప్తతామ్రకే ॥ ౨౬॥

గృధ్రో జన్మసహస్రాణి శతజన్మాని సూకరః ।

కాకశ్చ సప్త జన్మాని సర్పశ్చ సప్తజన్మసు ॥ ౨౭॥

షష్ఠివర్షసహస్రాణి విష్ణాయాం జాయతే కృమిః ।

నానాజన్మసు స వృషస్తతః కుష్ఠీ దరిద్రకః ॥ ౨౮॥

సావిత్త్యువాచ ।

విప్రహత్యా చ గోహత్యా కింవిధా చాతిదైశికీ ।

కా వా నృణామగమ్యా చ కో వా సన్ధ్యావిహీనకః ॥ ౨౯॥

అదీక్షితః పుమాన్కో వా కో వా తీర్థప్రతిగ్రహీ ।

ద్విజః కో వా గ్రామయాజీ కో వా విప్రోఽథ దేవలః ॥ ౩౦॥

శూద్రాణాం సూపకారశ్చ ప్రమత్తో వృషలీపతిః ।

ఏతేషాం లక్షణం సర్వం వద వేదవిదాం వర ॥ ౩౧॥

ధర్మరాజ ఉవాచ ।

శ్రీకృష్ణే చ తదర్చాయామన్యేషాం ప్రకృతౌ సతి ।

శివే చ శివలిజ్ఞే చ సూర్యే సూర్యమణౌ తథా ॥ ౩౨॥

గణేశే వాథ దుర్గాయామేవం సర్వత్ర సున్దరి ।

యః కరోతి భేదబుద్ధిం బ్రహ్మహత్యాం లభేత్తు సః ॥ ౩౩॥

స్వగురౌ స్వేష్టదేవే చ జన్మదాతరి మాతరి ।

కరోతి భేదబుద్ధిం యో బ్రహ్మహత్యాం లభేత్తు సః ॥ ౩౪॥

వైష్ణవేషు చ భక్తేషు బ్రాహ్మణేష్వితరేషు చ ।

కరోతి భేదబుద్ధిం యో బ్రహ్మహత్యాం లభేత్తు సః ॥ ౩౫॥

విప్రపాదోదకే చైవ శాలగ్రామోదకే తథా ।

కరోతి భేదబుద్ధిం యో బ్రహ్మహత్యాం లభేత్తు సః ॥ ౩౬॥

శివనైవేద్యకే చైవ హరినైవేద్యకే తథా ।

కరోతి భేదబుద్ధిం యో బ్రహ్మహత్యాం లభేత్తు సః ॥ ౩౭॥

సర్వేశ్వరేశ్వరే కృష్ణే సర్వకారణకారణే ।

సర్వాద్యే సర్వదేవానాం సేవ్యే సర్వాన్తరాత్మని ॥ ౩౮॥

మాయయానేకరూపే వాప్యేక ఏవ హి నిర్గుణే ।

కరోతీశేన భేదం యో బ్రహ్మహత్యాం లభేత్తు సః ॥ ౩౯ ॥

శక్తిభక్తే ద్వేషబుద్ధిం శక్తిశాస్త్రే తథైవ చ ।

ద్వేషం యః కురుతే మర్త్యో బ్రహ్మహత్యాం లభేత్తు సః ॥ ౪౦ ॥

పితృదేవార్చనం యో వా త్యజేద్వేదనిరూపితమ్ ।

యః కరోతి నిషిద్ధం చ బ్రహ్మహత్యాం లభేత్తు సః ॥ ౪౧ ॥

యో నిన్దతి హృషీకేశం తన్మన్త్రోపాసకం తథా ।

పవిత్రాణాం పవిత్రం చ జ్ఞానానన్దం సనాతనమ్ ॥ ౪౨ ॥

ప్రధానం వైష్ణవానాం చ దేవానాం సేవ్యమీశ్వరమ్ ।

యే నార్చయన్తి నిన్దన్తి బ్రహ్మహత్యాం లభన్తి తే ॥ ౪౩ ॥

యే నిన్దన్తి మహాదేవీం కారణబ్రహ్మరూపిణీమ్ ।

సర్వశక్తిస్వరూపాం చ ప్రకృతిం సర్వమాతరమ్ ॥ ౪౪ ॥

సర్వదేవస్వరూపాం చ సర్వేషాం వన్దితాం సదా ।

సర్వకారణరూపాం చ బ్రహ్మహత్యాం లభన్తి తే ॥ ౪౫ ॥

కృష్ణజన్మాష్టమీం రామనవమీం చ సుపుణ్యదామ్ ।

శివరాత్రిం తథా చైకాదశీం వారే రవేన్తథా ॥ ౪౬ ॥

పంచ పర్వాణి పుణ్యాని యే న కుర్వన్తి మానవాః ।

లభన్తి బ్రహ్మహత్యాం తే చాణ్డాలాధికపాపినః ॥ ౪౭ ॥

అముష్ణవాచ్యాం భూఖననం జలశౌచాదికం చ యే ।

కుర్వన్తి భారతే వర్షే బ్రహ్మహత్యాం లభన్తి తే ॥ ౪౮ ॥

గురుఞ్చ మాతరం తాతం సాధీం భార్యాం సుతం సుతామ్ ।

అనిన్ద్యాం యో న పుష్టాతి బ్రహ్మహత్యాం లభేత్తు సః ॥ ౪౯ ॥

వివాహో యస్య న భవేన్న పశ్యతి సుతం తు యః ।

హరిభక్తివిహీనో యో బ్రహ్మహత్యాం లభేత్తు సః ॥ ౫౦ ॥

హరేరనైవేద్యభోజీ నిత్యం విష్ణుం న పూజయేత్ ।

పుణ్యం పార్థివలిక్ఠం చ బ్రహ్మహాసౌ ప్రకీర్తితః ॥ ౫౧ ॥

గోప్రహారం ప్రకుర్వన్తం దృష్ట్వా యో న నివారయేత్ ।

యాతి గోవిప్రయోర్మధ్యే గోహత్యా తు లభేత్తు సః ॥ ౫౨ ॥

దక్షైర్గోస్తాడయేన్ముఢో యో విప్రో వృషవాహనః ।

దినే దినే గోవధం చ లభతే నాత్ర సంశయః ॥ ౫౩॥

దదాతి గోభ్య ఉచ్చిష్టం భోజయేద్ వృషవాహకమ్ ।

భున్క్తి వృషవాహన్నం స గోహత్యాం లభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౫౪॥

వృషలీపతిం యాజయేద్యో భుక్త్యైఽన్నం తస్య యో నరః ।

గోహత్యాశతకం సోఽపి లభతే నాత్ర సంశయః ॥ ౫౫॥

పాదం దదాతి వహ్నా యో గాశ్చ పాదేన తాడయేత్ ।

గేహం విశేదధౌతాఙ్ఘ్రిః స్నాత్వా గోవధమాపుయాత్ ॥ ౫౬॥

యో భుక్త్యై స్నిగ్ధపాదేన శేతే స్నిగ్ధాఙ్ఘ్రిరేవ చ ।

సూర్యోదయే చ యో భుక్త్యై స గోహత్యాం లభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౫౭॥

అపిరాన్నం చ యో భుక్త్యై యోనిజీవ్యస్య చ ద్విజః ।

యస్త్రిసన్ధ్యావిహినశ్చ గోహత్యా లభతే చ సః ॥ ౫౮॥

స్వభర్తరి చ దేవే వా భేదబుద్ధిం కరోతి యా ।

కటూక్త్యా తాడయేత్ కాన్తం సా గోహత్యాం లభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౫౯॥

గోమార్గవర్జనం కృత్వా దదాతి సస్యమేవ వా ।

తదాగే వా తు దుర్గే వా స గోహత్యాం లభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౬౦॥

ప్రాయశ్చిత్తే గోవధస్య యః కరోతి వ్యతిక్రమమ్ ।

పుత్రలోభాదథాజ్ఞానాత్స గోహత్యా లభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౬౧॥

రాజకే దైవకే యత్నాద్ గోస్వామీ గాం న రక్షతి ।

దుఃఖం దదాతి యో మూఢో గోహత్యాం స లభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౬౨॥

ప్రాణినో లఙ్ఘయేద్యో హి దేవార్చామనలం జలమ్ ।

నైవేద్యం పుష్పమన్నం చ స గోహత్యాం లభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౬౩॥

శశ్వన్నాస్తీతి యో వాదీ మిథ్యావాదీ ప్రతారకః ।

దేవద్వేషీ గురుద్వేషీ స గోహత్యాం లభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౬౪॥

దేవతాప్రతిమాం దృష్ట్వా గురుం వా బ్రాహ్మణం సతి ।

సమ్భూమాన్న నమేద్యో హి స గోహత్యాం లభేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౬౫॥

న దదాత్యాశిషం కోపాత్ప్రణతాయ చ యో ద్విజః ।

విద్యార్థినే చ విద్యాం చ స గోహత్యాం లభేద్ ధ్రువమ్ || ౬౬ ||

గోహత్యా విప్రహత్యా చ కథితా చాతిదేశికీ |

గమ్యాం స్త్రియం నృణామేవ నిబోధ కథయామి తే || ౬౭ ||

స్వస్త్రీ గమ్యా చ సర్వేషామితి వేదానుశాసనమ్ |

అగమ్యా చ తదన్యా యా చేతి వేదవిదో విదుః || ౬౮ ||

సామాన్యం కథితం సర్వం విశేషం శృణు సున్దరి |

అత్యగమ్యా హి యా యాశ్చ నిబోధ కథయామి తాః || ౬౯ ||

శూద్రాణాం విప్రపత్నీ చ విప్రాణాం శూద్రకామినీ |

అత్యగమ్యా చ నిన్ద్యా చ లోకే వేదే పతివ్రతే || ౭౦ ||

శూద్రశ్చ బ్రాహ్మణీం గత్వా బ్రహ్మహత్యాశతం లభేత్ |

తత్సమం బ్రాహ్మణీ చాపి కుమ్భిపాకం లభేద్ ధ్రువమ్ || ౭౧ ||

శూద్రాణాం విప్రపత్నీ చ విప్రాణాం శూద్రకామినీ |

యది శూద్రా వ్రజేద్విప్రో వృషలీపతిరేవ సః || ౭౨ ||

స భ్రష్టో విప్రజాతేశ్చ చాణ్డాలాత్సోఽధమః స్మృతః |

విప్రాసమశ్చ తత్ప్రిణ్డో మూత్రం తస్య చ తర్పణమ్ || ౭౩ ||

స పితృణాం సురాణాం చ తద్దత్తముపతిష్ఠతి |

కోటిజన్మార్జితం పుణ్యం తస్యార్చాత్తపసార్జితమ్ || ౭౪ ||

ద్విజస్య వృషలీలోభాన్నశ్యత్యేవ న సంశయః |

బ్రాహ్మణశ్చ సురాపీతిర్విడోభజీ వృషలీపతిః || ౭౫ ||

తప్తముద్రాదగ్ధదేహస్తప్తశూలాఙ్కీతస్తథా |

హరివాసరభోజీ చ కుమ్భిపాకం వ్రజేద్ ద్విజః || ౭౬ ||

గురుపత్నీం రాజపత్నీం సపత్నీం మాతరం ధ్రువమ్ |

సుతాం పుత్రవధూం శ్వశ్రూం సగర్భాం భగినీం సతీమ్ || ౭౭ ||

సహోదరభ్రాతృజాయాం మాతులానీం పితుః ప్రసూమ్ |

మాతుః ప్రసూం తత్స్వసారం భగినీం భ్రాతృకన్యకామ్ || ౭౮ ||

శిష్యాం శిష్యస్య పత్నీం చ భాగినీయస్య కామినీమ్ |

భ్రాతుః పుత్రప్రియాం చైవాత్యగమ్యా ఆహ పద్మజః || ౭౯ ||

ఏతాః కామేన కాంతా యో వ్రజేద్వై మానవాధమః ।
 స మాతృగామీ వేదేషు బ్రహ్మహత్యాశతం వ్రజేత్ ॥ ౮౦ ॥
 అకర్మార్తోఽప్యసంస్పృశో లోకే వేదే చ నిన్దితః ।
 స యాతి కుమ్భిపాకే చ మహాపాపీ సుదుష్కరే ॥ ౮౧ ॥
 కరోత్యశుద్ధాం సన్ధ్యాం వా న సన్ధ్యాం వా కరోతి చ ।
 త్రిసన్ధ్యం వర్జయేద్యో వా సన్ధ్యాహీనశ్చ స ద్విజః ॥ ౮౨ ॥
 వైష్ణవం చ తథా శైవం శాక్తం సౌరం చ గాణపమ్ ।
 యోఽహంకారాన్న గృహ్లాతి మన్తం సోఽదీక్షితః స్మృతః ॥ ౮౩ ॥
 ప్రవాహమవధిం కృత్వా యావద్ధస్తచతుష్టయమ్ ।
 తత్ర నారాయణః స్వామీ గణ్ధాగర్భావ్తరే వసేత్ ॥ ౮౪ ॥
 తత్ర నారాయణక్షేత్రే మృతో యాతి హరేః పదమ్ ।
 వారాణస్యాం బదర్యాం చ గణ్ధాసాగరసంక్రమే ॥ ౮౫ ॥
 పుష్కరే హరిహరక్షేత్రే ప్రభాసే కామరూప్థలే ।
 హరిద్వారే చ కేదారే తథా మాతృపురేఽపి చ ॥ ౮౬ ॥
 సరస్వతీనదీతీరే పుణ్యే వృన్దావనే వనే ।
 గోదావర్యాం చ కౌశిక్యాం త్రివేణ్యాం చ హిమాచలే ॥ ౮౭ ॥
 ఏషు తీర్థేషు యో దానం ప్రతిగృహ్లాతి కామతః ।
 స చ తీర్థప్రతిగ్రాహీ కుమ్భిపాకే ప్రయాతి సః ॥ ౮౮ ॥
 శూద్రసేవీ శూద్రయాజీ గ్రామయాజీతి కీర్తితః ।
 తథా దేవోపజీవీ చ దేవలః పరికీర్తితః ॥ ౮౯ ॥
 శూద్రపాకోపజీవీ యః సూపకార ఇతి స్మృతః ।
 సన్ధ్యాపూజనహీనశ్చ ప్రమత్తః పతితః స్మృతః ॥ ౯౦ ॥
 ఉక్తం సర్వం మయా భద్రే లక్షణం వృషలీపతేః ।
 ఏతే మహాపాతకీనః కుమ్భిపాకం ప్రయాన్తి తే ।
 కుణ్డాన్యన్యాని యే యాన్తి నిబోధ కథయామి తే ॥ ౯౧ ॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే సావిత్త్యుపాఖ్యానే
 నానాకర్మవిపాకఫలవర్ణనం నామ చతుష్ట్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౪ ॥

౯.3౫ పంచుత్తింశోఽధ్యాయః । నానాకర్మవిపాకఫలకథనమ్ ।

ధర్మరాజ ఉవాచ ।

దేవసేవాం వినా సాధ్య న భవేత్కర్మకృత్తనమ్ ।

శుద్ధకర్మ శుద్ధబీజం నరకశ్చ కుకర్మణా ॥ ౧॥

పుంశ్చల్యన్నం చ యో భుక్త్యై యోఽస్యాం గచ్ఛేత్పతివ్రతే ।

స ద్విజః కాలసూత్రం చ మృతో యాతి సుదుర్గమమ్ ॥ ౨॥

శతవర్షం కాలసూత్రే స్థిరీభూతో భవేద్ ధ్రువమ్ ।

తత్ర జన్మని రోగీ చ తతః శుద్ధో భవేద్ ద్విజః ॥ 3॥

పతివ్రతా వైకపతౌ ద్వితీయే కులటా స్మృతా ।

తృతీయే ధర్షణీ జ్ఞేయా చతుర్థే పుంశ్చలీత్యపి ॥ ౪॥

వేశ్యా చ పంచమే షష్ఠే పుణ్ణీ చ సప్తమేఽష్టమే ।

తత ఊర్ధ్వం మహావేశ్యా సాస్పృశ్యా సర్వజాతిషు ॥ ౫॥

యో ద్విజః కులటాం గచ్ఛేద్ధర్షణీం పుంశ్చలీమపి ।

పుణ్ణీం వేశ్యాం మహావేశ్యాం మత్స్యేదే యాతి నిశ్చింతమ్ ॥ ౬॥

శతాబ్దం కులటాగామీ ధృష్టాగామీ చతుర్గుణమ్ ।

షడ్గుణం పుంశ్చలీగామీ వేశ్యాగామీ గుణాష్టకమ్ ॥ ౭॥

పుణ్ణీగామీ దశగుణం వసేత్తత్ర న సంశయః ।

మహావేశ్యాకాముకశ్చ తతో దశగుణం వసేత్ ॥ ౮॥

తత్రైవ యాతనాం భుక్త్యై యమదూతేన తాడితః ।

తిత్తిరిః కులటాగామీ ధృష్టాగామీ చ వాయసః ॥ ౯॥

కోకిలః పుంశ్చలీగామీ వేశ్యాగామీ వృకః స్మృతః ।

పుణ్ణీగామీ సూకరశ్చ సప్తజన్మని భారతే ॥ ౧౦॥

మహావేశ్యాప్రగామీ చ జాయతే శాల్రలీతరుః ।

యో భుక్త్యై జ్ఞానహీనశ్చ గ్రహణే చన్ద్రసూర్యయోః ॥ ౧౧॥

అరుస్తుదం స యాత్యేవాప్యన్నమానాబ్దమేవ చ ।

తతో భవేన్నానవశ్చాప్యదరే రోగపీడితః ॥ ౧౨॥

గుల్మయుక్తశ్చ కాణశ్చ దస్తహీనస్తతః శుచిః ।
 వాక్ప్రదత్తాం స్వకన్యాం చ యోఽన్యస్మై ప్రదదాతి చ ॥ ౧౩॥
 స వసేత్పాంసుకుణ్డే చ తద్ధోజీ శతవత్సరమ్ ।
 తద్ధ్యవ్యహారీ యః సాధ్య పాంసువేష్టే శతాబ్దకమ్ ॥ ౧౪॥
 నివసేచ్ఛరశయ్యాయాం మమ దూతేన తాడితః ।
 భక్త్యా న పూజయేద్విప్రుః శివలింగం చ పార్థివమ్ ॥ ౧౫॥
 స యాతి శూలినః పాపాచ్ఛూలప్రోతం సుదారుణమ్ ।
 స్థిత్వా శతాబ్దం తత్రైవ శ్వాపదః సప్తజన్మసు ॥ ౧౬॥
 తతో భవేద్దేవలశ్చ సప్తజన్మ తతః శుచిః ।
 కరోతి కుణ్డితం విప్రం యద్భియా కమ్పితే ద్విజః ॥ ౧౭॥
 ప్రకమ్పనే వసేత్సోఽపి విప్రలోమాబ్దమేవ చ ।
 ప్రకోపవదనా కోపాత్ స్వామినం యా చ పశ్యతి ॥ ౧౮॥
 కటూక్తిం తం ప్రవదతి సోల్ముకం సమ్ప్రయాతి హి ।
 ఉల్కాం దదాతి తద్వక్త్రే సతతం మమ కింకరః ॥ ౧౯॥
 దణ్డేన తాడయేన్మూర్ధ్ని తల్లోమాబ్దప్రమాణకమ్ ।
 తతో భవేన్మానవీ చ విధవా సప్తజన్మసు ॥ ౨౦॥
 సా భుక్త్వా బైవ వైధవ్యం వ్యాధియుక్తా తతః శుచిః ।
 యా బ్రాహ్మణీ శూద్రభోగ్యా చాన్ధకూపే ప్రయాతి సా ॥ ౨౧॥
 తప్తశాచోదకే ధ్వానే తదాహారీ దివానిశమ్ ।
 నివసేదతిసస్తప్తా మమ దూతేన తాడితా ॥ ౨౨॥
 శాచోదకే నిమగ్నా సా యావదిన్ద్రాశ్చతుర్దశ ।
 కాకీ జన్మసహస్రాణి శతజన్మాని సూకరీ ॥ ౨౩॥
 శృగాలీ శతజన్మాని శతజన్మాని కుక్కుటీ ।
 పారావతి సప్తజన్మ వానరీ సప్తజన్మసు ॥ ౨౪॥
 తతో భవేత్పా చాణ్డాలీ సర్వభోగ్యా చ భారతే ।
 తతో భవేచ్ఛ రజకీ యక్ష్యగ్రస్తా చ పుంశ్చలీ ॥ ౨౫॥
 తతః కుష్ఠయుతా తైలకారీ శుద్ధా భవేత్తతః ।
 నివసేద్వేధనే వేశ్యా పుణ్డీ చ దణ్డతాడనే ॥ ౨౬॥

జలరస్నే వసద్వేశ్యా కులటా దేహచూర్ణకే ।
 సైరిణీ దలనే వైవ ధృష్టా చ శోషణే తథా ॥ ౨౭ ॥
 నివసేద్యాతనాయుక్తా మమ దూతేన తాడితా ।
 విణ్మాత్రభక్షా సతతం యావన్మన్వన్తరం సతి ॥ ౨౮ ॥
 తతో భవేద్విక్రమిశ్చ లక్షవర్షం తతః శుచిః ।
 బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణీం గచ్ఛేత్క్షత్రియాం వాపి క్షత్రియః ॥ ౨౯ ॥
 వైశ్యో వైశ్యాం చ శూద్రా వా శూద్రశ్చాపి వ్రజేద్యది ।
 సవర్ణపరదారైశ్చ కషాయం యాన్తి తే జనాః ॥ ౩౦ ॥
 భుక్త్వా కషాయతప్తోదం నివసేద్యా శతాబ్దకమ్ ।
 తతో విప్రో భవేచ్ఛుద్ధస్తతో వై క్షత్రియాదయః ॥ ౩౧ ॥
 యోషితశ్చాపి శుద్ధ్యస్తీత్యేవమాహ పితామహాః ।
 క్షత్రియో బ్రాహ్మణీం గచ్ఛేద్వైశ్యో వాపి పతివ్రతే ॥ ౩౨ ॥
 మాతృగామి భవేత్సోఽపి శూర్వే చ నరకే వసేత్ ।
 శూర్వాకారైశ్చ కృమిభిర్బ్రాహ్మణ్యా సహ భక్షితః ॥ ౩౩ ॥
 ప్రతప్తమూత్రభోజీ చ మమ దూతేన తాడితః ।
 తత్రైవ యాతనాం భుక్త్యై యావద్దిన్యాశ్చతుర్దశ ॥ ౩౪ ॥
 సప్తజన్మ వరాహశ్చ ఛాగలశ్చ తతః శుచిః ।
 కరే ధృత్వా తు తులసీం ప్రతిజ్ఞాం యో న పాలయేత్ ॥ ౩౫ ॥
 మిథ్యా వా శపథం కుర్యాత్స చ జ్వాలాముఖం వ్రజేత్ ।
 గర్గతోయం కరే కృత్వా ప్రతిజ్ఞాం యో న పాలయేత్ ॥ ౩౬ ॥
 శిలాం వా దేవప్రతిమాం స చ జ్వాలాముఖం వ్రజేత్ ।
 దత్త్వా దక్షిణహస్తం చ ప్రతిజ్ఞాం యో న పాలయేత్ ॥ ౩౭ ॥
 స్థిత్యా దేవగృహే వాపి స చ జ్వాలాముఖం వ్రజేత్ ।
 ఆస్పృశ్య బ్రాహ్మణం గాం చ జ్వాలావహ్నిం వ్రజేద్ ద్విజః ॥ ౩౮ ॥
 న పాలయేత్ప్రతిజ్ఞాం చ స చ జ్వాలాముఖం వ్రజేత్ ।
 మిత్రద్రోహీ కృతఘ్నుశ్చ యశ్చ విశ్వాసఘాతకః ॥ ౩౯ ॥

మిథ్యాసాక్ష్యప్రదశ్చైవ స చ జ్ఞానాముఖం వ్రజేత్ |
 ఏతే తత్ర వసన్త్యేవ యావద్విద్యాశ్చతుర్దశ || ౪౦ ||
 తథాఙ్గరప్రదగ్ధాశ్చ మమ దూతేన తాడితాః |
 చాణ్డాలస్తలసీం స్పృష్ట్యా సప్తజన్మ తతః శుచిః || ౪౧ ||
 మ్లేచ్ఛో గణ్గాజలస్పర్శీ పఞ్చజన్మ తతః శుచిః |
 శిలాస్పర్శీ విట్కృమిశ్చ సప్తజన్మసు సున్దరి || ౪౨ ||
 అర్చాస్పర్శీ బ్రహ్మకృమిః సప్తజన్మ తతః శుచి |
 దక్షహస్తప్రదాతా చ సర్పశ్చ సప్తజన్మసు || ౪౩ ||
 తతో భవేద్ బ్రహ్మహీనో మానవశ్చ తతః శుచిః |
 మిథ్యావాదీ దేవగృహే దేవలః సప్తజన్మసు || ౪౪ ||
 విప్రాదిస్పర్శకారీ చ వ్యాఘ్రజాతిర్భవేద్ ద్రువమ్ |
 తతో భవేచ్ఛ మూకః స బధిరశ్చ త్రిజన్మని || ౪౫ ||
 భార్యాహీనో బన్ధుహీనో వంశహీనస్తతః శుచిః |
 మిత్రద్రోహీ చ నకులః కృతఘ్నుశ్చాపి గణ్డకః || ౪౬ ||
 విశ్వాసఘాతీ వ్యాఘ్రశ్చ సప్తజన్మసు భారతే |
 మిథ్యాసాక్షీ చ వక్తవ్యే మణ్డూకః సప్తజన్మసు || ౪౭ ||
 పూర్వాస్సప్తాపరాస్సప్త పురుషాన్వన్తి చాత్మనః |
 నిత్యక్రియావిహీనశ్చ జడత్వేన యుతో ద్విజః || ౪౮ ||
 యస్యానాస్థా వేదవాక్యే మన్దం హసతి సన్తతమ్ |
 వ్రతోపవాసహీనశ్చ సద్వాక్యపరనిన్దకః || ౪౯ ||
 ధూమ్రాన్ధే చ వసేత్సోఽపి శతాబ్దం ధూమ్రభక్షకః |
 జలజన్తుర్భవేత్సోఽపి శతజన్మక్రమేణ చ || ౫౦ ||
 తతో నానాప్రకారశ్చ మత్స్యజాతిస్తతః శుచిః |
 యః కరోత్సుపహాసం చ దేవబ్రాహ్మణయోర్ధనే || ౫౧ ||
 పాతయిత్వా స పురుషాన్తశ్చ పూర్వాన్తశాపరాన్ |
 సోఽయం యాతి చ ధూమ్రాన్ధం ధూమ్రధ్వాన్తసమన్వితమ్ || ౫౨ ||
 ధూమ్రక్లిష్టో ధూమ్రభోజీ వసేత్తత్ర చతుర్గుణమ్ |
 తతో మూషకజాతిశ్చ సప్తజన్మసు భారతే || ౫౩ ||

తతో నానావిధాః పక్షిజాతయః కృమిజాతిభిః ।

తతో నానావిధా వృక్షా పశవశ్చ తతో నరః ॥ ౫౪॥

విప్రో దైవజ్ఞజీవీ చ వైద్యజీవీ చికిత్సకః ।

లాక్షాలోహాదివ్యాపారీ రసాదివిక్రయా చ యః ॥ ౫౫॥

స యాతి నాగవేష్టం చ నాగైర్వేష్టితమేవ చ ।

వసేత్స లోమమానాబ్దం తత్రైవ నాగపాశితః ॥ ౫౬॥

తతో నానావిధాః పక్షిజాతయశ్చ తతో నరః ।

తతో భవేత్స గణకో వైద్యశ్చ సప్తజన్మసు ॥ ౫౭॥

గోపశ్చ కర్మకారశ్చ రక్షకారస్తతః శుచిః ।

ప్రసిద్ధాని చ కుణ్డాని కథితాని పతివ్రతే ॥ ౫౮॥

అన్యాని చాప్రసిద్ధాని క్షుద్రాణి సన్తి తత్ర వై ।

సన్తి పాతకినస్తేషు స్వకర్మఫలభోగినః ।

భ్రుమన్తి నానాయోనిం చ కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౫౯॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే

నానాకర్మవిపాకఫలకథనం నామ పంచుత్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.3౫॥

౯.3౬ షట్త్రింశోఽధ్యాయః । దేవపూజనాత్ సర్వారిష్టనివృత్తివర్ణనమ్ ।

సావిత్త్యువాచ ।

ధర్మరాజ మహాభాగ వేదవేదాఙ్గపారగ ।

నానాపురాణేతిహాసే యత్సారం తత్ప్రదర్శయ ॥ ౧॥

సర్వేషు సారభూతం యత్సర్వేష్టం సర్వసమ్మతమ్ ।

కర్మచ్ఛేదబీజరూపం ప్రశస్తం సుఖదం నృణామ్ ॥ ౨॥

సర్వప్రదం చ సర్వేషాం సర్వమఙ్గలకారణమ్ ।

భయం దుఃఖం న పశ్యన్తి యేన వై సర్వమానవాః ॥ 3॥

కుణ్డాని తే న పశ్యన్తి తేషు వైవ పతన్తి చ ।

న భవేద్యేన జన్మాది తత్కర్మ వద సామ్ప్రతమ్ ॥ ౪॥

కిమాకారాణి కుణ్డాని తాని వా నిర్మితాని చ ।

కే చ కేనైవ రూపేణ తత్ర తిష్ఠన్తి పాపినః ॥ ౫॥

స్వదేహా భస్మసాదూభతే యాతి లోకాన్తరం నరః ।

కేన దేహేన వా భోగం కరోతి చ శుభాశుభమ్ ॥ ౬॥

సుచిరం క్లేశభోగేన కథం దేహో న నశ్యతి ।

దేహో వా కింవిధో బ్రహ్మాంస్తస్మై వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౭॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

సావిత్రివచనం శ్రుత్వా ధర్మరాజో హరిం స్మరన్ ।

కథాం కథితుమారేభే కర్మబన్ధనికృన్తనీమ్ ॥ ౮॥

ధర్మరాజ ఉవాచ ।

వత్సే చతుర్షు వేదేషు ధర్మేషు సంహితాసు చ ।

పురాణేష్యితిహాసేషు పాఞ్చరాత్రాదికేషు చ ॥ ౯॥

అన్యేషు ధర్మశాస్త్రేషు వేదాజ్ఞేషు చ సువ్రతే ।

సర్వేష్టం సారభూతం చ పఞ్చదేవానుసేవనమ్ ॥ ౧౦॥

జన్మమృత్యుజరావ్యాధిశోకసన్తాపనాశనమ్ ।

సర్వమంగలరూపం చ పరమానన్దకారణమ్ ॥ ౧౧॥

కారణం సర్వసిద్ధీనాం నరకార్థవతారణమ్ ।

భక్తివృక్షాఙ్కరకరం కర్మవృక్షనికృన్తనమ్ ॥ ౧౨॥

విమోక్షసోపానమిదమవినాశపదం స్మృతమ్ ।

సాలోక్యసార్థిసారూప్యసామీప్యాదిప్రదం శుభమ్ ॥ ౧౩॥

కుణ్డాని యమదూతైశ్చ రక్షితాని సదా శుభే ।

న హి పశ్యన్తి స్వప్నే చ పఞ్చదేవార్చకా నరాః ॥ ౧౪॥

దేవీభక్తివిహీనా యే తే పశ్యన్తి మమాలయమ్ ।

యాన్తి యే హరితీర్థం వా శ్రయన్తి హరివాసరమ్ ॥ ౧౫॥

ప్రణమన్తి హరిం నిత్యం హర్యర్చాం కల్పయన్తి చ ।

న యాన్తి తేఽపి ఘోరాం చ మమ సంయమినీం పురీమ్ ॥ ౧౬॥

త్రిసన్ధిపూతా విప్రాశ్చ శుద్ధాచారసమన్వితాః ।

నివృత్తిం నైవ లప్స్యన్తి దేవీసేవాం వినా నరాః ॥ ౧౭॥

స్వధర్మనిరతాచారాః స్వధర్మనిరతాస్తథా ।
 గచ్ఛన్తో మృత్యులోకం చ దుర్దృశా మమ కింకరః ॥ ౧౮॥
 భీతాః శివోపాసకేభ్యో వైసతేయాదివోరగాః ।
 స్వదూతం పాశహస్తం చ గచ్ఛంతం వారయామ్యహమ్ ॥ ౧౯॥
 యాస్యన్తి తే చ సర్వత్ర హరిదాసాశ్రమం వినా ।
 కృష్ణమస్త్రోపాసకాచ్చ వైసతేయాదివోరగాః ॥ ౨౦॥
 దేవీమస్త్రోపాసకానాం నామ్నాఞ్చైవ నికృంతనమ్ ।
 కరోతి నఖలేఖన్యా చిత్రగుప్తశ్చ భీతవత్ ॥ ౨౧॥
 మధుపర్కాదికం తేషాం కురుతే చ పునః పునః ।
 విలక్ష్మ్య బ్రహ్మలోకం చ లోకం గచ్ఛన్తి తే సతి ॥ ౨౨॥
 దురితాని చ నశ్యన్తి యేషాం సంస్పర్శమాత్రతః ।
 తే మహాభాగ్యవన్తో హి సహస్రకులపావనాః ॥ ౨౩॥
 యథా చ ప్రజ్వలద్వహ్నో శుష్కాని చ తృణాని చ ।
 ప్రాప్నోతి మోహః సమ్మోహం తాంశ్చ దృష్ట్వా చ భీతవత్ ॥ ౨౪॥
 కామశ్చ కామినం యాతి లోభక్రోధౌ తతః సతి ।
 మృత్యుః ప్రలీయతే రోగో జరా శోకో భయం తథా ॥ ౨౫॥
 కాలః శుభాశుభం కర్మ హర్షో భోగస్తథైవ చ ।
 యే యే న యాన్తి తాం పీడాం కథితాస్తే మయా సతి ॥ ౨౬॥
 శృణు దేహవివరణం కథయామి యథాగమమ్ ।
 పృథివీ వాయురాకాశస్తేజస్తోయమితి స్ఫుటమ్ ॥ ౨౭॥
 దేహీనాం దేహబీజం చ స్రష్టృసృష్టివిధౌ పరమ్ ।
 పృథివ్యాదిపఞ్చభూతైర్వో దేహో నిర్మితో భవేత్ ॥ ౨౮॥
 స కృత్రిమో నశ్వరశ్చ భస్మసాచ్చ భవేదిహ ।
 బద్ధోఽఙ్గుష్ఠప్రమాణశ్చ యో జీవః పురుషః కృతః ॥ ౨౯॥
 బిభర్తి సూక్ష్మం దేహం తం తద్రూపం భోగహేతవే ।
 స దేహో న భవేద్భస్మ జ్వలదగ్నో మమాలయే ॥ ౩౦॥
 జలేన నష్టో దేహీ వా ప్రహారే సుచిరం కృతే ।
 న శస్త్రేణ న వాస్త్రేణ సుత్తిక్ష్ణకణ్ణకే తథా ॥ ౩౧॥

తప్తద్రవే తప్తలోహే తప్తపాషాణ ఏవ చ ।

ప్రతప్తప్రతిమాశ్లేషే యత్పూర్వపతనేఽపి చ ॥ ౩౨॥

న దగ్ధో న చ భగ్నః స భుక్త్యే సంతాపమేవ చ ।

కథితో దేహవృత్తాంతః కారణం చ యథాగమమ్ ।

కుణ్డానాం లక్షణం సర్వం బోధాయ కథయామి తే ॥ ౩౩॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే

దేవపూజనాత్ సర్వారిష్టనివృత్తివర్ణనం నామ షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౬॥

౯.౩౭ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః । నానానరకకుణ్డవర్ణనమ్ ।

ధర్మరాజ ఉవాచ ।

పూర్ణేష్టమణ్డలాకారం సర్వం కుణ్డం చ వర్తులమ్ ।

నిమ్నం పాషాణభేదైశ్చ పాచితం బహుభిః సతి ॥ ౧॥

న నశ్వరం చాప్రలయం నిర్మితం చేశ్వరేచ్ఛయా ।

క్లేశదం పాతకానాం చ నానారూపం తదాలయమ్ ॥ ౨॥

జ్వలదగ్ధారరూపం చ శతహస్తశిఖాన్వితమ్ ।

పరితః క్రోశమానం చ వహ్నికుణ్డం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౩॥

మహాశబ్దం ప్రకుర్వద్భిః పాపిభిః పరిపూరితమ్ ।

రక్షితం మమ దూతైశ్చ తాడితైశ్చాపి సంతమ్ ॥ ౪॥

ప్రతప్తోదకపూర్ణం చ హింస్రజన్తుసమన్వితమ్ ।

మహాఘోరం కాకుశబ్దం ప్రహారేణ దృఢేన చ ॥ ౫॥

క్రోశార్థమానం తద్దూతైస్తాడితైర్మమ పార్షదైః ।

తప్తక్షారోదకైః పూర్ణం పునః కాకైశ్చ సజ్కులమ్ ॥ ౬॥

సజ్కులం పాపిభిశ్చైవ క్రోశమానం భయానకమ్ ।

త్రాహీతి శబ్దం కుర్వద్భిర్మమ దూతైశ్చ తాడితైః ॥ ౭॥

ప్రచలద్భిరనాహారైః శుష్కకణ్ఠోష్ఠతాల్పకైః ।

విడ్భిరేవ కృతం పూర్ణం క్రోశమానం చ కుత్సితమ్ ॥ ౮॥

అతిదుర్గస్థినంసక్తం వ్యాప్తం పాపిభిరన్వహమ్ |
 తాడితైర్మమ దూతైశ్చ తదాహరైః సుదారుణైః || ౯||
 రక్షేతి శబ్దం కుర్వద్భిస్తత్కీటైరేవ భక్షితైః |
 తప్తమూత్రద్రవైః పూర్ణం మూత్రకీటైశ్చ సజ్కులమ్ || ౧౦||
 యుక్తం మహాపాతకిభిస్తత్కీటైర్భక్షితైః సదా |
 గవ్యూతిమానం ధాన్వనాక్తం శబ్దకృద్భిశ్చ సన్తతమ్ || ౧౧||
 మద్దూతైస్తాడితైర్హరైః శుష్కకణోష్ఠతాలుకైః |
 శ్లేష్మపూర్ణం ప్రశమితం తత్కీటైః పూరితం సదా || ౧౨||
 తద్భోజిభిః పాపిభిశ్చ వేష్టితం వేష్టితైః సదా |
 క్రోశార్థం గరకుణ్డం చ గరభోజిభిరన్వితమ్ || ౧౩||
 గరకీటైర్భక్షితైశ్చ పాపిభిః పూర్ణమేవ చ |
 తాడితైర్మమ దూతైశ్చ శబ్దకృద్భిశ్చ కమ్పితైః || ౧౪||
 సర్పాకారేర్వజ్రదంష్ట్రై శుష్కకణైః సుదారుణైః |
 నేత్రయోర్మలపూర్ణం చ క్రోశార్థం కీటసంయుతమ్ || ౧౫||
 పాపిభిః సజ్కులం శశ్వద్భిమద్భిః కీటభక్షితైః |
 వసారసేన సమ్పూర్ణం క్రోశతుర్యం సుదుఃసహమ్ || ౧౬||
 తద్భోజిభిః పాతకిభిర్మమ దూతైశ్చ తాడితైః |
 శుక్రకుణ్డం క్రోశమితం శుక్రకీటైశ్చ సంయుతమ్ || ౧౭||
 పాపిభిః సజ్కులం శశ్వద్ ద్రవద్భిః కీటభక్షితైః |
 దుర్గస్థిరక్తపూర్ణం చ వాపీమానం గభీరకమ్ || ౧౮||
 తద్భోజిభిః పాపిభిశ్చ సజ్కులం కీటభక్షితమ్ |
 పూర్ణం నేత్రాశ్రుభిస్తప్తం బహుపాపిభిరన్వితమ్ || ౧౯||
 వాపీతుర్యప్రమాణం చ రుదద్భిః కీటభక్షితైః |
 నృణాం గాత్రమలైర్యుక్తం తద్భక్షైః పాపిభిర్యుతమ్ || ౨౦||
 తాడితైర్మమ దూతైశ్చ వ్యగ్రైశ్చ కీటభక్షితైః |
 కర్ణవిట్పరిపూర్ణం చ తద్భక్షైః పాపిభిర్వృతమ్ || ౨౧||
 వాపీతుర్యప్రమాణం చ ఋవద్భిః కీటభక్షితైః |

మజ్జాపూర్ణం నరాణాం చ మహాదుర్గస్థినంయుతమ్ || ౨౨||

మహాపాతకిభిర్భుక్తం వాపీతుర్యప్రమాణకమ్ |

పరిపూర్ణం సిగ్ధమాంసైర్మమ దూతైశ్చ తాడితైః || ౨౩||

పాపిభిః సజ్కులం చైవ వాపీమానం భయానకమ్ |

కన్యావిక్రయిభిశ్చైవ తద్భక్ష్యైః కీటభక్షితైః || ౨౪||

పాహీతి శబ్దం కుర్వద్భిస్త్రాసితైశ్చ భయానకైః |

వాపీతుర్యప్రమాణం చ నఖాదికచతుష్టయమ్ || ౨౫||

పాపిభిః సంయుతం శశ్వన్మమ దూతైశ్చ తాడితైః |

ప్రతప్తతామ్రకుణ్డం చ తామ్రోపర్యుక్తాన్వికాన్వితమ్ || ౨౬||

తామ్రాణాం ప్రతిమాలక్షైః ప్రతప్తైర్వ్యాపృతం సదా |

ప్రత్యేకం ప్రతిమాశ్లష్టైః రుదద్భిః పాపిభిర్భుతమ్ || ౨౭||

గవ్యూతిమానం విస్తీర్ణం మమ దూతైశ్చ తాడితైః |

ప్రతప్తలోహధారం చ జ్వవలదఙ్గారసంయుతమ్ || ౨౮||

లోహానాం ప్రతిమాశ్లష్టైః రుదద్భిః పాపిభిర్భుతమ్ |

ప్రత్యేకం ప్రతిమాశ్లష్టైః శశ్వత్ప్రజ్వలితైర్భియా || ౨౯||

రక్ష రక్షేతి శబ్దం చ కుర్వద్భిర్దూతతాడితైః |

మహాపాతకిభిర్భుక్తం ద్విగవ్యూతిప్రమాణకమ్ || ౩౦||

భయానకం ధాన్వన్తయుక్తం లోహకుణ్డం ప్రకీర్తితమ్ |

చర్మకుణ్డం తప్తసురాకుణ్డం వాప్యర్థమేవ చ || ౩౧||

తద్భోజిపాపిభిర్వ్యాప్తం మమ దూతైశ్చ తాడితైః |

అతః శాల్యలికుణ్డం చ వృక్షకణ్ణకశోభితమ్ || ౩౨||

లక్షపౌరుషమానం చ క్రోశమానం చ దుఃఖదమ్ |

ధనుర్మానైః కణ్ణకైశ్చ సుతీక్షణైః పరివేష్టితమ్ || ౩౩||

ప్రత్యేకం విద్ధగాత్రైశ్చ మహాపాతకిభిర్భుతమ్ |

వృక్షాగ్రాన్నిపతద్భిశ్చ మమ దూతైశ్చ పాతితైః || ౩౪||

జలం దేహీతి శబ్దం చ కుర్వద్భిః శుష్కతాలుకైః |

మహాభియాతివ్యగ్రైశ్చ దణ్ణైః సమ్భగ్నమస్తకైః || ౩౫||

ప్రచలద్విర్యథా తప్తతైలజివిభిరేవ చ ।
 విషోదైస్తక్షకాణాం చ పూర్వం చ క్రోశమానకమ్ ॥ 3౬॥
 తద్భక్షైః పాపిభిర్యుక్తం మమ దూతైశ్చ తాడితే ।
 ప్రతప్తతైలపూర్ణం చ కీటాదిపరివర్జితమ్ ॥ 3౭॥
 మహాపాతకిభిర్యుక్తం దగ్ధాజ్ఞారైశ్చ వేష్టితమ్ ।
 కాకుశబ్దం ప్రకుర్వద్భిశ్చలద్భిర్దూతపీడితైః ॥ 3౮॥
 ధ్వాస్తయుక్తం క్రోశమానం క్లేశదం చ భయానకమ్ ।
 శూలాకారైః సుతీష్ణాగ్రైర్లోహశస్త్రైశ్చ వేష్టితమ్ ॥ 3౯॥
 శస్త్రతల్పస్వరూపఞ్చ కోశతుర్యప్రమాణకమ్ ।
 వేష్టితం తత్పాతకిభిః కుస్తవిదైశ్చ వేష్టితైః ॥ ౪౦॥
 తాడితైర్మమ దూతైశ్చ శుష్కకణ్ఠోష్ణతాలుకైః ।
 కీడిశ్చ శఙ్కుప్రమితైః సర్పమానైర్భయఙ్కరైః ॥ ౪౧॥
 తీక్షణదన్తైశ్చ వికృతైర్వాస్త్యైః ధ్వాస్తయుతం సతి ।
 మహాపాతకిభిర్యుక్తం మమ దూతైశ్చ తాడితే ॥ ౪౨॥
 ద్విగవ్యూతిప్రమాణం చ పూయకుణ్డం ప్రచక్షతే ।
 తద్భక్ష్యైః ప్రాణిభిర్యుక్తం మమ దూతైశ్చ తాడితైః ॥ ౪౩॥
 తాలవృక్షప్రమాణైశ్చ సర్పకోటిభిరావృతమ్ ।
 సర్పవేష్టితగాత్రైశ్చ పాపిభిః సర్పభక్షితైః ॥ ౪౪॥
 సఙ్కులం శబ్దకృద్భిశ్చ మమ దూతైశ్చ తాడితైః ।
 కుణ్డత్రయం మశాదీనాం పూర్ణం చ మశకాదిభిః ॥ ౪౫॥
 సర్వం కోశార్థమానం చ మహాపాతకిభిర్యుతమ్ ।
 హస్తపాదాదిబద్ధైశ్చ క్షతజౌఘన లోహితైః ॥ ౪౬॥
 హాహేతి శబ్దం కుర్వద్భిస్తాడితైర్మమ పార్షదైః ।
 వజ్రవృశ్చికయోః కుణ్డం తాభ్యాం చ పరిపూరితమ్ ॥ ౪౭॥
 వాప్యర్థం పాపిభిర్యుక్తం వజ్రవృశ్చికదంశితైః ।
 కుణ్డత్రయం శరాదీనాం తైరేవ పరిపూరితమ్ ॥ ౪౮॥
 తైర్విదైః పాపిభిర్యుక్తం వాప్యర్థం రక్తలోహితైః ।

తప్తతోయోదకైః పూర్ణం సధ్వాన్తం గోలకుణ్డకమ్ ॥ ౪౯ ॥

కీటైః శఙ్కుసమానైశ్చ భక్షితైః పాపిభిరుశ్యతమ్ ।
వాప్యర్థమానం భీతైశ్చ పాపిభిః కీటభక్షితైః ॥ ౫౦ ॥

రుదదిభిః క్రోశమానైశ్చ మమ దూతైశ్చ తాడితైః ।
అతిదుర్గస్థిసంయుక్తం దుఃఖదం పాపినాం సదా ॥ ౫౧ ॥

దారుణైర్వికృతాకారైర్భక్షితం పాపిభిరుశ్యతమ్ ।
వాప్యర్థం పరిపూర్ణం చ జలస్థైర్నక్రకోటిభిః ॥ ౫౨ ॥

విణ్మాత్రశ్లేష్మభక్షైశ్చ సంయుతం శతకోటిభిః ।
కాకైశ్చ వికృతాకారైర్భక్షితైః పాపిభిరుశ్యతమ్ ॥ ౫౩ ॥

మన్థానకుణ్డం బీజకుణ్డం తాభ్యాం పూర్ణం ధనుఃశతమ్ ।
భక్షితైః పాపిభిరుశ్యక్తం శబ్దకృద్భిశ్చ సన్తతమ్ ॥ ౫౪ ॥

ధనుఃశతం జీవయుక్తం పాపిభిః సఙ్కులం సదా ।
శబ్దకృద్భిర్వజ్రదంష్ట్రైః సాన్ద్రధ్వాన్తమయం పరమ్ ॥ ౫౫ ॥

వాపీద్విగుణమానం చ తప్తప్స్తరనిర్మితమ్ ।
జ్వలదఙ్గరసదృశం చలదిభిః పాపిభిరుశ్యతమ్ ॥ ౫౬ ॥

క్షురధారోపమైస్తీక్షణైః పాషాణైర్నిర్మితం పరమ్ ।
మహాపాతకిభిరుశ్యక్తం లాలాకుణ్డం చ లోహితైః ॥ ౫౭ ॥

క్రోశమాత్రం చ గమ్భీరం మమ దూతైశ్చ తాడితైః ।
తప్తాఙ్గానాచలాకారైః పరిపూర్ణం ధనుఃశతమ్ ॥ ౫౮ ॥

చలదిభిః పాపిభిరుశ్యక్తం మమ దూతైశ్చ తాడితైః ।
పూర్ణం చూర్ణద్రవైః క్రోశమానం పాపిభిరన్వితమ్ ॥ ౫౯ ॥

తదోభజిభిః ప్రదగ్ధైశ్చ మమ దూతైశ్చ తాడితైః ।
కుణ్డం కులాలచక్రం చ ఘూర్ణమానఞ్చ సన్తతమ్ ॥ ౬౦ ॥

సుతీక్షణం షోడశారం చ చూర్ణితైః పాపిభిరుశ్యతమ్ ।
అతీవ వక్రం నిమ్నం చ ద్విగవ్యూతిప్రమాణకమ్ ॥ ౬౧ ॥

కన్దరాకారనిర్మాణం తప్తోదైశ్చ సమన్వితమ్ ।
మహాపాతకిభిరుశ్యక్తం భక్షితైర్లజన్తుభిః ॥ ౬౨ ॥

జ్వలద్భిః శబ్దకృద్భిశ్చ ధ్వాన్తయుక్తం భయానకమ్ |
 కోటిభిర్వికృతాకారైః కచ్చపైశ్చ సుదారుణైః || ౬౩||
 జలస్థైః సంయుతం తైశ్చ భక్షితైః పాపిభిర్భూతమ్ |
 జ్వాలాకలాపైస్తేజోభిర్నిర్మితైః క్రోశమానకమ్ || ౬౪||
 శబ్దకృద్భిః పాతకిభిః సంయుతం క్లేశదం సదా |
 క్రోశమానాశ్చ గమ్భీరం తప్తభస్మభిరన్వితమ్ || ౬౫||
 శశ్వజ్వలద్భిః సంయుక్తం పాపిభిర్భస్మభక్షితైః |
 తప్తపాషాణలోహానాం సమూహైః పరిపూరితైః || ౬౬||
 పాపిభిర్దగ్ధగాత్రైశ్చ యుక్తాశ్చ శుష్కతాలుకైః |
 క్రోశమానం ధ్వాన్తయుక్తం గమ్భీరమతిదారుణమ్ || ౬౭||
 తాడితైశ్చ ప్రదగ్ధైశ్చ దగ్ధకుణ్డం ప్రకీర్తితమ్ |
 అతీవోర్మియుతం తోయం ప్రతప్తజ్వరసంయుతమ్ || ౬౮||
 నానాప్రకారైర్విరుత్తైర్జలజన్తుభిరన్వితమ్ |
 ద్విగవ్యాతిప్రమాణం చ గమ్భీరం ధ్వాన్తసంయుతమ్ || ౬౯||
 తద్భక్ష్యైః పాపిభిర్భూక్తం దంశితైర్జలజన్తుభిః |
 జ్వలద్భిః శబ్దకృద్భిశ్చ న పశ్యద్భిః పరస్పరమ్ || ౭౦||
 ప్రతప్తసూచీకుణ్డాశ్చ కీర్తితం చ భయానకమ్ |
 అసీవ ధారాపత్రస్యాఽప్యుచ్చైస్తాలతరోరథః || ౭౧||
 క్రోశార్థమానం కుణ్డం చ పతతప్త్రసమన్వితమ్ |
 పాపినాం రక్తపూర్ణం చ వృక్షాగ్రాత్పతతాం ధ్రువం | ౭౨
 పరిత్రాహీతి శబ్దం చ కుర్వతామసతామపి |
 గమ్భీరం ధ్వాన్తయుక్తం చ రక్తకీటసమన్వితమ్ || ౭౩||
 తదసీపత్రకుణ్డం చ కీర్తితం చ భయానకమ్ |
 ధనుఃశతప్రమాణం చ ఊరధారాస్త్రసంయుతమ్ || ౭౪||
 పాపినాం రక్తపూర్ణం చ ఊరధారం భయానకమ్ |
 సూచీముఖాస్త్రసంయుక్తం పాపిరక్తైః పుపూరతమ్ || ౭౫||
 పశ్చాశ్చద్ధనురాయామం క్లేశదం సూచికాముఖమ్ |

కస్యచిజ్జన్తభేదస్య గోకాఖ్యస్య ముఖాకృతి ॥ ౭౬ ॥
 కూపరూపం గభీరం చ ధనుర్వింశతృమాణకమ్ ।
 మహాపాతకినాం వైవ మహాత్మైశప్రదం పరమ్ ॥ ౭౭ ॥
 తత్కీటభక్షితానాం చ నమ్రాస్యానాం చ సన్తతమ్ ।
 కుణ్డం నక్రముఖాకారం ధనుఃషోడశమానకమ్ ॥ ౭౮ ॥
 గమ్భీరం కూపరూపం చ పాపినాం సజ్కులం సదా ।
 ధనుఃశతప్రమాణం చ కీర్తితం గజదంశనమ్ ॥ ౭౯ ॥
 ధనుస్త్రింశతృమాణం చ కుణ్డం చ గోముఖాకృతి ।
 పాపినాం క్లేశదం శశ్వద్ గోముఖం పరికీర్తితమ్ ॥ ౮౦ ॥
 కాలచక్రేణ సంయుక్తం భ్రమమాణం భయానకమ్ ।
 కుమ్భాకారం ధ్వాన్తయుక్తం ద్విగవ్యూతిప్రమాణకమ్ ॥ ౮౧ ॥
 లక్షపౌరుషమానం చ గమ్భీరం విస్మృతం సతి ।
 కుత్రచిత్తప్తైలం చ తామ్రాదికుణ్డమేవ చ ॥ ౮౨ ॥
 పాపినాం చ ప్రధానైశ్చ మూర్చ్ఛితైః కృమిభిర్యుతమ్ ।
 పరస్పరం చ నశ్యద్భిః శబ్దకృద్భిశ్చ సన్తతమ్ ॥ ౮౩ ॥
 తాడితైర్యమదూతైశ్చ ముసలైర్ముద్గరైస్తథా ।
 ఘూర్ణమానైః పతద్భిశ్చ మూర్చ్ఛితైశ్చ క్షణం క్షణమ్ ॥ ౮౪ ॥
 పాతితైర్యమదూతైశ్చ రుదన్త్యస్మాత్క్షణం పునః ।
 యావన్తః పాపినః సన్తి సర్వకుణ్డేషు సున్దరి ॥ ౮౫ ॥
 తతశ్చతుర్గుణాః సన్తి కుమ్భీపాకే చ దుఃఖదే ।
 సుచిరం వధ్యమానాస్తే భోగదేహా న నశ్వరాః ॥ ౮౬ ॥
 సర్వకుణ్డప్రధానం చ కుమ్భీపాకం ప్రకీర్తితమ్ ।
 కాలనిర్మితసూత్రేణ నిబద్ధా యత్ర పాపినః ॥ ౮౭ ॥
 ఉత్థాపితాశ్చ దూతైశ్చ క్షణమేవ నిమజ్జితాః ।
 నిఃశ్వాసబద్ధాః సుచిరం తథా మోహం గతాః పునః ॥ ౮౮ ॥
 అతీవ క్రేశసంయుక్తా దేహభోగేన సున్దరి ।
 ప్రతప్తతోయయుక్తం చ కాలసూత్రం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౮౯ ॥

అవటః కూపభేదశ్చ మతోన్యదః స ఉదాహృతః ।
 ప్రతప్తతోయపూర్ణం చ చతుర్వింశత్య్రమాణకమ్ ॥ ౯౦॥
 వ్యాప్తం మహాపాతకిభిర్వాదగ్ధాజ్ఞేశ్చ సస్తతమ్ ।
 మద్ధూతైస్తాడితైః శశ్వదవబోదం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౯౧॥
 యత్రోదస్పర్కమాత్రేణ సర్వవ్యాధిశ్చ పాపినామ్ ।
 భవేదకస్మాత్ప్రతతాం యస్మిన్కుణ్ణే ధనుఃశతే ॥ ౯౨॥
 అరున్దురైర్భక్షితైస్తు ప్రాణిభిర్యచ్చ సజ్కులమ్ ।
 హాహేతి శబ్దం కుర్వద్భిస్తుదేవారున్తుదం విదుః ॥ ౯౩॥
 తప్తపాంసుభిరాకీర్ణం జ్వలద్భిస్తుషదగ్రకైః ।
 తద్భక్షైః పాపిభిర్మృక్తం పాంసుభోజైర్ధనుఃశతమ్ ॥ ౯౪॥
 పాతమాత్రేణ పాపీ చ పాశేన వేష్టితో భవేత్ ।
 క్రోశమాత్రేణ కుణ్ణం చ తత్పాశవేష్టనం విదుః ॥ ౯౫॥
 పాతమాత్రేణ పాపీ చ శూలేన వేష్టితో భవేత్ ।
 ధనుర్వింశత్య్రమాణం చ శూలప్రోతం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౯౬॥
 పతతాం పాపినాం యత్ర భవేదేవ ప్రకమ్పనమ్ ।
 అతీవ హిమతోయాక్తం క్రోశార్థం చ ప్రకమ్పనమ్ ॥ ౯౭॥
 దదత్యేవ హి మే దూతా యత్రోల్కాః పాపినాం ముఖే ।
 ధనుర్వింశత్య్రమాణం తదుల్కాభిశ్చ సుసజ్కులమ్ ॥ ౯౮॥
 లక్షపౌరుషమానం చ గమ్భీరం చ ధనుఃశతమ్ ।
 నానాప్రకారకృమిభిః సంయుక్తం చ భయానకమ్ ॥ ౯౯॥
 అత్యన్తకారవ్యాప్తం చ కూపాకారం చ వర్తులమ్ ।
 తద్భక్ష్యైః పాపిభిర్మృక్తం ప్రణశ్యద్భిః పరస్పరమ్ ॥ ౧౦౦॥
 తప్తతోయప్రదగ్ధైశ్చ జ్వలద్భిః కీటభక్షితైః ।
 ధ్వానేన చక్షుషా చాన్దైర్నకూపః ప్రకీర్తితః ॥ ౧౦౧॥
 నానాప్రకారశస్త్రాఘ్నేర్యత్ర విధాశ్చ పాపినః ।
 ధనుర్వింశత్య్రమాణం చ వేధనం తత్ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౦౨॥
 దణ్ణేన తాడితా యత్ర మమ దూతైశ్చ పాపినః ।

ధనుఃషోడశమానం చ తత్కుంజం దణ్ణతాడనమ్ ॥ ౧౦౩॥
 నిరుద్ధాశ్చ మహాజాలైర్యథా మినాశ్చ పాపినః ।
 ధనుర్వింశత్యమాణం చ జాలరస్యం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౦౪॥
 పతతాం పాపినాం కుణ్ణే దేహశ్చూర్ణో భవేదిహ ।
 లోహబద్ధినిబద్ధానాం కోటిపౌరుషమానకమ్ ॥ ౧౦౫॥
 గమ్భీరం ధ్వాన్తసంయుక్తం ధనుర్వింశత్యమాణకమ్ ।
 మూర్చ్ఛితానాం జడానాం చ దేహచూర్ణం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౦౬॥
 దలితాః పాపినో యత్ర మమ దూతైశ్చ తాడితాః ।
 ధనుఃషోడశమానం చ తత్కుంజం దలనం స్మృతమ్ ॥ ౧౦౭॥
 పతనేనైవ పాపీ చ శుష్కకణ్ణోష్ఠతాలుకః ।
 బాలుకాసు చ తప్తాసు ధనుస్త్రింశత్యమాణకమ్ ॥ ౧౦౮॥
 శతపౌరుషమానం చ గమ్భీరం ధ్వాన్తసంయుతమ్ ।
 శోషణం కుణ్ణమేతద్ధి పాపినాం పరదుఃఖదమ్ ॥ ౧౦౯॥
 నానాచర్మకషాయోదపరిపూర్ణం ధనుఃశతమ్ ।
 దుర్గస్థియుక్తతద్భక్ష్యైః ప్రాణీభిః సజ్కులం కషమ్ ॥ ౧౧౦॥
 శూర్పాకారముఖం కుణ్ణం ధనుర్ద్వాదశమానకమ్ ।
 తప్తలోహబాలుకాభిః పూర్ణం పాతకిసంయుతమ్ ॥ ౧౧౧॥
 దుర్గస్థియుక్తం తద్భక్ష్యైః పాపిభిః సజ్కులం సతి ।
 శూర్పాకారముఖం కుణ్ణం ధనుర్ద్వాదశమాత్రకమ్ ॥ ౧౧౨॥
 ప్రతప్తబాలుకాపూర్ణం మహాపాతకిభిర్మృతమ్ ।
 అన్తర్గ్నిశిఖానాం చ జ్వాలావ్యాప్తముఖం సదా ॥ ౧౧౩॥
 ధనుర్వింశతిమాత్రం చ ప్రమాణం యస్య సున్దరి ।
 జ్వాలాభిర్దగ్ధాత్రైశ్చ పాపిభిర్వాప్తమేవ చ ॥ ౧౧౪॥
 తన్మహోక్లేశదం శశ్వత్కుంజం జ్వాలాముఖం స్మృతమ్ ।
 పాతమాత్రాద్యత్ర పాపీ మూర్చ్ఛితో వై నరో భవేత్ ॥ ౧౧౫॥
 తప్తేష్టకాభ్యన్తరితం వాప్యర్థం జిహ్మాకుణ్ణకమ్ ।
 ధూమాన్తకారసంయుక్తం ధూమ్రాన్తైః పాపిభిర్మృతమ్ ॥ ౧౧౬॥

ధనుఃశతం శ్వాసరస్నైర్ధూమ్రాన్ధం పరికీర్తితమ్ |
 పాతమాత్రాద్యత్ర పాపీ నాగైశ్చ వేష్టితో భవేత్ || ౧౧౭||
 ధనుఃశతం నాగపూర్ణం తన్నాగైర్వేష్టితం భవేత్ |
 షడశీతి చ కుణ్డాని మయోక్తాని నిశామయ |
 లక్షణం చాపి తేషాం చ కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి || ౧౧౮||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే
 నానానరకకుణ్డవర్ణనం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః || ౯.3౭||

౯.3౮ అష్టత్రింశోఽధ్యాయః | సావిత్రుషాఖ్యానవర్ణనమ్ |

సావిత్రుషాచ |
 దేవీభక్తిం దేహి మహ్యాం సారాణాం చైవ సారకమ్ |
 పుంసాం ముక్తిద్వారబీజం నరకార్ణవతారకమ్ || ౧||
 కారణం ముక్తిసారాణాం సర్వాశుభవినాశనమ్ |
 దారకం కర్మవృక్షాణాం కృతపాపౌఘహారణమ్ || ౨||
 ముక్తిశ్చ కతిథాప్యస్తి కిం వా తాసాం చ లక్షణమ్ |
 దేవీభక్తిం భక్తిభేదం నిషేకస్యాపి ఖణ్డనమ్ || 3||
 తత్త్వజ్ఞానవిహీనా చ స్త్రీజాతిర్విధినిర్మితా |
 కిఞ్చోజ్ఞానం సారభూతం వద వేదవిదాం వర || ౪||
 సర్వం దానం చ యజ్ఞశ్చ తీర్థస్నానం న్రతం తపః |
 ఆజ్ఞానిజ్ఞానదానస్య కలాం నార్హన్తి షోడశీమ్ || ౫||
 పితుః శతగుణా మాతా గౌరవే చేతి నిశ్చితమ్ |
 మాతుః శతగుణః పూజ్యో జ్ఞానదాతా గురుః ప్రభో || ౬||
 ధర్మరాజ ఉవాచ |
 పూర్వం సర్వో వరో దత్తో యస్తే మనసి వాఞ్ఛితః |
 అధునా శక్తిభక్తిస్తే వత్సే భవతు మద్వరాత్ || ౭||
 శ్రోతుమిచ్ఛసి కల్యాణి శ్రీదేవీగుణకీర్తనమ్ |
 వక్ష్యాణాం పృచ్ఛకానాం చ శ్రోతవ్యాణాం కులతారణమ్ || ౮||

శేషో వక్త్రసహస్రేణ నహి యద్వక్తుమీశ్వరః ।
 మృత్యుశ్చాయో న క్షమశ్చ వక్తుం పశ్చాముఖేన చ ॥ ౯॥
 ధాతా చతుర్ణాం వేదానాం విధాతా జగతామపి ।
 బ్రహ్మ చతుర్ముఖేనైవ నాలం విష్ణుశ్చ సర్వవిత్ ॥ ౧౦॥
 కార్తికేయః షణ్ముఖేన నాపి వక్తుమలం ద్రువమ్ ।
 న గణేశః సమర్థశ్చ యోగీన్ద్రాణాం గురోర్గురుః ॥ ౧౧॥
 సారభూతాశ్చ శాస్త్రాణాం వేదాశ్చత్వార ఏవ చ ।
 కలామాత్రం యద్గుణానాం న విదన్తి బుధాశ్చ యే ॥ ౧౨॥
 సరస్వతీ జడీభూతా నాలం తద్గుణవర్ణనే ।
 సనత్కుమారో ధర్మశ్చ సనన్తనః సనాతనః ॥ ౧౩॥
 సనకః కపిలః సూర్యో యేఽన్యే చ బ్రహ్మణః సుతాః ।
 విచక్షణా న యద్వక్తుం కింఞ్చాన్యే జడబుద్ధయః ॥ ౧౪॥
 న యద్వక్తుం క్షమాః సిద్ధా మునీన్ద్రా యోగినస్తథా ।
 కే చాన్యే చ వయం కే వా శ్రీదేవ్యా గుణవర్ణనే ॥ ౧౫॥
 ధ్యాయన్తే యత్పదామోభజం బ్రహ్మవిష్ణుశివాదయః ।
 అతిసాధ్యం స్వభక్తానాం తదన్యేషాం సుదుర్లభమ్ ॥ ౧౬॥
 కశ్చిత్కింఞ్చద్విజానాతి తద్గుణోత్కీర్తనం శుభమ్ ।
 అతిరిక్తం విజానాతి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిశారదః ॥ ౧౭॥
 తతోఽతిరిక్తం జానాతి గణేశో జ్ఞానినాం గురుః ।
 సర్వాతిరిక్తం జానాతి సర్వజ్ఞః శమ్భురేవ సః ॥ ౧౮॥
 తస్మై దత్తం పురా జ్ఞానం కృష్ణేన పరమాత్మనా ।
 ఆతీవ నిర్జనేఽరణ్యే గోలోకే రాసమణ్డలే ॥ ౧౯॥
 తత్రైవ కథితం కింఞ్చత్తద్గుణోత్కీర్తనం శుభమ్ ।
 ధర్మం చ కథయామాస శివలోకే శివః స్వయమ్ ॥ ౨౦॥
 ధర్మస్తు కథయామాస భాస్వతే పృచ్ఛతే తథా ।
 యామారాధ్య మత్పితాపి సమ్ప్రాప తపసా సతి ॥ ౨౧॥
 పూర్వం స్వం విషయం చాహం న గృహ్లామి ప్రయత్నతః ।
 వైరాగ్యయుక్తస్తపసే గన్తుమిచ్ఛామి సువ్రతే ॥ ౨౨॥

తదా మాం కథయామాస పితా తద్గుణకీర్తనమ్ |
యథాగమం తద్వదామి నిబోధాతీవ దుర్గమమ్ || ౨౩||

తద్గుణం సా న జానాతి తదస్యస్య చ కా కథా |
యథాకాశో న జానాతి స్వాస్తమేవ వరాననే || ౨౪||

సర్వాత్మా సర్వభగవాన్ సర్వకారణకారణః |
సర్వేశ్వరశ్చ సర్వాద్యః సర్వవిత్పరిపాలకః | ౨౫
నిత్యరూపీ నిత్యదేహీ నిత్యానందో నిరాకృతిః |
నిరఙ్కుశో నిరాశక్తో నిర్గుణశ్చ నిరామయః || ౨౬||

నిర్లిప్తః సర్వసాక్షీ చ సర్వాధారః పరాత్పరః |
మాయావిశిష్టః ప్రకృతిస్తద్వికారాశ్చ ప్రాకృతాః || ౨౭||

స్వయం పుమాంశ్చ ప్రకృతిస్తావభిన్నౌ పరస్పరమ్ |
యథా వహ్నిస్తస్య శక్తిర్న భిన్నాస్త్యేవ కుత్రచిత్ || ౨౮||

సేయం శక్తిర్మహామాయా సచ్చిదానందరూపిణీ |
రూపం బిభర్ష్యరూపా చ భక్తానుగ్రహహేతవే || ౨౯||

గోపాలసుందరీరూపం ప్రథమం సా ససర్జ హ |
ఆతీవ కమనీయం చ సుందరం సుమనోహరమ్ || ౩౦||

సవీననీరదశ్యామం కిశోరం గోపవేషకమ్ |
కన్దర్పకోటిలావణ్యం లీలాధామమనోహరమ్ || ౩౧||

శరన్మధ్యాహ్నాపద్మానాం శోభామోచనలోచనమ్ |
శరత్పార్వణకోటిన్దశోభాప్రచ్ఛాదనాననమ్ || ౩౨||

అమూల్యరత్ననిర్మాణనానాభూషణభూషితమ్ |
సస్మితం శోభితం శశ్వదమూల్యపీతవాససా || ౩౩||

పరబ్రహ్మాస్వరూపం చ జ్వలన్తం బ్రహ్మతేజసా |
సుఖదృశ్యం చ శాన్తం చ రాధాకాన్తమనన్తకమ్ || ౩౪||

గోపీభిర్వీక్ష్యమాణం చ సస్మితాభిశ్చ సన్తతమ్ |
రాసమణ్డలమధ్యస్థం రత్నసింహాసనస్థితమ్ || ౩౫||

వంశీం క్వణన్తం ద్విభుజం వనమాలావిభూషితమ్ |

కౌస్తుభేన్ద్రమణీన్ద్రేణ శశ్వద్యక్షఃస్థలోజ్జ్వలమ్ || 3౬ ||
 కుంజుమాగురుకస్తురీచన్దనార్చితవిగ్రహమ్ |
 చారుచమ్పకమాలాక్షం మాలతీమాల్యమణ్డతమ్ || 3౭ ||
 చారుచన్ద్రకశోభాఢ్యం చూడావక్త్రీమరాజితమ్ |
 ఏవమూఢితం చ ధ్యాయన్తి భక్తా భక్తిపరిప్లతాః || 3౮ ||
 యద్భయాజ్జగతా ధాతా విధత్తే సృష్టిమేవ చ |
 కర్మానుసారాల్లిఖితం కరోతి సర్వకర్మణామ్ || 3౯ ||
 తపసాం ఫలదాతా చ కర్మణాం చ యదాజ్ఞయా |
 విష్ణుః పాతా చ సర్వేషాం యద్భయాత్పాతి సన్తతమ్ || ౪౦ ||
 కాలాగ్నిరుద్రః సంహర్తా సర్వవిశేషు యద్భయాత్ |
 శివో మృత్యుజ్ఞాయశ్చైవ జ్ఞానినాం చ గురోర్గురుః || ౪౧ ||
 యజ్ఞానాజ్ఞానవానస్తి యోగీశో జ్ఞానవిత్ప్రభుః |
 పరమానన్దయుక్తశ్చ భక్తివైరాగ్యసంయుతః || ౪౨ ||
 యద్భయాద్వాతి పవనః ప్రవరః శీఘ్రగామినామ్ |
 తపనశ్చ ప్రతపతి యద్భయాత్సన్తతం సతి || ౪౩ ||
 యదాజ్ఞయా వర్షతీన్ద్రో మృత్యుశ్చరతి జన్తుషు |
 యదాజ్ఞయా దహేద్వహ్నిర్జ్వలమేవం సుశీతలమ్ || ౪౪ ||
 దిశో రక్షన్తి దిక్పాలా మహాభీతా యదాజ్ఞయా |
 భ్రమన్తి రాశిచక్రాణి గ్రహాశ్చ యద్భయేన చ || ౪౫ ||
 భయాత్ఫలన్తి వృక్షాశ్చ పుష్యన్త్యపి చ యద్భయాత్ |
 యదాజ్ఞాం తు పురస్కృత్య కాలః కాలే హరేద్భయాత్ || ౪౬ ||
 తథా జలస్థస్థాశ్చ న జీవన్తి యదాజ్ఞయా |
 అకాలే నాహరేద్విద్యం రణేషు విషమేషు చ || ౪౭ ||
 ధత్తే వాయుస్తోయరాశిం తోయం కూర్మం తదాజ్ఞయా |
 కూరోఽనన్తం స చ ఙ్గోణీం సముద్రాన్ సా చ పర్వతాన్ || ౪౮ ||
 సర్వా బైవ క్షమారూపా నానారత్నం బిభర్తి యా |
 యతః సర్వాణి భూతాని స్థీయన్తే హన్తి తత్ర హి || ౪౯ ||

ఇన్ద్రాయుజ్జైవ దివ్యానాం యుగానామేకసప్తతిః ।
 ఆష్టావింశే శక్రపాతే బ్రహ్మణశ్చ దివానిశమ్ ॥ ౫౦ ॥
 ఏవం త్రింశద్దినైర్మాసో ద్వాభ్యామాభ్యామృతుః స్మృతః ।
 ఋతుభిః షడ్భిరేవాబ్దం బ్రహ్మణో వై వయః స్మృతమ్ ॥ ౫౧ ॥
 బ్రహ్మణశ్చ నిపాతే చ చక్షురున్మీలనం హరేః ।
 చక్షురున్మీలనే తస్య లయం ప్రాకృతికం విదుః ॥ ౫౨ ॥
 ప్రలయే ప్రాకృతే సర్వే దేవాద్యాశ్చ చరాచరాః ।
 లీనా ధాతా విధాతా చ శ్రీకృష్ణనాభిపఙ్కజే ॥ ౫౩ ॥
 విష్ణుః క్షీరోదశాయీ చ వైకుణ్ఠే యశ్చతుర్భుజః ।
 విలీనా వామపార్శ్వే చ కృష్ణస్య పరమాత్మనః ॥ ౫౪ ॥
 యస్య జ్ఞానే శివో లీనో జ్ఞానాధీశః సనాతనః ।
 దుర్గాయాం విష్ణుమాయాయాం విలీనాః సర్వశక్తయః ॥ ౫౫ ॥
 సా చ కృష్ణస్య బుద్ధౌ చ బుద్ధ్యధిష్ఠాత్పదేవతా ।
 నారాయణాంశః స్కన్ధశ్చ లీనో వక్షసి తస్య చ ॥ ౫౬ ॥
 శ్రీకృష్ణాంశశ్చ తద్భాహౌ దేవాధీశో గణేశ్వరః ।
 పద్మాంశాజ్జైవ పద్మాయాం సా రాధాయాం చ సువ్రతే ॥ ౫౭ ॥
 గోప్యశాచిపి చ తస్యాం చ సర్వాశ్చ దేవయోషితః ।
 కృష్ణప్రాణాధిదేవీ సా తస్య ప్రాణేషు సంస్థితా ॥ ౫౮ ॥
 సాచిత్రీ చ సరస్వత్యాం వేదాః శాస్త్రాణి యాని చ ।
 స్థితా వాణీ చ జిహ్వాయాం యస్య చ పరమాత్మనః ॥ ౫౯ ॥
 గోలోకస్య చ గోపాశ్చ విలీనాస్తస్య లోమసు ।
 తత్ప్రాణేషు చ సర్వేషాం ప్రాణా వాతా హుతాశనాః ॥ ౬౦ ॥
 జఠరాగ్నౌ విలీనాశ్చ జలం తద్రసనాగ్రతః ।
 వైష్ణవాశ్చరణామ్నోజే పరమానందసంయుతాః ॥ ౬౧ ॥
 సారాత్సారతరా భక్తిరసపీయూషపాయినః ।
 విరాడంశాశ్చ మహతి లీనాః కృష్ణే మహావిరాట్ ॥ ౬౨ ॥
 యస్యైవ లోమకూపేషు విశ్వాని నిఖిలాని చ ।
 యస్య చక్షుష ఉన్మేషే ప్రాకృతః ప్రలయో భవేత్ ॥ ౬౩ ॥

చక్షురున్మీలనే సృష్టిర్యవైవ పునరేవ సః ।
 యావత్కాలో నిమేషేణ తావదున్మీలనేన చ ॥ ౬౪॥
 బ్రహ్మణశ్చ శతాబ్ధే చ సృష్టేః సూత్రలయః పునః ।
 బ్రహ్మసృష్టిలయానాం చ సజ్ఞ్యా నాన్త్యేవ సువ్రతే ॥ ౬౫॥
 యథా భూరజసాం చైవ సజ్ఞ్యానం వైవ విద్యతే ।
 చక్షుర్మిమేషే ప్రలయో యస్య సర్వాన్తరాత్మనః ॥ ౬౬॥
 ఉన్మీలనే పునః సృష్టిర్భవేదేవేశ్వరేచ్ఛయా ।
 స కృష్ణః ప్రలయే తస్యాం ప్రకృతౌ లీన ఏవ హి ॥ ౬౭॥
 పుత్రైవ చ పరా శక్తిర్నిర్గుణః పరమః పుమాన్ ।
 సదేవేదమగ్ర ఆసిదితి వేదవిదో విదుః ॥ ౬౮॥
 మూలప్రకృతిరవ్యక్తాప్యవ్యాకృతపదాభిధా ।
 చిదభిన్నత్వమాపన్నా ప్రలయే సైవ తిష్ఠతి ॥ ౬౯॥
 తద్గుణోత్కీర్తనం వక్తుం బ్రహ్మజ్ఞేషు చ కః క్షమః ।
 ముక్తయశ్చ చతుర్వైధిర్నిరుక్తాశ్చ చతుర్విధాః ॥ ౭౦॥
 తత్ప్రధానా దేవభక్తిర్ముక్తేరపి గరీయసీ ।
 సాలోక్యదా భవేదేకా తథా సారూప్యదా పరా ॥ ౭౧॥
 సామీప్యదాథ నిర్వాణప్రదా ముక్తిశ్చతుర్విధా ।
 భక్తాస్తా న హి వాఙ్మన్వి వినా తత్సేవనం విభోః ॥ ౭౨॥
 శివత్వమమరత్వం చ బ్రహ్మత్వం చావహాలయా ।
 జన్మమృత్యుజరావ్యాధిభయశోకాదికం ధనమ్ ॥ ౭౩॥
 దివ్యరూపధారణం చ నిర్వాణం మోక్షణం విదుః ।
 ముక్తిశ్చ సేవారహితా భక్తిః సేవావివర్ధినీ ॥ ౭౪॥
 భక్తిముక్త్యోరయం భేదో నిషేకఖణ్డనం శ్శ్రేణు ।
 విదుర్బుధా నిషేకం చ భోగం చ కృతకర్మణామ్ ॥ ౭౫॥
 తత్క్షణనం చ శుభదం శ్రీవిభోః సేవనం పరమ్ ।
 తత్త్వజ్ఞానమిదం సాధ్వి స్థిరం చ లోకవేదయోః ॥ ౭౬॥
 నిర్విఘ్నం శుభదం చోక్తం గచ్ఛ వత్సే యథాసుఖమ్ ।

ఇత్యుక్త్వా సూర్యపుత్రశ్చ జీవయిత్వా చ తత్పతిమ్ ॥ ౭౭॥
 తస్యై శుభాశిషం దత్త్వా గమనం కర్తుముద్యతః ।
 దృష్ట్వా యమం చ గచ్ఛన్తం సా సావిత్రీ ప్రణమ్య చ ॥ ౭౮॥
 రురోద చరణౌ ధృత్వా సాధుచ్ఛేదేన దుఃఖితా ।
 సావిత్రీరోదనం శ్రుత్వా యమశ్చైవ కృపానిధిః ॥ ౭౯॥
 తామిత్యువాచ సస్తుష్టః స్వయం చైవ రురోద హ ।
 ధర్మరాజ ఉవాచ
 లక్షవర్షం సుఖం భుక్త్వా పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ॥ ౮౦॥
 అన్తే యాస్యసి తల్లోకం యత్ర దేవీ విరాజతే ।
 గత్వా చ స్వగృహం భద్రే సావిత్ర్యాశ్చ వ్రతం కురు ॥ ౮౧॥
 ద్విసప్తవర్షపర్యంతం నారీణాం మోక్షకారణమ్ ।
 జ్యేష్ఠశుక్లచతుర్దశ్యాం సావిత్ర్యాశ్చ వ్రతం శుభమ్ ॥ ౮౨॥
 శుక్లాష్టమ్యాం భాద్రపదే మహాలక్ష్మ్యా యథా వ్రతమ్ ।
 ద్వ్యష్టవర్షం వ్రతం చైవ ప్రత్యాదేయం శుచిస్మితే ॥ ౮౩॥
 కరోతి భక్త్యా యా నారీ సా యాతి చ విభోః పదమ్ ।
 ప్రతిమగ్గలవారే చ దేవీం మగ్గలదాయినీమ్ ॥ ౮౪॥
 ప్రతిమాసం శుక్లష్టామ్యాం షష్ఠీం మగ్గలదాయినీమ్ ।
 తథా చాషాఢసంక్రాంత్యాం మనసాం సర్వసిద్ధిదామ్ ॥ ౮౫॥
 రాధాం రాసే చ కార్తిక్యాం కృష్ణప్రాణాధికప్రియామ్ ।
 ఉపోష్య శుక్లాష్టమ్యాం చ ప్రతిమాసం వరప్రదామ్ ॥ ౮౬॥
 విష్ణుమాయాం భగవతీం దుర్గాం దుర్గతినాశినీమ్ ।
 ప్రకృతిం జగదమ్బాం చ పతిపుత్రవతీషు చ ॥ ౮౭॥
 పతివ్రతాసు శుద్ధాసు యన్త్రేషు ప్రతిమాసు చ ।
 యా నారీ పూజయేద్భక్త్యా ధనసంతానహేతవే ॥ ౮౮॥
 ఇహలోకే సుఖం భుక్త్వా యాత్యన్తే శ్రీవిభోః పదమ్ ।
 ఏవం దేవ్యా విభూతీశ్చ పూజయేత్సాధకోఽనిశమ్ ॥ ౮౯॥
 సర్వకాలం సర్వరూపా సంసేవ్యా పరమేశ్వరీ ।
 నాతః పరతరం కీర్షిచ్చత్కృతకృత్యత్వదాయకమ్ ॥ ౯౦॥

ఇత్యుక్త్వా తాం ధర్మరాజో జగామ నిజమందీరమ్ ।
 గృహీత్వా స్వామినం సా చ సావిత్రీ చ నిజాలయమ్ ॥ ౯౧॥
 సావిత్రీ సత్యవాంశ్చైవ ప్రయయా చ యథాగమమ్ ।
 అన్యాంశ్చ కథయామాస స్వవృత్తాంతం హి నారద ॥ ౯౨॥
 సావిత్రీజనకః పుత్రాన్ సమ్ప్రాప్తః ప్రకమేణ చ ।
 శ్వశురశ్చక్షుషీ రాజ్యం సా చ పుత్రాన్ వరేణ చ ॥ ౯౩॥
 లక్షవర్షం సుఖం భుక్త్వా పుణ్యక్షేత్రే చ భారతే ।
 జగామ స్వామినా సార్థం దేవీతోకం పతివ్రతా ॥ ౯౪॥
 సవితుశ్చాధిదేవీ యా మన్తాధిష్ఠాత్పదేవతా ।
 సావిత్రీ హ్యపి వేదానాం సావిత్రీ తేన కీర్తితా ॥ ౯౫॥
 ఇత్యేవం కథితం వత్స సావిత్ర్యాఖ్యానముత్తమమ్ ।
 జీవకర్మవిపాకం చ కిం పునః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౯౬॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే
 సావిత్ర్యుపాఖ్యానవర్ణనం నామాష్టతితోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౮॥

౯.౩౯ ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః । లక్ష్మ్యుపాఖ్యానవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।
 శ్రీమూలప్రకృతేర్దేవ్యా గాయత్ర్యాస్తు నిరాకృతేః ।
 సావిత్రీయమసంవాదే శ్రుతం వై నిర్మలం యశః ॥ ౧॥
 తద్గుణోత్కీర్తనం సత్యం మజ్జలానాం చ మజ్జలమ్ ।
 అధునా శ్రోతుమిచ్ఛామి లక్ష్మ్యుపాఖ్యానమీశ్వర ॥ ౨॥
 కేనాదౌ పూజితా సాపి కిమ్భూతా కేన వా పురా ।
 తద్గుణోత్కీర్తనం మహ్యం వద వేదవిదాంవర ॥ ౩॥
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 సృష్టేరాదౌ పురా బ్రహ్మన్ కృష్ణస్య పరమాత్మనః ।
 దేవీ వామాంససమ్భూతా బభూవ రాసమణ్ణలే ॥ ౪॥

అతివ సుందరీ శ్యామా న్యగ్రోధపరిమణితా ।
 యథా ద్వాదశవర్షీయా శశ్వత్సుస్థిరయావనా ॥ ౫॥
 శ్వేతచమ్పకవర్ణాభా సుఖదృశ్యా మనోహరా ।
 శరత్పార్వణకోటీన్ద్రప్రభాప్రచ్ఛాదనాననా ॥ ౬॥
 శరన్మధ్యాహ్నాపద్మానాం శోభామోచనలోచనా ।
 సా దేవీ ద్వివిధా భూతా సహ సర్వేశ్వరేచ్ఛయా ॥ ౭॥
 స్వీయరూపేణ వర్ణేన తేజసా వయసా త్విషా ।
 యశసా వాససా కృత్యా భూషణేన గుణేన చ ॥ ౮॥
 స్మితేన వీక్షణేనైవ ప్రేమా వానునయేన చ ।
 తద్వామాంసాన్మహాలక్ష్మీర్దక్షిణాసాఞ్చు రాధికా ॥ ౯॥
 రాధా౭౭దౌ వరయామాస ద్విభుజఞ్చ పరాత్పరమ్ ।
 మహాలక్ష్మీశ్చ తత్పశ్చాచ్ఛకమే కమనీయకమ్ ॥ ౧౦॥
 కృష్ణస్థదౌరవేణైవ ద్విధారూపో బభూవ హా ।
 దక్షిణాంసశ్చ ద్విభుజో వామాంసశ్చ చతుర్భుజః ॥ ౧౧॥
 చతుర్భుజాయ ద్విభుజో మహాలక్ష్మీం దదౌ పురా ।
 లక్ష్మితే దృశ్యతే విశ్వం స్నిగ్ధదృష్ట్యా యయానిశమ్ ॥ ౧౨॥
 దేవీభూతా చ మహతీ మహాలక్ష్మీశ్చ సా స్మృతా ।
 రాధాకాన్తశ్చ ద్విభుజో లక్ష్మీకాన్తశ్చతుర్భుజః ॥ ౧౩॥
 శుద్ధసత్త్వస్వరూపా చ గోపైర్గోపీభిరావృతా ।
 చతుర్భుజశ్చ వైకుణ్ఠం ప్రయయా పద్మయా సహ ॥ ౧౪॥
 సర్వాంశేన సమౌ తా ద్వా కృష్ణనారాయణౌ పరౌ ।
 మహాలక్ష్మీశ్చ యోగేన నానారూపా బభూవ సా ॥ ౧౫॥
 వైకుణ్ఠే చ మహాలక్ష్మీః పరిపూర్ణతమా రమా ।
 శుద్ధసత్త్వస్వరూపా చ సర్వసౌభాగ్యసంయుతా ॥ ౧౬॥
 ప్రేమా సా చ ప్రధానా చ సర్వాసు రమణీషు చ ।
 స్వరేషు స్వర్గలక్ష్మీశ్చ శక్రసమ్పత్స్వరూపిణీ ॥ ౧౭॥
 పాతాలే నాగలక్ష్మీశ్చ రాజలక్ష్మీశ్చ రాజసు ।
 గృహలక్ష్మీర్గృహేష్యేవ గృహిణాం చ కలాంశతః ॥ ౧౮॥

సమృత్స్వరూపా గృహిణాం సర్వమగ్గలమగ్గలా ।
 గవాం ప్రసూతిః సురభిర్దక్షిణా యజ్ఞకామినీ ॥ ౧౯ ॥
 క్షీరోదసిన్ధుకన్యా సా శ్రీరూపా పద్మినీషు చ ।
 శోభాస్వరూపా చంద్రే చ సూర్యమణ్డలమణ్డతా ॥ ౨౦ ॥
 విభూషణేషు రత్నేషు ఫలేషు చ జలేషు చ ।
 నృపేషు నృపపత్నీషు దివ్యస్త్రీషు గృహేషు చ ॥ ౨౧ ॥
 సర్వసన్యేషు వస్త్రేషు స్థానేషు సంస్కృతేషు చ ।
 ప్రతిమాసు చ దేవానాం మగ్గలేషు ఘటేషు చ ॥ ౨౨ ॥
 మాణిక్యేషు చ ముక్తాసు మాల్యేషు చ మనోహరా ।
 మణీస్థేషు చ హీరేషు క్షీరేషు చందనేషు చ ॥ ౨౩ ॥
 వృక్షశాఖాసు రమ్యాసు నవమేఘేషు వస్తుషు ।
 వైకుణ్ఠే పూజితా సాఽఽదౌ దేవీ నారాయణేన చ ॥ ౨౪ ॥
 ద్వితీయే బ్రహ్మణా భక్త్యా తృతీయే శక్కురేణ చ ।
 విష్ణునా పూజితా సా చ క్షీరోదే భారతే మునే ॥ ౨౫ ॥
 స్వాయమ్భువేన మనునా మానవేంద్రేశ్చ సర్వతః ।
 ఋషీన్ద్రేశ్చ మునీన్ద్రేశ్చ సద్భిశ్చ గృహిభిర్భవే ॥ ౨౬ ॥
 గర్భర్షేషైవ నాగాద్యైః పాతాలేషు చ పూజితా ।
 శుక్లాష్టమ్యాం భాద్రపదే కృతా పూజా చ బ్రహ్మణా ॥ ౨౭ ॥
 భక్త్యా చ పక్షపర్యవ్రతం త్రిషు లోకేషు నారద ।
 చైత్రే పౌషే చ భాద్రే చ పుణ్యే మగ్గలవాసరే ॥ ౨౮ ॥
 విష్ణునా పూజితా సా చ త్రిషు లోకేషు భక్తితః ।
 వర్షాన్తే పౌషసంక్రాంత్యాం మాధ్యామావాహ్య మగ్గలే ॥ ౨౯ ॥
 మనుస్తాం పూజయామాస సా భూతా భువనత్రయే ।
 పూజితా సా మహేంద్రేణ మగ్గలేనైవ మగ్గలా ॥ ౩౦ ॥
 కేదారేణైవ సీలేన సుబలేన నలేన చ ।
 ధ్రువేణోత్తానపాదేన శక్రేణ బలినా తథా ॥ ౩౧ ॥

కశ్యపేన చ దక్షేణ కర్ణమేన వివస్వతా ।
ప్రియవ్రతేన చన్ద్రేణ కుబేరేణైవ వాయునా ॥ ౩౨॥

యమేన వహ్నినా వైవ వరుణేనైవ పూజితా ।
ఏవం సర్వత్ర సర్వేషు పూజితా వన్ధితా సదా ।
సర్వేశ్వర్యాధిదేవీ సా సర్వసమృత్స్వరూపిణీ ॥ ౩౩॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే లక్ష్మ్యుపాఖ్యానవర్ణనం
నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౩౯॥

౯.౪౦ చత్వారింశోఽధ్యాయః । లక్ష్మ్యుత్పత్తివర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

నారాయణప్రియా సా చ పరా వైకుణ్ఠవాసినీ ।
వైకుణ్ఠాధిష్ఠాత్పదేవీ మహాలక్ష్మీః సనాతనీ ॥ ౧॥
కథం బభూవ సా దేవీ పృథివ్యాం సింధుకన్యకా ।
పురా కేన స్తుతాఽఽదౌ సా తన్నే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౨॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

పురా దుర్వాససః శాపాద్ భ్రష్టశ్రీశ్చ పురన్దరః ।
బభూవ దేవసంజ్ఞశ్చ మర్త్యలోకే హి నారద ॥ ౩॥
లక్ష్మీః స్వర్గాదికం త్యక్త్వా రుష్టా పరమదుఃఖితా ।
గత్వా లీనా తు వైకుణ్ఠే మహాలక్ష్మీశ్చ నారద ॥ ౪॥
తదా శోకాద్యయుః సర్వే దుఃఖితా బ్రహ్మణః సభామ్ ।
బ్రహ్మణం చ పురస్కృత్య యయురైవైకుణ్ఠమేవ చ ॥ ౫॥
వైకుణ్ఠే శరణాపన్నా దేవా నారాయణే పరే ।
అతీవ దైన్యయుక్తాశ్చ శుష్కకణ్ఠోష్ఠతాలుకాః ॥ ౬॥
తదా లక్ష్మీశ్చ కలయా పురాణపురుషాంజ్ఞయా ।
బభూవ సింధుకన్యా సా సర్వసమృత్స్వరూపిణీ ॥ ౭॥
తథా మథిత్వా క్షీరోదం దేవా దైత్యగణైః సహా ।
సంప్రాప్తాశ్చ మహాలక్ష్మీం విష్ణుస్తాం చ దదర్శ హ ॥ ౮॥

సురాదిభ్యో వరం దత్త్వా వనమాలాం చ విష్ణవే |
 దదౌ ప్రసన్నవదనా తుష్టా క్షీరోదశాయినే || ౯ ||
 దేవాశ్చాప్యసురగ్రస్తం రాజ్యం ప్రాపుశ్చ నారద |
 తాం సమ్భూజ్య చ సమ్భూయ సర్వత్ర చ నిరాపదః || ౧౦ ||
 నారద ఉవాచ |
 కథం శశాప దుర్వాసా మునిశ్రేష్ఠః కదాచన |
 కేన దోషేణ వా బ్రహ్మన్ బ్రహ్మిష్టస్తత్త్వవిత్పురా || ౧౧ ||
 మమన్ఠః కేనరూపేణ జలధిం తే సురాదయః |
 కేన స్తోత్రేణ వా దేవీ శక్రం సాక్షాద్భూవ సా || ౧౨ ||
 కో వా తయోశ్చ సంవాదో బభూవ తద్వద ప్రభో |
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ |
 మధుపానప్రమత్తశ్చ త్రైలోక్యాధిపతిః పురా || ౧౩ ||
 క్రీడాం చకార రహసి రమ్భయా సహ కాముకః |
 కృత్వా క్రీడాం తయా సార్థం కాముక్యా హృతమానసః || ౧౪ ||
 తస్థౌ తత్ర మహారణ్యే కామోన్మథితమానసః |
 కైలాసశిఖరే యాన్తం వైకుణ్ఠాద్వృషినత్తమమ్ || ౧౫ ||
 దుర్వాససం దదర్శేన్ద్రో జ్వలన్తం బ్రహ్మతేజసా |
 గ్రీష్మమధ్యాహ్నామార్తణ్ణసహస్రప్రభమీశ్వరమ్ || ౧౬ ||
 ప్రతప్తకాఞ్చనాకారం జటాభారమహోజ్వలమ్ |
 శుక్లయజ్ఞోపవీతం చ చీరదణ్డౌ కమణ్ణలుమ్ || ౧౭ ||
 మహోజ్వలం చ తిలకం బిభ్రన్తం చేన్దుసన్నిభమ్ |
 సమన్వితం శిష్యులక్షైర్వేదవేదాఞ్చపారగైః || ౧౮ ||
 దృష్ట్వా ననామ శిరసా సమ్ప్రమత్తః పురన్దరః |
 శిష్యవర్గం తదా భక్త్యా తుష్టావ చ ముదాన్వితమ్ || ౧౯ ||
 మునినా చ సశిష్యేణ దత్తాన్తస్మై శుభాశిషః |
 విష్ణుదత్తం పారిజాతపుష్పం చ సుమనోహరమ్ || ౨౦ ||
 తజ్జురారోగమృత్యుఘ్నం శోకజం మోక్షకారకమ్ |
 శక్రః పుష్పం గహీత్వా చ ప్రమత్తో రాజ్యసమ్పదా || ౨౧ ||

పుష్పం స న్యస్తయామాస తదైవ కరిమస్తకే ।
 హస్తీ తత్స్పర్శమాత్రేణ రూపేణ చ గుణేన చ ॥ ౨౨॥
 తేజసా వయసాకస్మాద్విష్ణుతుల్యో బభూవ హ ।
 త్యక్త్వా శక్రం గజేన్ద్రశ్చ జగామ ఘోరకాననమ్ ॥ ౨౩॥
 న శశాక మహేన్ద్రస్తం రక్షితుం తేజసా మునే ।
 తత్పుణ్యం త్యక్తవస్తం చ దృష్ట్వా శక్రం మునీశ్వరః ॥ ౨౪॥
 తమువాచ మహారుష్టః శశాప చ రుషాన్వితః ।
 మునిరువాచ ।
 ఆరే శ్రియా ప్రమత్తస్త్వం కథం మామవమన్యసే ॥ ౨౫॥
 మద్దత్తపుష్పం దత్తం చ గర్వేణ కరిమస్తకే ।
 విష్ణోర్నివేదితం చైవ నైవేద్యం వా ఫలం జలమ్ ॥ ౨౬॥
 ప్రాప్తిమాత్రేణ భోక్తవ్యం త్యాగేన బ్రహ్మహా భవేత్ ।
 భ్రష్టశ్రీర్భ్రష్టబుద్ధిశ్చ పురభ్రష్టో భవేత్తు సః ॥ ౨౭॥
 యస్త్యజేద్విష్ణునైవేద్యం భాగ్యేనోపస్థితం శుభమ్ ।
 ప్రాప్తిమాత్రేణ యో భుక్త్యే భక్తో విష్ణునివేదితమ్ ॥ ౨౮॥
 పుంసాం శతం సముద్భృత్య జీవన్ముక్తః స్వయం భవేత్ ।
 నైవేద్యం భోజనం కృత్వా నిత్యం యః ప్రణమేద్ధరిమ్ ॥ ౨౯॥
 పూజయేత్స్యాతి వా భక్త్యా స విష్ణుసదృశో భవేత్ ।
 తత్స్పర్శవాయునా సద్యస్తీర్థోఘశ్చ విశుధ్యతి ॥ ౩౦॥
 తత్పాదరజసా మూఢ సద్యః పూతా వసున్ధరా ।
 పుంశ్చల్యన్నమవీరాన్నం శూద్రశ్రాద్ధాంతమేవ చ ॥ ౩౧॥
 యద్ధరేరనివేద్యం చ వృథా మాంసస్య భక్షణమ్ ।
 శివలిప్తదానం చ యద్దత్తం శూద్రయాజినా ॥ ౩౨॥
 చికిత్సకద్విజాన్నం చ దేవలాన్నం తదైవ చ ।
 కన్యావిక్రయిణామన్నం యదన్నం యోనిజీవినామ్ ॥ ౩౩॥
 ఉచ్ఛిష్టాన్నం పర్యుషితం సర్వభక్షావశేషితమ్ ।
 శూద్రాపతిద్విజానాం చ భూషవాహద్విజాన్నకమ్ ॥ ౩౪॥

అదీక్షితద్విజానాం చ యదన్నం శవదాహినామ్ |
 అగమ్యాగామినాం వైవ ద్విజానామన్నమేవ చ || 3౫||
 మిత్రద్రుహం కృతజ్ఞానామన్నం విశ్వాసఘాతినామ్ |
 మిథ్యాసాక్ష్యప్రదాన్నం చ బ్రాహ్మణాన్నం తథైవ చ || 3౬||
 ఏతే సర్వే విశుధ్యన్తి విష్టోనైవేద్యభక్షణాత్ |
 శ్వపచశ్చేద్విష్ణునేవీ వంశానాం కోటిముద్ధరేత్ || 3౭||
 హరేరభక్తో మనుజః స్వం చ రక్షితుమక్షమః |
 అజ్ఞానాద్యది గృహ్లాతి విష్టోర్నిర్మాల్యమేవ చ || 3౮||
 సప్తజన్మార్జితాత్పాపాన్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః |
 జ్ఞాత్వా భక్త్యా చ గృహ్లాతి విష్టోనైవేద్యమేవ చ || 3౯||
 కోటిజన్మార్జితాత్పాపాన్ముచ్యతే నిశ్చితం హరే |
 యస్మాత్సంస్థాపితం పుష్పం గర్వేణ కరిమస్తకే || ౪౦||
 తస్మాద్యుష్మాన్పరిత్యజ్య యాతు లక్ష్మీర్హరేః పదమ్ |
 నారాయణస్య భక్తోఽహం న బిభేమి సురాద్విధేః || ౪౧||
 కాలాన్మృత్యోర్రాతశ్చ కానన్యాన్ గణయామి చ |
 కిం కరిష్యతి తే తాతః కశ్యపశ్చ ప్రజాపతిః || ౪౨||
 బృహస్పతిర్గురుశ్చైవ నిఃశక్కుస్య చ మే హరే |
 ఇదం పుష్పం యస్య మూర్ధ్ని తస్యైవ పూజనం పరమ్ || ౪౩||
 ఇతి శ్రుత్వా మహేంద్రశ్చ ధృత్వా స చరణం మునేః |
 ఉచ్చైర్ రురోద శోకార్తస్తమువాచ భయాకులః || ౪౪||
 మహేంద్ర ఉవాచ |
 దత్తః సముచితః శాపో మహ్యం మాయాపహః ప్రభో |
 హృతాం న యాచే సమ్మత్తిం కింశ్చిజ్ఞానం చ దేహి మే || ౪౫||
 ఐశ్వర్యం విపదాం బీజం జ్ఞానప్రచ్ఛన్నకారణమ్ |
 ముక్తిమార్గకుతారశ్చ భక్తేశ్చ వ్యవధాయకమ్ || ౪౬||
 మునిరువాచ |
 జన్మమృత్యుజరాశోకరోగబీజాఙ్కరం పరమ్ |
 సమ్మత్తిమిరాన్ధశ్చ ముక్తిమార్గం న పశ్యతి || ౪౭||

సమున్నతో విమూఢశ్చ సురామత్తః స ఏవ చ |
 బాన్ధవైర్వేష్టితః సోఽపి బన్ధుత్వేనైవ హే హరే || ౪౮ ||
 సముత్తిమదమత్తశ్చ విషయాన్తశ్చ విహ్వలః |
 మహాకామీ రాజసికః సత్త్వమార్గం న పశ్యతి || ౪౯ ||
 ద్వివిధో విషయాన్తశ్చ రాజసస్తామసః స్మృతః |
 అశాస్త్రజ్ఞస్తామసశ్చ శాస్త్రజ్ఞో రాజసః స్మృతః || ౫౦ ||
 శాస్త్రం చ ద్వివిధం మార్గం దర్శయేత్సురపుంజవ |
 ప్రవృత్తిబీజమేకం చ నివృత్తేః కారణం పరమ్ || ౫౧ ||
 చరన్తి జీవినశ్చాదౌ ప్రవృత్తేర్దుఃఖవర్త్యుని |
 స్వచ్ఛన్దం చ ప్రసన్నం చ నిర్విరోధం చ సన్తతమ్ || ౫౨ ||
 ఆయాతి మధునో లోభాత్క్లేశేన సుఖమానితః |
 పరిణామే నాశబీజే జన్మమృత్యుజరాకరే || ౫౩ ||
 అనేకజన్మపర్యంతం కృత్వా చ భ్రమణం ముదా |
 స్వకర్మవిహితాయాం చ నానాయోన్యాం క్రమేణ చ || ౫౪ ||
 తతశ్చేషానుగహగ్రచ్చ సత్సంకం లభతే చ సః |
 సహస్రేషు శతేష్వేకో భవాబ్ధిపారకారణమ్ || ౫౫ ||
 సాధుస్తత్త్వప్రదీపేన ముక్తిమార్గం ప్రదర్శయేత్ |
 తదా కరోతి యత్నం చ జీవో బన్ధనఖణ్డనే || ౫౬ ||
 అనేకజన్మయోగేన తపసానశనేన చ |
 తదా లభేన్ముక్తిమార్గం నిర్విఘ్నం సుఖదం పరమ్ || ౫౭ ||
 ఇదం శ్రుతం గురోర్వక్యాద్యత్ పృచ్ఛసి పురన్ధర |
 మునేస్తద్వచనం శ్రుత్వా వీతరాగో బభూవ సః || ౫౮ ||
 వైరాగ్యం వర్ధయామాస తస్య బ్రహ్మాన్ దినే దినే |
 మునేః స్థానాద్ గృహం గత్వా స దదర్శామరావతీమ్ || ౫౯ ||
 దైత్యైరసురసజ్జైశ్చ సమాకీర్ణాం భయాకులామ్ |
 విషమోపప్లవాం పుత్రబన్ధుహీనాం చ కుత్రచిత్ || ౬౦ ||
 పితృమాతృకలత్రాదివిహీనామతిచఞ్చలామ్ |

శత్రుగ్రస్తాం చ తాం దృష్ట్వా జగము వాక్పతిం ప్రతి || ౬౧||

శక్రో మన్దాకినీతీరే దదర్శ గురుమీశ్వరమ్ |
ధ్యాయమానం పరం బ్రహ్మ గణ్ఘతోయే స్థితం పరమ్ || ౬౨||

సూర్యాభినమ్ముఖం పూర్వముఖం చ విశ్వతోముఖమ్ |
సాశ్రునేత్రం పులకినం పరమానందసంయుతమ్ || ౬౩||

వరిష్ఠం చ గరిష్ఠం చ ధర్మిష్ఠం శ్రేష్ఠసేవితమ్ |
ప్రేష్ఠం చ బన్ధవర్గాణామతిశ్రేష్ఠం చ జ్ఞానినామ్ || ౬౪||

జ్యేష్ఠం చ భ్రాతృవర్గాణామనిష్ఠం సురవైరిణామ్ |
దృష్ట్వా గురుం జపన్తం చ తత్ర తస్థా సురేశ్వరః || ౬౫||

ప్రహరాన్తే గురుం దృష్ట్వా చోత్థితం ప్రణనామ సః |
ప్రణమ్య చరణామ్భోజే రురోదోఽచ్చైర్ముహుర్ముహుః || ౬౬||

వృత్తాన్తం కథయామాస బ్రహ్మశాపాదికం తథా |
పునర్వరోపలబ్ధిం చ జ్ఞానప్రాప్తిం సుదుర్లభామ్ || ౬౭||

వైరిగ్రస్తాం చ స్వపురీం క్రమేణైవ సురేశ్వరః |
శిష్యస్య వచనం శ్రుత్వా సుబుద్ధిర్వదతాం వరః || ౬౮||

బృహస్పతిరువాచేదం కోపసంరక్తతోచనః |
గురురువాచ |

శ్రుతం సర్వం సురశ్రేష్ఠ మా రోదీర్వచనం శృణు || ౬౯||

న కాతరో హి నీతిజ్ఞో విపత్తౌ చ కదాచన |
సమ్మత్తిర్వా విపత్తిర్వా నశ్వరా శ్రమరూపిణీ || ౭౦||

పూర్వస్య కర్మాయత్తా చ స్వయం కర్తా తయోరపి |
సర్వేషాం చ భవత్యేవ శశ్వజ్ఞన్మని జన్మని || ౭౧||

చక్రనేమిక్రమేణైవ తత్ర కా పరిదేవనా |
ఉక్తం హి స్వకృతం కర్మ భుజ్యతేఽఖిలభారతే || ౭౨||

శుభాశుభం చ యక్మిఞ్చోత్స్వకర్మఫలభుక్ పుమాన్ |
నాభుక్తం క్షీయతే కర్మ కల్పకోటిశతైరపి || ౭౩||

అవశ్యమేవ భోక్తవ్యం కృతం కర్మ శుభాశుభమ్ |
ఇత్యేవముక్తం వేదే చ కృష్ణేన పరమాత్మనా || ౭౪||

సామవేదోక్తశాఖాయాం సమోద్భవమ్ |
జన్మభోగోవశేషే చ సర్వేషాం కృతకర్మణామ్ || ౧౫ ||
అనురూపం హి తేషాం చ భారతేఽన్యత్ర చైవ హి |
కర్మణా బ్రహ్మశాపం చ కర్మణా చ శుభాశిషమ్ || ౧౬ ||
కర్మణా చ మహాలక్ష్మీం లభేద్దైన్యం చ కర్మణా |
కోటిజన్మార్జితం కర్మ జీవినామనుగచ్ఛతి || ౧౭ ||
న హి త్యజేద్వినా భోగం తచ్చాయేవ పురస్థర |
కాలభేదే దేశభేదే పాత్రభేదే చ కర్మణామ్ || ౧౮ ||
న్యూనతాధికభావోఽపి భవేదేవ హి కర్మణా |
వస్తుదానేన వస్తూనాం సమం పుణ్యం దినే దినే || ౧౯ ||
దినభేదే కోటిగుణమసంఖ్యం వా తతోఽధికమ్ |
సమే దేశే చ వస్తూనాం దానే పుణ్యం సమం సుర || ౨౦ ||
దేశభేదే కోటిగుణమసంఖ్యం వా తతోఽధికమ్ |
సమే పాత్రే సమం పుణ్యం వస్తూనాం కర్తురేవ చ || ౨౧ ||
పాత్రభేదే శతగుణమసంఖ్యం వా తతోఽధికమ్ |
యథా ఫలస్తి సస్యాని న్యూనాన్యప్యధికాని చ || ౨౨ ||
కర్షకాణాం క్షేత్రభేదే పాత్రభేదే ఫలం తథా |
సామాన్యదివసే విప్రదానం సమఫలం భవేత్ || ౨౩ ||
అమాయాం రవిసంక్రాంత్యాం ఫలం శతగుణం భవేత్ |
చాతుర్మాస్యాం పౌర్ణమాస్యామనంతం ఫలమేవ చ || ౨౪ ||
గ్రహణే శశినః కోటిగుణం చ ఫలమేవ చ |
సూర్యస్య గ్రహణే వాపి తతో దశగుణం భవేత్ || ౨౫ ||
అక్షయాయామక్షయం తదసంఖ్యం ఫలముచ్యతే |
ఏవమన్యత్ర పుణ్యాహే ఫలాధిక్యం భవేదితి || ౨౬ ||
యథా దానే తథా స్నానే జపేఽన్యపుణ్యకర్మసు |
ఏవం సర్వత్ర బోధవ్యం నరాణాం కర్మణాం ఫలమ్ || ౨౭ ||

యథా దణ్డేన చక్రేణ శరావేణ భ్రమేణ చ ।
 కుమ్భం నిర్మాతి నిర్మాతా కుమ్భకారో మృదా భువి ॥ ౮౮ ॥
 తథైవ కర్మసూత్రేణ ఫలం ధాతా దదాతి చ ।
 యస్యాజ్ఞాయా సృష్టమిదం తం చ నారాయణం భజ ॥ ౮౯ ॥
 స విధాతా విధాతుశ్చ పాతుః పాతా జగత్త్రయే ।
 స్రష్టః స్రష్టా చ సంహర్తుః సంహర్తా కాలకాలకః ॥ ౯౦ ॥
 మహావిపత్తౌ సంసారే యః స్మరేన్మధుసూదనమ్ ।
 విపత్తౌ తస్య సమృత్తిర్భవేదిత్యాహ శంకరః ॥ ౯౧ ॥
 ఇత్యేవముక్త్యా తత్త్వజ్ఞః సమాలిక్ష్ణ్య సురేశ్వరమ్ ।
 దత్త్వా శుభాశిషం చేష్టం బోధయామాస నారద ॥ ౯౨ ॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే
 లక్ష్మ్యుత్పత్తివర్ణనం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪౦ ॥

౯.౪౧ ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః । శ్రీలక్ష్మ్యుపాఖ్యానవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 హరిం ధ్యాత్వా హరిర్బ్రహ్మాన్ జగమ బ్రహ్మణః సభామ్ ।
 బృహస్పతిం పురస్కృత్య సర్వైః సురగణైః సహ ॥ ౧ ॥
 శీఘ్రం గత్వా బ్రహ్మలోకం దృష్ట్వా చ కమలోద్భవమ్ ।
 ప్రణేమర్దేవతాః సర్వాః సహేన్ద్రా గురుణా సహ ॥ ౨ ॥
 వృత్తాంతం కథయామాస సురాచార్యో విధిం ప్రతి ।
 ప్రహస్యోవాచ తచ్ఛ్రుత్వా మహేన్ద్రం కమలాసనః ॥ ౩ ॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 వత్స మద్వంశజాతోఽసి ప్రపౌత్రో మే విచక్షణః ।
 బృహస్పతేశ్చ శిష్యత్వం సురాణామధిపః స్వయమ్ ॥ ౪ ॥
 మాతామహశ్చ దక్షస్తే విష్ణుభక్తః ప్రతాపవాన్ ।
 కులత్రయం యస్య శుద్ధం కథం సోఽహఙ్కృతో భవేత్ ॥ ౫ ॥
 మాతా పతివ్రతా యస్య పితా శుద్ధో జితేన్ద్రియః ।

మాతామహో మాతులశ్చ కథం సోఽహఙ్కృతో భవేత్ || ౬ ||

జనః పైతృకదోషేణ దోషాన్మాతామహస్య చ |
గురుదోషాత్త్రిభిర్దోషైర్లరిదోషీ భవేద్ ద్రువమ్ || ౭ ||

సర్వాన్తరాత్మా భగవాన్ సర్వదేహేష్యవస్థితః |
యస్య దేహాత్స ప్రయాతి స శవస్తత్క్షణం భవేత్ || ౮ ||

మనోఽహమిన్ద్రియేశం చ జ్ఞానరూపో హి శక్కురః |
విష్ణుప్రాణా చ ప్రకృతిర్బుద్ధిర్భగవతీ సతీ || ౯ ||

నిద్రాదయః శక్తయశ్చ తాః సర్వాః ప్రకృతేః కలాః |
ఆత్మనః ప్రతిబిమ్బశ్చ జీవో భోగశరీరభృత్ || ౧౦ ||

ఆత్మనీశే గతే దేహాత్సర్వే యాన్తి ససమ్భూమాః |
యథా వర్తన్తి గచ్ఛన్తం నరదేవమివానుగాః || ౧౧ ||

అహం శివశ్చ శేషశ్చ విష్ణుర్ధర్మో మహావిరాట్ |
యూయం యదంశా భక్తాశ్చ తత్పుష్పం న్యక్కుతం త్వయా || ౧౨ ||

శివేన పూజితం పాదపద్మం పుష్పేణ యేన చ |
తత్ర దుర్వాససా దత్తం దైవేన న్యక్కుతం త్వయా || ౧౩ ||

తత్పుణ్యం మస్తకే యస్య కృష్ణపాదాబ్జప్రచ్యుతమ్ |
సర్వేషాం చ సురాణాం చ తత్పూజాపురతో భవేత్ || ౧౪ ||

దైవేన వశ్చీతస్తస్యం హి దైవం చ బలవత్తరమ్ |
భాగ్యహీనం జనం మూఢం కో వా రక్షితుమీశ్వరః || ౧౫ ||

సా శ్రీర్గతాధునా కోపాత్కృష్ణనిర్మాల్యవర్జనాత్ |
అధునా గచ్ఛ వైకుణ్ఠం మయా చ గురుణా సహ || ౧౬ ||

నిషేవ్య తత్ర శ్రీనాథం శ్రియం ప్రాప్సుతి మద్వరాత్ |
ఏవముక్త్యా చ స బ్రహ్మో సర్వైః సురగణైః సహ || ౧౭ ||

తత్ర గత్వా పరబ్రహ్మ భగవన్తం సనాతనమ్ |
దృష్ట్వా తేజఃస్వరూపం తం ప్రజ్వలన్తం స్వతేజసా || ౧౮ ||

గ్రీష్మమధ్యాహ్నా మార్తణ్డశతకోటిసమప్రభమ్ |
శాన్తమనాదిమధ్యాన్తం లక్ష్మీకాన్తమనన్తకమ్ || ౧౯ ||

చతుర్భుజైః పార్షదైశ్చ సరస్వత్యా యుతం ప్రభుమ్ |
 భక్త్యా చతుర్భుర్యేదైశ్చ గంజయా పరివేష్టితమ్ || ౨౦ ||
 తం ప్రణేమః సురాః సర్వే మూర్ధ్నా బ్రహ్మపురోగమాః |
 భక్తినమ్రాః సాశ్రునేత్రాస్తుష్టువుః పరమేశ్వరమ్ || ౨౧ ||
 వృత్తాస్తం కథయామాస స్వయం బ్రహ్మ కృతాఞ్జలిః |
 రురుదుర్దేవతాః సర్వాః స్వాధికారాచ్ఛుతాశ్చ తాః || ౨౨ ||
 స దదర్శ సురగణం విపద్గృస్తం భయాకులమ్ |
 రత్నభూషణశూన్యం చ వాహనాదివివర్జితమ్ || ౨౩ ||
 శోభాశూన్యం హతశ్రీకం నిష్ప్రభం సభయం పరమ్ |
 ఉవాచ కాతరం దృష్ట్వా భయభీతివిభజ్జనః || ౨౪ ||
 శ్రీభగవానువాచ |
 మా భైరభ్యాహ్మాన్ హే సురాశ్చ భయం కిం వో మయి స్థితే |
 దాస్యామి లక్ష్మీమచలాం పరమైశ్వర్యవర్ధినీమ్ || ౨౫ ||
 కింఞ్చ మద్వచనం కింఞ్చచ్ఛూచ్యయతాం సమయోచితమ్ |
 హితం సత్యం సారభూతం పరిణామసుఖావహమ్ || ౨౬ ||
 జనాశ్చాసంఖ్యవిశ్వస్థా మదధీనాశ్చ సంతతమ్ |
 యథా తథాహం మద్భక్తపరాధీనోఽస్వతస్త్రకః || ౨౭ ||
 యం యం రుష్టో హి మద్భక్తో మత్పరో హి నిరఙ్కుశః |
 తద్గృహేఽహం న తిష్ఠామి పద్మయా సహ నిశ్చితమ్ || ౨౮ ||
 దుర్వాసాః శంకరాంశశ్చ వైష్ణవో మత్పరాయణః |
 తచ్చాపాదాగతోఽహం చ సలక్ష్మీకో హి వో గృహాత్ || ౨౯ ||
 యత్ర శంఖధ్వనిర్నాస్తి తులసీ న శివార్చనమ్ |
 న భోజనం చ విప్రాణాం న పద్మా తత్ర తిష్ఠతి || ౩౦ ||
 మద్భక్తానాం చ మే నిన్దా యత్ర బ్రహ్మాన్ భవేత్సురాః |
 మహారుష్ఠా మహాలక్ష్మీస్తతో యాతి పరాభవమ్ || ౩౧ ||
 మద్భక్తిహీనో యో మూఢో భుక్త్యే యో హరివాసరే |
 మమ జన్మదినే వాపి యాతి శ్రీస్తద్గృహాదపి || ౩౨ ||

మన్నామవిక్రయా యశ్చ విక్రీణాతి స్వకన్యకామ్ |
 యత్రాతిధిర్న భుక్త్యై చ మత్ప్రియా యాతి తద్గృహాత్ || 33||
 యో విప్రుః పుంశ్చలీపుత్రో మహాపాపీ చ తత్పతిః |
 పాపినో యో గృహం యాతి శూద్రశ్రాద్ధాన్నభోజకః || 34||
 మహారుష్టా తతో యాతి మన్దిరాత్కమలాలయా |
 శూద్రాణాం శవదాహీ చ భాగ్యహీనో ద్విజాధమః || 35||
 యాతి రుష్టా తద్గృహోచ్చ దేవాః కమలవాసినీ |
 శూద్రాణాం సూపకారీ యో బ్రాహ్మణో వృషవాహకః || 36||
 తత్తాయపానభీతా చ కమలా యాతి తద్గృహాత్ |
 అశుద్ధహృదయః క్రూరో హింసకో నిన్దకో ద్విజః || 37||
 బ్రాహ్మణః శూద్రయాజీ చ యాతి దేవీ చ తద్గృహాత్ |
 ఆవీరాన్నం చ యో భుక్త్యై తస్మాద్వాతి జగత్ప్రియాః || 38||
 తృణం ఛినత్తి నఖరైస్తైర్వా యో విలిఖేన్మహీమ్ |
 నిరాశో బ్రాహ్మణో యత్ర తద్గృహోద్వాతి మత్ప్రియా || 39||
 సూర్యోదయే ద్విజో భుక్త్యై దివాస్యాపీ చ బ్రాహ్మణః |
 దివా మైథునకారీ చ యస్తస్మాద్వాతి మత్ప్రియా || 40||
 ఆచారహీనో విప్రో యో యశ్చ శూద్రప్రతిగ్రహీ |
 అదీక్షితో హి యో మూఢస్తస్మాద్వై యాతి మత్ప్రియా || 41||
 స్నిగ్ధపాదశ్చ నగ్నో హి యః శేతే జ్ఞానదుర్బలః |
 శశ్వద్వదతి వాచాలో యాతి సా తద్గృహోత్పతీ || 42||
 శిరస్నాతస్తు తైలేన యోఽన్యాఙ్గం సముపస్పృశేత్ |
 స్వాఙ్గం చ వాదయేద్వాద్యం రుష్టా సా యాతి తద్గృహాత్ || 43||
 వ్రతోపవాసహీనో యః సన్ధ్యాహీనోఽశుచిర్ద్విజః |
 విష్ణుభక్తివిహీనస్తు తస్మాద్వాతి చ మత్ప్రియా || 44||
 బ్రాహ్మణం నిన్దయేద్యో హి తం చ యో ద్వేష్టి సన్తతమ్ |
 జీవహింసో దయాహీనో యాతి సర్వప్రసూస్తతః || 45||
 యత్ర యత్ర హరేరర్చా హరేరుత్కీర్తనం తథా |
 తత్ర తిష్ఠతి సా దేవీ సర్వమఙ్గలమఙ్గలా || 46||

యత్ర ప్రశంసా కృష్ణస్య తద్భక్తస్య పితామహా ।
సా చ కృష్ణప్రియా దేవీ తత్ర తిష్ఠతి సంతతమ్ ॥ ౪౭ ॥
యత్ర శఙ్ఖధ్వనిః శఙ్ఖః శిలా చ తులసీదలమ్ ।
తత్యేవా వందనం ధ్యానం తత్ర సా పరితిష్ఠతి ॥ ౪౮ ॥
శివలింగార్చనం యత్ర తస్య చోత్కీర్తనం శుభమ్ ।
దుర్గార్చనం తద్గుణాశ్చ తత్ర పద్మనివాసినీ ॥ ౪౯ ॥
విప్రాణాం సేవనం యత్ర తేషాం చ భోజనం శుభమ్ ।
ఆర్చనం సర్వదేవానాం తత్ర పద్మముఖీ సతీ ॥ ౫౦ ॥
ఇత్యుక్త్వా చ సురాన్సర్వాన్ రమామాహ రమాపతిః ।
క్షీరోదసాగరే జన్మ కలయాకలయేతి చ ॥ ౫౧ ॥
ఇత్యుక్త్వా తాం జగన్నాథో బ్రహ్మణం పునరాహా చ ।
మథిత్వా సాగరం లక్ష్మీం దేవేభ్యో దేహి పద్మజ ॥ ౫౨ ॥
ఇత్యుక్త్వా కమలాకాన్తో జగామాన్తఃపురం మునే ।
దేవాశ్చిరేణ కాలేన యయుః క్షీరోదసాగరమ్ ॥ ౫౩ ॥
మన్థానం మందరం కృత్వా కూర్మం కృత్వా చ భాజనమ్ ।
కృత్వా శేషం మన్థపాశం మమన్థురసురాః సురాః ॥ ౫౪ ॥
ధన్వన్తరిం చ పీయూషముచ్చైఃశ్రవసమీప్సితమ్ ।
నానారత్నం హస్తీరత్నం ప్రాపుర్లక్ష్మీం సుదర్శనమ్ ॥ ౫౫ ॥
వనమాలాం దదౌ సా చ క్షీరోదశాయినే మునే ।
సర్వేశ్వరాయ రమ్యాయ విష్ణవే వైష్ణవీ సతీ ॥ ౫౬ ॥
దేవైః స్తుతా పూజితా చ బ్రహ్మణా శక్యరేణ చ ।
దదౌ దృష్టిం సురగృహే బ్రహ్మశాపవిమోచనాత్ ॥ ౫౭ ॥
ప్రాపుర్దేవాః స్వవిషయం దైత్యగ్రస్తం భయంకరమ్ ।
మహాలక్ష్మీప్రసాదేన వరదానేన నారద ॥ ౫౮ ॥
ఇత్యేవం కథితం సర్వం లక్ష్మ్యుపాఖ్యానముత్తమమ్ ।
సుఖదం సారభూతం చ కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౫౯ ॥
ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే

శ్రీలక్ష్మ్యుపాఖ్యానవర్ణనం నామైకవత్వారీంశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪౧॥

౯.౪౨ ద్వివత్వారీంశోఽధ్యాయః । మహాలక్ష్మ్యః ధ్యానస్తోత్రవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

హరేరుక్మీర్తనం భద్రం శ్రుతం తజ్ఞానముత్తమమ్ ।

ఈషింతం లక్ష్మ్యుపాఖ్యానం ధ్యానం స్తోత్రం వద ప్రభో ॥ ౧॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

స్నాత్వా తీర్థే పురా శక్రో ధృత్వా ధౌతే చ వాససీ ।

ఘటం సంస్థాప్య క్షీరోదే షడ్దేవాన్ పర్యపూజయత్ ॥ ౨॥

గణేశం చ దినేశం చ వహ్నిం విష్ణుం శివం శివామ్ ।

ఏతాన్ భక్త్యా సమభ్యర్చ్య పుష్పగంధాదిభిస్తదా ॥ ౩॥

ఆవాహ్యా చ మహాలక్ష్మీం పరమైశ్వర్యరూపిణీమ్ ।

పూజాఞ్చుకార దేవేశో బ్రహ్మణా చ పురోధసా ॥ ౪॥

పురఃస్థితేషు మునిషు బ్రాహ్మణేషు గురౌ హరౌ ।

దేవాదిషు సుదేశే చ జ్ఞానానందం శివే మునే ॥ ౫॥

పారిజాతస్య పుష్పం చ గృహీత్వా చంద్రనోక్షితమ్ ।

ధ్యాత్వా దేవీం మహాలక్ష్మీం పూజయామాస నారద ॥ ౬॥

ధ్యానం చ సామవేదోక్తం యద్ధత్తం బ్రహ్మణే పురా ।

హరిణా తేన ధ్యానేన తన్నిబోధ వదామి తే ॥ ౭॥

సహస్రదలపద్మస్థకర్ణికావాసినీం పరామ్ ।

శరత్పాఠ్యణకోటీన్ద్రప్రభాముష్టికరాం పరామ్ ॥ ౮॥

స్వతేజసా ప్రజ్వలన్తీం సుఖదృశ్యాం మనోహరామ్ ।

ప్రతప్తకాఞ్చననిభశోభాం మూర్తిమతీం సతీమ్ ॥ ౯॥

రత్నభూషణభూషాఢ్యాం శోభితాం పీతవాససా ।

ఈషద్ధాస్యప్రసన్నాస్యాం శశ్వత్సుస్థిరయౌవనామ్ ॥ ౧౦॥

సర్వసమృత్ప్రదాత్రీం చ మహాలక్ష్మీం భజే శుభామ్ ।

ధ్యానేనానేన తాం ధ్యాత్వా నానాగుణసమన్వితామ్ ॥ ౧౧॥

సమూజ్య బ్రహ్మవాక్యేన చోపచారాణి షోడశ |
 దదౌ భక్త్యా విధానేన ప్రత్యేకం మన్తపూర్వకమ్ || ౧౨ ||
 ప్రశస్తాని ప్రకృష్టాని వరాణి వివిధాని చ |
 ఆమూల్యరత్నసారం చ నిర్మితం విశ్వకర్మణా || ౧౩ ||
 ఆసనం చ విచిత్రం చ మహాలక్ష్మి ప్రగృహ్యతామ్ |
 శుద్ధం గజ్జోదకమిదం సర్వవర్ణితమీప్సితమ్ || ౧౪ ||
 పాపేధ్యవహ్నిరూపం చ గృహ్యతాం కమలాలయే |
 పుష్పచంద్రదూర్వాదిసంయుతం జుహ్నావీజలమ్ || ౧౫ ||
 శక్తిగర్భస్థితం స్వర్ణం గృహ్యతాం పద్మవాసిని |
 సుగంధిపుష్పతైలం చ సుగంధామలకీఫలమ్ || ౧౬ ||
 దేహసౌందర్యబీజం చ గృహ్యతాం శ్రీహరేః ప్రియే |
 కార్పాసజం చ కృమిజం వసనం దేవి గృహ్యతామ్ || ౧౭ ||
 రత్నస్వర్ణవికారం చ దేహభూషావివర్ధనమ్ |
 శోభాయై శ్రీకరం రత్నం భూషణం దేవి గృహ్యతామ్ || ౧౮ ||
 సర్వసౌందర్యబీజం చ సద్యః శోభాకరం పరమ్ |
 వృక్షనిర్వాసరూపం చ గంధద్రవ్యాదిసంయుతమ్ || ౧౯ ||
 శ్రీకృష్ణకాస్తే ధూపం చ పవిత్రం ప్రతిగృహ్యతామ్ |
 సుగంధియుక్తం సుఖదం చందనం దేవి గృహ్యతామ్ || ౨౦ ||
 జగచ్చక్షుఃస్వరూపం చ పవిత్రం తిమిరాపహమ్ |
 ప్రదీపం సుఖరూపం చ గృహ్యతాం చ సురేశ్వరి || ౨౧ ||
 నానోపహారరూపం చ నానారసమన్వితమ్ |
 ఆతిస్వాదుకరం చైవ వైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౨౨ ||
 అన్నం బ్రహ్మస్వరూపం చ ప్రాణరక్షణకారణమ్ |
 తుష్టిదం పుష్టిదం చైవ దేవ్యన్నం ప్రతిగృహ్యతామ్ || ౨౩ ||
 శాల్యన్నజం సుపక్వం చ శర్కరాగవ్యసంయుతమ్ |
 స్వాదుయుక్తం మహాలక్ష్మి పరమాన్నం ప్రగృహ్యతామ్ || ౨౪ ||
 శర్కరాగవ్యపక్వం చ సుస్వాదు సుమనోహరమ్ |

స్వస్తికం నామ వైవేద్యం గృహాణ పరమేశ్వరి ॥ ౨౫॥

నానావిధాని రమ్యాణి పక్వాన్నాని ఫలాని చ ।
సురభిస్తనసత్త్వక్తం సుస్వాదు సుమనోహరమ్ ॥ ౨౬॥

మర్త్యామృతం సుగవ్యం చ గృహ్యతామచ్యుతప్రియే ।
సుస్వాదు రససంయుక్తమిక్షువృక్షసముద్భవమ్ ॥ ౨౭॥

అగ్నిపక్వమతిస్వాదు గుడం చ ప్రతిగృహ్యతామ్ ।
యవగోధూమసస్యానాం చూర్ణరేణుసముద్భవమ్ ॥ ౨౮॥

సుపక్వం గుడగవ్యాక్తం మిష్టాన్నం దేవి గృహ్యతామ్ ।
సస్యచూర్ణోద్భవం పక్వం స్వస్తికాదిసమన్వితమ్ ॥ ౨౯॥

మయా నివేదితం భక్త్యా వైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ ।
శీతవాయుప్రదం వైవ దాహే చ సుఖదం పరమ్ ॥ ౩౦॥

కమలే గృహ్యతాం చేదం వ్యజనం శ్వేతచామరమ్ ।
తామూబ్బలం చ వరం రమ్యం కర్పూరాదిసువాసితమ్ ॥ ౩౧॥

జిహ్వజాడ్యచ్ఛేదకరం తామూబ్బలం ప్రతిగృహ్యతామ్ ।
సువాసితం సుశీతం చ పిపాసానాశకారణమ్ ॥ ౩౨॥

జగజ్జీవనరూపం చ జీవనం దేవి గృహ్యతామ్ ।
దేహసౌందర్యబీజం చ సదా శోభావివర్ధనమ్ ॥ ౩౩॥

కార్పాసజం చ కృమిజం వసనం దేవి గృహ్యతామ్ ।
రక్తస్వర్ణవికారం చ దేహభూషాదివర్ధనమ్ ॥ ౩౪॥

శోభాధారం శ్రీకరం చ భూషణం దేవి గృహ్యతామ్ ।
నానాఋతుషు నిర్మాణం బహుశోభాశ్రయం పరమ్ ॥ ౩౫॥

సురభూపప్రియం శుద్ధం మాల్యం దేవి ప్రగృహ్యతామ్ ।
శుద్ధిదం శుద్ధరూపం చ సర్వమిక్లలమిక్లలమ్ ॥ ౩౬॥

గంధవస్తాద్భవం రమ్యం గంధం దేవి ప్రగృహ్యతామ్ ।
పుణ్యతీర్థోదకం వైవ విశుద్ధం శుద్ధిదం సదా ॥ ౩౭॥

గృహ్యతాం కృష్ణకాన్తే త్వం రమ్యమాచమనీయకమ్ ।
రత్నసారాదినిర్మాణం పుష్పచస్తనవర్చితమ్ ॥ ౩౮॥

రత్నభూషణభూషాఢ్యం సుతల్పం దేవి గృహ్యతామ్ ।
 యద్యద్ ద్రవ్యమపూర్వం చ పృథివ్యామపి దుర్లభమ్ ॥ ౩౯॥
 దేవభూషార్హభోగ్యం చ తద్ ద్రవ్యం దేవి గృహ్యతామ్ ।
 ద్రవ్యాణ్యేతాని దత్త్వా చ మూలేన దేవపుజవః ॥ ౪౦॥
 మూలం జజాప భక్త్యా చ దశలక్షం విధానతః ।
 జపేన దశలక్షేణ మస్త్రసిద్ధిర్పభూవ హా ॥ ౪౧॥
 మస్త్రశ్చ బ్రహ్మణా దత్తః కల్పవృక్షశ్చ సర్వతః ।
 లక్ష్మీర్మాయా కామవాణీ జేఽన్తా కమలవాసినీ ॥ ౪౨॥
 వైదికో మస్త్రరాజోఽయం ప్రసిద్ధః స్వాహయాన్వితః ।
 కుబేరోఽనేన మస్త్రేణ పరమైశ్వర్యమాప్తవాన్ ॥ ౪౩॥
 రాజరాజేశ్వరో దక్షః సావర్ణిర్మనురేవ చ ।
 మఙ్గలోఽనేన మస్త్రేణ సప్తద్వీపేఽవనీపతిః ॥ ౪౪॥
 ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ కేదారో నృప ఏవ చ ।
 ఏతే సిద్ధాశ్చ రాజేన్ద్రా మస్త్రేణానేన నారద ॥ ౪౫॥
 సిద్ధే మస్త్రే మహాలక్ష్మీః శక్రాయ దర్శనం దదౌ ।
 రత్నేన్ద్రసారనిర్మాణవిమానస్థా వరప్రదా ॥ ౪౬॥
 సప్తద్వీపవతీం పృథ్వీం ఛాదయన్తీ త్విషా చ సా ।
 శ్వేతచమ్పకవర్ణాభా రత్నభూషణభూషితా ॥ ౪౭॥
 ఈషధాస్యప్రసన్నాస్యా భక్తానుగ్రహకాతరా ।
 బిభ్రతీ రత్నమాలాం చ కోటిచన్ద్రసమప్రభామ్ ॥ ౪౮॥
 దృష్ట్వా జగత్పుసూం శాన్తాం తుష్టావైతాం పురన్దరః ।
 పులకాఞ్చోతసర్వాఙ్ఘ్రః సాశ్రునేత్రః కృతాఙ్ఘ్రలిః ॥ ౪౯॥
 బ్రహ్మణా చ ప్రదత్తేన స్తోత్రరాజేన సంయుతః ।
 సర్వాభీష్టప్రదేనైవ వైదికేనైవ తత్ర చ ॥ ౫౦॥
 పురన్దర ఉవాచ ।
 నమః కమలవాసిన్యై నారాయణ్యై నమో నమః ।
 కృష్ణప్రియాయై సతతం మహాలక్ష్మ్యై నమో నమః ॥ ౫౧॥

పద్మపత్రేక్షణాయై చ పద్మాస్యాయై నమో నమః ।
 పద్మాసనాయై పద్మిన్యై వైష్ణవ్యై చ నమో నమః ॥ ౫౨ ॥
 సర్వసంపత్స్వరూపిణ్యై సర్వారాద్యై నమో నమః ।
 హరిభక్తిప్రదాత్యై చ హర్షదాత్యై నమో నమః ॥ ౫౩ ॥
 కృష్ణవక్షఃస్థితాయై చ కృష్ణేశాయై నమో నమః ।
 చన్ద్రశోభాస్వరూపాయై రత్నపద్మే చ శోభనే ॥ ౫౪ ॥
 సముత్త్యధిష్ఠాత్ప్రదేవ్యై మహాదేవ్యై నమో నమః ।
 నమో వృద్ధిస్వరూపాయై వృద్ధిదాయై నమో నమః ॥ ౫౫ ॥
 వైకుణ్ఠే యా మహాలక్ష్మీర్యా లక్ష్మీః క్షీరసాగరే ।
 స్వర్గలక్ష్మీరిన్ద్రగేహ రాజలక్ష్మీర్నృపాలయే ॥ ౫౬ ॥
 గృహలక్ష్మీశ్చ గృహిణాం గేహా చ గృహదేవతా ।
 సురభిః సాగరే జాతా దక్షిణా యజ్ఞకామినీ ॥ ౫౭ ॥
 అదిర్దైవమాతా త్వం కమలా కమలాలయా ।
 స్వాహా త్వం చ హవిర్దానే కవ్యదానే స్వధా స్మృతా ॥ ౫౮ ॥
 త్వం హి విష్ణుస్వరూపా చ సర్వాధారా వసున్ధరా ।
 శుద్ధసత్త్వస్వరూపా త్వం నారాయణపరాయణా ॥ ౫౯ ॥
 క్రోధహింసావర్జితా చ వరదా శారదా శుభా ।
 పరమార్థప్రదా త్వం చ హరిదాస్యప్రదా పరా ॥ ౬౦ ॥
 యయా వినా జగత్సర్వం భస్మీభూతమసారకమ్ ।
 జీవన్మృతం చ విత్వం చ శశ్వత్సర్వం యయా వినా ॥ ౬౧ ॥
 సర్వేషాం చ పరా మాతా సర్వబాన్ధవరూపిణీ ।
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం త్వం చ కారణరూపిణీ ॥ ౬౨ ॥
 యథా మాతా స్తనాన్ధానాం శిశూనాం శైశవే నదా ।
 తథా త్వం సర్వదా మాతా సర్వేషాం సర్వరూపతః ॥ ౬౩ ॥
 మాతృహీనః స్తనాన్ధస్తు స చ జీవతి దైవతః ।
 త్వయా హీనో జనః కోఽపి న జీవత్యేవ నిశ్చితమ్ ॥ ౬౪ ॥
 సుప్రసన్నస్వరూపా త్వం మాం ప్రసన్నా భవామ్భికే ।

వైరిగ్రస్తం చ విషయం దేహి మహ్యం సనాతని || ౬౫ ||

అహం యావత్త్వయా హీనో బన్ధహీనశ్చ భిక్షుకః |

సర్వసమ్పద్విహీనశ్చ తావదేవ హరిప్రియే || ౬౬ ||

జ్ఞానం దేహి చ ధర్మం చ సర్వసౌభాగ్యమీప్సితమ్ |

ప్రభావశ్చ ప్రతాపం చ సర్వాధికారమేవ చ || ౬౭ ||

జయం పరాక్రమం యుద్ధే పరమైశ్వర్యమేవ చ |

ఇత్యుక్త్వా చ మహేన్ద్రశ్చ సర్వైః సురగణైః సహ || ౬౮ ||

ప్రణామ సాశ్రునేత్రో మూర్ధ్నా చైవ పునః పునః |

బ్రహ్మ చ శక్కురశ్చైవ శేషో ధర్మశ్చ కేశవః || ౬౯ ||

సర్వే చక్రుః పరీహారం సురార్థే చ పునః పునః |

దేవేభ్యశ్చ వరం దత్త్వా పుష్పమాలాం మనోహరామ్ || ౭౦ ||

కేశవాయ దదౌ లక్ష్మీః సన్తుష్టా సురసంసది |

యయుర్దేవాశ్చ సన్తుష్టాః స్వం స్వం స్థానం చ నారద || ౭౧ ||

దేవీ యయా హరేః స్థానం హృష్టా క్షీరోదశాయినః |

యయతుశ్చైవ స్వగృహం బ్రహ్మేశానౌ చ నారద || ౭౨ ||

దత్త్వా శుభాశిషం తౌ చ దేవేభ్యః ప్రీతిపూర్వకమ్ |

ఇదం స్తోత్రం మహాపుణ్యం త్రిసంస్థం యః పఠేన్నరః || ౭౩ ||

కుబేరతుల్యః స భవేద్రాజరాజేశ్వరో మహాన్ |

పశ్చులక్షజపేనైవ స్తోత్రసిద్ధిర్భవేన్నృణామ్ || ౭౪ ||

సిద్ధస్తోత్రం యది పఠేన్మాసమేకం తు సన్తతమ్ |

మహాసుఖీ చ రాజేన్ద్రో భవిష్యతి న సంశయః || ౭౫ ||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే మహాలక్ష్మ్యాః

ధ్యానస్తోత్రవర్ణనం నామ ద్విచత్వారింత్యైః ధ్యాయః || ౯.౪౨ ||

౯.౪౩ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః । స్వాహోపాఖ్యానవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

నారాయణ మహాభాగ నారాయణ మహాప్రభో ।

రూపేణైవ గుణేనైవ యశసా తేజసా త్విషా ॥ ౧॥

త్వమేవ జ్ఞానినాం శ్రేష్ఠః సిద్ధానాం యోగినాం మునే ।

తపస్వినాం మునీనాం చ పరో వేదవిదాంవర ॥ ౨॥

మహాఅశ్వైర ఉపాఖ్యానం విజ్ఞాతం మహదద్భుతమ్ ।

అన్యత్కించదుపాఖ్యానం నిగూఢం వద సామృతమ్ ॥ ౩॥

అతీవ గోపనీయం యదుపయుక్తం చ సర్వతః ।

అప్రకాశ్యం పురాణేషు వేదోక్తం ధర్మసంయుతమ్ ॥ ౪॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

నానాప్రకారమాఖ్యానమప్రకాశ్యం పురాణతః ।

శ్రుతం కతివిధం గూఢమాస్తే బ్రహ్మన్ సుదుర్లభమ్ ॥ ౫॥

తేషు యత్సారభూతం చ శ్రోతుం కిం వా త్వమిచ్ఛసి ।

తస్మై బ్రూహి మహాభాగ పశ్చాద్వక్ష్యామి తత్పునః ॥ ౬॥

నారద ఉవాచ ।

స్వాహా దేవీ హవిర్దానే ప్రశస్తా సర్వకర్మసు ।

పితృదానే స్వధా శస్తా దక్షిణా సర్వతో వరా ॥ ౭॥

పితాసాం చరితం జన్మఫలం ప్రాధాన్యమేవ చ ।

శ్రోతుమిచ్ఛామి త్వద్వక్తృద్వద వేదవిదాంవర ॥ ౮॥

సూత ఉవాచ ।

నారదస్య వచః శ్రుత్వా ప్రహస్య మునిసత్తమః ।

కథాం కథితుమారేభే పురాణోక్తాం పురాతనీమ్ ॥ ౯॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

సృష్టేః ప్రథమతో దేవాః స్వాహారార్థం యయుః పురా ।

బ్రహ్మలోకం బ్రహ్మసభామాజగ్ముః సుమనోహరామ్ ॥ ౧౦॥

గత్వా నివేదనం చక్రురాహారహేతుకం మునే ।

బ్రహ్మ శ్రుత్వా ప్రతిజ్ఞాయ నివేవే శ్రీహరిం పరమ్ ॥ ౧౧॥

నారద ఉవాచ ।

యజ్ఞరూపో హి భగవాన్ కలయా చ బభూవ హ ।

యజ్ఞే యద్యద్ధవిర్దానం దత్తం తేభ్యశ్చ బ్రాహ్మణైః ॥ ౧౨॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

హవిర్దదతి విప్రాశ్చ భక్త్యా చ క్షత్రియాదయః ।

సురా నైవ ప్రాప్నువన్తి తద్దానం మునిపుణవ ॥ ౧౩॥

దేవా విషణ్ణాస్తే సర్వే తత్సఖాం చ యయుః పునః ।

గత్వా నివేదనం చక్రూరాహారాభావహేతుకమ్ ॥ ౧౪॥

బ్రహ్మ శ్రుత్వా తు ధ్యానేన శ్రీకృష్ణం శరణం యయా ।

పూజాఞ్చకార ప్రకృతేధ్యానేనైవ తదాజ్ఞయా ॥ ౧౫॥

ప్రకృతేః కలయా చైవ సర్వశక్తిస్వరూపిణీ ।

అతీవ సుందరీ శ్యామా రమణీయా మనోహరా ॥ ౧౬॥

ఈషద్ధాస్యప్రసన్నాస్యా భక్తానుగ్రహకాతరా ।

ఉవాచేతి విధేరగ్రే పద్మయోనే వరం వృణు ॥ ౧౭॥

విధిస్తద్వచనం శ్రుత్వా సమృద్ధమాత్సమువాచ తామ్ ।

ప్రజాపతిరువాచ ।

త్వమగ్నేర్దాహికా శక్తిర్భవ యాతీవ సుందరీ ॥ ౧౮॥

దగ్ధం న శక్తః ప్రకృతీర్హుతాశశ్చ త్వయా వినా ।

త్వన్నామోచాచ్యుత్య మన్త్రాస్తే యో దాస్యతి హవిర్నరః ॥ ౧౯॥

సురేభ్యస్తత్ప్రాప్నువన్తి సురాః సానన్దపూర్వకమ్ ।

అగ్నేః సమృత్స్వరూపా చ శ్రీరూపా సా గృహేశ్వరీ ॥ ౨౦॥

దేవానాం పూజితా శశ్వన్నరాదీనాం భవామ్భికే ।

బ్రహ్మణశ్చ వచః శ్రుత్వా సా విషణ్ణా బభూవ హ ॥ ౨౧॥

తమువాచ తతో దేవీ స్వాభిప్రాయం స్వయమ్భువమ్ ।

స్వాహోవాచ ।

అహం కృష్ణం భజిష్యామి తపసా సుచిరేణ చ ॥ ౨౨॥

బ్రహ్మాంస్తదన్యం యత్కించత్స్విన్నవద్ భ్రమమేవ చ ।

విధాతా జగత్స్త్వం చ శమ్భుర్మృత్యుఞ్చయో విభుః ॥ ౨౩॥

బిభర్తి శేషో విశ్వం చ ధర్మః సాక్షీ చ ధర్మిణామ్ |
 సర్వాద్యపూజ్యో దేవానాం గణేషు చ గణేశ్వరః || ౨౪||
 ప్రకృతిః సర్వసమ్పూజ్యా యత్ప్రసాదాత్పురాభవత్ |
 ఋషయో మునయశ్చైవ పూజితా యన్నిషేవయా || ౨౫||
 తత్పాదపద్మం నియతం భావేన చింతయామ్యహమ్ |
 పద్మాస్యా పాద్యమిత్సుక్త్యా పద్మనాభానుసారతః || ౨౬||
 జగము తపనే దేవీ ధ్యాత్వా కృష్ణం నిరామయమ్ |
 తపన్తేపే వర్షలక్షమేకపాదేన పద్మజా || ౨౭||
 తదా దదర్శ శ్రీకృష్ణం నిర్గుణం ప్రకృతేః పరమ్ |
 ఆతీవ కమనీయం చ రూపం దృష్ట్వా చ రూపిణీ || ౨౮||
 మూర్చ్ఛం సమ్ప్రాప కాలేన కామేశస్య చ కాముకీ |
 విజ్ఞాయ తదభిప్రాయం సర్వజ్ఞస్తామువాచ హ || ౨౯||
 సముత్థాప్య చ తాం క్రోడే క్షీణాక్షీం తపసా చిరమ్ |
 శ్రీభగవానువాచ |
 వారాహే వై త్వమంశేన మమ పత్నీ భవిష్యసి || ౩౦||
 నామ్నా నాగ్నజితీ కన్యా కాన్తే నగ్నజితస్య చ |
 అధునాగ్నేర్దాహికా త్వం భవ పత్నీ చ భామిని || ౩౧||
 మన్త్రాఙ్గరూపా పూజ్యా చ మత్ప్రసాదాద్ భవిష్యసి |
 వహ్నిస్తావం భక్తిభావేన సమ్పూజ్య చ గృహేశ్వరీమ్ || ౩౨||
 రమిష్యతి త్వయా సార్థం రామయా రమణీయయా |
 ఇత్యుక్త్యాన్తర్దధే దేవో దేవీం సమ్భాష్య నారద || ౩౩||
 తత్రాజగామ సన్తస్తో వహ్నిర్భ్రాహ్మనిదేశతః |
 సామవేదోక్తధ్యానేన ధ్యాత్వా తాం జగదమ్బికామ్ || ౩౪||
 సమ్పూజ్య పరితుష్టావ పాణీం జగ్రాహ మన్తతః |
 తదా దివ్యం వర్షశతం స రేమే రామయా సహ || ౩౫||
 అతీవ నిర్జనే దేశే సమ్భాగసుఖదే సదా |
 బభూవ గర్భస్తస్యాం చ హుతాశస్య చ తేజసా || ౩౬||
 తం దధార చ సా దేవీ దివ్యం ద్వాదశవత్సరమ్ |

తతః సుషావ పుత్రాంశ్చ రమణీయాన్మనోహరాన్ ॥ ౩౭॥
 దక్షిణాగ్ని గార్హపత్యాహవనీయాన్ క్రమేణ చ ।
 ఋషయో మునయశ్చైవ బ్రాహ్మణాః క్షత్రియాదయః ॥ ౩౮॥
 స్వాహాంతం మస్త్రముచ్చార్ష్య హవిర్దానం చ చక్రీరే ।
 స్వాహాయుక్తం చ మస్త్రం చ యో గృహ్లాతి ప్రశస్తకమ్ ॥ ౩౯॥
 సర్వసిద్ధిర్భవేత్తస్య మస్త్రగ్రహణమాత్రతః ।
 విషహీనో యథా సర్వో వేదహీనో యథా ద్విజః ॥ ౪౦॥
 పతినేవావిహీనా స్త్రీ విద్యాహీనో యథా పుమాన్ ।
 ఫలశాఖావిహీనశ్చ యథా వృక్షో హి నినితః ॥ ౪౧॥
 స్వాహాహీనస్తథా మస్త్రో న హుతః ఫలదాయకః ।
 పరితుష్టా ద్విజాః సర్వే దేవాః సమ్ప్రపురాహుతీః ॥ ౪౨॥
 స్వాహాన్తేనైవ మస్త్రేణ సఫలం సర్వమేవ చ ।
 ఇత్యేవం కథితం సర్వం స్వాహోపాఖ్యానముత్తమమ్ ॥ ౪౩॥
 సుఖదం మోక్షదం సారం కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ।
 నారద ఉవాచ ।
 స్వాహోపూజావిధానం చ ధ్యానం స్తోత్రం మునీశ్వర ॥ ౪౪॥
 సమ్పూజ్య వహ్నిస్తుష్టావ యేన తద్వద మే ప్రభో ।
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 ధ్యానం చ సామవేదోక్తం స్తోత్రపూజావిధానకమ్ ॥ ౪౫॥
 వదామి శ్రూయతాం బ్రహ్మన్ సావధానో మునీశ్వర ।
 సర్వయజ్ఞారమ్భకాలే శాలగ్రామే ఘటేఽథవా ॥ ౪౬॥
 స్వాహాం సమ్పూజ్య యత్నేన యజ్ఞం కుర్యాత్కలాప్తయే ।
 స్వాహాం మస్త్రాఙ్గయుక్తాం చ మస్త్రసిద్ధిస్వరూపిణీమ్ ॥ ౪౭॥
 సిద్ధాం చ సిద్ధిదాం నృణాం కర్మణాం ఫలదాం శుభామ్ ।
 ఇతి ధ్యాత్వా చ మూలేన దత్త్వా పాద్యాదికం నరః ॥ ౪౮॥
 సర్వసిద్ధిం లభేత్సుత్వా మూలమస్త్రం మునే శ్శుణు ।
 ఓం హ్రీం శ్రీం వహ్నిజాయాయై దేవ్యై స్వాహేత్యనేన చ ॥ ౪౯॥

యః పూజయేచ్ఛ తాం భక్త్యా సర్వేష్టం సమ్భవేద్ ధ్రువమ్ |
వహ్నిరువాచ |

స్వాహా వహ్నిప్రియా వహ్నిజాయా సంతోషకారిణీ || ౫౦ ||

శక్తిః క్రియా కాలదాత్రీ పరిపాకకరీ ధ్రువా |

గతిః సదా నరాణాం చ దాహికా దహనక్షమా || ౫౧ ||

సంసారసారరూపా చ ఘోరసంసారతారిణీ |

దేవజీవనరూపా చ దేవపోషణకారిణీ || ౫౨ ||

షోడశైతాని నామాని యః పఠేద్భక్తిసంయుతః |

సర్వసిద్ధిర్భవేత్తస్య ఇహ లోకే పరత్ర చ || ౫౩ ||

నాక్లహీనం భవేత్తస్య సర్వం కర్మ సుశోభనమ్ |

అపుత్రో లభతే పుత్రం భార్యాహీనో లభేత్ప్రియామ్ || ౫౪ ||

రమోభవమాం స్వకాంతాం చ సమ్రూప్య సుఖమాప్పుయాత్ || ౫౫ ||

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే

స్వాహోపాఖ్యానవర్ణనం నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః || ౯.౪౩ ||

౯.౪౪ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః | స్వధోపాఖ్యానవర్ణనమ్ |

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |

శృణు నారద వక్ష్యామి స్వధోపాఖ్యానముత్తమమ్ |

పితృణాం చ తృప్తికరం శ్రాద్ధాన్తఫలవర్ణనమ్ || ౧ ||

సృష్టేరాదౌ పితృగణాన్ససర్ణ జగతాం విధిః |

చతురశ్చ మూర్తిమతస్త్రీంశ్చ తేజఃస్వరూపిణః || ౨ ||

దృష్ట్వా సప్తపితృగణాన్ సుఖరూపాన్మనోహరాన్ |

ఆహారం ససృజే తేషాం శ్రాద్ధం తర్పణపూర్వకమ్ || ౩ ||

స్నానం తర్పణపర్వంతం శ్రాద్ధం తు దేవపూజనమ్ |

ఆహ్నికం చ త్రిసన్ధ్యాన్తం విప్రాణాం చ శ్రుతౌ శ్రుతమ్ || ౪ ||

నిత్యం న కుర్యాద్యోఽపిప్రస్త్రిసన్ధ్యం శ్రాద్ధతర్పణమ్ |

బలిం వేదధ్వనిం సోఽపి విషహీనో యథోరగః || ౫ ||

దేవీనేవావిహీనశ్చ శ్రీహరేరనివేద్యభుక్ ।
 భస్మాస్తం సూతకం తస్య న కర్మార్హశ్చ నారద ॥ ౬ ॥
 బ్రహ్మ శ్రాద్ధాదికం సృష్ట్యా జగామ పితృహేతవే ।
 న ప్రాప్నువన్తి పితరో దదతి బ్రాహ్మణాదయః ॥ ౭ ॥
 సర్వే చ జగ్ముః క్షుధితాః ఖిన్నాస్తు బ్రహ్మణః సభామ్ ।
 సర్వం నివేదనం చక్రుస్తమేవ జగతాం విధిమ్ ॥ ౮ ॥
 బ్రహ్మ చ మానసీం కన్యాం సస్పజే చ మనోహరామ్ ।
 రూపయోవనసమ్పన్నాం శతచన్ద్రనిభాననామ్ ॥ ౯ ॥
 విద్యావతీం గుణవతీమతిరూపవతీం సతీమ్ ।
 శ్వేతచమ్పకవర్ణాభాం రత్నభూషణభూషితామ్ ॥ ౧౦ ॥
 విశుద్ధాం ప్రకృతేరంశాం సస్మితాం వరదాం శుభామ్ ।
 స్వధాభిధాం చ సుదతీం లక్ష్మీలక్షణసంయుతామ్ ॥ ౧౧ ॥
 శతపద్మపదస్యస్తపాదపద్మం చ బిభ్రతీమ్ ।
 పత్నీం పితృణాం పద్మాస్యాం పద్మజాం పద్మలోచనామ్ ॥ ౧౨ ॥
 పితృభ్యశ్చ దదౌ బ్రహ్మ తుష్టేభ్యస్తుష్టిరూపిణీమ్ ।
 బ్రాహ్మణానాం చోపదేశం చకార గోపనీయకమ్ ॥ ౧౩ ॥
 స్వధాస్తం మస్త్రముచ్చార్ష్య పితృభ్యో దేయమిత్యపి ।
 క్రమేణ తేన విప్రాశ్చ పిత్రే దానం దదుః పురా ॥ ౧౪ ॥
 స్వాహా శస్తా దేవదానే పితృదానే స్వధా స్మృతా ।
 సర్వత్ర దక్షిణా శస్తా హతం యజ్ఞమదక్షిణమ్ ॥ ౧౫ ॥
 పితరో దేవతా విప్రా మునయో మనవస్తథా ।
 పూజాం చక్రుః స్వధాం శాంతాం తుష్టువుః పరమాదరాత్ ॥ ౧౬ ॥
 దేవాదయశ్చ సస్తుష్టాః పరిపూర్ణమనోరథాః ।
 విప్రాదయశ్చ పితరః స్వధాదేవీవరేణ చ ॥ ౧౭ ॥
 ఇత్యేవం కథితం సర్వం స్వధోపాఖ్యానమేవ చ ।
 సర్వేషాం చ తుష్టికరం కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౧౮ ॥
 నారద ఉవాచ ।
 స్వధాపూజావిధానం చ ధ్యానం స్తోత్రం మహామనే ।

శ్రోతుమిచ్ఛామి యత్నేన వద వేదవిదాంవర ॥ ౧౯ ॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

ధ్యానం చ స్తవనం బ్రహ్మన్ వేదోక్తం సర్వమజ్గలమ్ ।

సర్వం జానాసి చ కథం జ్ఞాతుమిచ్ఛసి వృద్ధయే ॥ ౨౦ ॥

శరత్కృష్ణత్రయోదశ్యాం మఘాయాం శ్రాద్ధవాసరే ।

స్వధాం సమ్పూజ్య యత్నేన తతః శ్రాద్ధం సమాచరేత్ ॥ ౨౧ ॥

స్వధాం నాభ్యర్చ్య యో విప్రుః శ్రాద్ధం కుర్యాదహమ్మతిః ।

న భవేత్ఫలభాక్సత్యం శ్రాద్ధస్య తర్పణస్య చ ॥ ౨౨ ॥

బ్రహ్మణో మానసీం కన్యాం శశ్యతుస్థిరయౌవనామ్ ।

పూజ్యాం వై పితృదేవానాం శ్రాద్ధానాం ఫలదాం భజే ॥ ౨౩ ॥

ఇతి ధ్యాత్వా శిలాయాం వా హ్యథవా మజ్గలే ఘటే ।

దద్యాత్పాద్యాదికం తస్యై మూలేనేతి శ్రుతౌ శ్రుతమ్ ॥ ౨౪ ॥

ఓం హ్రీం శ్రీం క్లీం స్వధాదేవ్యై స్వాహేతి చ మహామునే ।

సముచ్ఛార్య తు సమ్పూజ్య స్తుత్వా తాం ప్రణమేద్ ద్విజః ॥ ౨౫ ॥

స్తోత్రం శృణు మునిశ్రేష్ఠ బ్రహ్మపుత్ర విశారద ।

సర్వవాఙ్ఘోషప్రదం నృణాం బ్రహ్మణా యత్కృతం పురా ॥ ౨౬ ॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

స్వధోచ్ఛార్ణణమాత్రేణ తీర్థస్నాయీ భవేన్నరః ।

ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యో వాజపేయఫలం లభేత్ ॥ ౨౭ ॥

స్వధా స్వధా స్వధేత్యేవం యది వారత్రయం స్మరేత్ ।

శ్రాద్ధస్య ఫలమాప్నోతి బలేశ్చ తర్పణస్య చ ॥ ౨౮ ॥

శ్రాద్ధకాలే స్వధాస్తోత్రం యః శృణోతి సమాహితః ।

స లభేచ్ఛార్ణధసమ్మూఢతం ఫలమేవ న సంశయః ॥ ౨౯ ॥

స్వధా స్వధా స్వధేత్యేవం త్రిసన్ధ్యం యః పఠేన్నరః ।

ప్రియాం విసితాం స లభేత్పాదీం పుత్రగుణాన్వితామ్ ॥ ౩౦ ॥

పితృణాం ప్రాణతుల్యా త్వం ద్విజజీవనరూపిణీ ।

శ్రాద్ధాధిష్ఠాత్పదేవీ చ శ్రాద్ధాదీనాం ఫలప్రదా ॥ ౩౧ ॥

నిత్యా త్వం సత్యరూపాసి పుణ్యరూపాసి సువ్రతే ।
 ఆవిర్భావతిరోభావౌ సృష్టౌ చ ప్రలయే తవ ॥ ౩౨॥
 ఓం స్వస్తిశ్చ నమః స్వాహా స్వధా త్వం దక్షిణా తథా ।
 నిరూపితాశ్చతుర్వేదైః ప్రశస్తాః కర్మిణాం పునః ॥ ౩౩॥
 కర్మపూర్త్యర్థమేవైతా ఈశ్వరేణ వినిర్మితాః ।
 ఇత్యేవముక్తాః స బ్రహ్మో బ్రహ్మలోకే స్వసంసది ॥ ౩౪॥
 తస్థౌ చ సహసా సద్యః స్వధా సౌఽవిర్భభూవ హా ।
 తదా పితృభ్యః ప్రదదౌ తామేవ కమలాననామ్ ॥ ౩౫॥
 తాం సమ్ప్రాప్య యయుస్తే చ పితరశ్చ ప్రహర్షితాః ।
 స్వధాస్తోత్రమిదం పుణ్యం యః శ్శ్రోణోతి సమాహితః ।
 స స్నాతః సర్వతీర్థేషు వాఞ్ఛితం ఫలమాప్నుయాత్ ॥ ౩౬॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే
 స్వధోపాఖ్యానవర్ణనం నామ చతుశ్చత్వారిశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪౪॥

౯.౪౫ పంచచత్వారిశోఽధ్యాయః । దక్షిణోపాఖ్యానవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 ఉక్తం స్వాహాస్వధాఖ్యానం ప్రశస్తం మధురం పరమ్ ।
 వక్ష్యామి దక్షిణాఖ్యానం సావధానో నిశామయ ॥ ౧॥
 గోపీ సుశీలా గోలోకే పురాఽఽసీత్ప్రేయసీ హరేః ।
 రాధా ప్రధానా సద్రీచీ ధన్యా మాన్యా మనోహరా ॥ ౨॥
 అతీవ సుందరీ రామా సుభగా సుదతీ సతీ ।
 విద్యావతీ గుణవతీ చాతిరూపవతీ సతీ ॥ ౩॥
 కలావతీ కోమలాక్షీ కాంతా కమలలోచనా ।
 సుశ్రోణీ సుస్తనీ శ్యామా న్యగ్రోధపరిమణ్ణితా ॥ ౪॥
 ఈషడ్ధాస్యప్రసన్నాస్యా రత్నాలంకారభూషితా ।
 శ్వేతచమ్పకవర్ణాభా బిమ్బాష్ఠీ మృగలోచనా ॥ ౫॥
 కామశాస్త్రేషు నిపుణా కామినీ హంసగామినీ ।

భావానురక్తా భావజ్ఞా కృష్ణస్య ప్రియభామినీ ॥ ౬ ॥
 రసజ్ఞా రసికా రాసే రాసేశస్య రసోత్సుకా ।
 ఉవాసాదక్షిణే క్రోడే రాధాయాః పురతః పురా ॥ ౭ ॥
 సమ్భూభూవానప్రముఖో భయేన మధుసూదనః ।
 దృష్ట్వా రాధాం చ పురతో గోపినాం ప్రవరోత్తమామ్ ॥ ౮ ॥
 కామినీం రక్తవదనాం రక్తపఙ్కజలోచనామ్ ।
 కోపేన కమ్పితాఙ్గీం చ కోపేన స్ఫురితాధరామ్ ॥ ౯ ॥
 వేగేన తాం తు గచ్ఛంతీం విజ్ఞాయ తదనన్తరమ్ ।
 విరోధభీతో భగవానన్తర్ధానం చకార సః ॥ ౧౦ ॥
 పలాయన్తం చ కాన్తం చ శాన్తం సత్త్వం సువిగ్రహమ్ ।
 విలోక్య కమ్పితా గోప్యః సుశీలాద్యాస్తతో భియా ॥ ౧౧ ॥
 విలోక్య లమ్పటం తత్ర గోపినాం లక్షకోటయః ।
 పుటాఙ్జాలియుతా భీతా భక్తినమ్రాత్మకన్ధరాః ॥ ౧౨ ॥
 రక్ష రక్షేత్సుక్తవన్త్యో దేవీమితి పునః పునః ।
 యయుర్భయేన శరణం యస్యాశ్చరణపఙ్కజే ॥ ౧౩ ॥
 త్రిలక్షకోటయో గోపాః సుదామాదయ ఏవ చ ।
 యయుర్భయేన శరణం తత్పాదాబ్జే చ నారద ॥ ౧౪ ॥
 పలాయన్తం చ కాన్తం చ విజ్ఞాయ పరమేశ్వరీ ।
 పలాయన్తీం సహచరీం సుశీలాం చ శశాప సా ॥ ౧౫ ॥
 అద్యప్రభృతి గోలోకం సా చేదాయాతి గోపికా ।
 సద్యో గమనమాత్రేణ భస్మసాచ్చ భవిష్యతి ॥ ౧౬ ॥
 ఇత్యేవముక్త్వా తత్రైవ దేవదేవేశ్వరీ రుషా ।
 రాసేశ్వరీ రాసమధ్యే రాసేశమాజుహావ హా ॥ ౧౭ ॥
 నాలోక్య పురతః కృష్ణం రాధా విరహకాతరా ।
 యుగకోటిసమం మేనే క్షణభేదేన సువ్రతా ॥ ౧౮ ॥
 హే కృష్ణ ప్రాణనాథేశాగచ్ఛ ప్రాణాధికప్రియ ।
 ప్రాణాధిష్ఠాత్పదేవేశ ప్రాణా యాన్తి త్వయా వినా ॥ ౧౯ ॥

స్త్రీగర్వః పతిసౌభాగ్యాద్వర్ధతే చ దినే దినే ।
 సుఖం చ విపులం యస్మాత్తం నేవేద్ధర్మతః సదా ॥ ౨౦॥
 పతిర్బంధుః కులస్త్రీణామధిదేవః సదాగతిః ।
 పరసమ్పత్స్వరూపశ్చ మూర్తిమాన్ భోగదః సదా ॥ ౨౧॥
 ధర్మదః సుఖదః శశ్వత్ప్రితిదః శాన్తిదః సదా ।
 సమానైర్దీప్యమానశ్చ మానదో మానఖణ్ణనః ॥ ౨౨॥
 సారాత్సారతరః స్వామీ బన్ధూనాం బన్ధవర్ధనః ।
 న చ భర్తుః సమో బన్ధుర్బన్ధోర్బన్ధుషు దృశ్యతే ॥ ౨౩॥
 భరణాదేవ భర్తా చ పాలనాత్పతిరుచ్యతే ।
 శరీరేశాచ్ఛ స స్వామీ కామదః కాన్త ఉచ్యతే ॥ ౨౪॥
 బన్ధుశ్చ సుఖవృద్ధ్యా చ ప్రీతిదానాత్ప్రియః స్మృతః ।
 ఐశ్వర్యదానాదీశశ్చ ప్రాణేశాత్ప్రాణనాయకః ॥ ౨౫॥
 రతిదానాచ్ఛ రమణః ప్రియో నాస్తి ప్రియాత్పరః ।
 పుత్రస్തു స్వామినః శుక్రాజ్ఞాయతే తేన స ప్రియః ॥ ౨౬॥
 శతపుత్రాత్పరః స్వామీ కులజానాం ప్రియః సదా ।
 అసత్కులప్రసూతా యా కాన్తం విజ్ఞాతుమక్షమా ॥ ౨౭॥
 స్నానం చ సర్వతీర్థేషు సర్వయజ్ఞేషు దక్షిణా ।
 ప్రాదక్షిణ్యం పృథివ్యాశ్చ సర్వాణి చ తపాంసి చ ॥ ౨౮॥
 సర్వాణ్యేవ వ్రతాదీని మహాదానాని యాని చ ।
 ఉపోషణాని పుణ్యాని యాని యాని శ్రుతాని చ ॥ ౨౯॥
 గురుసేవా విప్రసేవా దేవసేవాదికం చ యత్ ।
 స్వామినః పాదసేవాయాః కలాం నార్హన్తి షోడశీమ్ ॥ ౩౦॥
 గురువిప్రేన్ద్రదేవేషు సర్వేభ్యశ్చ పతిర్గురుః ।
 విద్యాదాతా యథా పుంసాం కులజానాం తథా ప్రియః ॥ ౩౧॥
 గోపినాం లక్షకోటీనాం గోపానాం చ తథైవ చ ।
 బ్రహ్మణ్ణానామసంఖ్యానాం తత్రస్థానాం తథైవ చ ॥ ౩౨॥
 విశ్వాదిగోలకాన్తానామీశ్వరీ యత్ప్రసాదతః ।

అహం న జానే తం కాంతం స్త్రీస్వభావో దురత్యయః ॥ 33॥

ఇత్యుక్త్వా రాధికా కృష్ణం తత్ర దధౌః స్వభక్తితః ।
రురోద ప్రేష్ణా సా రాధా నాథ నాథేతి చాబ్రవీత్ ॥ 3౪॥

దర్శనం దేహి రమణ దీనా విరహదుఃఖితా ।
అథ సా దక్షిణా దేవీ ధ్వస్తా గోలోకతో మునే ॥ 3౫॥

సుచిరం చ తపస్తప్త్యా వివేశ కమలాతనౌ ।
అథ దేవాదయః సర్వే యజ్ఞం కృత్వా సుదుష్కరమ్ ॥ 3౬॥

నాలభంస్తే ఫలం తేషాం విషణ్ణాః ప్రయయ్యుర్విధిమ్ ।
విధిర్నివేదనం శ్రుత్వా దేవాదీనాం జగత్ప్రతిమ్ ॥ 3౭॥

దధౌః చ సుచిరం భక్త్యా ప్రత్యాదేశమవాప సః ।
నారాయణశ్చ భగవాన్ మహాలక్ష్మ్యశ్చ దేహతః ॥ 3౮॥

వినిష్కృష్య మర్త్యలక్ష్మీం బ్రహ్మణే దక్షిణాం దదౌ ।
బ్రహ్మ దదౌ తాం యజ్ఞాయ పూరణార్థం చ కర్మణామ్ ॥ 3౯॥

యజ్ఞః సమ్పూజ్య విధివత్తాం తుష్టావ తదా ముదా ।
తప్తకాఞ్చనవర్ణాభాం చన్ద్రకోటిసమప్రభామ్ ॥ ౪౦॥

అతీవ కమనీయాం చ సున్దరీం సుమనోహరామ్ ।
కమలాస్యాం కోమలాక్షీం కమలాయతలోచనామ్ ॥ ౪౧॥

కమలాసనపూజ్యాం చ కమలాఙ్గసముద్భవామ్ ।
వహ్నిశుద్ధాంశుకాధానాం బిమోభ్రష్టీం సుదతీం సతీమ్ ॥ ౪౨॥

బిభ్రతీం కబరీభారం మాలతీమాల్యసంయుతమ్ ।
ఈషద్ధాస్యప్రసన్నాస్యాం రత్నభూషణభూషితామ్ ॥ ౪3॥

సువేషాధ్యాం చ సుస్నాతాం మునిమానసమోహినీమ్ ।
కస్తూరీబిన్దుభిః సార్థం సుగన్ధిచన్దనేన్దుభిః ॥ ౪౪॥

సిన్ధూరబిన్దునాల్పేనాప్యలకాధఃస్థలోజ్జ్వలామ్ ।
సుప్రశస్తనితమ్పాధ్యాం బృహచోఽఘోషపయోధరామ్ ॥ ౪౫॥

కామదేవాధారరూపాం కామబాణప్రపీడితామ్ ।
తాం దృష్ట్వా రమణీయాం చ యజ్ఞో మూర్చ్ఛామవాప హ ॥ ౪౬॥

పత్నీం తామేవ జగ్రాహ విధిబోధితపూర్వకమ్ |
 దివ్యం వర్షశతం చైవ తాం గృహీత్వా తు నిర్జనే || ౪౭||
 యజ్ఞో రేమే ముదా యుక్తో రామేశో రమయా సహ |
 గర్భం దధార సా దేవీ దివ్యం ద్వాదశవర్షకమ్ || ౪౮||
 తతః సుషావ పుత్రం చ ఫలం వై సర్వకర్మణామ్ |
 పరిపూర్ణే కర్మణి చ తత్పుత్రః ఫలదాయకః || ౪౯||
 యజ్ఞో దక్షిణయా సార్థం పుత్రేణ చ ఫలేన చ |
 కర్మిణాం ఫలదాతా చేత్యేవం వేదవిదో విదుః || ౫౦||
 యజ్ఞశ్చ దక్షిణాం ప్రాప్య పుత్రం చ ఫలదాయకమ్ |
 ఫలం దదౌ చ సర్వేభ్యః కర్మణాం చైవ నారద || ౫౧||
 తదా దేవాదయస్తుష్టాః పరిపూర్ణమనోరథాః |
 స్వస్థానే తే యయుః సర్వే ధర్మవక్త్రాదిదం శ్రుతమ్ || ౫౨||
 కృత్వా కర్మ చ కర్తా చ తూర్ణం దద్యాచ్చ దక్షిణామ్ |
 తక్షణం ఫలమాప్నోతి వేదైరుక్తమిదం మునే || ౫౩||
 కర్మీ కర్మణి పూర్ణే చ తక్షణే యది దక్షిణామ్ |
 న దద్యాద్ బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ దైవేనాజ్ఞానతోఽథవా || ౫౪||
 ముహూర్తే సమతీతే తు ద్విగుణా సా భవేద్ ధ్రువమ్ |
 ఏకరాత్రే వ్యతీతే తు భవేచ్ఛతగుణా చ సా || ౫౫||
 త్రిరాత్రే తచ్ఛతగుణా సప్తాహే ద్విగుణా తతః |
 మాసే లక్షగుణా ప్రోక్తా బ్రాహ్మణానాం చ వర్ణతే || ౫౬||
 సంవత్సరే వ్యతీతే తు సా త్రికోటిగుణా భవేత్ |
 కర్మ తద్యజమానానాం సర్వం వై నిష్ఫలం భవేత్ || ౫౭||
 స చ బ్రహ్మస్వహారీ చ న కర్మార్థోఽశుచిర్నరః |
 దరిద్రో వ్యాధియుక్తశ్చ తేన పాపేన పాతకీ || ౫౮||
 తద్గృహాద్యాతి లక్ష్మీశ్చ శాపం దత్త్వా సుదారుణమ్ |
 పితరో నైవ గృహ్ణాన్తి తద్దత్తం శ్రాద్ధతర్పణమ్ || ౫౯||
 ఏవం సురాశ్చ తత్పూజాం తద్దత్తామగ్నిరాహుతిమ్ |
 దత్తం న దీయతే దానం గ్రహీతా నైవ యాచతే || ౬౦||

ఉభౌ తౌ నరకే యాతశ్చిన్నరజ్జౌ యథా ఘటః ।
 నార్పయేద్యజమానశ్చేద్యాచితశ్చాపి దక్షిణామ్ ॥ ౬౧॥
 భవేద్బ్రుహ్మస్వాపహారీ కుమ్భిపాకం వ్రజేద్ ద్రువమ్ ।
 వర్షలక్షం వసేత్తత్ర యమదూతేన తాడితః ॥ ౬౨॥
 తతో భవేత్స చాణ్డాలో వ్యాధియుక్తో దరిద్రకః ।
 పాతయేత్పురుషాన్సప్త పూర్వాంశ్చ సప్త జన్మతః ॥ ౬౩॥
 ఇత్యేవం కథితం విప్ర కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ।
 నారద ఉవాచ ।
 యత్కర్మ దక్షిణాహీనం కో భుక్త్యై తత్ఫలం మునే ॥ ౬౪॥
 పూజావిధిం దక్షిణాయాః పురా యజ్ఞకృతం వద ।
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 కర్మణో౭దక్షిణస్యైవ కుత ఏవ ఫలం మునే ॥ ౬౫॥
 సదక్షిణే కర్మణి చ ఫలమేవ ప్రవర్తతే ।
 ఆదక్షిణం చ యత్కర్మ తద్భుక్త్యై చ బలిర్మునే ॥ ౬౬॥
 బలయే తత్ప్రదత్తం చ వామనేన పురా మునే ।
 ఆశ్రోత్రియః శ్రాద్ధద్రవ్యమశ్రద్ధాదానమేవ చ ॥ ౬౭॥
 వృషలీపతివిప్రాణాం పూజాద్రవ్యాదికం చ యత్ ।
 ఆసద్విజైః కృతం యజ్ఞమశుచేః పూజనం చ యత్ ॥ ౬౮॥
 గురావభక్తస్య కర్మ బలిర్భుక్త్యై న సంశయః ।
 దక్షిణాయాశ్చ యధ్యానం స్తోత్రం పూజావిధిక్రమమ్ ॥ ౬౯॥
 తత్సర్వం కణ్వశాఖోక్తం ప్రవక్ష్యామి నిశామయ ।
 పురా సమ్రాప్య తాం యజ్ఞః కర్మదక్షాం చ దక్షిణామ్ ॥ ౭౦॥
 ముమోహోస్యాః స్వరూపేణ తుష్టావ కామకాతరః ।
 యజ్ఞ ఉవాచ ।
 పురా గోలోకగోపీ త్వం గోపీనాం ప్రవరా వరా ॥ ౭౧॥
 రాధాసమా తత్సఖీ చ శ్రీకృష్ణప్రేయసీ ప్రియా ।
 కార్తికీపూర్ణిమాయాం తు రానే రాధామహోత్సవే ॥ ౭౨॥

ఆవిర్భూతా దక్షిణాంసాల్లక్ష్మ్యాశ్చ తేన దక్షిణా ।
 పురా త్వం చ సుశీలాఖ్యా ఖ్యాతా శీలేన శోభనే ॥ ౭౩॥
 లక్ష్మీదక్షాంసభాగాత్త్వం రాధాశాపాచ్ఛ దక్షిణా ।
 గోలోకాత్త్వం పరిభ్రష్టా మమ భాగ్యాదుపస్థితా ॥ ౭౪॥
 కృపాం కురు మహాభాగే మామేవ స్వామినం కురు ।
 కర్మిణాం కర్మణాం దేవీ త్వమేవ ఫలదా సదా ॥ ౭౫॥
 త్వయా వినా చ సర్వేషాం సర్వం కర్మ చ నిష్ఫలమ్ ।
 త్వయా వినా తథా కర్మ కర్మిణాం చ న శోభతే ॥ ౭౬॥
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశాశ్చ దిక్పాలాదయ ఏవ చ ।
 కర్మణశ్చ ఫలం దాతుం న శక్తాశ్చ త్వయా వినా ॥ ౭౭॥
 కర్మరూపీ స్వయం బ్రహ్మ ఫలరూపీ మహేశ్వరః ।
 యజ్ఞరూపీ విష్ణురహం త్వమేషాం సారరూపిణీ ॥ ౭౮॥
 ఫలదాతృపరం బ్రహ్మ నిర్గుణా ప్రకృతిః పరా ।
 స్వయం కృష్ణశ్చ భగవాన్ స చ శక్తస్త్వయా సహ ॥ ౭౯॥
 త్వమేవ శక్తిః కాన్తే మే శశ్వజ్జన్మని జన్మని ।
 సర్వకర్మణి శక్తోఽహం త్వయా సహ వరాననే ॥ ౮౦॥
 ఇత్యుక్త్వా చ పురస్తస్థౌ యజ్ఞాధిష్ఠాతృదేవతా ।
 తుష్టా బభూవ సా దేవీ భేజే తం కమలాకలా ॥ ౮౧॥
 ఇదం చ దక్షిణాస్తోత్రం యజ్ఞకాలే చ యః పఠేత్ ।
 ఫలం చ సర్వయజ్ఞానాం ప్రాప్నోతి నాత్ర సంశయః ॥ ౮౨॥
 రాజసూయే వాజపేయే గోమేధే నరమేధకే ।
 ఆశ్వమేధే లాఙ్గలే చ విష్ణుయజ్ఞే యశస్కరే ॥ ౮౩॥
 ధనదే భూమిదే పూర్తే ఫలదే గజమేధకే ।
 లోహయజ్ఞే స్వర్ణయజ్ఞే రత్నయజ్ఞేఽథ తామ్రకే ॥ ౮౪॥
 శివయజ్ఞే రుద్రయజ్ఞే శక్రయజ్ఞే చ బన్ధకే ।
 వృష్ణౌ వరుణయాగే చ కణ్ణికే వైరిమర్దనే ॥ ౮౫॥
 శుచియజ్ఞే ధర్మయజ్ఞేఽధ్వరే చ పాపమోచనే ।

బ్రహ్మణీకర్మయాగే చ యోనియాగే చ భద్రకే || ౮౬ ||
 పతేషాం చ సమారమ్భే ఇదం స్తోత్రం చ యః పఠేత్ |
 నిర్విఘ్నేన చ తత్కర్మ సర్వం భవతి నిశ్చితమ్ || ౮౭ ||
 ఇదం స్తోత్రం చ కథితం ధ్యానం పూజావిధిం శృణు |
 శాలగ్రామే ఘటే వాపి దక్షిణాం పూజయేత్సుధీః || ౮౮ ||
 లక్ష్మీదక్షాంససమ్భూతాం దక్షిణాం కమలాకలామ్ |
 సర్వకర్మసుదక్షాం చ ఫలదాం సర్వకర్మణామ్ || ౮౯ ||
 విష్ణోః శక్తిస్వరూపాం చ పూజితాం వందితాం శుభామ్ |
 శుద్ధిదాం శుద్ధిరూపాం చ సుశీలాం శుభదాం భజే || ౯౦ ||
 ధ్యాత్వానేనైవ వరదాం మూలేన పూజయేత్సుధీః |
 దత్త్వా పాద్యాదికం దేవ్యై వేదోక్తేనైవ నారద || ౯౧ ||
 ఓం శ్రీం క్లిం హ్రీం దక్షిణాయై స్వాహేతి చ విచక్షణః |
 పూజయేద్వివిధవద్ భక్త్యై దక్షిణాం సర్వపూజితామ్ || ౯౨ ||
 ఇత్యేవం కథితం బ్రహ్మన్ దక్షిణాఖ్యానమేవ చ |
 సుఖదం ప్రీతిదం చైవ ఫలదం సర్వకర్మణామ్ || ౯౩ ||
 ఇదం చ దక్షిణాఖ్యానం యః శృణోతి సమాహితః |
 అఙ్గహీనం చ తత్కర్మ న భవేద్భారతే భువి || ౯౪ ||
 అపుత్రో లభతే పుత్రం నిశ్చితం చ గుణాన్వితమ్ |
 భార్యాహీనో లభేద్భార్యాం సుశీలాం సున్దరీం పరామ్ || ౯౫ ||
 వరారోహం పుత్రవతీం వినీతాం ప్రియవాదినీమ్ |
 పతివ్రతాం చ శుద్ధాం చ కులజాం చ వధూం వరామ్ || ౯౬ ||
 విద్యాహీనో లభేద్విద్యాం ధనహీనో లభేద్ధనమ్ |
 భూమిహీనో లభేద్భూమిం ప్రజాహీనో లభేత్ప్రజామ్ || ౯౭ ||
 సజ్గుఠే బన్ధవిచ్ఛేదే విపత్తౌ బన్ధనే తథా |
 మానమేకమిదం శ్రుత్వా ముచ్యతే నాత్ర సంశయః || ౯౮ ||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే

దక్షిణోపాఖ్యానవర్ణనం నామ పంచువత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪౫॥

౯.౪౬ షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః । షష్ఠ్యుపాఖ్యానవర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

అనేకానాం చ దేవీనాం శ్రుతమాఖ్యానముత్తమమ్ ।

అన్యాసాం చరితం బ్రహ్మన్ వద వేదవిదాంవర ॥ ౧॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

సర్వాసాం చరితం విప్ర వేదేషు చ పృథక్పృథక్ ।

పూర్వోక్తానాం చ దేవీనాం కాసాం శ్రోతుమిహేచ్ఛసి ॥ ౨॥

నారద ఉవాచ ।

షష్ఠీ మజ్జలచణ్డీ చ మనసా ప్రకృతేః కలా ।

ఉత్పత్తిమాసాం చరితం శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః ॥ ౩॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

షష్ఠాంశా ప్రకృతేర్యా చ సా చ షష్ఠీ ప్రకీర్తితా ।

బాలకానామధిష్ఠాశ్రీ విష్ణుమాయా చ బాలదా ॥ ౪॥

మాతృకాసు చ విఖ్యాతా దేవసేనాభిధా చ యా ।

ప్రాణాధికప్రియా సాధ్వీ స్కన్దభార్యా చ సువ్రతా ॥ ౫॥

ఆయుఃప్రదా చ బాలానాం ధాత్రీ రక్షణకారిణీ ।

సతతం శిశుపార్శ్వస్థా యోగేన సిద్ధియోగిణీ ॥ ౬॥

తస్యాః పూజావిధిం బ్రహ్మనితిహాసమిదం శృణు ।

యచ్ఛుతం ధర్మవక్యేణ సుఖదం పుత్రదం పరమ్ ॥ ౭॥

రాజా ప్రియవ్రతశాన్వసీత్స్వాయముభవమనోః సుతః ।

యోగీన్ద్రో నోద్వహద్భార్యాం తపస్యాసు రతః సదా ॥ ౮॥

బ్రహ్మజ్ఞయూ చ యత్నేన కృతదారో బభూవ హా ।

సుచిరం కృతదారశ్చ న లేభే తనయం మునే ॥ ౯॥

పుత్రేష్టియజ్ఞం తం చాపి కారయామాస కశ్యపః ।

మాలిన్యం తస్య కాన్తాయై మునిర్యజ్ఞచరుం దదౌ ॥ ౧౦॥

భుక్త్వా చ తం చరుం తస్యాః సదోఽగరోఽభి బభూవ హా ।

దధార తం చ సా దేవీ దైవం ద్వాదశవత్సరమ్ ॥ ౧౧॥

తతః సుషావ సా బ్రహ్మన్ కుమారం కనకప్రభమ్ ।
సర్వావయవసమ్పన్నం మృతముత్తారలోచనమ్ ॥ ౧౨॥

తం దృష్ట్వా రురుదుః సర్వా నార్యశ్చ బాన్ధవస్త్రియః ।
మూర్చ్ఛామవాప తన్మాతా పుత్రశోకేన భూయసా ॥ ౧౩॥

శ్మశానం చ యయౌ రాజా గహిత్యా బాలకం మునే ।
రురోద తత్ర కాంతారే పుత్రం కృత్వా స్వవక్షసి ॥ ౧౪॥

నోత్సృజద్ బాలకం రాజా ప్రాణాంస్త్యక్తుం సముద్యతః ।
జ్ఞానయోగం విసస్మార పుత్రశోకాత్సుదారుణాత్ ॥ ౧౫॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర విమానం చ దదర్శ సః ।
శుద్ధస్ఫటికసంకాశం మణిరాజవినిర్మితమ్ ॥ ౧౬॥

తేజసా జ్వలితం శశ్వచ్ఛోభితం క్షౌమవాససా ।
నానాచిత్రవిచిత్రాఢ్యం పుష్పమాలావిరాజితమ్ ॥ ౧౭॥

దదర్శ తత్ర దేవీం చ కమనీయాం మనోహరామ్ ।
శ్వేతచమ్పకవర్ణాభాం శశ్వత్సుస్థిరయౌవనామ్ ॥ ౧౮॥

ఈషద్ధాస్యప్రసన్నాస్యాం రత్నభూషణభూషితామ్ ।
కృపామయాం యోగసిద్ధాం భక్తానుగ్రహకాతరామ్ ॥ ౧౯॥

దృష్ట్వా తాం పురతో రాజా తుష్టావ పరమాదరాత్ ।
చకార పూజనం తస్యా విహాయ బాలకం భువి ॥ ౨౦॥

పప్రచ్ఛ రాజా తాం తుష్టాం గ్రీష్మసూర్యసమప్రభామ్ ।
తేజసా జ్వలితాం శాంతాం కాంతాం స్కన్ధస్య నారద ॥ ౨౧॥

రాజోవాచ ।

కా త్వం సుశోభనే కాన్తే కస్య కాన్తాసి సువ్రతే ।
కస్య కన్యా వరారోహే ధన్యా మాన్యా చ యోషితామ్ ॥ ౨౨॥

నృపేన్ద్రస్య వచః శ్రుత్వా జగన్మృగ్గలచణ్డికా ।
ఉవాచ దేవసేనా సా దేవానాం రణకారిణీ ॥ ౨౩॥

దేవానాం దైత్యగ్రస్తానాం పురా సేనా బభూవ సా ।
జయం దదౌ సా తేభ్యశ్చ దేవసేనా చ తేన సా ॥ ౨౪॥

శ్రీదేవసేనోవాచ ।

బ్రహ్మణో మానసీ కన్యా దేవసేనాహమీశ్వరీ ।

సృష్ట్యా తాం మనసా ధాతా దదౌ స్కన్ధాయ భూమిప ॥ ౨౫॥

మాతృకాసు చ విఖ్యాతా స్కన్ధభార్యా చ సువ్రతా ।

విశ్వే షష్ఠీతి విఖ్యాతా షష్ఠాంశా ప్రకృతేః పరా ॥ ౨౬॥

అవుత్రాయ పుత్రదాహం ప్రియాదాత్రీ ప్రియాయ చ ।

ధనదాహం దరిద్రేభ్యః కర్మిభ్యశ్చ స్వకర్మదా ॥ ౨౭॥

సుఖం దుఃఖం భయం శోకో హర్షో మజ్గలమేవ చ ।

సమ్మత్తిశ్చ విపత్తిశ్చ సర్వం భవతి కర్మణా ॥ ౨౮॥

కర్మణా బహుపుత్రశ్చ వంశహీనః స్వకర్మణా ।

కర్మణా మృతపుత్రశ్చ కర్మణా చిరజీవనః ॥ ౨౯॥

కర్మణా గుణవాంఛైవ కర్మణా చాఙ్గహీనకః ।

కర్మణా బహుభార్యశ్చ భార్యాహీనశ్చ కర్మణా ॥ ౩౦॥

కర్మణా రూపవాన్ధర్మి రోగీ శశ్వత్స్వకర్మణా ।

కర్మణా చ భవేద్వాస్యధిః కర్మణాఽఽరోగ్యమేవ చ ॥ ౩౧॥

తస్మాత్కర్మ పరం రాజన్ సర్వేభ్యశ్చ శ్రుతౌ శ్రుతమ్ ।

ఇత్యేవముక్త్యా సా దేవీ గృహీత్వా బాలకం మునే ॥ ౩౨॥

మహాజ్ఞానేన సా దేవీ జీవయామాస లీలయా ।

రాజా దదర్శ తం బాలం సస్మితం కనకప్రభమ్ ॥ ౩౩॥

దేవసేనా చ పశ్యంతం నృపమాప్నృచ్ఛ్య సా తదా ।

గృహీత్వా బాలకం దేవీ గగనం గన్తుముద్యతా ॥ ౩౪॥

పునస్తుష్టావ తాం రాజా శుష్కకణ్ఠోష్ఠతాలుకః ।

నృపస్తోత్రేణ సా దేవీ పరితుష్టా బభూవ హ ॥ ౩౫॥

ఉవాచ తం నృపం బ్రహ్మన్ వేదోక్తం కర్మనిర్మితమ్ ।

దేవ్యువాచ ।

త్రిషు లోకేషు త్వం రాజా స్వాయముభవమనోః సుతః ॥ ౩౬॥

మమ పూజాం చ సర్వత్ర కారయిత్వా స్వయం కురు ।

తదా దాస్యామి పుత్రం తే కులపద్మం మనోహరమ్ || 3౭||

సువ్రతం నామ విఖ్యాతం గుణవన్తం సుపణ్డితమ్ |
జాతిస్మరం చ యోగీన్ద్రం నారాయణకలాత్మకమ్ || 3౮||

శతక్రతుకరం శ్రేష్ఠం క్షత్రియాణాం చ వన్దితమ్ |
మత్తమాతక్లలక్షణాం ధృతవన్తం బలం శుభమ్ || 3౯||

ధనినం గుణీనం శుద్ధం విదుషాం ప్రియమేవ చ |
యోగీనాం జ్ఞానినాం చైవ సిద్ధిరూపం తపస్వినామ్ || ౪౦||

యశస్వినం చ లోకేషు దాతారం సర్వసమ్పదామ్ |
ఇత్యేవముక్త్వా సా దేవీ తస్మై తద్బాలకం దదౌ || ౪౧||

రాజా చకార స్వీకారం పూజార్థం చ ప్రియవ్రతః |
జగము దేవీ స్వర్గం చ దత్త్వా తస్మై శుభం వరమ్ || ౪౨||

ఆజగము సహమాత్యః స్వగృహం హృష్టమానసః |
ఆగత్య కథయామాస వృత్తాన్తం పుత్రహేతుకమ్ || ౪౩||

శ్రుత్వా బభూవుః సన్తుష్టా నరా నార్యశ్చ నారద |
మంగళం కారయామాస సర్వత్ర పుత్రహేతుకమ్ || ౪౪||

దేవీం చ పూజయామాస బ్రాహ్మణోభ్యో ధనం దదౌ |
రాజా చ ప్రతిమానేషు శుక్లషష్ఠ్యాం మహోత్సవమ్ || ౪౫||

షష్ఠ్యా దేవ్యాశ్చ యత్సేన కారయామాస సర్వతః |
బాలానాం సూతికాగారే షష్ఠాహే యత్సపూర్వకమ్ || ౪౬||

తత్పూజాం కారయామాస చైకవింశతివాసరే |
బాలానాం శుభకార్యే చ శుభాన్నప్రాశనే తథా || ౪౭||

సర్వత్ర వర్ధయామాస స్వయమేవ చకార హ |
ధ్యానం పూజావిధానం చ స్తోత్రం మత్తో నిశామయ || ౪౮||

యచ్ఛుతం ధర్మవక్త్రేణ కౌఠుమోక్తం చ సువ్రత |
శాలగ్రామే ఘటే వాథ వటమూలేఽథవా మునే || ౪౯||

భిత్త్వాం పుత్రలికాం కృత్వా పూజయేద్వా విచక్షణః |
షష్ఠాంశాం ప్రకృతేః శుద్ధాం ప్రతిష్ఠాప్య చ సుప్రభామ్ || ౫౦||

సుపుత్రదాం చ శుభదా దయారూపాం జగత్ప్రసూమ్ ।
 శ్వేతచమ్పకవర్ణాభాం రత్నభూషణభూషితామ్ ॥ ౫౧॥
 పవిత్రరూపాం పరమాం దేవసేనాం పరాం భజే ।
 ఇతి ధ్యాత్వా స్వశిరసి పుష్పం దత్త్వా వివక్షణః ॥ ౫౨॥
 పునర్ధ్యాత్వా చ మూలేన పూజయేత్సువ్రతాం సతీమ్ ।
 పాద్యార్య్యాచమనీయైశ్చ గంధపుష్పప్రదీపకైః ॥ ౫౩॥
 నైవేద్యైర్విధైశ్చాపి ఫలేన శోభనేన చ ।
 ఓం హ్రీం షష్ఠీదేవ్యై స్వాహేతి విధిపూర్వకమ్ ॥ ౫౪॥
 అష్టాక్షరం మహామన్తం యథాశక్తి జపేన్నరః ।
 తతః స్తుత్వా చ ప్రణమేద్భక్తియుక్తః సమాహితః ॥ ౫౫॥
 స్తోత్రం చ సామవేదోక్తం వరం పుత్రఫలప్రదమ్ ।
 అష్టాక్షరం మహామన్తం లక్షధా యో జపేత్తతః ॥ ౫౬॥
 సుపుత్రం స లభేన్నూనమిత్యాహ కమలోద్భవః ।
 స్తోత్రం శృణు మునిశ్రేష్ఠ సర్వకామశుభావహమ్ ॥ ౫౭॥
 వాఙ్మూలప్రదం చ సర్వేషాం గూఢం వేదేషు నారద ।
 నమో దేవ్యై మహాదేవ్యై సిద్ధ్యై శాస్త్ర్యై నమో నమః ॥ ౫౮॥
 శుభాయై దేవసేనాయై షష్ఠ్యై దేవ్యై నమో నమః ।
 వరదాయై పుత్రదాయై ధనదాయై నమో నమః ॥ ౫౯॥
 సుఖదాయై మోక్షదాయై షష్ఠ్యై దేవ్యై నమో నమః ।
 సృష్ట్యై షష్ఠాంశరూపాయై సిద్ధాయై చ నమో నమః ॥ ౬౦॥
 మాయాయై సిద్ధయోగిన్యై షష్ఠీదేవ్యై నమో నమః ।
 సారాయై శారదాయై చ పరాదేవ్యై నమో నమః ॥ ౬౧॥
 బాలాధిష్ఠాత్పదేవ్యై చ షష్ఠీదేవ్యై నమో నమః ।
 కల్యాణదాయై కల్యాణ్యై ఫలదాయై చ కర్మణామ్ ॥ ౬౨॥
 ప్రత్యక్షాయై స్వభక్తానాం షష్ఠ్యై దేవ్యై నమో నమః ।
 పూజ్యాయై స్కంధకాంతాయై సర్వేషాం సర్వకర్మసు ॥ ౬౩॥
 దేవరక్షణకారిణ్యై షష్ఠీదేవ్యై నమో నమః ।

శుద్ధసత్త్వస్వరూపాయై వన్దితాయై నృణాం నదా ॥ ౬౪ ॥

హింసాక్రోధవర్జితాయై షష్ఠీదేవ్యై నమో నమః ।

ధనం దేహి ప్రియాం దేహి పుత్రం దేహి సురేశ్వరి ॥ ౬౫ ॥

మానం దేహి జయం దేహి ద్విషో జహి మహేశ్వరి ।

ధర్మం దేహి యశో దేహి షష్ఠీదేవ్యై నమో నమః ॥ ౬౬ ॥

దేహి భూమిం ప్రజాం దేహి విద్యాం దేహి సుపూజితే ।

కల్యాణం చ జయం దేహి షష్ఠీదేవ్యై నమో నమః ॥ ౬౭ ॥

ఇతి దేవీం చ సంస్తూయ లేభే పుత్రం ప్రియవ్రతః ।

యశస్వినం చ రాజేన్ద్రః షష్ఠీదేవ్యాః ప్రసాదతః ॥ ౬౮ ॥

షష్ఠీస్తోత్రమిదం బ్రహ్మన్ యః శృణోతి తు వత్సరమ్ ।

అపుత్రో లభతే పుత్రం వరం సుచిరజీవినమ్ ॥ ౬౯ ॥

వర్షమేకం చ యో భక్త్యా సమ్పూజ్యేదం శృణోతి చ ।

సర్వపాపాద్వినిర్ముక్తో మహావన్ధ్యా ప్రసూయతే ॥ ౭౦ ॥

వీరం పుత్రం చ గుణీనం విద్యావన్తం యశస్వినమ్ ।

సుచిరాయుష్యవన్తం చ సూతే దేవీప్రసాదతః ॥ ౭౧ ॥

కాకవన్ధ్యా చ యా నారీ మృతవత్సా చ యా భవేత్ ।

వర్షం శ్రుత్వా లభేత్పుత్రం షష్ఠీదేవీప్రసాదతః ॥ ౭౨ ॥

రోగయుక్తే చ బాలే చ పితా మాతా శృణోతి చేత్ ।

మాసేన మువ్యతే బాలః షష్ఠీదేవీప్రసాదతః ॥ ౭౩ ॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం

సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే

షష్ఠ్యుపాఖ్యానవర్ణనం నామ షట్పత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪౬ ॥

౯.౪౭ సప్తవత్వారింశోఽధ్యాయః । మగ్గులచణ్డిమనసయోరుపాఖ్యానవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

కథితం షష్ఠ్యుపాఖ్యానం బ్రహ్మపుత్ర యథాఽఽగమమ్ ।

దేవీ మగ్గులచణ్డి చ తదాఖ్యానం నిశామయ ॥ ౧ ॥

తస్యాః పూజాదికం సర్వం ధర్మవక్త్రేణ యచ్ఛ్రుతమ్ ।

శ్రుతిసమ్మతమేవేష్టం సర్వేషాం విదుషామపి ॥ ౨॥

దక్షా యా వర్తతే చణ్డీ కల్యాణేషు చ మగ్గలా ।
మగ్గలేషు చ యా దక్షా సా చ మగ్గలచణ్డీకా ॥ ౩॥

పూజ్యా యా వర్తతే చణ్డీ మగ్గలోఽపి మహీసుతః ।
మగ్గలాభీష్టదేవీ యా సా వా మగ్గలచణ్డీకా ॥ ౪॥

మగ్గలో మనువంశ్యశ్చ సప్తదీపధరాపతిః ।
తస్య పూజ్యాభీష్టదేవీ తేన మగ్గలచణ్డీకా ॥ ౫॥

మూర్తిభేదేన సా దుర్గా మూలప్రకృతిరీశ్వరీ ।
కృపారూపాతిప్రత్యక్షా యోషితామిష్టదేవతా ॥ ౬॥

ప్రథమే పూజితా సా చ శక్కరేణ పరాత్పరా ।
త్రిపురస్య వధే ఘోరే విష్ణునా ప్రేరితేన చ ॥ ౭॥

బ్రహ్మాన్ బ్రహ్మోపదేశేన దుర్గతేన చ సజ్కతే ।
ఆకాశాత్ప్రతితే యానే దైత్యేన పాతితే రుషా ॥ ౮॥

బ్రహ్మవిష్ణూపదిష్టశ్చ దుర్గాం తుష్టావ శక్కరః ।
సా చ మగ్గలచణ్డీ యా బభూవ రూపభేదతః ॥ ౯॥

ఉవాచ పురతః శమ్భోర్భయం నాస్తీతి తే ప్రభో ।
భగవాన్స్వపరూపశ్చ సర్వేశస్తే భవిష్యతి ॥ ౧౦॥

యుద్ధశక్తిస్వరూపాహం భవిష్యామి న సంశయః ।
మాయాత్మనా చ హరిణా సహాయేన వృషధ్వజ ॥ ౧౧॥

జహి దైత్యం స్వశత్రుం చ సురాణాం పదఘాతకమ్ ।
ఇత్యుక్తాన్వర్జితా దేవీ శమ్భోః శక్తిర్బభూవ సా ॥ ౧౨॥

విష్ణుదత్తేన శస్త్రేణ జఘాన తముమాపతిః ।
మునీన్ద్ర పతితే దైత్యే సర్వే దేవా మహర్షయః ॥ ౧౩॥

తుష్టువుః శక్కరం దేవం భక్తినమ్రాత్మకన్ధరాః ।
సద్యః శిరసి శమ్భోశ్చ పుష్పవృష్టిర్బభూవ హ ॥ ౧౪॥

బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ సన్తప్తో దదౌ తస్మై శుభాశిషమ్ ।
బ్రహ్మవిష్ణూపదిష్టశ్చ సుస్నాతః శక్కరస్తథా ॥ ౧౫॥

పూజయామాస తాం భక్త్యా దేవీం మఙ్గలచణ్ణికామ్ ।
 పాద్యాఽర్ఘ్యాచమనీయైశ్చ వస్త్రైశ్చ వివిధైరపి ॥ ౧౬ ॥
 పుష్పచందనవేద్యైర్భక్త్యా నానావిధైర్మునే ।
 ఛాగ్రైర్మేషైశ్చ మహిషైర్గవయైః పక్షిభిస్తథా ॥ ౧౭ ॥
 వస్త్రాలంకారమాత్యైశ్చ పాయసైః పిష్టకైరపి ।
 మధుభిశ్చ సుధాభిశ్చ ఫలైర్నానావిధైరపి ॥ ౧౮ ॥
 సఙ్గితైర్నర్తకైర్వాద్యైరుత్సవైర్నామకీర్తనైః ।
 ధ్యాత్వా మాధ్యన్దినోక్తేన ధ్యానేన భక్తిపూర్వకమ్ ॥ ౧౯ ॥
 దదౌ ద్రవ్యాణి మూలేన మస్త్రేణైవ చ నారద ।
 ఓం హ్రీం శ్రీం క్లీం సర్వపూజ్యే దేవి మఙ్గలచణ్ణికే ॥ ౨౦ ॥
 హూః హూః ఫట్ స్వాహాప్యేకవింశాక్షరో మనుః ।
 పూజ్యః కల్పతరుశ్చైవ భక్తానాం సర్వకామదః ॥ ౨౧ ॥
 దశలక్షజపేనైవ మస్త్రసిద్ధిర్భవేద్ ధ్రువమ్ ।
 ధ్యానం చ శ్రూయతాం బ్రహ్మాన్ వేదోక్తం సర్వసమ్మతమ్ ॥ ౨౨ ॥
 దేవీం షోడశవర్షీయాం శశ్వత్సుస్థిరయౌవనామ్ ।
 బిమ్బాష్ఠీం సుదతీం శుద్ధాం శరత్పద్మనిభాననామ్ ॥ ౨౩ ॥
 శ్వేతచమ్పకవర్ణాభాం సునీలోత్పలలోచనామ్ ।
 జగద్ధాత్రీం చ దాత్రీం చ సర్వైభ్యః సర్వసమ్పదామ్ ॥ ౨౪ ॥
 సంసారసాగరే ఘోరే జ్యోతీరూపాం సదా భజే ।
 దేవ్యాశ్చ ధ్యానమిత్యేవం స్తవనం శ్రూయతాం మునే ॥ ౨౫ ॥
 మహాదేవ ఉవాచ ।
 రక్ష రక్ష జగన్మాతర్దేవి మఙ్గలచణ్ణికే ।
 హారికే విపదాం రాశేర్వర్షమఙ్గలకారికే ॥ ౨౬ ॥
 హర్షమఙ్గలదక్షే చ హర్షమఙ్గలదాయికే ।
 శుభే మఙ్గలదక్షే చ శుభే మఙ్గలచణ్ణికే ॥ ౨౭ ॥
 మఙ్గలే మఙ్గలార్హే చ సర్వమఙ్గలమఙ్గలే ।
 సతాం మఙ్గదే దేవి సర్వేషాం మఙ్గలాలయే ॥ ౨౮ ॥
 పూజ్యే మఙ్గలవారే చ మఙ్గలాభీష్టదేవతే ।

పూజ్యే మగ్గలభూపస్య మనువంశస్య సంతతమ్ || ౨౯ ||

మగ్గలాధిష్ఠాత్పదేవి మగ్గలానాం చ మగ్గలే |
సంసారమగ్గలాధారే మోక్షమగ్గలదాయని || ౩౦ ||

సారే చ మగ్గలాధారే పారే చ సర్వకర్మణామ్ |
ప్రతిమగ్గలవారే చ పూజ్యే మగ్గసుఖప్రదే || ౩౧ ||

స్తోత్రేణానేన శమ్భుశ్చ స్తుత్వా మగ్గలచణ్డికామ్ |
ప్రతిమగ్గలవారే చ పూజాం దత్త్వా గతః శివః || ౩౨ ||

ప్రథమే పూజితా దేవీ శివేన సర్వమగ్గలా |
ద్వితీయే పూజితా సా చ మగ్గలేన గ్రహేణ చ || ౩౩ ||

తృతీతే పూజితా భద్రా మగ్గలేన నృపేణ చ |
చతుర్థే మగ్గలే వారే సుందరీభిః ప్రపూజితా || ౩౪ ||

పంచమే మగ్గలాకాక్షీనరైర్మగ్గలచణ్డికా |
పూజితా ప్రతివిశ్వేషు విశ్వేశపూజితా సదా || ౩౫ ||

తతః సర్వత్ర సమ్పూజ్యా బభూవ పరమేశ్వరీ |
దేవైశ్చ మునిభిశ్చైవ మానవైర్మనుభిర్మునే || ౩౬ ||

దేవ్యాశ్చ మగ్గస్తోత్రం యః శృణోతి సమాహితః |
తన్మగ్గలం భవేత్తస్య న భవేత్తదమగ్గలమ్ |
వర్ధతే పుత్రపౌత్రైశ్చ మగ్గలం చ దినే దినే || ౩౭ ||

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |
ఉక్తం ద్వయోరుపాఖ్యానం బ్రహ్మపుత్ర యథాగమమ్ |
శ్రూయతాం మనసాఽఽఖ్యానం యచ్ఛుతం ధర్మవక్త్రతః || ౩౮ ||

సా చ కన్యా భగవతీ కశ్యపస్య చ మానసీ |
తేనైవ మనసా దేవీ మనసా యా చ దీవ్యతి || ౩౯ ||

మనసా ధ్యాయతే యా చ పరమాత్మానమీశ్వరమ్ |
తేన సా మనసా దేవీ తేన యోగేన దీవ్యతి || ౪౦ ||

ఆత్మారామా చ సా దేవీ వైష్ణవీ సిద్ధయోగినీ |
త్రియుగం చ తపస్తప్త్యా కృష్ణస్య పరమాత్మనః || ౪౧ ||

జరత్కారుశరీరం చ దృష్ట్వా యత్క్షీణమీశ్వరః ।
 గోపిపతిర్నామ చక్రే జరత్కారురితి ప్రభుః ॥ ౪౨॥
 వాఙ్మతం చ దదౌ తస్యై కృపయా చ కృపానిధిః ।
 పూజాం చ కారయామాస చకార చ స్వయం ప్రభుః ॥ ౪౩॥
 స్వర్గే చ నాగలోకే చ పృథివ్యాం బ్రహ్మలోకతః ।
 భృశం జగత్సు గౌరీ సా సుందరీ చ మనోహరా । ౪౪
 జగద్గౌరీతి విఖ్యాతా తేన సా పూజితా సతీ ।
 శివశిష్యా చ సా దేవీ తేన శైవీ ప్రకీర్తితా ॥ ౪౫॥
 విష్ణుభక్తాతీవ శశ్వద్వైష్ణవీ తేన కీర్తితా ।
 నాగానాం ప్రాణరక్షిత్రి యజ్ఞే పారీక్షితస్య చ ॥ ౪౬॥
 నాగేశ్వరీతి విఖ్యాతా సా నాగభగినీతి చ ।
 విషం సంహర్తుమీశా యా తేన విషహరీ స్మృతా ॥ ౪౭॥
 సిద్ధయోగం హరాత్ప్రాప తేన సా సిద్ధయోగినీ ।
 మహాజ్ఞానం చ యోగం చ మృతసజ్జీవనీం పరామ్ ॥ ౪౮॥
 మహాజ్ఞానయుతాం తాం చ ప్రవదన్తి మనీషిణః ।
 ఆస్తీకస్య మునీన్ద్రస్య మాతా సాపి తపస్వినీ ॥ ౪౯॥
 ఆస్తీకమాతా విజ్ఞాతా జగత్యాం సుప్రతిష్ఠితా ।
 ప్రియా మునేర్జరత్కారోర్మునీన్ద్రస్య మహాత్మనః ॥ ౫౦॥
 యోగినో విశ్వపూజ్యస్య జరత్కారుప్రియా తతః ।
 జరత్కారుర్జగద్గౌరీ మనసా సిద్ధయోగినీ ॥ ౫౧॥
 వైష్ణవీ నాగభగినీ శైవీ నాగేశ్వరీ తథా ।
 జరత్కారుప్రియాస్తీకమాతా విషహరేతి చ ॥ ౫౨॥
 మహాజ్ఞానయుతా చైవ సా దేవీ విశ్వపూజితా ।
 ద్వాదశైతాని నామాని పూజాకాలే తు యః పఠేత్ ॥ ౫౩॥
 తస్య నాగభయం నాస్తి తస్య వంశోద్భవస్య చ ।
 నాగభీతే చ శయనే నాగగ్రస్తే చ మన్దిరే ॥ ౫౪॥
 నాగశోభే మహాదుర్గే నాగవేష్టితవిగ్రహే ।
 ఇదం స్తోత్రం పఠిత్వా తు ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౫౫॥

నిత్యం పఠేద్యస్తం దృష్ట్వా నాగవర్గః పలాయతే ।
 దశలక్షజపేనైవ స్తోత్రసిద్ధిర్భవేన్నృణామ్ ॥ ౫౬ ॥
 స్తోత్రసిద్ధిర్భవేద్యస్య స విషం భోక్తుమీశ్వరః ।
 నాగైశ్చ భూషణం కృత్వా స భవేన్నాగవాహనః ॥ ౫౭ ॥
 నాగాసనో నాగతత్ప్రో మహాసిద్ధో భవేన్నరః ।
 అన్తే చ విష్ణునా సార్థం క్రీడత్యేవ దివానిశమ్ ॥ ౫౮ ॥
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే నారాయణనారదసంవాదే
 మంగళచణ్డీమనసయోరుపాఖ్యానవర్ణనం
 నామ సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪౭ ॥

౯.౪౮ అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః । మనసోపాఖ్యానవర్ణనమ్ ।

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।
 మత్తః పూజావిధానం చ శ్రూయతాం మునిపుంగవ ।
 ధ్యానం చ సామవేదోక్తం ప్రోక్తం దేవీవిధానకమ్ ॥ ౧ ॥
 శ్వేతచమ్పకవర్ణాభాం రత్నభూషణభూషితామ్ ।
 వహ్నిశుద్ధాంశుకాధానాం నాగయజ్ఞోపవీతినీమ్ ॥ ౨ ॥
 మహాజ్ఞానయుతాం తాం చ ప్రవరజ్ఞానినాం వరామ్ ।
 సిద్ధాధిష్ఠాత్పదేవీం చ సిద్ధాం సిద్ధిప్రదాం భజే ॥ ౩ ॥
 ఇతి ధ్యాత్వా చ తాం దేవీం మూలేనైవ ప్రపూజయేత్ ।
 నైవేద్ద్యైర్విధైర్ధూపైః పుష్పగంధానులేపనైః ॥ ౪ ॥
 మూలమస్త్రైశ్చ వేదోక్తైర్భక్తానాం వాచ్ఛితప్రదః ।
 మునే కల్పతరుర్నామ సుసిద్ధో ద్వాదశాక్షరః ॥ ౫ ॥
 ఓం హ్రీం శ్రీం క్లీం ఐం మనసాదేవ్యై స్వాహేతి కీర్తితః ।
 పంచులక్షజపేనైవ మస్త్రసిద్ధిర్భవేన్నృణామ్ ॥ ౬ ॥
 మస్త్రసిద్ధిర్భవేద్యస్య స సిద్ధో జగతీతలే ।
 సుధాసమం విషం తస్య ధన్వన్తరిసమో భవేత్ ॥ ౭ ॥
 బ్రహ్మన్నాస్త్వా తు సజ్కౌన్త్యాం గూఢశాలాసు యత్నతః ।

ఆవాహ్య దేవీమీశానాం పూజయేద్యోఽతిభక్తితః ॥ ౮ ॥

పంచామ్యాం మనసా ధ్యాయన్ దేవ్యై దద్యాచ్చ యో బలిమ్ ।

ధనవానుప్రవాంశ్చైవ కీర్తిమాన్స భవేద్ ధ్రువమ్ ॥ ౯ ॥

పూజావిధానం కథితం తదాఖ్యానం నిశామయ ।

కథయామి మహాభాగ యచ్ఛృతం ధర్మవక్త్రతః ॥ ౧౦ ॥

పురా నాగభయాక్రాంతా బభూవుర్మానవా భువి ।

గతాస్తే శరణం సర్వే కశ్యపం మునిపుంజవమ్ ॥ ౧౧ ॥

మన్త్రాంశ్చ సస్పృజే భీతః కశ్యపో బ్రహ్మణాన్వితః ।

వేదబీజానుసారేణ చోపదేశేన బ్రహ్మణః ॥ ౧౨ ॥

మన్త్రాధిష్ఠాత్పదేవీం తాం మనసా సస్పృజే తథా ।

తపసా మనసా తేన బభూవ మనసా చ సా ॥ ౧౩ ॥

కుమారీ సా చ సమ్భూతా జగామ శక్కురాలయమ్ ।

భక్త్యా సమ్పూజ్య కైలాసే తుష్టావ చన్ద్రశేఖరమ్ ॥ ౧౪ ॥

దివ్యవర్షసహస్రం తం సిషేవే చ మునేః సుతా ।

ఆశుతోషో మహేశశ్చ తాం చ తుష్టో బభూవ హా ॥ ౧౫ ॥

మహాజ్ఞానం దదౌ తస్యై పాఠయామాస సామ చ ।

కృష్ణమన్త్రం కల్పతరుం దదావష్టాక్షరం మునే ॥ ౧౬ ॥

లక్ష్మీమాయాకామబీజం జేఽన్తం కృష్ణపదం తతః ।

త్రైలోక్యమగ్గలం నామ కవచం పూజనక్రమమ్ ॥ ౧౭ ॥

పురశ్చర్యాక్రమం చాపి వేదోక్తం సర్వసమ్మతమ్ ।

ప్రాప్య మృత్యుజ్ఞాయాన్మన్త్రం సా సతి చ మునేః సుతా ॥ ౧౮ ॥

జగామ తపనే సాధ్వీ పుష్కరం శక్కురాజ్ఞయా ।

త్రియుగం చ తపస్తప్త్యా కృష్ణస్య పరమాత్మనః ॥ ౧౯ ॥

సిద్ధా బభూవ సా దేవీ దదర్శ పురతః ప్రభుమ్ ।

దృష్ట్వా కృశాణ్ణీం బాలాం చ కృపయా చ కృపానిధిః ॥ ౨౦ ॥

పూజాం చ కారయామాస చకార చ స్వయం హరిః ।

వరం చ ప్రదదౌ తస్యై పూజితా త్వం భవే భవ ॥ ౨౧ ॥

వరం దత్వా తు కల్యాణ్యై తతశ్చాన్తర్దధే హరిః ।
 ప్రథమే పూజితా సా చ కృష్ణేన పరమాత్మనా ॥ ౨౨ ॥
 ద్వితీయే శక్కురేణైవ కశ్యపేన సురేణ చ ।
 మునినా మనునా చైవ నాగేన మానవాదిభిః ॥ ౨౩ ॥
 బభూవ పూజితా సా చ త్రిషు లోకేషు సువ్రతా ।
 జరత్కారుమున్ద్రిన్ద్రాయ కశ్యపస్తాం దదౌ పురా ॥ ౨౪ ॥
 అయాచితో మునిశ్రేష్ఠో జగ్రాహ బ్రాహ్మణాజ్జయా ।
 కృత్వోద్వాహం మహాయోగీ విశ్రాన్తస్తపసా చిరమ్ ॥ ౨౫ ॥
 సుష్యావ దేవ్యా జఘనే వటమూలే చ పుష్కరే ।
 నిద్రాం జగమ స మునిః స్మృత్వా నిద్రేశమీశ్వరమ్ ॥ ౨౬ ॥
 జగమాస్తం దినకరః సాయజ్కాల ఉపస్థితే ।
 సఞ్చిన్త్య మనసా సాధీవ మనసా సా పతివ్రతా ॥ ౨౭ ॥
 ధర్మలోపభయేనైవ చకారాలోచనం సతీ ।
 అకృత్వా పశ్చిమాం సన్ధ్యాం నిత్యాం చైవ ద్విజన్మనామ్ ॥ ౨౮ ॥
 బ్రహ్మహత్యాదికం పాపం లభిష్యతి పతిర్మమ ।
 నోపతిష్యతి యః పూర్వాం నోపాస్తే యస్తు పశ్చిమామ్ ॥ ౨౯ ॥
 స సర్వత్రాశుచిర్నిత్యం బ్రహ్మహత్యాదికం లభేత్ ।
 వేదోక్తమితి సఞ్చిన్త్య బోధయామాస సున్దరీ ॥ ౩౦ ॥
 స చ బుద్ధో మునిశ్రేష్ఠస్తాం చుకోప భృశం మునే ।
 మునిరువాచ ।
 కథం మే సుఖినః సాధ్వి నిద్రాభక్తః కృతస్త్యయా ॥ ౩౧ ॥
 వ్యర్థం వ్రతాదికం తస్యా యా భర్తుశ్చాపకారిణీ ।
 తపశ్చానశనం చైవ వ్రతం దానాదికం చ యత్ ॥ ౩౨ ॥
 భర్తురప్రియకారిణ్యాః సర్వం భవతి నిష్కలమ్ ।
 యయా ప్రియః పూజితశ్చ శ్రీకృష్ణః పూజితస్తయా ॥ ౩౩ ॥
 పతివ్రతావ్రతార్థశ్చ పతిరూపో హరిః స్వయమ్ ।
 సర్వదానం సర్వయజ్ఞః సర్వతీర్థనిషేవణమ్ ॥ ౩౪ ॥
 సర్వం వ్రతం తపః సర్వముపవాసాదికం చ యత్ ।

సర్వధర్మశ్చ సత్యం చ సర్వదేవప్రహజనమ్ ॥ ౩౫॥
 తత్సర్వం స్వామినేవాయాః కలాం నార్హతి షోడశీమ్ ।
 పుణ్యే చ భారతే వర్షే పతిసేవా కరోతి యా ॥ ౩౬॥
 వైకుణ్ఠే స్వామినా సార్ధం సా యాతి బ్రహ్మణః పదమ్ ।
 విప్రియం కురుతే భర్తురిప్రియం వదతి ప్రియమ్ ॥ ౩౭॥
 ఆసత్కులే ప్రసూతా హి తత్ఫలం శ్రూయతాం సతి ।
 కుష్పిపాకం వ్రజేత్సా చ యావచ్చన్యదివాకరో ॥ ౩౮॥
 తతో భవతి చాణ్డాలీ పతిపుత్రవివర్జితా ।
 ఇత్యుక్త్వా చ మునిశ్రేష్ఠో బభూవ స్ఫురితాధరః ॥ ౩౯॥
 చకమ్పే తేన సా సాధ్వీ భయేనోవాచ తం పతిమ్ ।
 సాధ్వ్యవాచ ।
 సన్ధ్యాలోపభయేనైవ నిద్రాభంగః కృతస్తవ ॥ ౪౦॥
 కురు శాన్తిం మహాభాగ దుష్టాయా మమ సువ్రత ।
 శ్చృణ్వారాహారనిద్రాణాం యశ్చ భగ్గం కరోతి వై ॥ ౪౧॥
 స వ్రజేత్కాలసూత్రం వై యావచ్చన్యదివాకరో ।
 ఇత్యుక్త్వా మనసా దేవీ స్వామినశ్చరణామ్బుజే ॥ ౪౨॥
 పపాత భక్త్యా భీతా చ రురోద చ పునః పునః ।
 కుపితం చ మునిం దృష్ట్వా శ్రీసూర్యం శప్తముద్యతమ్ ॥ ౪౩॥
 తత్రాజగామ భగవాన్సన్ధ్యయా సహ నారద ।
 తత్రాగత్య మునిం సమ్యగువాచ భాస్కరః స్వయమ్ ॥ ౪౪॥
 వినయేన చ భీతశ్చ తయా సహ యథోచితమ్ ।
 భాస్కర ఉవాచ ।
 సూర్యాస్తసమయం దృష్ట్వా సాధ్వీ ధర్మభయేన చ ॥ ౪౫॥
 బోధయామాస త్వాం విప్ర శరణం త్వామహం గతః ।
 క్షమస్వ భగవన్బ్రహ్మాన్ మాం శప్తం నోచితం మునే ॥ ౪౬॥
 బ్రాహ్మణానాం చ హృదయం నవనీతసమం సదా ।
 తేషాం క్షణార్థం క్రోధశ్చ తతో భస్మ భవేజ్జగత్ ॥ ౪౭॥
 పునః స్రప్తం ద్విజః శక్తో న తేజస్వీ ద్విజాత్పరః ।

బ్రాహ్మణో బ్రహ్మణో వంశః ప్రజ్వలన్బ్రహ్మతేజసా ॥ ౪౮ ॥

శ్రీకృష్ణం భావయేన్నిత్యం బ్రహ్మజ్యోతిః సనాతనమ్ ।
సూర్యస్య వచనం శ్రుత్వా ద్విజస్తుష్టో బభూవ హ ॥ ౪౯ ॥

సూర్యో జగమ స్వస్థానం గృహీత్వా బ్రాహ్మణాశిష్యమ్ ।
తత్యాజ మనసాం విప్రః ప్రతిజ్ఞాపాలనాయ చ ॥ ౫౦ ॥

రుదతీం శోకసంయుక్తాం హృదయేన విదూయతా ।
సా సస్మార గురుం శమ్భుమిష్టదేవం విధిం హరిమ్ ॥ ౫౧ ॥

కశ్యపం జన్మదాతారం విపత్తౌ భయకర్హితా ।
తత్రాజగమ గోపీశో భగవాచ్ఛమ్భురేవ చ ॥ ౫౨ ॥

విధిశ్చ కశ్యపశ్చైవ మనసా పరిచిన్తితః ।
దృష్ట్వా విప్రోఽభీష్టదేవం నిర్గుణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥ ౫౩ ॥

తుష్టావ పరయా భక్త్యా ప్రణనామ ముహుర్ముహుః ।
నమశ్చకార శమ్భుం చ బ్రహ్మణం కశ్యపం తథా ॥ ౫౪ ॥

కథమాగమనం దేవా ఇతి ప్రశ్నం చకార సః ।
బ్రహ్మీ తద్వచనం శ్రుత్వా సహసా సమయోచితమ్ ॥ ౫౫ ॥

ప్రత్యువాచ నమస్కృత్య హృషీకేశపదామ్బుజమ్ ।
యది త్యక్తా ధర్మపత్నీ ధర్మిష్ఠా మనసా సతీ ॥ ౫౬ ॥

కురుష్వాస్యాం సుతోత్పత్తిం స్వధర్మపాలనాయ వై ।
జాయాయాం చ సుతోత్పత్తిం కృత్వా పశ్చాత్త్యజేన్మునే ॥ ౫౭ ॥

అకృత్వా తు సుతోత్పత్తిం విరాగీ యస్యజేత్ప్రియామ్ ।
ప్రవతే తస్య పుణ్యం చ చాలన్యాం చ యథా జలమ్ ॥ ౫౮ ॥

బ్రహ్మణో వచనం శ్రుత్వా జరత్కారుర్మునీశ్వరః ।
చకార నాభిసంస్పర్శం యోగేన మన్తపూర్వకమ్ ॥ ౫౯ ॥

మనసాయా మునిశ్రేష్ఠ మునిశ్రేష్ఠ ఉవాచ తామ్ ।
జరత్కారురువాచ ।

గర్భాణానేన మనసే తవ పుత్రో భవిష్యతి ॥ ౬౦ ॥

జిత్స్వియాణాం ప్రవరో ధార్మికో బ్రాహ్మణాగ్రణీః ।
తేజస్వీ చ తపస్వీ చ యశస్వీ చ గుణాన్వితః ॥ ౬౧ ॥

వరో వేదవిదాం వైవ జ్ఞానినాం యోగినాం తథా ।
 స చ పుత్రో విష్ణుభక్తో ధార్మికః కులముద్ధరేత్ ॥ ౬౨॥
 నృత్యన్తి పితరః సర్వే జన్మమాత్రేణ వై ముదా ।
 పత్నితా సుశీలా యా సా ప్రియా ప్రియవాదినీ ॥ ౬౩॥
 ధర్మిష్ఠా పుత్రమాతా చ కులస్త్రి కులపాలికా ।
 హరిభక్తిప్రదో బన్ధుర్న చాభీష్టసుఖప్రదః ॥ ౬౪॥
 యో బన్ధుశ్చేత్స చ పితా హరివర్తమాదర్శకః ।
 సా గర్భధారిణీ యా చ గర్భావాసవిమోచనీ ॥ ౬౫॥
 దయారూపా చ భగినీ యమభీతివిమోచనీ ।
 విష్ణుమన్తప్రదాతా చ స గురుర్విష్ణుభక్తిదః ॥ ౬౬॥
 గురుశ్చ జ్ఞానదో యో హి యజ్ఞానం కృష్ణభావనమ్ ।
 ఆబ్రహ్మిన్తమృచ్ఛపర్వన్తం తతో విశ్వం చరాచరమ్ ॥ ౬౭॥
 ఆవిర్భూతం తిరోభూతం కిం వా జ్ఞానం తదన్యతః ।
 వేదజం యజ్ఞజం యద్యత్తత్సారం హరిసేవనమ్ ॥ ౬౮॥
 తత్త్వానాం సారభూతం చ హరేరన్యద్విడమ్బనమ్ ।
 దత్తం జ్ఞానం మయా తుభ్యం స స్వామీ జ్ఞానదో హి యః ॥ ౬౯॥
 జ్ఞానాత్ప్రముచ్యతే బన్ధాత్స రిపుర్యో హి బన్ధదః ।
 విష్ణుభక్తియుతం జ్ఞానం నో దదాతి చ యో గురుః ॥ ౭౦॥
 స రిపుః శిష్యఘాతీ చ యతో బన్ధాన్న మోచయేత్ ।
 జననీం గర్భజక్లేశాద్యమయాతనయా తథా ॥ ౭౧॥
 న మోచయేద్యః స కథం గురుస్తాతో హి బాన్ధవః ।
 పరమానన్దరూపం చ కృష్ణమార్గమనశ్వరమ్ ॥ ౭౨॥
 న దర్శయేద్యః సతతం కీదృశో బాన్ధవో నృణామ్ ।
 భజ సాధ్వి పరం బ్రహ్మీచ్యుతం కృష్ణం చ నిర్గుణమ్ ॥ ౭౩॥
 నిర్మూలం చ భవేత్పుంసాం కర్మ వై తస్య సేవయా ।
 మయా ఛలేన త్వం త్యక్తా క్షమస్వైతన్మమ ప్రియే ॥ ౭౪॥

క్షమాయుతానాం సాధ్వీనాం సత్త్వాత్క్రోధో న విద్యతే |
 పుష్కరే తపసే యామి గచ్ఛ దేవి యథాసుఖమ్ || ౭౫ ||
 శ్రీకృష్ణచరణామ్భోజే నిఃస్పృహాణాం మనోరథాః |
 జరత్కారువచః శ్రుత్వా మనసా శోకకాతరా || ౭౬ ||
 సాశ్రునేత్రా చ వినయాదువాచ ప్రాణవల్లభమ్ |
 మనసోవాచ |
 దోషో నాస్త్యేవ మే త్యక్తుం నిద్రాభజ్ఞేన తే ప్రభో || ౭౭ ||
 యత్ర స్మరామి త్వాం నిత్యం తత్ర మామాగమిష్యసి |
 బద్ధభేదః క్లేశతమః పుత్రభేదస్తతః పరమ్ || ౭౮ ||
 ప్రాణేశభేదః ప్రాణానాం విచ్ఛేదాత్సర్వతః పరః |
 పతిః పతివ్రతానాం తు శతపుత్రాధికం ప్రియః || ౭౯ ||
 సర్వస్మాత్తు ప్రియః స్త్రీణాం ప్రియస్తేనోచ్యతే బుధైః |
 పుత్రే యథైకపుత్రాణాం వైష్ణవానాం యథా హరౌ || ౮౦ ||
 నేత్రే యథైకనేత్రాణాం తృషితానాం యథా జలే |
 క్షుధితానాం యథాన్నే చ కాముకానాం చ మైథునే || ౮౧ ||
 యథా పరస్వే చౌరాణాం యథా జారే కుయోషితామ్ |
 విదుషాం చ యథా శాస్త్రే వాణిజ్యే వణిజాం యథా || ౮౨ ||
 తథా శశ్వన్మనః కాన్తే సాధ్వీనాం యోషితాం ప్రభో |
 ఇత్యుక్తాః మనసా దేవీ పపాత స్వామినః పదే || ౮౩ ||
 క్షణం చకార క్రోడే తాం కృపయా చ కృపానిధిః |
 నేత్రోదకేన మనసాం స్నాపయామాస తాం మునిః || ౮౪ ||
 సాశ్రు నేత్రా మునేః క్రోడం సిషేచ భేదకాతరా |
 తదా జ్ఞానేన తౌ ద్వా చ విశోకౌ సమృభూవతుః || ౮౫ ||
 స్మారం స్మారం పదామ్భోజం కృష్ణస్య పరమాత్మనః |
 జగామ తపసే విప్రః స్వకాంతాం సమృబ్ధోధ్య చ || ౮౬ ||
 జగామ మనసా శమ్భోః కైలాసం మన్దిరం గురోః |
 పార్వతీ బోధయామాస మనసాం శోకకర్షితామ్ || ౮౭ ||
 శివశ్చాత్రీవ జ్ఞానేన శివేన చ శివాలయః |

సుప్రశస్తే దినే సాధీస్వ సుషువే మజ్జలక్షణే || ౮౮ ||

నారాయణాంశం పుత్రం తం యోగినాం జ్ఞానినాం గురుమ్ |

గర్భస్థితో మహాజ్ఞానం శ్రుత్వా శక్కురవక్త్రతః || ౮౯ ||

సమ్భభూవ చ యోగీన్ద్రో యోగినాం జ్ఞానినాం గురుః |

జాతకం కారయామాస వాచయామాస మజ్జలమ్ || ౯౦ ||

వేదాంశ్చ పాఠయామాస శివాయ చ శివః శిశోః |

మణిరత్నక్రిటాంశ్చ బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ శివః || ౯౧ ||

పార్వతీ చ గవాం లక్షం రత్నాని వివిధాని చ |

శమ్భుశ్చ చతురో వేదాన్వేదాజ్ఞానితరాంస్తథా || ౯౨ ||

బాలకం పాఠయామాస జ్ఞానం మృత్యుజ్ఞాయం పరమ్ |

భక్తిరస్త్యధికా కాన్తేభీష్టదేవే గురౌ తథా || ౯౩ ||

యస్యాస్తేన చ తత్పుత్రో బభూవాస్తీక ఏవ చ |

జగమ తపసే విష్ణోః పుష్కరం శక్కురాజ్జయా || ౯౪ ||

సమ్ప్రాప్య చ మహామన్తం తతశ్చ పరమాత్మనః |

దివ్యం వర్షత్రిలక్షం చ తపస్తప్త్యా తపోధనః || ౯౫ ||

ఆజగమ మహాయోగీ నమస్కర్తుం శివం ప్రభుమ్ |

శక్కురం చ నమస్కృత్య స్థిత్యా తత్రైవ బాలకః || ౯౬ ||

సా చాజగమ మనసా కశ్యపస్యాశ్రమం పితుః |

తాం సపుత్రాం సుతాం దృష్ట్వా ముదం ప్రాప ప్రజాపతిః || ౯౭ ||

శతలక్షం చ రత్నానాం బాహ్మణేభ్యో దదౌ మునే |

బ్రాహ్మణానోభజయామాస సోఽసంఖ్యాన్ శ్రేయసే శిశోః || ౯౮ ||

అదితిశ్చ దితిశ్చన్యా ముదం ప్రాప పరస్తప |

సా సపుత్రా చ సుచిరం తస్థౌ తాతాలయే సదా || ౯౯ ||

తదీయం పునరాఖ్యానం వక్ష్యామి తన్నిశామయ |

అథాభిమన్యతనయే బ్రహ్మశాపః పరీక్షితే || ౧౦౦ ||

బభూవ సహసా బ్రహ్మాన్ దైవదోషేణ కర్మణా |

సప్తాహే సమతీతే తు తక్షకస్త్యాం చ ధక్ష్యతి || ౧౦౧ ||

శశాప శ్శ్రీ తత్రైవ కౌశిక్యాశ్చ జలేన వై ।
 రాజా శ్రుత్వా తత్ప్రవృత్తిం నిర్వాతస్థానమాగతః ॥ ౧౦౨ ॥
 తత్ర తస్థౌ చ సప్తాహం దేహరక్షణతత్పరః ।
 సప్తాహే సమతీతే తు గచ్ఛంతం తక్షకం పథి ॥ ౧౦౩ ॥
 ధన్వంతరిర్నృపం భోక్తుం దదర్శ గాముకః పథి ।
 తయోర్బభూవ సంవాదః సుప్రీతిశ్చ పరస్పరమ్ ॥ ౧౦౪ ॥
 ధన్వంతరిర్మణిం ప్రాప తక్షకః స్వేచ్ఛయా దదౌ ।
 స యయౌ తం గృహీత్వా తు సస్తుష్టో హృష్టమానసః ॥ ౧౦౫ ॥
 తక్షకో భక్షయామాస నృపం తం మఞ్చుకే స్థితమ్ ।
 రాజా జగామ తరసా దేహం త్యక్త్వా పరత్ర చ ॥ ౧౦౬ ॥
 సంస్కారం కారయామాస పితృర్వై జనమేజయః ।
 రాజా చకార యజ్ఞం చ సర్పసత్రం తతో మునే ॥ ౧౦౭ ॥
 ప్రాణాంస్తత్యాజ సర్వాణాం సమూహో బ్రహ్మతేజసా ।
 స తక్షకో వై భీతస్తు మహేన్ద్రం శరణం యయౌ ॥ ౧౦౮ ॥
 సేన్ద్రం చ తక్షకం హస్తుం విప్రవర్గః సముద్యతః ।
 ఆథ దేవాశ్చ సేన్ద్రాశ్చ సజ్జగ్ముర్మనసాన్తికమ్ ॥ ౧౦౯ ॥
 తాం తుష్టావ మహేన్ద్రాశ్చ భయకాతరవిహ్వలః ।
 తత ఆస్తీక ఆగత్య యజ్ఞం చ మాతురాజ్ఞయా ॥ ౧౧౦ ॥
 మహేన్ద్రతక్షకప్రాణాన్యయాచే భూమిపం పరమ్ ।
 దదౌ వరం నృపశ్రేష్ఠః కృపయా బ్రాహ్మణాజ్ఞయా ॥ ౧౧౧ ॥
 యజ్ఞం సమాప్య విప్రేభ్యో దక్షిణాం చ దదౌ ముదా ।
 విప్రాశ్చ మునయౌ దేవా గత్వా చ మనసాన్తికమ్ ॥ ౧౧౨ ॥
 మనసాం పూజయామాసుస్తుష్టువుశ్చ పృథక్ పృథక్ ।
 శక్రః సమభృతసమ్భారో భక్తియుక్తః సదా శుచిః ॥ ౧౧౩ ॥
 మనసాం పూజయామాస తుష్టావ పరమాదరాత్ ।
 నత్వా షోడశోపచారం బలిం చ తత్ప్రియం తదా ॥ ౧౧౪ ॥
 ప్రదదౌ పరితుష్టశ్చ బ్రహ్మవిష్టశివాజ్ఞయా ।
 సమ్పూజ్య మనసాం దేవీం ప్రయయుః స్వాలయం చ తే ॥ ౧౧౫ ॥

ఇత్యేవం కథితం సర్వం కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి |
 నారద ఉవాచ |
 కేన స్తోత్రేణ తుష్టావ మహేష్టో మనసాం సతీమ్ || ౧౧౬ ||
 పూజావిధిక్రమం తస్యాః శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః |
 శ్రీనారాయణ ఉవాచ |
 సుస్నాతః శుచిరాచాన్తో ధృత్వా ధౌతే చ వాససీ || ౧౧౭ ||
 రత్నసింహాసనే దేవీం వాసయామాస భక్తితః |
 స్వర్గజ్ఞాయా జలేనైవ రత్నకుమ్భస్థితేన చ || ౧౧౮ ||
 స్నాపయామాస మనసాం మహేష్టో వేదమస్తతః |
 వాససీ వాసయామాస వహ్నిశుద్ధే మనోహరే || ౧౧౯ ||
 సర్వాణ్ణే చందనం కృత్వా పాదార్ఘ్యం భక్తిసంయుతః |
 గణేశం చ దినేశం చ వహ్నిం విష్ణుం శివం శివామ్ || ౧౨౦ ||
 సమ్పూజ్యాదౌ దేవషట్కం పూజయామాస తాం సతీమ్ |
 ఓం హ్రీం శ్రీం మనసాదేవ్యై స్వాహేత్యేవం చ మస్తతః || ౧౨౧ ||
 దశాక్షరేణ మూలేన దదౌ సర్వం యథోచితమ్ |
 దత్త్వా షోడశోపచారాన్దర్శభాన్దేవనాయకః || ౧౨౨ ||
 పూజయామాస భక్త్యా చ విష్ణునా ప్రేరితో ముదా |
 వాద్యం నానాప్రకారం చ వాదయామాస తత్ర వై || ౧౨౩ ||
 బభూవ పుష్పవృష్టిశ్చ నభసో మనసోపరి |
 దేవప్రియాంజ్ఞయా తత్ర బహ్మవిష్ణుశివాంజ్ఞయా || ౧౨౪ ||
 తుష్టావ సాశ్రునేత్రశ్చ పులకాఙ్కితవిగ్రహాః |
 పురందర ఉవాచ |
 దేవి త్వాం స్తోతుమిచ్ఛామి సాధ్వీనాం ప్రవరాం వరామ్ || ౧౨౫ ||
 పరాత్పరాం చ పరమాం న హి స్తోతుం ఙ్గమోఽధునా |
 స్తోత్రాణాం లక్షణం వేదే స్వభావాఖ్యానతత్పరమ్ || ౧౨౬ ||
 న క్షమః ప్రకృతే వక్తుం గుణానాం గణనాం తవ |
 శుద్ధసత్త్వస్వరూపా త్వం కోపహింసాదివర్జితా || ౧౨౭ ||

న చ శక్తో మునిస్తేన త్యక్తుం యాజ్ఞా కృతా యతః ।
 త్వం మయా పూజితా సాధ్వీ జననీ మే యథాదితిః ॥ ౧౨౮ ॥
 దయారూపా చ భగినీ క్షమారూపా యథా ప్రసూః ।
 త్వయా మే రక్షితాః ప్రాణాః పుత్రదారాః సురేశ్వరి ॥ ౧౨౯ ॥
 అహం కరోమి త్వత్పూజాం ప్రీతిశ్చ వర్ధతాం సదా ।
 నిత్యా యద్యపి పూజ్యా త్వం సర్వత్ర జగదమ్భికే ॥ ౧౩౦ ॥
 తథాపి తవ పూజాం చ వర్ధయామి సురేశ్వరి ।
 యే త్వామాషాఢసంక్రాంత్యాం పూజయిష్యన్తి భక్తితః ॥ ౧౩౧ ॥
 పఞ్చమ్యాం మనసాఖ్యాయాం మాసాన్తే వా దినే దినే ।
 పుత్రపౌత్రాదయస్తేషాం వర్ధనే చ ధనాని వై ॥ ౧౩౨ ॥
 యశస్వినః కీర్తిమన్తో విద్యావన్తో గుణాన్వితాః ।
 యే త్వాం న పూజయిష్యన్తి నిన్దన్త్యజ్ఞానతో జనాః ॥ ౧౩౩ ॥
 లక్ష్మీహీనా భవిష్యన్తి తేషాం నాగభయం సదా ।
 త్వం స్వయం సర్వలక్ష్మీశ్చ వైకుణ్ఠే కమలాలయా ॥ ౧౩౪ ॥
 నారాయణాంశో భగవాన్జూరత్కారుర్మునీశ్వరః ।
 తపసా తేజసా త్వాం చ మనసా సస్పృజే పితా ॥ ౧౩౫ ॥
 అస్మాకం రక్షణాయైవ తేన త్వం మనసాభిధా ।
 మనసాదేవి శక్త్యా త్వం స్వాత్మనా సిద్ధయోగినీ ॥ ౧౩౬ ॥
 తేన త్వం మనసాదేవీ పూజితా వన్దితా భవ ।
 యే భక్త్యా మనసాం దేవాః పూజయన్త్యనిశం భృశమ్ ॥ ౧౩౭ ॥
 తేన త్వాం మనసాం దేవీం ప్రవదన్తి మనీషిణః ।
 సత్యస్వరూపా దేవి త్వం శశ్వత్సత్యనిషేవణాత్ ॥ ౧౩౮ ॥
 యో హి త్వాం భావయేన్నిత్యం స త్వాం ప్రాప్నోతి తత్పరః ।
 ఇన్ద్రశ్చ మనసాం స్తుత్వా గృహీత్వా భగినీవరమ్ ॥ ౧౩౯ ॥
 ప్రజగామ స్వభవనం భూషయా సపరిచ్ఛదమ్ ।
 పుత్రేణ సార్ధం సా దేవీ చిరం తస్థౌ పితుర్గృహే ॥ ౧౪౦ ॥
 భ్రాతృభిః పూజితా శశ్వన్మాన్యా వన్ద్యా చ సర్వతః ।
 గోలోకాత్సర్పభిర్బ్రహ్మాన్ తత్రాగత్య సుపూజితామ్ ॥ ౧౪౧ ॥

తాం స్నాపయిత్వా క్షీరేణ పూజయామాస సాదరమ్ |
 జ్ఞానం చ కథయామాస గోప్యం సర్వం సుదుర్లభమ్ || ౧౪౨ ||
 తయా దేవైః పూజితా సా స్వర్లోకం చ పునర్యయా |
 ఇన్ద్రస్తోత్రం పుణ్యబీజం మనసాం పూజయేత్పఠేత్ || ౧౪౩ ||
 తస్య నాగభయం నాస్తి తస్య వంశోద్భవస్య చ |
 విషం భవేత్సుధాతుల్యం సిద్ధస్తోత్రో యదా భవేత్ || ౧౪౪ ||
 పంచులక్షపేనైవ సిద్ధస్తోత్రో భవేన్నరః |
 సర్పశాయీ భవేత్సోఽపి నిశ్చితం సర్పవాహనః || ౧౪౫ ||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే
 మనసోపాఖ్యానవర్ణనం నామాష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః || ౯.౪౮ ||

౯.౪౯ ఏకోనపంచాశతమోఽధ్యాయః | సురభ్యుపాఖ్యానవర్ణనమ్ |

నారద ఉవాచ |
 కా వా సా సురభిర్దేవీ గోలోకాదాగతా చ యా |
 తజ్జన్మచరితం బ్రహ్మజ్ఞోచ్చ్రీతుమిచ్ఛామి యత్నతః || ౧ ||
 శ్రీనారాయణాయ ఉవాచ |
 గవామధిష్ఠాత్పదేవీ గవామాద్యా గవాం ప్రసూః |
 గవాం ప్రధానా సురభిర్గోలోకే సా సముద్భవా || ౨ ||
 సర్వాదిసృష్టేశ్చరితం కథయామి నిశామయ |
 బభూవ తేన తజ్జన్మ పురా వృన్దావనే వనే || ౩ ||
 ఏకదా రాధికానాథో రాధయా సహ కౌతుకీ |
 గోపాంజనాపరివృతః పుణ్యం వృన్దావనం యయౌ || ౪ ||
 సహసా తత్ర రహసి విజహార స కౌతుకాత్ |
 బభూవ క్షీరపానేచ్ఛా తస్య న్వేచ్ఛామయస్య చ || ౫ ||
 సస్పృజే సురభిం దేవీం లీలయా వామపార్శ్వతః |
 వత్సయుక్తాం దుగ్ధవతీం వత్సో నామ మనోరథః || ౬ ||

దృష్ట్వా సవత్సాం శ్రీదామా నవభాణ్ణే దుదోహ చ ।
 క్షీరం సుధాతిరిక్తం చ జన్మమృత్యుజరాహరమ్ ॥ ౭॥
 తదుత్థం చ పయః స్వాదు పపౌ గోపీపతిః స్వయమ్ ।
 సరో బభూవ పయసాం భాణ్ణవిస్రంసనేన చ ॥ ౮॥
 దీర్ఘం చ విస్తృతం వైవ పరితః శతయోజనమ్ ।
 గోలోకేఽయం ప్రసిద్ధశ్చ సోఽపి క్షీరసరోవరః ॥ ౯॥
 గోపికానాం చ రాధాయాః క్రీడావాపీ బభూవ సా ।
 రత్నేన్ద్రరచితా పూర్ణం భూతా చాపీశ్వరేచ్ఛయా ॥ ౧౦॥
 బభూవ కామధేనూనాం సహసా లక్షకోటయః ।
 యావన్మస్త్ర గోపాశ్చ సురభ్యా లోమకూపతః ॥ ౧౧॥
 తాసాం పుత్రాశ్చ బహవః సమ్భూభూవురసజ్ఞ్యకాః ।
 కథితా చ గవాం సృష్టిస్తయా చ పూరితం జగత్ ॥ ౧౨॥
 పూజాం చకార భగవాన్ సురభ్యాశ్చ పురా మునే ।
 తతో బభూవ తత్పూజా త్రిషు లోకేషు దుర్లభా ॥ ౧౩॥
 దీపాన్వితాపరదినే శ్రీకృష్ణస్యాజ్ఞయా హరేః ।
 బభూవ సురభిః పూజ్యా ధర్మవక్త్రాదిదం శ్రుతమ్ ॥ ౧౪॥
 ధ్యానం స్తోత్రం మూలమస్త్రం యద్యత్పూజావిధిక్రమమ్ ।
 వేదోక్తం చ మహాభాగ నిబోధ కథయామి తే ॥ ౧౫॥
 ఓం సురభ్యై నమ ఇతి మస్త్రస్తస్యాః షడక్షరః ।
 సిద్ధో లక్షజపేనైవ భక్తానాం కల్పపాదపః ॥ ౧౬॥
 ధ్యానం యజుర్వేదగీతం తస్యాః పూజా చ సర్వతః ।
 ఋద్ధిదా వృద్ధిదా వైవ ముక్తిదా సర్వకామదా ॥ ౧౭॥
 లక్ష్మీస్వరూపాం పరమాం రాధాసహచరీం పరామ్ ।
 గవామధిష్ఠాత్పదేవీం గవామాద్యాం గవాం ప్రసూమ్ ॥ ౧౮॥
 పవిత్రరూపాం పూతాం చ భక్తానాం సర్వకామదామ్ ।
 యయా పూతం సర్వవిశ్వం తాం దేవీం సురభిం భజే ॥ ౧౯॥
 ఘటే వా ధేనుశిరసి బన్ధన్తమేభి గవామపి ।

శాలగ్రామే జలాగ్నో వా సురభిం పూజయేద్ ద్విజః ॥ ౨౦॥

దీపాన్వితాపరదినే పూర్వాహ్నే భక్తిసంయుతః ।

యః పూజయేచ్ఛ సురభిం స చ పూజ్యో భవేద్భువి ॥ ౨౧॥

ఏకదా త్రిషు లోకేషు వారాహే విష్ణుమాయయా ।

క్షీరం జహార సురభిశ్చిన్దితాశ్చ సురాదయః ॥ ౨౨॥

తే గత్వా బ్రహ్మలోకే చ బ్రహ్మీణం తుష్టవుస్తదా ।

తదాజ్ఞయా చ సురభిం తుష్టావ పాకశాసనః ॥ ౨౩॥

పురస్థర ఉవాచ ।

నమో దేవ్యై మహాదేవ్యై సురభ్యై చ నమో నమః ।

గవాం బీజస్వరూపాయై నమస్తే జగదమ్భికే ॥ ౨౪॥

నమో రాధాప్రియాయై చ పద్మాంశాయై నమో నమః ।

నమః కృష్ణప్రియాయై చ గవాం మాత్రే నమో నమః ॥ ౨౫॥

కల్పవృక్షస్వరూపాయై సర్వేషాం సతతం పరే ।

క్షీరదాయై ధనదాయై బుద్ధిదాయై నమో నమః ॥ ౨౬॥

శుభాయై చ సుభద్రాయై గోప్రదాయై నమో నమః ।

యశోదాయై కీర్తిదాయై ధర్మదాయై నమో నమః ॥ ౨౭॥

స్తోత్రశ్రవణమాత్రేణ తుష్టా హృష్టా జగత్ప్రసూః ।

ఆవిర్భూవా తత్రైవ బ్రహ్మలోకే సనాతనీ ॥ ౨౮॥

మహేంద్రాయ వరం దత్త్వా వాఙ్ఘ్రితం చాపి దుర్లభమ్ ।

జగామ సా చ గోలోకం యయుర్దేవాదయో గృహమ్ ॥ ౨౯॥

బభూవ విశ్వం సహసా దుగ్ధపూర్ణం చ నారద ।

దుగ్ధం ఘృతం తతో యజ్ఞస్తతః ప్రీతిః సురస్య చ ॥ ౩౦॥

ఇదం స్తోత్రం మహాపుణ్యం భక్తియుక్తశ్చ యః పఠేత్ ।

స గోమాన్ ధనవాంశ్చైవ కీర్తిమాన్సుత్రవాంస్తథా ॥ ౩౧॥

స స్నాతః సర్వతీర్థేషు సర్వయజ్ఞేషు దీక్షితః ।

ఇహ లోకే సుఖం భుక్త్వా యాత్యన్తే కృష్ణమన్దిరే ॥ ౩౨॥

సుచిరం నివనేత్తత్ర కరోతి కృష్ణనేవనమ్ ।

న పునర్భవనం తత్ర బ్రహ్మపుత్రో భవేత్తతః ॥ ౩౩॥

ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్ర్యాం
సంహితాయాం నవమస్కంధే సురభ్యుపాఖ్యానవర్ణనం
నామేకోనపఞ్చాశతమోఽధ్యాయః ॥ ౯.౪౯॥

౯.౫౦ పఞ్చాశతమోఽధ్యాయః । దేవ్యా ఆవరణపూజావిధివర్ణనమ్ ।

నారద ఉవాచ ।

శ్రుతం సర్వముపాఖ్యానం ప్రకృతీనాం యథాతథమ్ ।
యచ్చుత్వా ముచ్యతే జన్తుర్జన్మసంసారబన్ధనాత్ ॥ ౧॥

అధునా శ్రోతుమిచ్ఛామి రహస్యం వేదగోపితమ్ ।
రాధాయాశ్చైవ దుర్గాయా విధానం శ్రుతిచోదితమ్ ॥ ౨॥

మహిమా వర్ణితోఽతీవ భవతా పరయోర్ద్వయోః ।
శ్రుత్వా తం తద్గతం చేతో న కస్య స్యాన్మునీశ్వర ॥ ౩॥

యయోరంశో జగత్సర్వం యన్నియమ్యం చరాచరమ్ ।
యయోర్భక్త్యా భవేన్ముక్తిస్తద్విధానం వదాధునా ॥ ౪॥

శ్రీనారాయణ ఉవాచ ।

శృణు నారద వక్ష్యామి రహస్యం శ్రుతిచోదితమ్ ।
యన్న కస్యాపి చాఖ్యాతం సారాత్సారం పరాత్పరమ్ ॥ ౫॥

శ్రుత్వా పరస్మై నో వాచ్యం యతోఽతీవ రహస్యకమ్ ।
మూలప్రకృతిరూపిణ్యాః సంవిదో జగదుద్భవే ॥ ౬॥

ప్రాదుర్భూతం శక్తియుగ్మం ప్రాణబుద్ధ్యధిదైవతమ్ ।
జీవానాం చైవ సర్వేషాం నియన్తుప్రేరకం సదా ॥ ౭॥

తదధీనం జగత్సర్వం విరాడాదివరాచరమ్ ।
యావత్తయోః ప్రసాదో న తావన్నోక్షో హి దుర్లభః ॥ ౮॥

తతస్తయోః ప్రసాదార్థం నిత్యం సేవేత తద్వయమ్ ।
తత్రాదౌ రాధికామన్త్రం శృణు నారద భక్తితః ॥ ౯॥

బ్రహ్మవిష్ణోద్భిర్నిత్యం సేవితో యః పరాత్పరః ।
శ్రీరాధేతి చతుర్థ్యస్తం వహ్నోర్జాయా తతః పరమ్ ॥ ౧౦॥

షడక్షరో మహామస్త్రో ధర్మాద్యుర్ధప్రకాశకః ।
 మాయాబీజాదికశ్చాయం వాఙ్శాచిన్తామణిః స్మృతః ॥ ౧౧॥
 వక్త్రకోటిసహస్రైస్తు జిహ్వోకోటిశతైరపి ।
 ఏతన్మస్త్రస్య మాహాత్మ్యం వర్ణితుం వైవ శక్యతే ॥ ౧౨॥
 జగ్రాహ ప్రథమం మన్తం శ్రీకృష్ణో భక్తితత్పరః ।
 ఉపదేశాన్మూలదేవ్యా గోలోకే రాసమణ్డలే ॥ ౧౩॥
 విష్ణుస్తేనోపదిష్టస్తు తేన బ్రహ్మ విరాట్ తథా ।
 తేన ధర్మస్తేన చాహమిత్యేషా హి పరమ్పరా ॥ ౧౪॥
 అహం జపామి తం మన్తం తేనాహమ్పిషీడితః ।
 బ్రహ్మాద్యాః సకలా దేవా నిత్యం ధ్యాయన్తి తాం ముదా ॥ ౧౫॥
 కృష్ణార్చాయాం నాధికారో యతో రాధార్చనం వినా ।
 వైష్ణవైః సకలైస్తస్మాత్కర్తవ్యం రాధికార్చనమ్ ॥ ౧౬॥
 కృష్ణప్రాణాధిదేవీ సా తదధీనో విభుర్వృతః ।
 రాసేశ్వరీ తస్య నిత్యం తయా హీనో న తిష్ఠతి ॥ ౧౭॥
 రాధోన్మితి సకలాన్కామాంస్తస్మాద్దాధేతి కీర్తితా ।
 అత్రోక్తానాం మనూనాం చ ఋషిరస్మృహమేవ చ ॥ ౧౮॥
 ఛన్దశ్చ దేవీ గాయత్రీ దేవతాత్ర చ రాధికా ।
 తారో బీజం శక్తిబీజం శక్తిన్తు పరికీర్తితా ॥ ౧౯॥
 మూలావృత్త్యా షడక్లౌని కర్తవ్యానీతరత్ర చ ।
 అథ ధ్యాయేన్మహాదేవీం రాధికాం రాసనాయికామ్ ॥ ౨౦॥
 పూరోక్షరీత్యా తు మునే సామవేదే విగీతయా ।
 శ్వేతచమ్పకవర్షాభాం శరదిన్ద్రసమాననామ్ ॥ ౨౧॥
 కోటిచన్ద్రప్రతీకాశాం శరదమోఘజలోచనామ్ ।
 బిమ్బాధరాం పృథుశ్రోణీం కాఞ్చీయుతనితమ్బినీమ్ ॥ ౨౨॥
 కున్దపక్షిసమానాభదన్తపక్షివిరాజితామ్ ।
 క్షోమామ్బరపరీధానాం వహ్నిశుద్ధాంశుకాన్వితామ్ ॥ ౨౩॥
 ఈషద్ధాస్యప్రసన్నాస్యాం కరికుమ్భయుగన్తనీమ్ ।
 సదా ద్వాదశవర్షీయాం రత్నభూషణభూషితామ్ ॥ ౨౪॥

శ్శృంగారసింధులహరీం భక్తానుగ్రహకాతరామ్ ।
మల్లికామాలతీమాలాకేశపాశవిరాజితామ్ ॥ ౨౫ ॥
సుకుమారాంజలతికాం రాసమణ్ణలమధ్యగామ్ ।
వరాభయకరాం శాంతాం శశ్వత్సుస్థిరయోవనామ్ ॥ ౨౬ ॥
రత్నసింహాసనాసీనాం గోపీమణ్ణలనాయికామ్ ।
కృష్ణప్రాణాధికాం వేదబోధితాం పరమేశ్వరీమ్ ॥ ౨౭ ॥
ఏవం ధ్యాత్వా తతో బాహ్యే శాలగ్రామే ఘటేఽథవా ।
యన్త్రే వాష్టదలే దేవీం పూజయేత్తు విధానతః ॥ ౨౮ ॥
ఆవాహ్య దేవీం తత్పశ్చాదాసనాది ప్రదీయతామ్ ।
మూలమన్త్రం సముచ్చార్య చాసనాదీని కల్పయేత్ ॥ ౨౯ ॥
పాద్యం తు పాదయోర్దద్యాన్మస్తకేఽర్ఘ్యం సమీరితమ్ ।
ముఖే త్యాచమనీయం స్యాత్ప్రీవారం మూలవిద్యయా ॥ ౩౦ ॥
మధుపర్కం తతో దద్యాదేకాం గాం చ పయస్వినీమ్ ।
తతో నయేత్సానశాలాం తాం చ తత్రైవ భావయేత్ ॥ ౩౧ ॥
అభ్యజ్ఞాదిస్నానవిధిం కల్పయిత్వాథ వాససీ ।
తతశ్చ చన్దనం దద్యాన్నానాలజ్ఞౌరపూర్వకమ్ ॥ ౩౨ ॥
పుష్పమాలా బహువిధాస్తులసీమణ్ణరీయుతాః ।
పారిజాతప్రసూనాని శతపత్రాదికాని చ ॥ ౩౩ ॥
తతః కుర్యాత్పవిత్రం తత్పరివారార్చనం విభోః ।
అగ్నీశాసురవాయవ్యమధ్యే దిక్ష్యజ్ఞపూజనమ్ ॥ ౩౪ ॥
కృత్వా పశ్చాదష్టదలే దక్షిణావర్తతోఽగ్రతః ।
మాలావతీమగ్రదలే వహ్నికోణే చ మాధవీమ్ ॥ ౩౫ ॥
రత్నమాలాం దక్షిణే చ నైర్వృత్యే తు సుశీలకామ్ ।
పశ్చాద్దలే శశికలాం పూజయేన్మతిమాన్నరః ॥ ౩౬ ॥
మారుతే పారిజాతాం చాప్యుత్తరే చ పరావతీమ్ ।
ఈశానకోణే సమ్పూజ్యా సున్దరీ ప్రియకారిణీ ॥ ౩౭ ॥
బ్రాహ్మ్యోదయస్తు తద్బాహ్యేఽప్యాశాపాలాంస్తు భూపురే ।

వజ్రాదికాన్యాయుధాని దేవీమిత్రం ప్రపూజయేత్ || ౩౮ ||

తతో దేవీం సావరణాం గన్ధాద్వైరుపచారకైః |

రాజోపచారసహితైః పూజయేన్మృతిమాన్నరః || ౩౯ ||

తతః స్తువీత దేవేశీం స్తోత్రైర్నామసహస్రకైః |

సహస్రసంఖ్యం చ జపం నిత్యం కుర్యాత్ప్రయత్నతః || ౪౦ ||

య ఏవం పూజయేద్దేవీం రాధాం రాసేశ్వరీం పరామ్ |

స భవేద్విష్ణుష్టుల్యస్తు గోలోకం యాతి సంతతమ్ || ౪౧ ||

యః కార్తిక్యాం పౌర్ణమాస్యాం రాధాజన్మోత్సవ బుధః |

కురుతే తస్య సాన్నిధ్యం దద్యాద్రాసేశ్వరీ పరా || ౪౨ ||

కేనచిత్కారణేనైవ రాధా వృన్దావనే వనే |

వృషభాసుసతా జాతా గోలోకస్థాయినీ సదా || ౪౩ ||

ఆత్మోక్తానాం తు మన్త్రాణాం వర్ణసంఖ్యైశ్చవిధానతః |

పురశ్చరణకర్మోక్తం దశాంశం హోమమాచరేత్ || ౪౪ ||

తిల్లైస్త్రిస్వాదుసంయుక్తైర్బుహుయాద్భక్తిభావతః |

నారద ఉవాచ |

స్తోత్రం వద మునే సమ్యగ్యేన దేవీ ప్రసీదతి || ౪౫ ||

శ్రీనారాయణ ఉవాచ |

నమస్తే పరమేశాని రాసమణ్డలవాసిని |

రాసేశ్వరి నమస్తేఽస్తు కృష్ణప్రాణాధికప్రియే || ౪౬ ||

నమస్త్రైలోక్యజనని ప్రసీద కరుణార్ణవే |

బ్రహ్మవిష్ణాదిభిర్దేవైర్వస్వమాసపదాముభజే || ౪౭ ||

నమః సరస్వతీరూపే నమః సావిత్రి శక్కరి |

గంగాపద్మావతీరూపే షష్ఠి మంగలచణ్డకే || ౪౮ ||

నమస్తే తులసీరూపే నమో లక్ష్మీస్వరూపిణి |

నమో దుర్గే భగవతి నమస్తే సర్వరూపిణి || ౪౯ ||

మూలప్రకృతిరూపాం త్వాం భజామః కరుణార్ణవామ్ |

సంసారసాగరాదస్మానుద్ధరామ్బు దయాం కురు || ౫౦ ||

ఇదం స్తోత్రం త్రిసంస్యం యః పఠేద్రాధాం స్మరన్నరః ।
 న తస్య దుర్లభం కిञ్చిత్కదాచిచ్చ భవిష్యతి ॥ ౫౧॥
 దేహాన్తే చ వసేన్నిత్యం గోలోకే రాసమణ్డలే ।
 ఇదం రహస్యం పరమం న చాఖ్యేయం తు కస్యచిత్ ॥ ౫౨॥
 అధునా శృణు విప్రేన్ద్ర దుర్గాదేవ్యా విధానకమ్ ।
 యస్యాః స్మరణమాత్రేణ పలాయన్తే మహాపదః ॥ ౫౩॥
 ఏనాం న భజతే యో హి తాదృజ్ఞాన్త్యేవ కుత్రచిత్ ।
 సర్వోపాస్యా సర్వమాతా శైవీ శక్తిర్మహాద్భుతా ॥ ౫౪॥
 సర్వబుద్ధ్యాధిదేవీయమస్త్రామిస్వరూపిణీ ।
 దుర్గసంకృటహస్తీతి దుర్గేతి ప్రథితా భువి ॥ ౫౫॥
 వైష్ణవానాం చ శైవానాముపాస్యేయం చ నిత్యశః ।
 మూలప్రకృతిరూపా సా సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణీ ॥ ౫౬॥
 తస్యా నవాక్షరం మన్తం వక్ష్యే మన్తోత్తమోత్తమమ్ ।
 వాగ్భవం శముభవనితా కామబీజం తతః పరమ్ ॥ ౫౭॥
 చాముణ్డాయై పదం పశ్చాద్విచ్ఛే ఇత్యక్షరద్వయమ్ ।
 నవాక్షరో మనుః ప్రోక్తో భజతాం కల్పపాదపః ॥ ౫౮॥
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానా ఋషయోఽస్య ప్రకీర్తితాః ।
 ఛన్దాంస్యుక్తాని సతతం గాయత్ర్యుష్ణిగనుష్టుభః ॥ ౫౯॥
 మహాకాలీ మహాలక్ష్మీః సరస్వత్యపి దేవతాః ।
 స్యాద్దక్షదన్తికాబీజం దుర్గా చ భ్రామరీ తథా ॥ ౬౦॥
 నన్దాశాకమ్భరీదేవ్యో భీమా చ శక్తయః స్మృతాః ।
 ధర్మార్థకామమోక్షేషు వినియోగ ఉదాహృతః ॥ ౬౧॥
 ఋషిచ్ఛన్దో దైవతాని మౌలౌ వక్త్రే హృది న్యసేత్ ।
 స్వయోః శక్తిబీజాని న్యసేత్సర్వార్థసిద్ధయే ॥ ౬౨॥
 బీజత్రయైశ్చతుర్భుశ్చ ద్వాభ్యాం సర్వేణ చైవ హి ।
 షడఙ్గాని మనోః కుర్యాజ్ఞాతియుక్తాని దేశికః ॥ ౬౩॥
 శిఖాయాం లోచనద్వన్వే శ్రుతినాసాననేషు చ ।
 గుదే న్యసేన్మన్తవర్ణాన్సర్వేణ వ్యాపకం చరేత్ ॥ ౬౪॥

ఖడ్గచక్రగదాబాణచాపాని పరిఘం తథా ।
 శూలం భుశుణ్ణీం చ శిరః శఙ్ఖం సన్దధతీం కరైః ॥ ౬౫ ॥
 మహాకాలీం త్రినయనాం నానాభూషణభూషితామ్ ।
 నీలాంజనసమప్రఖ్యాం దశపాదాననాం భజే ॥ ౬౬ ॥
 మధుకైటభనాశార్థం యాం తుష్టావామ్బుజాసనః ।
 ఏవం ధ్యాయేన్మహాకాలీం కామబీజస్వరూపిణీమ్ ॥ ౬౭ ॥
 అక్షమాలాం చ పరశుం గదేషుకులిశాని చ ।
 పద్మం ధనుష్కుణ్డికాం చ దణ్డం శక్తిమసిం తథా ॥ ౬౮ ॥
 చర్మామ్బుజం తథా ఘణ్డాం సురాపాత్రం చ శూలకమ్ ।
 పాశం సుదర్శనం చైవ దధతీమరుణప్రభామ్ ॥ ౬౯ ॥
 రక్తామ్బుజాసనగతాం మాయాబీజస్వరూపిణీమ్ ।
 మహాలక్ష్మీం భజేదేవం మహిషాసురమర్దినీమ్ ॥ ౭౦ ॥
 ఘణ్డాశూలే హలం శఙ్ఖం ముసలం చ సుదర్శనమ్ ।
 ధనుర్బాణాన్ హస్తపద్మైర్దధానాం కున్దసన్నిభామ్ ॥ ౭౧ ॥
 శుమ్భాద్దిదైత్యసంహర్త్రీం వాణీబీజస్వరూపిణీమ్ ।
 మహాసరస్వతీం ధ్యాయేత్సచ్చిదానన్దవిగ్రహామ్ ॥ ౭౨ ॥
 యన్త్రమస్యాః శ్శృణు ప్రాజ్ఞ త్స్యస్రం షట్కోణసంయుతమ్ ।
 తతోఽష్టదలపద్మం చ చతుర్వింశతిపత్రకమ్ ॥ ౭౩ ॥
 భూగృహేణ సమాయుక్తం యన్త్రమేవం విచిన్తయేత్ ।
 శాలగ్రామే ఘటే వాపి యన్త్రే వా ప్రతిమాసు వా ॥ ౭౪ ॥
 బాణలిక్లేఽథవా సూర్యే యజేద్దేవీమనన్యధీః ।
 జయాదిశక్తిసంయుక్తే పీఠే దేవీం ప్రపూజయేత్ ॥ ౭౫ ॥
 పూర్వకోణే సరస్వత్యా సహితం పద్మజం యజేత్ ।
 శ్రియా సహ హరిం తత్ర నైర్వృతే కోణకే యజేత్ ॥ ౭౬ ॥
 పార్వత్యా సహితం శమ్భుం వాయుకోణే సమర్చయేత్ ।
 దేవ్యా ఉత్తరతః పూజ్యః సింహో వామే మహాసురమ్ ॥ ౭౭ ॥
 మహిషం పూజయేదన్తే షట్కోణేషు యజేత్కృమాత్ ।

నన్దజాం రక్తదంతాం చ తథా శాకమ్భరీం శివామ్ ॥ ౭౮ ॥

దుర్గాం భీమాం భ్రామరీం చ తతో వసుదలేషు చ ।
బ్రాహ్మీం మాహేశ్వరీం చైవ కౌమారీం వైష్ణవీం తథా ॥ ౭౯ ॥

వారాహీం నారసింహీం చ ఐన్ద్రిం చాముణ్ణకాం తథా ।
పూజయేచ్చ తతః పశ్చాత్తత్త్వపత్రేషు పూర్వతః ॥ ౮౦ ॥

విష్ణుమాయాం చేతనాం చ బుద్ధిం నిద్రాం క్షుధాం తథా ।
ఛాయాం శక్తిం పరాం తృష్ణాం శాన్తిం జాతిం చ లజ్జయా ॥ ౮౧ ॥

క్షాన్తిం శ్రద్ధాం కీర్తిలక్ష్మ్యే ధృతిం వృత్తిం శ్రుతిం స్మృతిమ్ ।
దయాం తుష్టిం తతః పుష్టిం మాతృభ్రాన్తి ఇతి క్రమాత్ ॥ ౮౨ ॥

తతో భూపురకోణేషు గణేశం క్షేత్రపాలకమ్ ।
వటుకం యోగిసీశ్చాపి పూజయేన్మతిమాన్నరః ॥ ౮౩ ॥

ఇన్ద్రాద్యానపి తద్భాష్యే వజ్రాద్యాయుధసంయుతాన్ ।
పూజయేదనయా రీత్యా దేవీం సావరణాం తతః ॥ ౮౪ ॥

రాజోపచారాన్వివిధాన్దాన్ద్యాదమ్బాప్రతుష్టయే ।
తతో జపేన్నవార్ణం చ మన్తం మన్తార్థపూర్వకమ్ ॥ ౮౫ ॥

తతః సప్తశతీస్తోత్రం దేవ్యా అగ్రే తు సమృతే ।
నానేన సదృశం స్తోత్రం విద్యతే భువనత్రయే ॥ ౮౬ ॥

తతశ్చానేన దేవేశిం తోషయేత్ ప్రత్యహం నరః ।
ధర్మార్థకామమోక్షాణామాలయం జాయతే నరః ॥ ౮౭ ॥

ఇతి తే కథితం విప్ర శ్రీదుర్గాయా విధానకమ్ ।
కృతార్థతా యేన భవేత్తదేతత్కథితం తవ ॥ ౮౮ ॥

సర్వే దేవా హరిబ్రహ్మప్రముఖా మనవస్తథా ।
మునయో జ్ఞాననిష్ఠాశ్చ యోగినశ్చాశ్రమాస్తథా ॥ ౮౯ ॥

లక్ష్మ్యేదయస్తథా దేవ్యః సర్వే ధ్యాయన్తి తాం శివామ్ ।
తదైవ జన్మసాఫల్యం దుర్గాస్మరణమస్తి చేత్ ॥ ౯౦ ॥

చతుర్థశాపి మనవో ధ్యాత్వా చరణపక్కజమ్ ।
మనుత్వం ప్రాప్తవస్తశ్చ దేవాః స్వం స్వం పదం తథా ॥ ౯౧ ॥

తదేతత్సర్వమాఖ్యాతం రహస్యాతిరహస్యకమ్ |
 ప్రకృతీనాం పఞ్చకస్య తదంశానాం చ వర్ణనమ్ || ౯౨||
 శ్రుత్వైతన్మనుజో నిత్యం పురుషార్థచతుష్టయమ్ |
 లభతే నాత్ర సద్దేహః సత్యం సత్యం మయోదితమ్ || ౯౩||
 అపుత్రో లభతే పుత్రం విద్యార్థీ ప్రాప్నుయాచ్ఛ తామ్ |
 యం యం కామం స్మరేద్వాపి తం తం శ్రుత్వా సమాప్నుయాత్ || ౯౪||
 నవరాత్రే పఠేదేతద్దేవ్యగ్రే తు సమాహితః |
 పఠితుష్టా జగద్ధాత్రీ భవత్యేవ హి నిశ్చితమ్ || ౯౫||
 నిత్యమేకైకమధ్యాయం పఠేద్యః పుత్యహం నరః |
 తస్య వశ్యా భవేద్దేవీ దేవీప్రియకరో హి సః || ౯౬||
 శకునాంశ్చ పఠీక్షేత నిత్యమస్మిన్యథావిధి |
 కుమారీదివ్యహస్తేన యద్వా బటుకరామ్బుజాత్ || ౯౭||
 మనోరథం తు సజ్కల్ప్య పుస్తకం పూజయేత్తతః |
 దేవీం చ జగదీశానీం ప్రణమేచ్ఛ పునః పునః || ౯౮||
 సుస్నాతాం కన్యకాం తత్రానీయాభ్యర్చ్య యథావిధి |
 శలాకాం రోపయేన్మధ్యే తథా స్వరేణ నిర్మితామ్ || ౯౯||
 శుభం వాప్యశుభం తత్ర యదాయాతి చ తద్భవేత్ |
 ఉదాసీనేఽప్యదాసీనం కార్యం భవతి నిశ్చితమ్ || ౧౦౦||
 ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణేఽష్టాదశసాహస్రాయాం
 సంహితాయాం నవమస్కంధే దేవ్యా
 ఆవరణపూజావిధివర్ణనం నామ పఞ్చాశతత్రయోఽధ్యాయః || ౯.౫౦||
 || ఇతి శ్రీమద్దేవీభాగవతే మహాపురాణే నవమస్కంధః సమాప్తః ||

Encoded and proofread by Vishwas Bhide

pdf was typeset on March 31, 2024

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

